SOCRATES

S

DÜŞÜNEN SPOR DERGİSİ

LEBRON JAMES
AYKUT KOCAMAN
DEJAN BODIROGA
ANDRE GREIPEL
MAHİR ÜNSAL ERİŞ
STEPHEN APPIAH
RYAN JONES
MAURIZIO GHERARDINI
GİZEM GİRİŞMEN
ERKAN K. KÖSTENDİL
ORKUN YEŞİM
EMRE YAZICIOL
SASCHA GOETZEL

■ KARARLAR

ISSN 2149-2743
SAYI:9
ARALIK 2015
FİYAT:10TL
KKTC FİYATI:
12 TL

can

KARAR BENİM

Evde durmak onun için çok zordu. Babası neredeyse her gün onu dövüyordu, annesini de... Güney Auckland ve Tonga arasında geçen çocukluğu bir cehennem gibiydi. Çoğu zaman evden kaçıp bir köprünün altında sabahlamayı tercih ediyordu. 13 yaşına geldiğinde fizik olarak gelişmişti artık. Bir gece yine şiddet uygulamaya yeltenen babasını odanın öbür tarafına savurdu. Gücünü ilk orada gösterdi. Evden ayrılmak zorunda bırakıldı. Annesi onu Wesley Koleji'ne göndermeye karar verdi. Okuldaki hocaları, dev fiziğine rağmen hızına hayran kaldılar. 100 metreyi 10.8 saniyede koşabiliyor, gençlerde neredeyse tüm atletizm rekorlarını kırıyordu. Ragbiyle de okulda tanıştı. Çok çabucak nam salmaya başladı. 19 yaşına geldiğinde, 1994'te, ilk kez All Blacks'e; yani tamamen siyah formaları ile efsaneleşen Yeni Zelanda Milli Takımı'na seçildi. Ertesi yıl antrenör Laurie Mains, tecrübesiz oyuncusunu; Jonah Lomu'yu Güney Afrika'daki Dünya Kupası kadrosuna çağırmaya karar verdi.

Mains, kanat oyuncuları sakatlanınca onu ortadan alıp kenarda denedi. Son hazırlık maçında, Fransa karşısında, hayatında sadece beş kez oynadığı kanat pozisyonunda dört sayı yaptı. Mains, onu turnuvada da aynı taktikle oynatmaya karar verdi. Bazı sihirli kararları alırken farkına varmazsınız ya, bu da onlardandı.

Dünya Kupası'nın başlangıcıyla Jonah Lomu fenomeninin ortaya çıkışı aynı zamana denk geliyordu. 120 kiloluk ağırlığı, 1.96 metrelik boyu ile sahada arkasından sürekli rüzgar esen bir buldozere benziyordu. Önünde duran herkesi, her şeyi yıkıp geçiyordu. Hızlı, çevik ama çelimsiz kanatlardan sonra, Lomu pozisyonunu yeniden tanımlıyordu. İngiltere'ye karşı oynadıkları yarı finalde dört try (gol) yaptıktan sonra, rakip oyuncu Martin Johnson "Kendimi ragbi sahasında hiç bu kadar güçsüz ve çaresiz hissetmemiştim" diyecekti. Bir diğer İngiliz oyuncu Mike Catt'i sanki karşısında yokmuşçasına devirip geçişi ise onu mitolojik savaşçı Aşil mertebesine yükseltiyordu. Lomu'nun o gün yaptıkları, ragbi tarihinin en iyi bireysel maç performansı olarak anılacaktı. O, artık ragbinin ilk süper yıldızıydı.

Her şey mükemmel giderken 1995 finalinde Güney Afrika'ya mağlup oldular. En kritik dakikada, tam try'a giderken Joost van der Westhuizen onu durdurmayı başardı ve en büyük hayalinden etti. Fakat Güney Afrikalı, aynı esnada başka bir hayalin gerçekleşmesini sağlıyordu. Evet bu, Invictus filmiyle gündeme gelen finalin ta kendisiydi. Maçın ardından yeşil ragbi tişörtlü Nelson Mandela, kupayla poz veriyordu.

"Bunun bir parçası olmak fantastikti. Geriye dönüp baktığımda ellerim kupayı bir kulpundan yakalamıştı aslında. Fakat zaman geçiyor ve insanlar, ragbinin bir ulusun kaderine nasıl ışık tuttuğunu hatırlıyor. Nelson Mandela'nın tutkusu, sevgisi ve affediciliği ragbi sayesinde halka nüfuz etmişti. Ben ve arkadaşlarım kazansaydık, belki de böyle olmayacaktı. Geriye baktığımda hiç pişman değilim."

O günü böyle hatırlıyordu Lomu, hem de bir daha Dünya Kupası kazanamayacak olmasına rağmen. Finalin ardından, Aşil'in tendonu kendini yavaş yavaş göstermeye başladı. 1996 yılı sonunda 'nefrotik sendrom' tanısı kondu. Böbrekleri onu yüz üstü bırakmaya karar vermişti. Buna rağmen inat etti ve 1997'de geri döndü, 1999 Dünya Kupası'nda yine büyük sahnedeydi. Muhteşem oynadı ama yine şampiyonluk gelmedi.

NFL'e gideceğine dair söylentilerin dillendirildiği bir dönemdi. Ancak ülkesinden ayrılırsa All Blacks forması giyemeyecekti, kalmayı tercih etti. 2003'e gelindiğinde, haftada üç kez diyalize girmek zorunda kalan bir böbrek hastasıydı. Böbreğindeki hasar uzuvlarındaki sinirleri etkilemeye başladığı için, 2004'te böbrek nakli şart oldu. Yeni Zelanda, en büyük süper kahramanı için seferberlik ilan etti. Radyocu arkadaşı Grant Kereama donörlüğü üstlendi. Lomu, yine ayakta kalmayı başarıyordu. Hatta 2005'te ragbiye tekrar döndü ama işler eskisi gibi gitmedi. Nakil böbreği, 2011'de teklemeye başladı. Morton'un Çatalı teorisindeki gibi; ne yaparsa yapsın aynı tatsız sonuca doğru gider gibiydi. O ise kendini çok yormaması gerektiği halde, "Ayaktayım" demeye çalışıyordu. Hatta benzer hastaların aksine baba dahi olmuştu. Bir gün, haftada üç gün altışar saat diyalize girdiği halde Güney Afrika'ya gitti. 1995 Dünya Kupası finalinde onu try'dan alıkoyan Welthuizen'i ziyaret edecekti. Güney Afrikalı ragbici ALS hastası olduğu için tekerlekli sandalyedeydi. O da Lomu gibi mücadele ediyordu.

"Joost seni nereden tanıyorum biliyor musun? Beni o finalde düşürmüştün. Tarihin değişmesine karar vermiştin. Bizi bağlayan da bu. Savaşmayı asla bırakma dostum. Bu bizim yolumuz. Mücadele etmek. Başka bir seçenek yok."

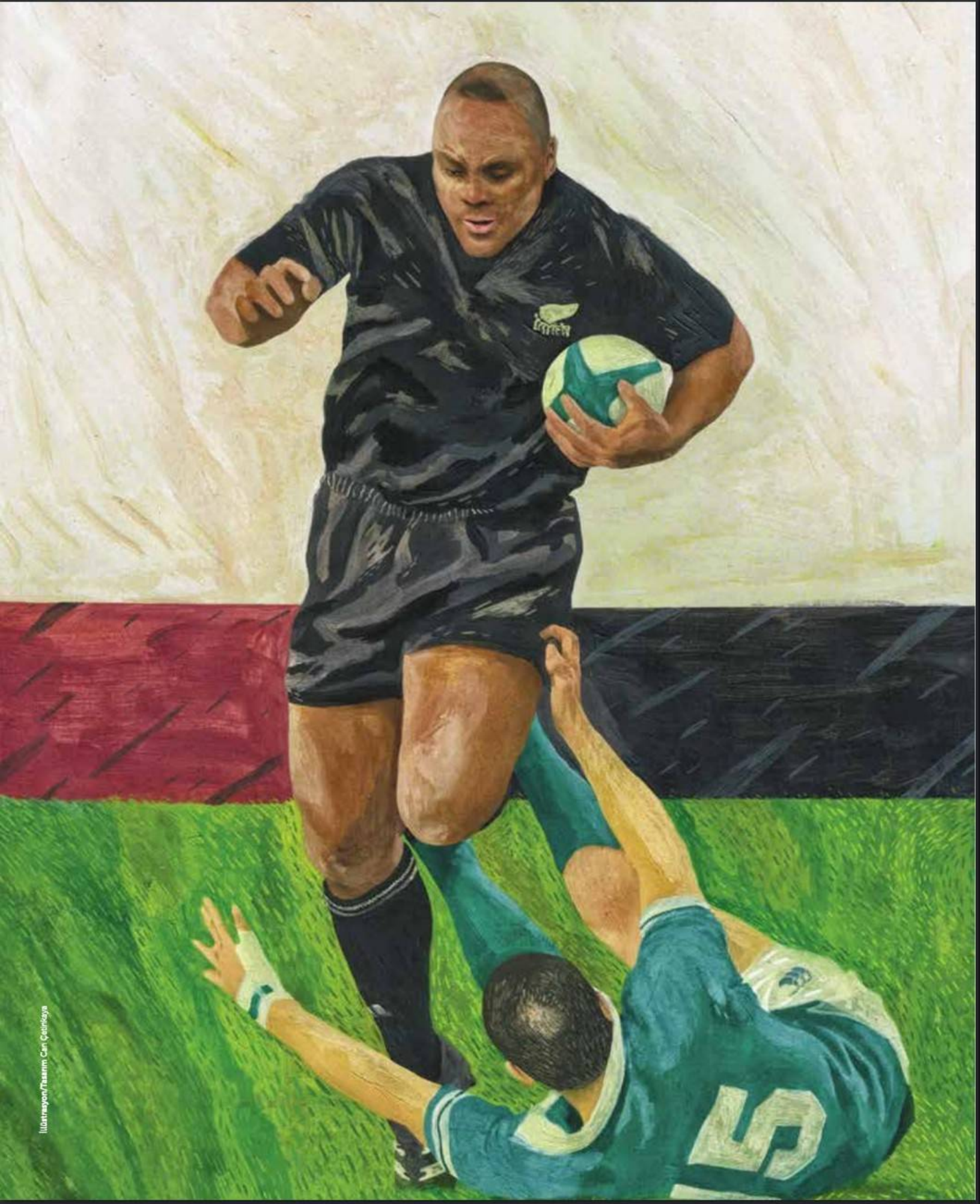
Jonah Lomu, sakin bir hayat sürmesi gerektiği halde 2015 Dünya Kupası için bu kez İngiltere'ye yol aldı. Sponsorların ilgisi nedeniyle onun da kupada olması isteniyordu. Usain Bolt'un olimpiyat oyunlarında olmaması gibi bir şeydi bu. O seyahat sırasında verdiği tüm röportajlarda, beş ve altı yaşındaki oğulları 21 yaşına gelene kadar yaşamayı arzuladığını söylüyordu. Onların da kendisi gibi travmatik bir çocukluk yaşamasını istemiyordu. Ancak dönüş yolculuğundan sadece 40 saat sonra hayatını kaybetti.

Bu sayı, tıpkı Lomu gibi en zor ihtimallerle sınansalar da kendi kararlarını alabilenler için...

Mumford & Sons'ın, Broken Crown'da dediği gibi:

"Kendi yolumu bulabilir ya da her şeyi mahvedebilirim / Bu alacakaranlıkta, bizim kaderimizi bizim kararlarımız çizecek."

CANER ELER

İllüstrasyon/Tasarım: Can Çetinkaya

SOCRATES

İmtiyaz Sahibi CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.'Yİ TEMSİLEN***CAN ÖZ***

Proje ***BAĞIŞ ERTEN,*** CAN ÖZ

Genel Yayın Yönetmeni ***CANER ELER***

Yazı İşleri Müdürü (Sorumlu) ONUR ERDEM

Genel Koordinatör ***ORKUN YEŞİM***

Yazı İşleri Ekibi ATAHAN ALTINORDU, ***KUTAY ERSÖZ,*** EMİR GÜNEY, ***BURAK KURU,*** İNAN ÖZDEMİR, ***İLHAN ÖZGEN,*** UĞUR OZAN SULAK, ***OZAN CAN SÜLÜM,*** MUSTAFA TAHA, ***SEVECEN TUNÇ,*** SENCER YÜCEL, ***EMRE GÜRKAYNAK,*** ARAS YETİŞ

Socrates Akademi ***BUĞRA BALABAN,*** MÜTHİŞ CAN ÖLÇER,

Kurumsal Kimlik ***TBWA\ISTANBUL***

Kreatif Direktör VOLKAN KARAKAŞOĞLU, ***HÜSEYİN SANDIK***

Görsel Yönetmen BERTAN KILIÇCIOĞLU

Grafik Tasarım ***ALPTUĞ USLU***

Dijital İZGE CAN GÜNAL

Pazarlama ***DUYGU COŞKUNSEDA***

Katkıda Bulunanlar BURAK UTKU AKTAN, ***BATU ANADOLU,*** STEPHEN APPIAH, ***EMRE ATASOY,*** ATA ATAY, ***ALİ BARAS,*** AYŞEGÜL BAYRAKTAROĞLU, ***ETHEM ONUR BİLGİÇ,*** JR BREMER, ***ÇAĞ ÇALIŞKUR,*** CAN ÇETİNKAYA, ***OYA ÇİTÇİ,*** HAVVA ÇOBAN, ***AHU DAL,*** FATİH DEMİRELİ, ***ÖVGÜ DOĞAN,*** BÜLENT EKEN, ***ŞEVKET FURKAN ERBAY,*** MAHİR ÜNSAL ERİŞ, ***MAURIZIO GHERARDINI,*** GİZEM GİRİŞMEN, ***SASCHA GOETZEL,*** KEREM SEFA GÖKBUGET, ***ANDRE GREIPEL,*** SİNAN GÜLER, ***AYDIN AYHAN GÜNEY,*** ALİ GÜRAÇAR, ***ÖZGÜR GÜRBULAK,*** NİGAR HACIZADE, ***GARO HAHAMCIYAN,*** OSMAN HOSAN, ***KÜÇÜK İSKENDER,*** RYAN JONES, ***RASİM KARA,*** GİRAY KEMER, ***AYKUT KOCAMAN,*** ERKAN KOLÇAK KÖSTENDİL, ***İBRAHİM KUTLUAY,*** MURAT MURATHANOĞLU, ***ZEYNEP ONGUN,*** EMRE ÖZCAN, ***CEM PEKDOĞRU,*** SEAN SINGER, ***ATALAY TAYMAZ,*** BARIŞ TEKİN, ***ZAFER TİPİGİL,*** YÜCEL TUĞAN, ***BURAK TUT,*** İLKER ÜÇER, ***EMRE YAZICIOL,*** YAĞIZ ZAİMOĞLU

Danışma Kurulu İBRAHİM ALTINSAY, ***MERT AYDIN,*** TANIL BORA, ***AYDAN ÇELİK,*** ATTİLA GÖKÇE, ***KORAY GÜRTAŞ,*** KAAN KURAL, ***MURAD SEZER,*** ÖZGEHAN ŞENYUVA, ***HARUN TEKİN,*** MURAT TOKLUCU, ***UĞUR VARDAN,*** BANU YELKOVAN, ***ÜMİT METİN YILDIZ***

Can Yayınları ÜMİT ALTAŞ, ***ONUR BÜYÜKCERAN,*** TUNCAY GEZER, ***ALİ GRANİT,*** ZÜHRE GÜLDOĞDU, ***SIRMA KÖKSAL,*** ALİ ÖGEYİK, ***METİN ÖZDEN,*** SERTAN ÖZYAĞMUR, ***NURTEN USTAOĞLU,*** AYŞIN YÖRÜK

İletişim TEL: 0 212 234 90 29 / ***FAX: 0 212 355 37 48*** / E-POSTA: INFO@SOCRATESDERGI.COM

TWITTER.COM/SOCRATESDERGI / FACEBOOK.COM/SOCRATESDERGI / ***INSTAGRAM.COM/SOCRATESDERGI***

Yönetim Yeri CAN SANAT YAYINLARI YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A. Ş.

MEŞRUTİYET MAH. HACI MANSUR SOK. NO: 5 AYCİBİN PASAJI KAT: 4 D: 85-86-87 NİŞANTAŞI - İSTANBUL TEL: 0 212 234 90 29

Basım Yeri TÜRKMENLER MATBAACILIK REKLAM SANAYİİ TİC. LTD. ŞTİ.

MALTEPE MAH. GÜMÜŞSUYU CAD. NO: 16-18 TOPKAPI - İSTANBUL DAVUTPAŞA V. D. 880 028 2795 TEL: 0 212 674 71 61

Yayın Türü YEREL SÜRELİ YAYIN - ISSN 2149-2743 - SAYI: 09 - ARALIK 2015

***Bu dergide yer alan yazı, makale, fotoğraf, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. Can Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin yazılı izni olmaksızın dergide yayımlanan eserler kısmen veya tamamen kaynak gösterilerek dahi çoğaltılamaz, yayımlanamaz, işlenemez, umuma iletilemez ve temsil edilemez.*

Kapak İllüstrasyon/Tasarım Hüseyin Sandık

ÇEKİM ALANI
BOB DYLAN 010

ROA 014
MAHİR ÜNSAL ERİŞ

SINATRA
SEVECEN TUNÇ 016

YODA 017

PİKENROL
ERKAN K. KÖSTENDİL 020

TEDDY RINER 024

STEPHEN APPIAH 028
SENCER YÜCEL

SA'HAF 030

BODIROGA
UĞUR OZAN SULAK 032

STAR WARS
SİNAN GÜLER 038

AYKUT KOCAMAN 040
CANER ELER - ONUR ERDEM

LEBRON JAMES
RYAN JONES 054

MURATHANOĞLU 064

30 YIL / 30 KARAR 068
ATAHAN ALTINORDU

ÇEKİM ALANI
EURO '96 077

YOANN GOURCUFF 078

EN UZUN PENALTI 080

KÜÇÜK İSKENDER 084

JUSTINE HENIN
EMRE YAZICIOL 086

HOLDEN & HAMMON 090

ANDRE GREIPEL
İNAN ÖZDEMİR 094

SNOOKER'85
ARAS YETİŞ 100

ÇEKİM ALANI
VIKTOR TIKHONOV 106

SASCHA GOETZEL
ORKUN YEŞİM 108

RONDA ROUSEY
112 YÜCEL TUĞAN

GİZEM GİRİŞMEN
ŞEVKET FURKAN ERBAY / 116

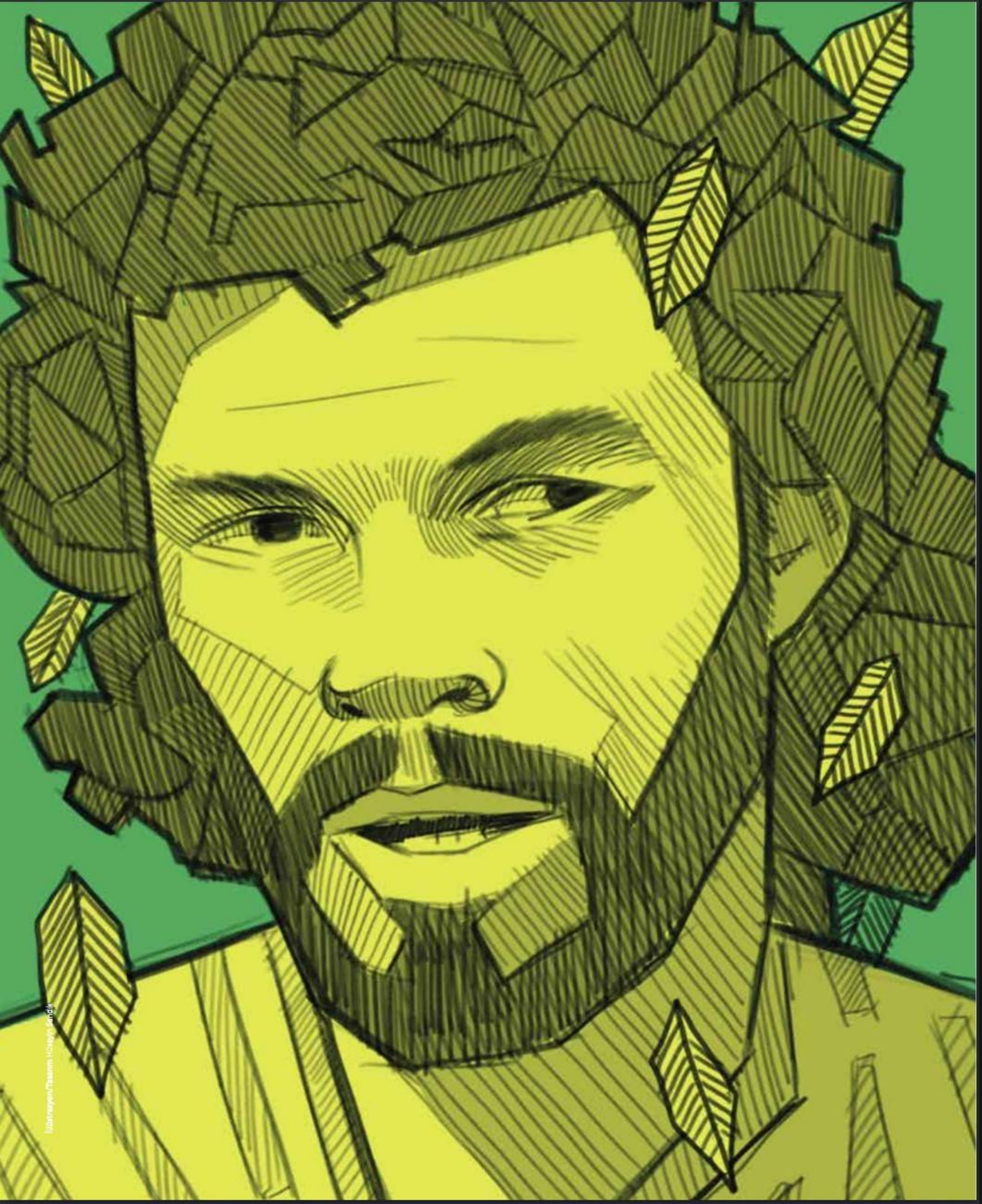
TOPRAK SAHA 120

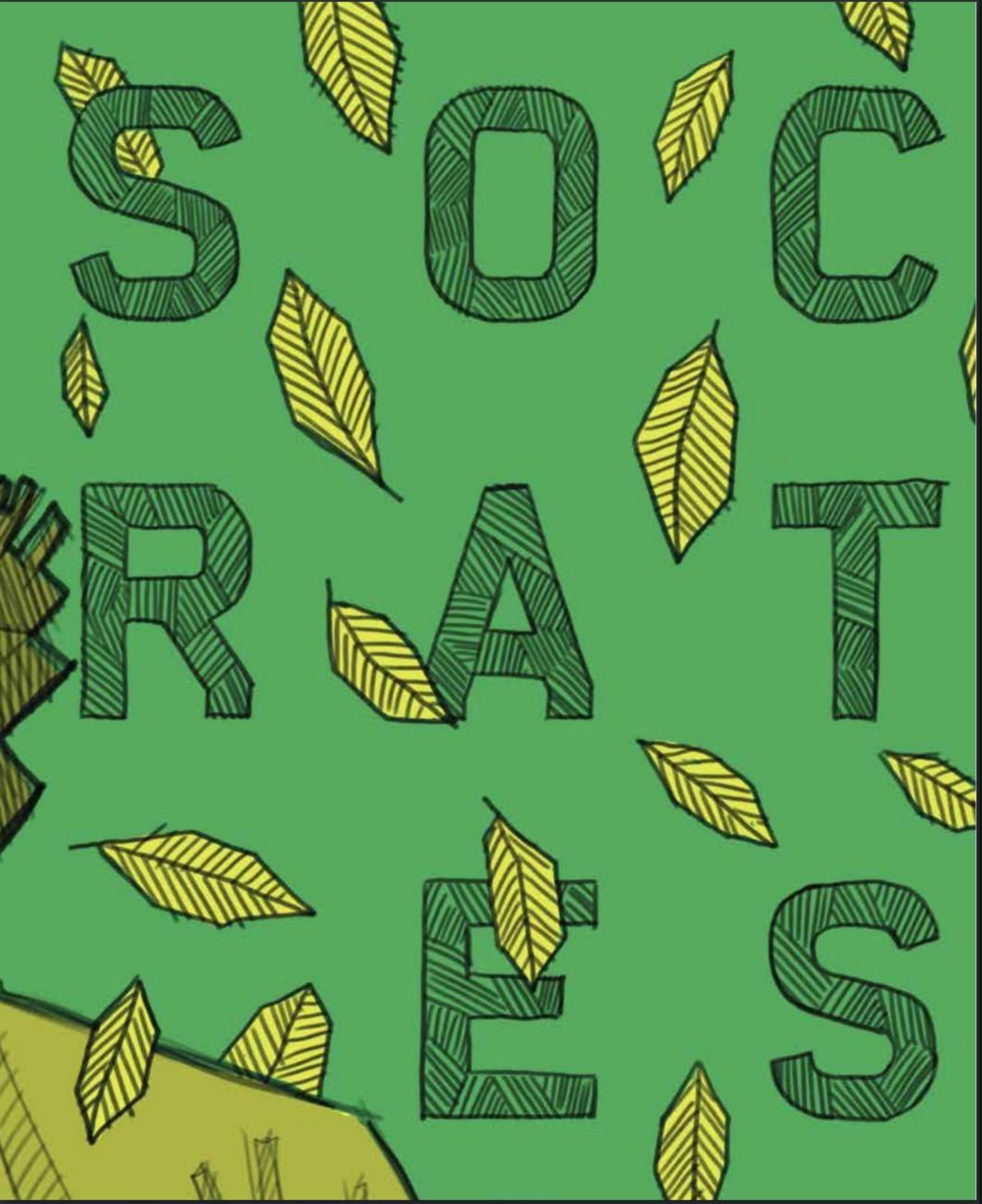
TANIL BORA
OFSAYT 128

MARATON
132

5 HARFLİLER 136

İSMET KİM Kİ! 142

SOCRATES

BOB DYLAN VE SICAK ELLER

ONUR ERDEM

"Teyzemle mutfakta kahve içip muhabbet ediyorduk. Radyo, sabah haberlerini veriyordu. Spiker, Pete Maravich'in hayatını kaybettiğini söyledi. Maravich'i New Orleans'ta oynarken izlemiştim, Utah Jazz'ın New Orleans Jazz olduğu zamanlar... Onu görmeliydiniz; kahverengi saçları ve gevşek çoraplarıyla basketbol dünyasının kutsal terörü, sahaların yüksekten uçan sihirbazı... Onu izlediğim akşam topu sanki gözleriyle sürüyor, arkasından çevirip potaya bırakıyordu, hem de çembere dahi bakmadan. O gün 38 sayı falan atmış olmalı. Gözleri bağlı bile oynayabilirdi. Kariyeri çok uzun sürmedi ve bir 'unutulmuş' olarak damgalandı ama ben onu unutmadım. Bazı insanlar hafızanızdan silinir gibi olurlar ama gerçekten gittiklerinde, sanki hiç silinmemişler gibi hissedersiniz. *Dignity*'nin sözlerini yazmaya da Pete Maravich'in ölüm haberini aldığım günün öğleninde başladım ve aynı günün akşamında bitirdim."

Bob Dylan, iki parçadan oluşan otobiyografisi *Bob Dylan Chronicles*'ın ilk bölümünde, *Dignity*'nin çıkış hikâyesini böyle anlatır. Ancak onun asıl ilgi alanı, beyzboldur. 2006'da *Rolling Stone* dergisi için bir röportaj gerçekleştiren yazar Jonathan Lethem, Dylan'a hangi beyzbol takımını tuttuğunu sorar ve beklediğinden uzun bir cevap alır:

"Beyzbol takımlarıyla ilgili temel problem, tüm oyuncuların bir şekilde takas ediliyor olması. Tuttuğunuz takımın sevdiğiniz oyuncuları, bir süre sonra başka bir takımda karşınıza çıkıyor. Bu şartlar altında, bir takıma bağlanmak çok zor."

Hayatı ve müzik kariyeri 'değişim' üzerine kurulu birinin takaslardan ve kadro değişimlerinden şikâyetçi olması garip ama bu tavır, belki de Dylan'ın bazı hayranlarını anlamasına yardımcı olabilir. Onlar da *The Times They are A-Changin'* ve *Bringing it All Back Home* albümleri arasındaki akustik sınırların aşıldığı radikal geçişten rahatsız olmuşlardı ve takımları kadar sevdikleri bir adamın bildikleri yoldan sapmamasını istemişlerdi belki. Haklılar mıydı? Sanmıyorum. Nasıl ki bir takım 'daha iyi' olacağına inandığı için takas yapıyorsa Dylan da muhtemelen kendini 'daha iyi' hissedeceğine inandığı şarkılar yapmıştı sadece. *New Yorker* dergisinin genel yayın yönetmeni David Remnick de son yazılarından birinde bunu destekleyen bir örnek veriyor.

Remnick, 'sıcak el teorisi'nden bahsettiği ve Stephen Curry ile başladığı yazıyı Bob Dylan'a bağlayıp Türkiye'de 'yanmak' fiili ile tarif edilen bir duruma değiniyor; yani bir oyuncunun bir maçta normalden daha yüzdeli şut atmasına ve herkesi her attığını sokacağına inandırmasına... Remnick, bilimsel araştırmalarla desteklediği yazıda bunun bir tesadüf mü yoksa gerçeklik mi olduğunu sorguladıktan sonra, aynı şeyin yazarlar, müzisyenler ya da ressamlar için de geçerli olabileceğini söylüyor ve dümenini Dylan'a kırıyor:

"Bob Dylan'ın vahşi ilham ve yaratıcılığının en yoğun zamanları, 1965'in başından bir sonraki yılın yaz aylarına kadarki 15 aylık döneme tekabül eder. Eline geçen her şeyin üzerine şarkı sözleri karaladığı, Rolling Stones ve Beatles dinlediği, sürrealistleri ve *beat* kuşağı yazarlarını okuduğu bir dönemden bahsediyorum; *Bringing It All Back Home*, *Highway 61 Revisited* ve *Blonde on Blonde* gibi muhteşem albümleri kaydettiği bir dönem."

Bu örnekten yola çıkmak, teoriyi açıklamaya yeter mi bilmiyorum ama herhangi bir şeye Bob Dylan ile başlamak iyidir. Açılışında *The Man In Me* çalan *The Big Lebowski* kanıtlarımdan biri ve sanırım tüm hikâye 'içindeki adamı bulmak'la ilgili.

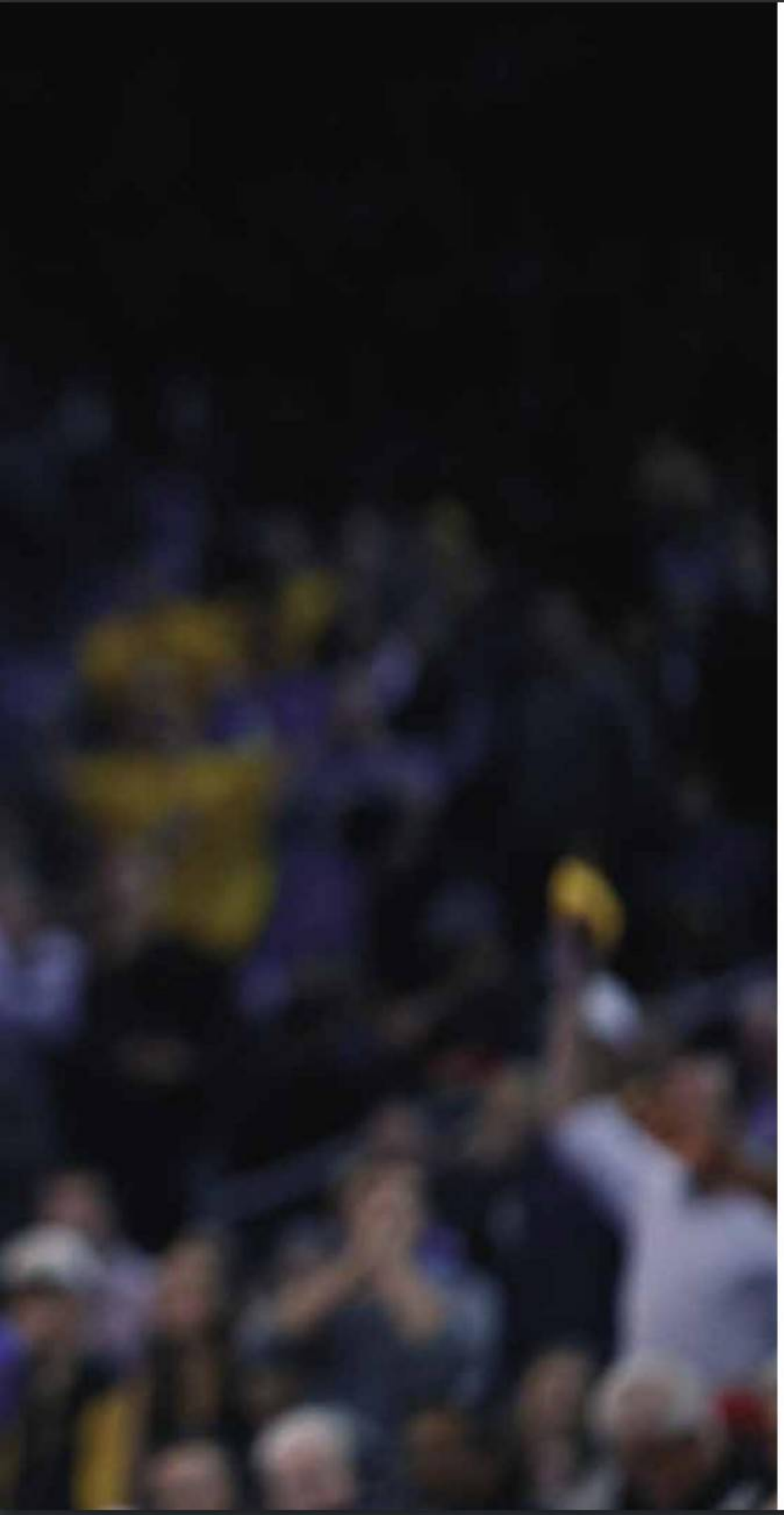

Fotoğraf: Getty Images Turkey

Fotoğraf Getty Images Turkey

BEN BİR BAŞKASIDIR

UĞUR OZAN SULAK

Stephen Curry nasıl NBA'in en iyi oyuncusu oldu? Curry'nin MVP unvanıyla tamamlayıp Golden State Warriors'ın 40 sene sonra şampiyonluğu elde ettiği 2014-2015 sezonunda bu soru gündeme gelmemişti. Kasım ayı itibarıyla tarihin en iyi sezon başlangıçlarından birini yapan Warriors, 1995-1996 Chicago Bulls'la, Stephen Curry ise LeBron James'le karşılaştırılıyor.

Sezonun ilk iki ayında yüzde 50 ile şut atarak 35 sayı, 5 ribaund ve 5 asist ortalamaları tutturan Curry'yi, bir süredir Warriors bünyesinde görev yapan 'selefi' Steve Nash anlattı. Kanadalı efsane, *San Jose Mercury News*'a verdiği röportajda oyun kuruculuğun geldiği son noktayı şöyle tanımladı:

"Oyun evrim geçiriyor. Güzel tarafı, bu değişimin tamamen yetenek ve adanmışlığa bağlı oluşu. Steph bir simge. Kariyerim boyunca ne başardıysam, onları bir adım öteye taşıdı. Yetenek anlamında benzerliklerimiz var ama oyuna yaklaşımımız farklı. Ben basketbol topunu elime aldığım gün bir oyun kurucuydum. Steph ise iki numaraydı. Benim bu oyunda varoluş sebebim, takım arkadaşlarıma pozisyon hazırlamak. Sadece, -belki- dördüncü periyotta şut kullanma konusunda daha agresif olurdum. O kadar. Steph'in şimdi kullandığı bazı şutları denemezdim bile. Önce pas. Bunda doğru ya da yanlış bir taraf yok. Sadece farklıyız. O, bir silahşor olarak büyüdü. Şut yeteneği ve kendine boşluk yaratma kabiliyeti benimle karşılaştırılamayacak düzeyde. Bazen diyorum ki keşke 13 yaşında basketbola yeni başlamış bir çocuk olsam. Keşke Stephen Curry'yi izleyip onu taklit etmeye çalışsam..."

1998 DÜNYA KUPASI'NDAN HATIRLIYORSUNUZ ONU, BİR DE KIYAMETE İNANIP FUTBOLU BIRAKMASINDAN. KARŞINIZDA CARLOS ROA VE ETKİLEDİĞİ BİR ÇOCUKLUK...

MAHİR ÜNSAL ERİŞ

Azıcık uzun boylu bir çocuktum. Anneannem, "Aynı halaları" derdi, "Onlar gibi kazık kazulet. Onlar gibi alık." Neredeyse bütün çocukluğum anneanneme inanarak geçti. Kanın bütün vücudu dolaşıp gelmesi biraz uzun sürdüğünden, uzun boylu insanların kalbi de beyni de azıcık yavaş işlermiş meğer. Dayımın oğullarını mıncıklaya mıncıklaya seven anneannem öyle der, beni bir türlü sevmezdi bu yüzden. Uzun boylu bir alığım diye. Ama mahallede durum başkaydı. Sokağa çıktım mı, boyları benim yarım kadar olan akranlarım uçan salıncaklar gibi kollarıma asılırlar, "Hadi bizi gene döndürsene Roğa" diye bağrışırlardı. Uzun olmak çocukken harika bir şeydi çünkü. Bir de mahalle takımında tabii, süksem büyüktü. Bu mahalleye taşındığımızdan beri ne kaleye başkasını geçirmişler ne de kalelerinde gol görmüşlerdi. Rakip mahalledeki çocuklarınsa benimle karşılaştıklarında gözleri büyürdü. Kaleleri küçük kursalar, kıpırdamadan bütün topları kolayca toplardım. Büyük yapsalar, bu sefer onların kalecisi toplayamazdı. İki ucu keskin bıçak. Kalecilik benim tabiatımda vardı zaten. Belki de babam "Oku da oku!" diye tutturmasaydı, şimdi kim bilir...

BEN DAHA O YAŞTA, BİR MAHALLE KAHRAMANI OLMUŞTUM KENDİ ÇAPIMDA. "ROĞA" DEDİN Mİ, HERKES BİLİRDİ BENİ.

Bana 'Roğa' derlerdi. Sekiz yaşıma denk gelen yaz günlerinde oynanan Dünya Kupası'nda Arjantin'in kalesini bekleyen bir kaleci vardı, Carlos Angel Roa. Grup maçlarında hiç gol yemeyip bir de üstüne İngiltere maçında iki penaltı birden kurtarınca, bir anda çocukluk hayallerimizin adı oldu Roa. Milli takımlar arasında hep Arjantin'i tuttuğum için, mahalle maçlarında da Arjantin'in kalecisi olmam zaten kaçınılmazdı. Bizim takımın işleri Dünya Kupası'ndaki Arjantin'den iyi gidince çocuklar da iyice benimsediler adımı, tam olarak söylemeyi beceremeseler de... Bense iyice havaya girmiştim. Yaz günü, sıcağa, tere aldırmadan geçiriyordum üstüme ablamın koyu lacivert Adidas eşofman üstünü, elimde annemin güderi eldivenleri, ha babam kasılıyordum kalede. Ne top geçiyordu ne adam. Zamanla daha bile azıttım işi; ablamın göz kalemiyle kendime Roa'nın top sakalından çizdirip öyle geçiyordum kaleye. Ben taş üstlerine uçtukça, aşırtma toplara çıktıkça, çocuklar bağırıyordu: "Roğa! Roğa!"

Neredeyse bir yıl boyunca, sonraki tüm hayatımda bir daha asla yakalayamadığım ilgi ve hayranlığın merkezi oldum. Yaz, kış demeden kaleye geçiyor, "Roğa!" tezahüratları arasında kah çamura, kah çimene atlıyor, kaleden sivrisinek bile geçirtmiyordum. Anneannem gerizekalı olduğumu düşünüyordu ama ben hayatta başarılı olduğum işi çoktan bulmuştum. Daha o yaşta, bir mahalle kahramanı olmuştum kendi çapımda. "Roğa" dedin mi, herkes beni bilirdi. Başka mahallelerden transfer teklifi bile aldım.

Fotoğraf Getty Images Turkey

O SENE YILBAŞINDA KIYAMET KOPMADI. ROA'NIN BEKLEDİĞİ MESİH DE GELMEDİ. OLAN BENİM FUTBOLCULUK HAYALLERİME OLDU.

Hamdullah Suphi'deki çocuklardan biri gelip "Her maçtan sonra sade gazoz ve bir paket çitos" vadetti. Hem de kimse gazozumdan bir fırt istemeyecek, bir el bile çitosuma uzatılmayacaktı. Çocuk, bizim sınıftaki Buse'nin abisiydi. Gazoz ve çitos bir yere kadar önemli tabii de kabul edersem Buse'yle daha yakın arkadaş olacağımızı aklımdan geçirmedim değil. Ama o durumda, mahallede kimsenin yüzüne bakamazdım bir daha. Gerçek Roa Arjantinliydi, fakat İspanya'da top oynuyordu. Bizim mahalledeki çocuklara anlatamazsın ki bunu. Bir kalemde silerler.

Ertesi yaz, bir spor gazetesinde, küçücük bir köşede gördüğüm bir haberle dünya başıma yıkıldı. Roa futbolu bırakmıştı. Habere göre bir tarikata üye olmuştu Roa ve bu tarikat, bizim ev sahibi Hacı Nebi'nin tarikatına hiç benzemiyordu. Bunlar, 1999'un 2000'e devrettiği gece kıyametin kopacağına inanıyordu. Dünyanın sonu artık gelmişti tarikata göre. O yüzden Roa, şu kalan birkaç ayını daha çok ibadet edip Tanrı'ya dualarla yalvararak geçirmek için futboldan çekilme kararı almıştı. Mahvolmuştum. Haberi saklamaya çalıştım. Belki başka bir Arjantinli futbolu bıraksaydı kimsenin dikkatini çekmezdi.

Ama bırakan Roa olunca mahalle takımında hızla yayılmıştı haber. Duyan gelmişti. Bana da nazar değdi sanki ondan sonra. Hiç olmayacak basit goller yemeye, mahalle takımına olmadık maçlar kaybettirmeye başladım. Psikolojim mi bozuldu, nedir. Şan, şöhret ve sevgiden oluşan halem, akıl almaz bir hızla siliniyordu. Oturdum bir mektup yazdım Roa'ya. Dosya kağıdıyla tam altı sayfa. Ona benim için ne kadar önemli biri olduğunu, kendisinin gelmiş geçmiş en iyi kaleci olduğunu, futbolu bırakamayacağını anlattım.

İkna edici olsun diye Din Kültürü hocasını şahit gösterip kıyametin ne zaman kopacağını yalnızca Allah'ın bilebileceğini, futbolu boşu boşuna bıraktığını bile yazdım. Türkçe tabii. Takımında Maradonaları, Batistutaları oynatan Arjantin'in herhalde mektubumu tercüme ettirecek parası vardır diye düşünüyordum. "Arjantin Milli Takımı eliyle Sinyor Carlos Roa, Buenos Aires, Argentina" yazıp postaladım mektubu. Bir umut... Olur ya, ne kadar sevildiğini bilse futbolu bırakmaktan vazgeçebilirdi belki. Geçmedi.

O sene yılbaşında kıyamet kopmadı. Roa'nın beklediği mesih de gelmedi. Olan benim futbolculuk hayallerime oldu. Babamı müdür yaptılar bankada hemen o yıl. O da ilk iş olarak bir özel okula yazdırdı beni. Bu yeni okulda kimse futbol oynamıyordu. Etütler, sınav kursları, okul servisleri vardı ama futbol yoktu. Mahallede de şanım silinmişti günden güne. Bütün çocuklar boylanmıştı geçen zamanla. Kimse beni maça bile çağırmıyordu artık. Evde ders çalışıyordum durmadan. Babam okuyup, çalışıp, kendisi gibi banka müdürü olmamı istiyordu. Ha babam ders, ha babam kurs, dermanım kalmıyordu zaten top oynamaya da. Böylece dindi gitti içimdeki kalecilik aşkı.

Belki bir sekiz-on ay sonrasıydı. Arjantin'de damgalanmış, 'Selección de Fútbol de Argentina' antetli bir zarf geldi eve. İçinde, sonunda 'Carlos Roa' imzası bulunan, bilgisayar çıktısı, İspanyolca bir mektup vardı. Aylarca elimde mektupla dolaştım, okutamadım kimselere. İngilizce olsa, Almanca olsa bir yolu bulunurdu ama kimse İspanyolca bilmiyordu. İnternet kafelere gittim, *chat*'te yarım yamalak İngilizce konuşmaya çalıştığım İspanyollara tercüme ettirmeye uğraştım. Yok, olmadı bir türlü. Okunamadan kaldı öyle o 18 satırlık mektup. Annem taşınırken bir sürü şeyi attığı ve mektup da arada kaynayıp çöpe gittiği için mektupta ne yazdığını da hiçbir zaman bilemedim.

Seneler geçti, ben babamın istediğini, babamın istediği gibi okudum, bir bankada staja girdim. Mayaların takvimine göre dünyanın sonunun geldiği söylentisiyle yıkılıyordu ortalık. Televizyonlarda, internette, evlerde, okullarda, iş yerlerinde herkes bunu konuşuyordu. Tabii bankada da. Görünürde kimse inanmıyordu ama herkes içten içe "Ya gerçekse?" diye de bir ufak işkilleniyordu. Bankada yıl sonu hengamesinden çıldırmak üzere olduğum bir andı. İşten güçten çok bunalmıştım. Roa'yı hatırladım yeniden.

Açtım Google'ın çeviri sayfasını, "Bütün mutsuzluğumun sebebisin Roa, Allah senin belanı versin!" yazdım İngilizce. Çevirttim İspanyolcaya. Aldım onu Twitter'a yapıştırdım sonra. Noktasına virgülüne dokunmadan tweet attım Roa'ya.

Azıcık içim soğudu sanki.

S

Fotoğraf AP Images

BURADAN SONSUZLUĞA
FRANK SINATRA 100 YAŞINDA

20. YÜZYILIN EN BÜYÜK İKONLARINDAN BİRİNİN GENÇLİK HAYÂLİ, SPOR MUHABİRİ OLMAKTI...

SEVECEN **TUNÇ**

1913 yılının Sevgililer Günü. New Jersey'nin karla kaplı kaldırımlarında el ele iki genç, belediye binasına doğru koşturuyorlar. Evlenecekler bugün, ailelerinden gizli. Sonra Küçük İtalya'da yıkık dökük bir apartman dairesine taşınacaklar. Monroe Caddesi, 415 Numara. Oğulları iki sene sonra burada doğacak. 12 Aralık günü; Doğu Yakası'nın en korkunç kar fırtınasının ortasına.

Genç baba, kıdemli boksör. Nüfusta Anthony Martin Sinatra, ringde Marty O'Brien. İtalyanlara dövüş dünyasında ihtiram yok diye... Gönül rahatlığıyla kullanamadığı adını oğluna vermek istiyor baba. Ancak vaftiz günü dalgın pederin elinde 'Frank' diye kutsanınca bebeği, adı da kaderi gibi başka yazılıyor.

Frank, hırçın çocuk. İtalyan mahallesinde kendini dövüşerek korumakta. Küçük yaşlarından beri çalışsa da gönlü spor muhabiri olmaktan yana. Sesi de güzel, annesi gibi. Şarkı söyleyerek para kazanıyor. Ve 1930'lardan itibaren Frank, artık babasının mesleğiyle amatör; amatör şarkıcı annesinin mesleğiyle ise profesyonel olarak ilgilenmeye başlıyor.

Frank Sinatra, 1940'lı yıllarda bir softball takımı kurar: the Swooners. Anthony Quinn, Nat King Cole, Barry Sullivan; takım arkadaşları. Maçlarını Beverly Hills Lisesi'nin beyzbol sahasında yapalar. Amigoları mı? Hollywood'un en güzel yıldızlarından... Marilyn Maxwell, Virginia Mayo, Lana Turner ve tabii ki Frank'in sevgili eşi Ava Gardner.

1949 yılında bu sefer takımıyla değil, rol gereği sahaya çıkar Frank. Bir beyzbol oyuncusunu canlandırdığı *Take Me Out To The Ball Game* filmi gişede büyük başarı kazanır.
Ancak Frank'e En İyi Yardımcı Oyuncu Oscar'ını getirecek film başkadır: 1953 yapımı *From Here to Eternity* (Türkçe mealiyle, *Buradan Sonsuzluğa*).

Ünlü şarkıcının bu filmde rol alabilmek için yakın ilişkide olduğu İtalyan mafyasından 'yardım' istediği söylenir. Sinatra'nın yeraltı bağlantısı, basından FBI ve CIA'e kadar herkesin yakından ilgilendiği, ancak hâlâ tam olarak çözülemeyen bir sır perdesidir. Rivayet odur ki Mario Puzo da bir edebiyat ve sinema başyapıtı olan romanı *Baba*'da, Don Corleone'nin vaftiz oğlu, şarkıcı ve oyuncu Johnny Fontaine karakterine Frank Sinatra'dan ilham alarak hayat vermiştir!

Bir döneme ruhunu bahşeden müziği, sahne şovları, oynadığı filmler, evlilikleri, yasak aşkları ve dahi mafya çevreleriyle ilişkileri, Frank Sinatra'yı unutulmaz bir popüler kültürü idolü haline getirdi. Karakterinin onu anlatan en önemli özelliklerinden biri ise spora ve sporculara olan ilgisiydi. Medyaya sıkça düşen fotoğraflarından ünlü boksörlerle şakalaşırken de görüldü, taraftarı olduğu Los Angeles Dodgers'ın maçını izlerken de... Kameralara golf oynarken de poz verdi, beyzbolcularla beraber soyunma odasında da... Çocukluk düşünü ise seneler sonra, Muhammed Ali ile Joe Louis arasındaki efsane müsabakayı *Life* dergisi muhabiri olarak takip ederek gerçekleştirecekti. Magazin muhabirleri, elinde fotoğraf makinesiyle karşılaşmayı izleyen Sinatra'yı çekerken, onun maçtan yakaladığı şık bir kare, 19 Mart 1971 tarihli *Life* dergisinin kapağındaydı.

Frank Sinatra öldüğünde Vegas kentinin karanlığa gömüldüğü söylenir. Vegas, Los Angeles, New York... Hepsi ardından ağıt yakan şehirlerdir. Sanki sesinde titreyen kar taneleri vardır; dinmeyen bir kış. Belki de doğduğu günden kalmadır, kim bilir...

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

FREDDIE ROACH

FREDDIE ROACH, FARKLI KİŞİLİĞİ VE HAYAT HİKÂYESİYLE BOKS DÜNYASININ EN DİKKAT ÇEKEN İSİMLERİNDEN BİRİ OLDU

MUSTAFA **TAHA**

1978'de girdiği profesyonel boks dünyasında efsane antrenör Eddie Futch ile çalıştı. Yaptığı ilk 26 maçtan sadece birini kaybetti. Kısa sayılabilecek kariyerindeki 54 maçtan 41'ini kazandı. 26 gibi, genç sayılabilecek bir yaşta Parkinson teşhisi nedeniyle profesyonel kariyerine son noktayı koydu.

Sporculuk kariyeri sonrasında kısa bir dönem satış elemanı ve komi olarak çalıştı. Ardından Eddie Futch'ın çırağı olarak antrenörlük kariyerine başladı.

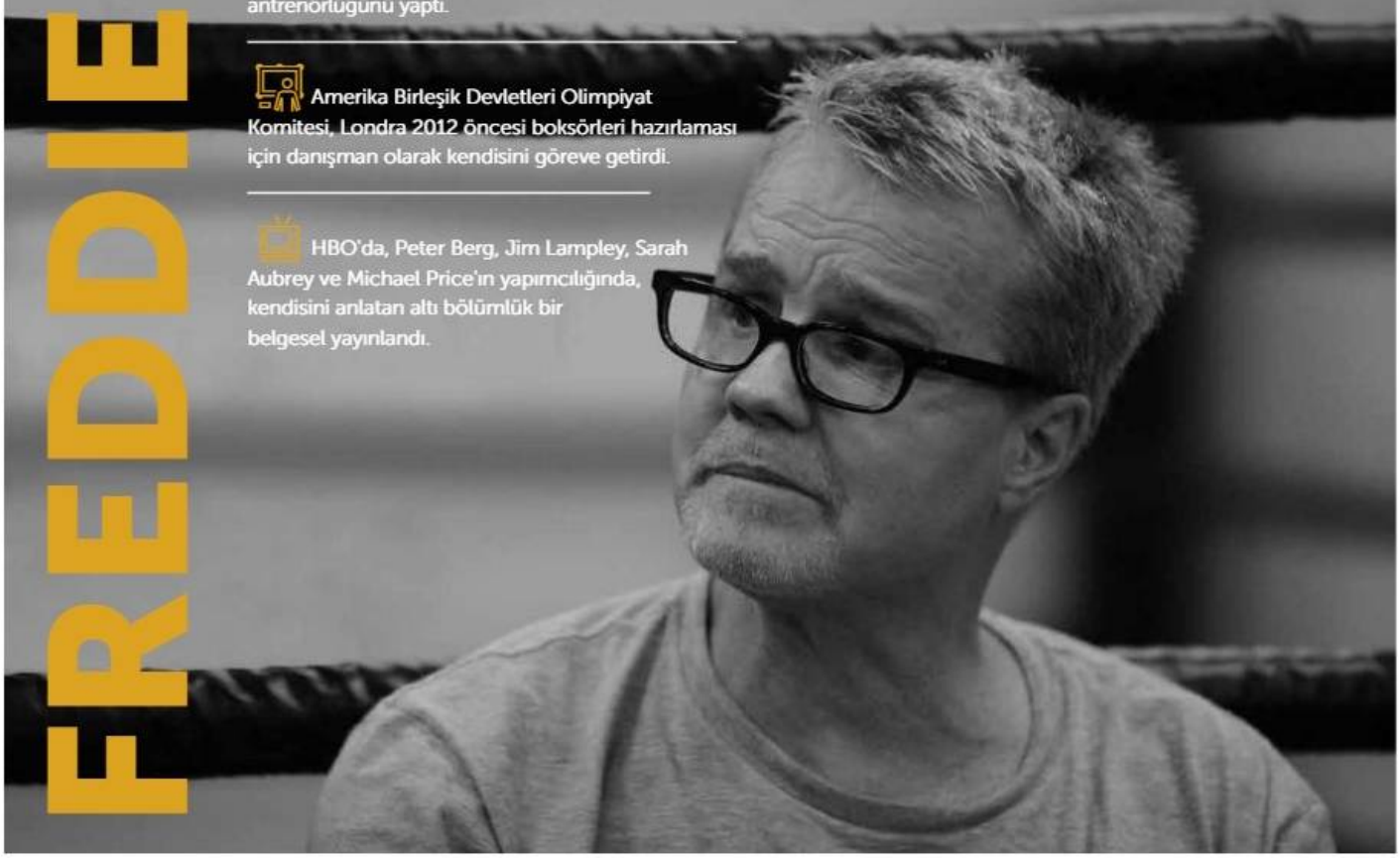
Manny Pacquiao, Miguel Cotto, Julio Cesar Chavez Jr., Georges St-Pierre, Vladimir Klitschko, Guillermo Rigondeaux, Amir Khan gibi dünya şampiyonu isimlerle çalıştı. Kadınlar boksunun önemli figürlerinden biri olan Lucia Rijker'ın da antrenörlüğünü yaptı.

Amerika Birleşik Devletleri Olimpiyat Komitesi, Londra 2012 öncesi boksörleri hazırlaması için danışman olarak kendisini göreve getirdi.

HBO'da, Peter Berg, Jim Lampley, Sarah Aubrey ve Michael Price'ın yapımcılığında, kendisini anlatan altı bölümlük bir belgesel yayınlandı.

Hollywood ünlülerinin de tercih ettiği bir isim oldu. Dört yıl boyunca Mickey Rourke'un antrenörlüğünü yaptı. Rourke'un desteğiyle kendine ait boks kulübü Outlaw Boxing Club'ı açtı. Bugün boks dünyasının en ünlü mekanlarından biri olan Wild Card Boxing Club'ın da sahibi. Shaquille O'Neal ve Mark Wahlberg de çalıştırdığı diğer ünlülerden bazıları...

Yapımcılardan Jim Lampley onun antrenörlüğünü şöyle tanımlıyor: "Değişmeyen, rutin bir işe o kadar odaklanmış durumdayken, 24 saatlik düzensiz günlük hayatıyla şaşırtıcı bir şekilde baş edebiliyor."

Fotoğraf AP Images

AĞIR SIKLETE AĞIT

BOKS ÜZERİNE ÖYKÜLER KALEME ALAN GİRAY KEMER, BÜYÜK BİR ŞAMPİYONUN ARDINDAN YAZDI...

GİRAY **KEMER**

Küçük bir mahallede sessiz sakin, kendi hâlinde, hayvanları ve özellikle de köpekleri çok seven güzel gülümsemeli bir çocuk var. Okul takımında futbol oynuyor. Yaşça kahramanımızdan biraz daha büyük olan komşusu da boksör. Bakıyor bizimkinin fiziği müsait; kabiliyeti, sağlam da bir sağı var. Çağırıyor bunu idmana.

Sonrası başarı merdivenlerinin hızla tırmanılması. Fonda büyük bir rock grubunun az bilindik sert şarkısı. Peş peşe galibiyetler, ardı ardına nakavtlar. Kendine has tekniğini giderek kusursuzlaştıran kahramanımız temelde pek kullanılmayan basit bir kombinasyon olan sol direk-sol direk-sol direk-sağ kroşe ile önce şehir, sonra bölge, ülke, Avrupa ve amatörde dünya şampiyonluklarına ulaşıp profesyonel olmaya karar veriyor. Ama kuru kuru film olmaz. Biraz çatışma gerek.

BOKSU DEĞİL, BOKS FİLMLERİNİ; BOKSÖRLERİ DEĞİL ONLARI CANLANDIRAN AKTÖRLERİ SEVİYORUZ.

Alkol problemi çoğu boks filminden aşina olduğumuz üzere iş görür. Yine de yetmez. Bir komedi unsuru da eklemeliyiz ki kahramanımızı kendimize yakın hissedelim. Şöyle bir detay olabilir; mahalleden genç bir kadını esnaf rahatsız ediyor, iş kahramanımızın kulağına geliyor, dükkâna gidiyor... Esnaf başına gelecekleri anlayıp "Vurma!" diyor. Kahramanımız soğukkanlı. "Bir tane vurayım bu işi kapatalım, yoksa daha kötü olur. Ailesinin kulağına giderse seni öldürürler" diyor. Tacizci esnaf çaresizce kabul ediyor. Sonraki sahneyi ambulansta açıyoruz. Sapık esnaf baygın yatarken kahramanımız başında, ona refakat ediyor. Ringe döndüğümüzde profesyonel kariyerinde de galibiyetlerine devam eden kahramanımızı peşi sıra zaferler sonunda unvan maçına çıkmaya hak kazanırken buluyoruz. Çekişmeli, gelgitli bir müsabakanın sonunda unvanı teknik nakavt ile kazanıyor. Hayatı boyunca bu unvan için çalışan kahramanımız net bir galibiyet alamayışını kendine yediremiyor ve iyice içine kapanıyor. Küçük mahallesine dönüyor, kendini köpeklerine veriyor. Şehrin biraz dışındaki bir barınakta bakımını üstlendiği köpeklerle hemen hemen her gün oynuyor, onları besliyor. Bu sırada da eski günlerden kalma bir şarkıyı ve eser miktarda birasını açıp arabasını yıkıyor.

Uzunca bir inzivanın ardından kahramanımızın sırtından para kazanmak isteyen menajerlerin tacizleri başlıyor. Kendi şehrinde bir unvan maçı teklif ediliyor. Kahramanımızın, bir kez daha ayağına gelen şampiyonluk şansını tepmesi mümkün değil. İdmanlara başlıyor. Maçtan bir hafta kadar önce bir gece kulübünde bıçaklı saldırıya uğruyor. Elinden yaralanıyor. Maçı erteleme ya da iptal etme şansı var ama yapmıyor. Maç günü ringe çıkarken bile birkaç kişinin tacizine uğruyor ama hedefine odaklanmış şampiyonumuzu maça çıkmaktan hiçbir güç alıkoyamıyor.

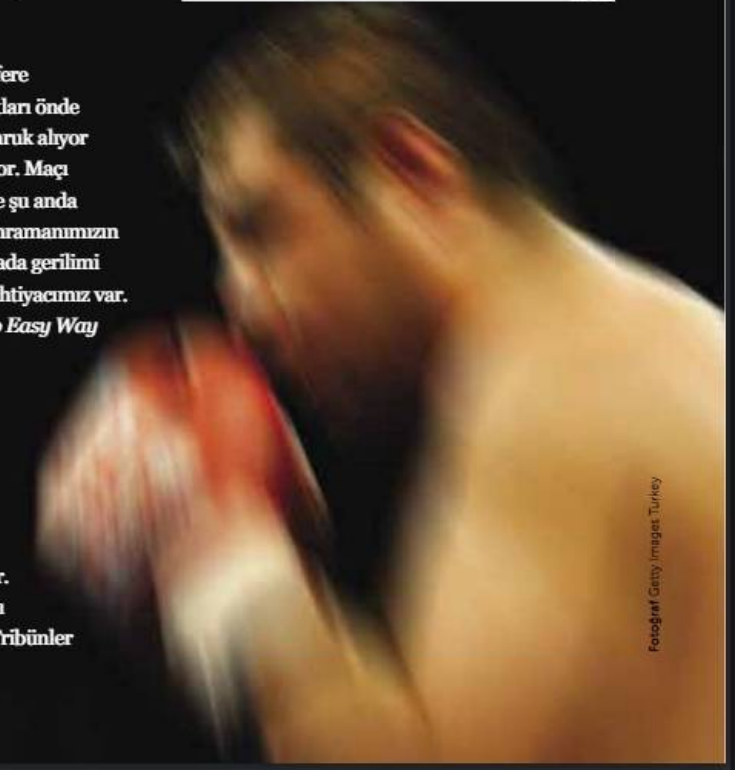
Maça bu gergin ve olumsuz atmosfere rağmen gayet iyi başlıyor. İlk rauntları önde bitiriyor. Derken kural dışı bir yumruk alıyor ve kaşı açılıyor. Hakem araya giriyor. Maçı durdurabileceğini ve kurallara göre şu anda puanı daha yüksek olanın, yani kahramanımızın galip geleceğini bildiriyor. İşte burada gerilimi iyice doruğa çıkaracak bir müziğe ihtiyacımız var. Robert Tepper o işleri iyi yapar, *No Easy Way Out* örneğin...

Antrenörüyle göz göze geliyorlar. Hocası "Bırakalım, nasılsa kazanacağız" der gibi bakıyor ama kahramanımızın içi rahat değil. Bütün hayatı gözlerinin önünden bir film şeridi gibi geçiyor. Zaferinin şüphe götürmez olmasını istiyor. "Devam edeceğim" diyor. Tribünler ayağa kalkıyor. Rakibi bile şaşkına dönüyor. Tek gözü kapalı devam ettiği maçı on ikinci raunda kadar sürdürüyor. Tribünlerin ondan hâlâ umudu var çünkü o bir yumruk boksörü. Bekler. Acele etmez. 'O an'ı kollar. Direklerinde bile kroşe etkisi sağlayabildiğinden, ne zaman ne yapacağı belli olmaz. Sadece bir tek açığa ihtiyacı vardır. Yakalasın yeter. Ama beklenen olmuyor. Rakibi maç boyunca kapalı gözüne çalışıyor ve kahramanımız aradığı boşluğu bir türlü bulamayıp maçı puanla kaybediyor. Sahneden görkemli bir şekilde kaybederek inen bir ağır sıkletin ağıtı da böylece bitmiş oluyor.

Böyle bir film yok. Keşke olsaydı. Birileri Sinan Şamil Sam'ı anlatacak olsa, aşağı yukarı bunları söyleyecek ve böylelikle şampiyon daha çok tanınıp sevilecekti. Çünkü maalesef boksu değil, boks filmlerini; boksörleri değil yalnızca onları canlandıran aktörleri seviyoruz.

Umarım o film bir an önce çekilir ve şampiyonu tekrar, bu kez hak ettiği gibi uğurlarız.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

"BUFFON, NEUER'DEN İYİ"

ERKAN KOLÇAK KÖSTENDİL'İ EKRANLARDAN BİLİYORSUNUZ. ANCAK BU, ONU GERÇEKTEN TANIDIĞINIZ ANLAMINA GELMİYOR. PİLATES VE RAKI TUTKUSUNDAN YA DA KALECİLİĞE İLGİSİNDEN HABERDAR OLMAYABİLİRSİNİZ AMA SORUN DEĞİL; BİLMENİZ GEREKEN HER ŞEY, HEMEN YAN TARAFTA...

Facebook - Twitter — 1 ~~0~~ 2
Facebook'um yok. Ama seçim şansım olsa Instagram derdim. Çünkü Instagram'ı daha pozitif, Twitter'ı daha negatif buluyorum.

Oynamak - Yönetmek — 1 0 ~~2~~
Yönetmek. Çünkü oynayanın dünyasına da eşlik ediyorsun ve onu yönlendirme şansın var. Çok daha büyük bir rüya ve çok daha zor bir iş.

Tiyatro - Sinema — ~~1~~ 0 2
Oyuncu olarak tiyatro. Oynadığın şeyin kaderi tamamen senin ellerinde, bir kurgucunun değil.

Zeki Müren - Müzeyyen Senar — 1 ~~0~~ 2
İkisi de iyi ki geçtiler bu ülkeden, ayırmak istemiyorum.

Rakı - Bira — ~~1~~ 0 2
Kesinlikle rakı. Çünkü bu ülkenin insanlarının geçmişi, bugünü ve geleceği ile ilgili önemli bir şey. Rakı bir içkiden çok daha fazlası. Rakı bir kültür; adap gerektirir, ortam gerektirir, sohbet gerektirir.

Pilates – Yoga — ~~1~~ 0 2
Yoga yapmadım bilmiyorum. Ama pilatesin çok önemli ve gerekli bir spor olduğunu söyleyebilirim, fizyoterapi açısından.

Rüştü Reçber – Yaşar Duran — ~~1~~ 0 2
Rüştü Reçber diyeceğim, Yaşar'ı izleme şansım olmadı ama izlediğim iki kaleci arasından "Neuer mi, Buffon mu?" derseniz, Buffon'u seçerim.

Halı saha – FIFA — ~~1~~ 0 2
X'e kendin bastığın için halı saha diyorum.

Kaleci – Forvet — ~~1~~ 0 2
Kaleci. Çünkü bütün dükkân sana emanet.

Messi – Ronaldo — 1 ~~0~~ 2
Elma mı, armut mu? Ama "Barcelona mı, Real Madrid mi?" derseniz, benim takımım Real Madrid.

Bursa – İstanbul — 1 0 ~~2~~
"Doğduğun yer değil, doyduğun yer" demişler. O yüzden, şu andan bahsediyorsak İstanbul diyorum.

Vapur – Metrobüs — ~~1~~ 0 2
Tabii ki vapur, nihayetinde martılara simit atabiliyorsun.

Fotoğraf Mursin Akgün

YouTube

Göz atmak için ***Tıkla!***

Socrates Stüdyo

BU ADAMI İŞE ALIN!

ATAHAN **ALTINORDU**

- Mr. Steinbrenner, efendim tanışmanızı istediğim biri var. Bay Costanza, işe başvuranlardan biri.

- Memnun oldum.

- Keşke ben de aynısını söyleyebilseydim ama size olan tüm saygıma rağmen, bu güzel takımla ilgili verdiğiniz bazı kararların mantığını hiç anlayamıyorum. Son 20 yılda bana ve New York şehri insanlarına, Yankees'i tepeden alıp gülünç duruma düşürüşünüzü seyrederken ıstırap verdiniz. Bütün bunların tek sebebi ise o koca egonuz.

– Bu adamı işe alın!

Seinfeld'in ve belki de televizyon tarihinin en özel karakterlerinden George Costanza, olmak istediği kişinin tam tersi olduğunu fark ettiği gün, o güne dek yaptığı her şeyin tam tersini yapmaya karar vermişti. Bu karar, onu sıralı tesadüfler sonucu, taraftarı olduğu New York Yankees'in seyahat danışmanlığına taşıdı. Ne var ki bununla da yetinmedi. Gün geldi takımın vurucusuna topa nasıl vuracağını öğretmeye, gün geldi maçlarda giyilen polyester formaları pamuklu olanlarıyla değiştirmeye kalktı. Hemen her girişimi de hüsranla sonuçlandı.

Bugünün spor dünyasına baktığımızda da benzer bir manzara bizleri karşılıyor. Yöneticiler teknik direktör, taraftarlar medya mensubu, futbolcular da iş adamı gibi davranmaya can atıyor. Herkesin her şeyi bildiği bu çağdan önce, George Costanza vardı. O gün için bir karikatürden ibaretti ama bugün gerçeğe dönüştü.

Fotoğraf Getty Images Turkey

GELENEK, GÜÇ VE ZARAFET

TEDDY RINER, JUDO TARİHİNİN EN BÜYÜK İSMİ. BUNA RAĞMEN ÇAĞDAŞI SÜPER YILDIZLARDAN ÇOK DAHA FARKLI BİR HAYAT YAŞIYOR

MÜTHİŞ CAN ÖLÇER

Tam sekiz dünya, dört Avrupa Şampiyonluğu, bir olimpiyat altını ve tüm bu başarıların yanında eşantiyon gibi kalan bir de olimpiyat bronzu... Bu tablo, herhangi bir sporda başarılı addedilebilecek bir ülkenin tarihi boyunca kazandıkları gibi dursa da öyle değil; hepsi aslında tek bir sporcuya, Teddy Riner'a ait.

2.04'lük boyuyla +100 kiloda müsabık olan judokanın tüm bu başarıları aksini ima etse de o hâlâ olgunluk çağının başlarında, 26 yaşında. Teddy, bu yıl Kazakistan'ın Astana şehrinde yapılan Dünya Judo Şampiyonası'nda kazandığı altınla tarihteki adını biraz daha derine kazıdı.

Ailesi, bir Fransız sömürgesi olan Guadeloupe'ta tatil yaparken dünyaya gelen sporcu Paris'te büyüdü. Saint Germain Bulvarı ve Eyfel Kulesi'nden biraz uzakta, şehir merkezinin 6.5 kilometre dışında ve metro hattının son durağı olan Levallois-Perret bölgesinde. Levallois'yı Paris'in karanlık yüzü olan diğer banliyö bölgelerinden ayrın iki unsur var; kişi başına 9 bin euro'yu geçen borç ile Fransa rekortmeni olmaları ve Levallois Spor Kulübü.

Ekonomik imkânsızlıklar, dünyanın neredeyse her yerinde olduğu gibi burada da spor odaklı hayaller kurulmasına neden oluyor. Levallois'da büyüyen çocukların hayallerindeki 'Neverland' de kesinlikle Levallois Spor Kulübü. Kökleri bir taraftan Macaristan'a, diğer yandan Ukrayna Yahudilerine uzanan ilk başkan Patrick Balkany'den de anlayacağınız üzere; burası, Fransa'da yaşayan ancak farklı etnik kökenlere sahip sporcular için gerçek bir umut kapısı. Aynı zamanda, Teddy'nin de hayallere sahip bir çocuktan hayallerini yaşayan bir adama dönüşmesini sağlayan yer.

> TEDDY RINER, ÖNCE BÜYÜTÜLÜP ARDINDAN PARAMPARÇA EDİLEN EFSANELER ÇAĞININ İHTİYACI OLAN İNSAN.

Balkany önderliğinde 1983'te amatör olarak faaliyete geçen ve profesyonel bir yapıya bürünen kulüp, temel misyonu olan amatör-profesyonel geçişindeki uzmanlığını korudu. Büyük başarılar için de fazla beklemedi. 1988 Seul Olimpiyatı'na gönderdiği sekiz sporcu içinde, epede altın madalya kazanacak Frederic Delpla vardı. Gelen ilk olimpiyat madalyasıyla birlikte artan ilgiye karşılık verdiler. En başta 12 branşta faaliyet gösteriyorlardı, şimdilerde bu sayı 30'un üzerinde. Kayıtlı 14 bin 500 sporcu da planlı ve başarılı gelişmenin bir sonucu.

Kulübün çekirdeğini eskrim, judo ve masa tenisi oluşturuyor. En başta sivil toplum projesi gibi görünse de kulüp birçok daldan nice büyük sporcuya ev sahipliği yapmış. Riner'ın adının tepede olduğu listede üç dünya şampiyonluğu bulunan Gevrise Emane de var, dört dünya şampiyonluğu kazanan eskrimci Gauthier Grumier de... Didier Drogba ve Simona Halep de burada bir dönem ter döken sporculardan bazıları. Tüm bu isimleri alt alta eklediğinizde olimpiyatlarda 24, Avrupa şampiyonalarında 130, Dünya şampiyonalarında ise tam 146 madalyaya ulaşıyorsunuz.

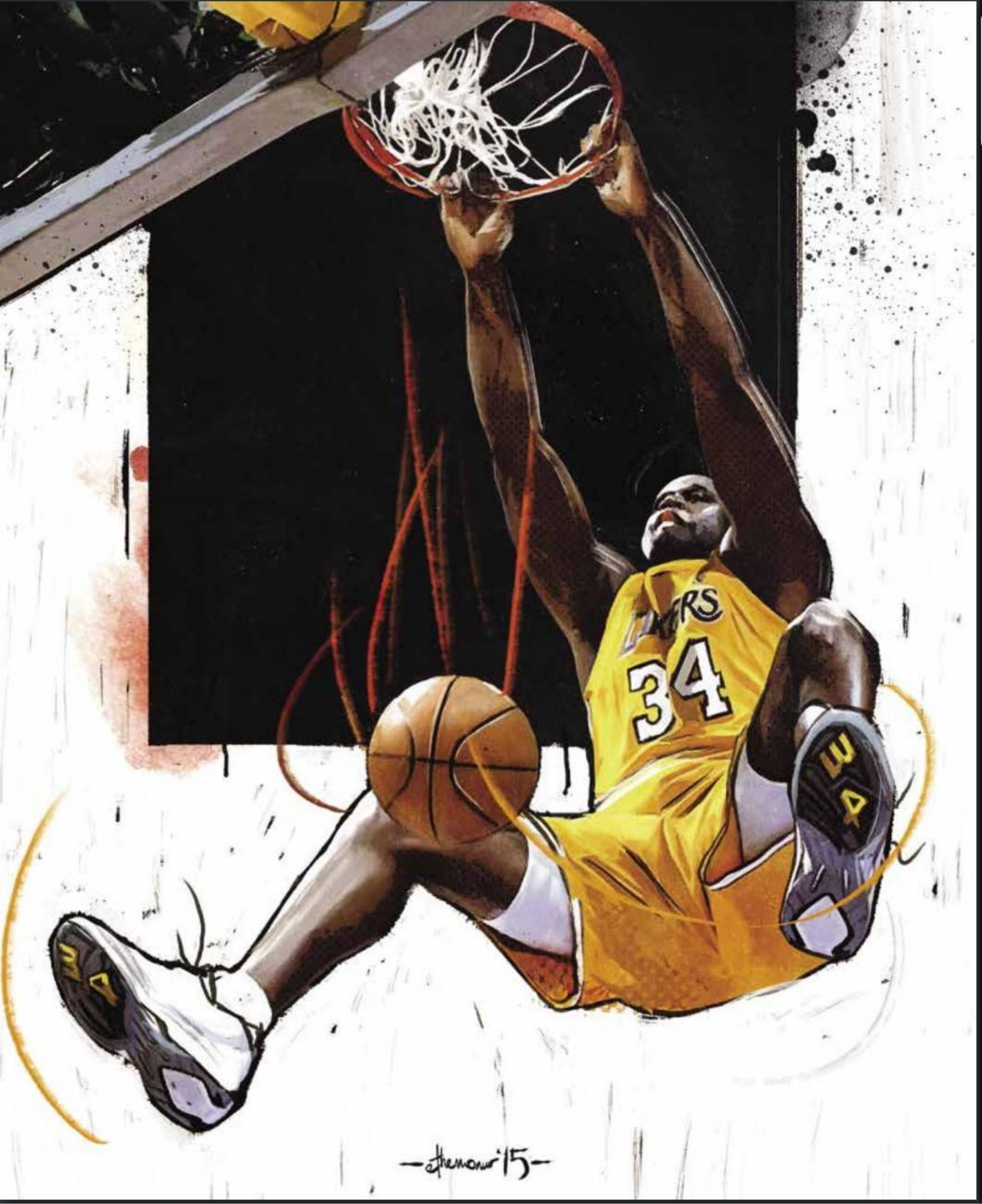
Güçlü bir gelenek, çalışma azmi ve saf yeteneğin birleşmesinin bir sonucu olan Riner, şüphesiz ki judoda tarihin en büyüğü. Buna rağmen, diğer süper yıldızlara benzer bir hayat yaşamıyor. Sosyal medya hesaplarında ve kişisel sitesinde hâlâ sadece Fransızca kullanıyor ve maç sonu demeçleri dışında kameralara pek yüz vermiyor.

Son röportajlarından birini, kazandığı sekizinci dünya şampiyonluğundan sonra verdi. Üst üste aldığı 95. galibiyete rağmen, kendi alanına hükmeden biri gibi değil de gelişime açık, olgun ama genç bir sporcu gibi konuştu. 2016 hedefinin Rio olduğunu ve olimpiyat oyunlarında altına erişmek için hızlanması gerektiğini söyledi.

Teddy Riner, önce büyütülüp ardından paramparça edilen efsaneler çağının ihtiyacı olan insan gibi görünüyor. Sakin ve spora odaklı yapısı nedeniyle, belki de asla hak ettiği ilgiyi göremeyecek olsa bile...

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

LAKERS
34
34
34

"ASLOLAN TAKIMDIR"

BİR ZAMANLAR FENERBAHÇE ORTA SAHASINDA STEPHEN APPIAH VARDI. ARADAN ÇOK ZAMAN GEÇTİ AMA O KENDİNİ HÂLÂ BURALI HİSSEDİYOR...

SENCER YÜCEL

Fenerbahçe'de oynadığınız yıllarda takım belki de tarihin en güçlü kadrolarından birine sahipti; Alex, Anelka, Tuncay ve Nobre'den oluşan hücum hattının yanında, siz ve Aurelio'nun oynadığı bir orta saha vardı. Fenerbahçe'nin o kadrosunu bugünkü ile kıyaslayabilir misiniz?

Önemli olan; ne kadar iyi oyunculara sahip olduğunuz değil, takımın ruhu ve oyunculardaki kazanma isteğidir. Biz; başkanından teknik direktörüne, oyuncusundan masörüne, herkesin kazanmayı arzuladığı bir takıma sahiptik. Başarımızın sebebi buydu. Taraftarın keyif aldığı bir futbol oynuyorduk. Avrupa'nın birçok yerinde forma giymiş isimlere sahiptik; Anelka çok büyük bir oyuncuydu, ben de Juventus'tan gelmiştim ancak biz her zaman takım olmayı ön plana koyduk. Kendimi asla başka bir oyuncudan özel ya da üstün görmedim. Hepimiz eşittik ve bu sayede doğru kimyayı tutturduk.

Bu sezon Fenerbahçe'yi takip edebiliyor musunuz?

Elbette izliyorum. İşler pek iyi gitmiyor ama bu her zaman olabilir. Chelsea'ye bakın mesela... Birçok büyük kulüp lige kötü başlayabiliyor. Tabii bu, korkutucu bir senaryo; puan kaybettikçe sezonluk kredinizi erken harcamış oluyorsunuz. Lige iyi başlayamayabilirsiniz ancak asıl felaket, bu duruma alışmak ve puan kayıplarına devam etmektir. Takımın bir an önce toparlanması lazım. Bu da tamamen oyunculara bağlı. Gerçekten kazanmak isterlerse bunu yapabilecek güce sahipler.

Kariyerinizin zirvesindeyken talihsiz bir sakatlık geçirdiniz ve ardından işler kötüye gitti. Bir futbolcunun bu tip durumlardaki psikolojisinden bahsedebilir misiniz?

Açıkçası, takım için kendimi feda ettim. Ancak şimdiki genç futbolcu adaylarına tavsiyem, benzeri bir durumla karşılaştıklarında öncelikli olarak kendilerini düşünmeleri. O günleri iyi hatırlıyorum; 10 Ocak 2007'de sakatlandım, Antalya'da hazırlık kampındaydık, başta küçük bir şey olduğunu düşünüyordum fakat giderek kötüleşti. Ara verip iyileşmeyi beklemeliydim ama kulübün 100. yılıydı, kupalar almamız gerekiyordu. Ben de iğneyle sahaya çıkıp kendimi riske attım. O zamanlar aşama kaydediyordum ama bu yüzden gelişimim sekteye uğradı. Sanırım sadece Fenerbahçe'yi seviyor ve kazanan takımın parçası olmak istiyordum. Sonuna kadar sahada kalmak istedim ve kaldım da. Bugün bile taraftardan inanılmaz tepkiler alıyorum. Instagram'a, Facebook'a gelen mesajları görüyorum, beni hâlâ takımın bir parçasıymışım gibi sevdiklerini hissediyorum. Fenerbahçe'yi ve taraftarı hâlâ aynı şekilde seviyorum.

2006'daki Denizlispor maçından neler kaldı aklınızda? Son saniyelerdeki bir pozisyonda takımı şampiyonluğa taşıyabilirdiniz. O anı ve sonrasında hissettiklerinizi hatırlıyor musunuz?

O sezon neredeyse her maçımızı kazanıyorduk. Bitime beş maç kala Manisa'ya yenildik ve Galatasaray bizi geçti. Sonra biz Galatasaray'ı yendik ve avantajı yeniden elimize aldık. Son hafta Denizli deplasmanına gittik. Biz şampiyonluk, onlar ise küme düşmeme mücadelesi veriyordu. Rakibi asla hafife almadık, aksine onlara büyük saygı gösterdik. Kazanmayı umuyorduk ama ilk golü yemek kötü bir sürpriz oldu. Tuncay'ın beraberlik golünden sonra galibiyet için yüklenmeye başladık ama maçın o bölümü, her düşündüğümde beni kahrediyor. Bitime bir dakika civarı bir süre vardı, Alex'ten

AFRİKA'NIN BREZİLYASI

Kamerun ve Fildişi Sahili'nden iyi forvetler, Gana'dan kaliteli orta saha oyuncuları çıktığına yönelik bir algı var. Sizce bunun sebebi nedir?

Açıkçası bu doğru bir çıkarım. Biz Ganalılar fiziksel olarak çok yapılı değiliz. Ama Fildişi veya Kamerunlular gerçekten iri oyuncular ve fiziksel olarak çok güçlüler. Bu onların daha iyi golcüler yetiştirmesini sağlıyor. Bizimse iyi bir tekniğimiz var. Bu yüzden Gana'ya 'Afrika'nın Brezilyası' diyorlar. Hatta 2006 Dünya Kupası'nda çok iyi iş çıkarınca, bizim dünyanın en iyi orta sahasına sahip olduğumuzu söyleyenler çıkmıştı. Ben, Michael Essien ve Sulley Muntari... Gerçekten iyiydik.

bir pas aldım, topu durdurdum, vurdum ancak şutum dışarıya gitti ve maç bitti. Galatasaray şampiyon olmuştu. Çok kötü bir histi. Bu, hiçbir zaman aklımdan çıkmayacak.

Kariyeriniz boyunca hem savunmada hem hücumda etkili performanslar sergilediniz. Komple bir orta saha oyuncusu olduğunu söyleyebilir miyiz?

Evet... Aslında 10 numara olarak doğmuştum ama İtalya'ya gittiğimde pozisyonumu defansif orta sahaya çevirdiler. Teknik direktörüm her zaman iyi bir tekniğe ve özel yeteneklere sahip olduğumu söylüyordu. Fırsat buldukça ileri çıkmamı tembihliyordu. Gana'da ise 10 numara pozisyonunda, ikinci forvet gibi oynuyordum. Fenerbahçe'de 10 numarada Alex vardı. Aurelio ile birlikte, Alex'in arkasında oynamamız ve ileride yapılacak işi ona bırakmamız gerekiyordu. Ancak bazen, Alex'in yorulduğunu gördüğümde takıma yardım etmek için ileri çıktığım oluyordu.

2010 Dünya Kupası'nda Uruguay'la oynadığınız maçın son dakikasında Suarez'in çizgiden eliyle çıkardığı topu sormak istiyorum. O pozisyonla ilgili neler düşünüyorsunuz? Suarez'in hareketini yanlış buluyor musunuz?

Hayır, asla... O durumda, ben de aynısını yapardım. Kesinlikle Suarez'in hatalı olduğunu söyleyemem. O da bir şekilde takımının tur atlaması için kendini feda etmiş oldu. Sonuçta, Suarez'in hareketinin ardından biz bir penaltı kazanmıştık ama kaçırdık. Ardından seri penaltı atışlarında kaybederek elendik. Aslında, ben orada Suarez'den çok Asamoah Gyan'a sinirlenmiştim. Pozisyonda top çizgideydi ve hakemin verebileceği iki karar vardı; ya golü verecekti ya da penaltıyı. O esnada ben yan hakemin orta yuvarlağa doğru koştuğunu gördüm. Asamoah Gyan'a gidip "Bak yardımcı koşuyor, golü verdiler" dedim. O da "Hayır, penaltıyı kullanmak istiyorum" dedi. Maçın özetini izlerseniz hakemin penaltı kararını vermeden önce birkaç saniye düşündüğünü görebilirsiniz. Eğer topu alıp orta yuvarlağa doğru götürmüş olsak, belki de etkilenip gol kararı verecekti.

BEKLENMEYEN YILAN

Bir gün tesislerde duş alıyordum ve takım arkadaşlarım bana tatsız bir şaka yaptı. İkinci yılımdı ve yılanlardan ne kadar korktuğumu herkes biliyordu. Ben duştayken arkadaşlar plastik bir yılanı içeri atmışlar. Gözümdeki sabunu yıkadıktan sonra yılanı gördüm ve gördüğüm gibi duştan dışarı fırladım. Antrenmana çıkmayacağımı söyledim. Tam eve gidiyordum ki Volkan Ballı gelip yatıştırdı beni. Başkan da şakayı yapanlara oldukça sinirlenmişti.

Fotoğraf Getty Images Turkey

KRAL TRİBÜNÜ

SPORDA MUTLULUK VAR MI? BİR ZAMANLAR AT YARIŞLARI SEYİRCİSİ NASIL GÖRÜNÜRDÜ? SOYUNMA ODALARI ESKİDEN NASILDI? TÜM CEVAPLAR BURADA...

Michel tarihsel açıdan güçsüz ama Roland Garros Turnuvası, Noel, yılbaşı, 3 Suisses mağazalarının iki yılda bir çıkan kataloğu gibi bazı tecimsel törenlerle ritmini bulan, kesin bir dünyada yaşıyordu. Eşcinsel olsaydı AIDS'liler yararına düzenlenen Sidathon'a ya da "Gay Pride"a katılabilirdi. Çapkın olsaydı erotizm fuarı için heyecan duyardı. Spora daha düşkün olsaydı, şu anda Fransa Bisiklet Turu'nun bir Pirene etabını yaşayacaktı. Niteliksiz bir tüketici olarak mahallesindeki Monoprix süpermarketinde iki hafta boyunca İtalyan ürünlerinin satılacağı haberini sevinçle karşılıyordu. Tüm bunlar iyi örgütlenmişti, insancıl bir biçimde örgütlenmişti. Tüm bunlarda mutluluk bulunabilirdi; nasıl olacağını bilemeden, daha da iyisini yapmak isterdi.

Michel Houellebecq, *Temel Parçacıklar*, 2013, CAN YAYINLARI

Çimenliklerin tümsek yerleri yoksul halk kalabalığıyla doluyordu: Harp Okulu'nun balkonunda çevreyi seyreden bazı meraklılar seçiliyordu; tartı yerinin dışındaki iki pavyon, buradaki iki tribün, Kral tribünün karşısındaki üçüncü tribün, henüz yeni olan bu eğlenceye karşı saygılı oldukları giyim kuşamlarından belli bir kalabalıkla tıklım tıklım doluydu.

O çağda, daha seçkin olan at yarışları seyircisinin daha az bayağı bir görünümü olurdu; bübyeler, kadife yakalar, beyaz eldivenler çağıydı. Parlak renkli kumaşlara bürünmüş uzun elbiseler giymiş kadınlar setlerin üstüne oturmuşlar, koyu erkek kostümleriyle şurası burası beneklenmiş büyük çiçek yığınlarını meydana getiriyorlardı."

Gustave Flaubert, *Duygusal Eğitim*, 2007, İLETİŞİM YAYINLARI

Şimdi ben "soyunma odasına merhaba" diye söze başlayınca şaşıranların çok olacağına inanıyorum. Çünkü bugünün sporseverlerine, maçtan önce ya da maçtan sonra istediğim takımın soyunma odasına gittiğimi ve teknik direktörle, futbolcularla, yöneticilerle sohbet ettiğimi söylersem haklı olarak "Hadi canım" diyebilirler. Ama inanın ki, o zamanlar öyleydi. Eğer bir takım az önce biten maçta kötü sonuç almışsa, biz de gazeteci veya spiker olarak düşünceli davranır, ya odalarına uğramazdık. Ya da dostça bir "merhaba" ile yetinirdik. Maçtan önce hiç sorun olmazdı. Hoca, futbolcularla özel konuşmasını bitirdi mi, bizlere gelebileceğimizi bildirirdi. Tabii nezaket kuralları içinde, oyuncuları yormadan, hele hele morallerini bozabilecek laflar etmeden kısaca söyleşirdik.

Halit Kıvanç, *Futbol! Bir Aşk...* 2015, NTV YAYINLARI

Fotoğraf Getty Images Turkey

TARİH DERSLERİ

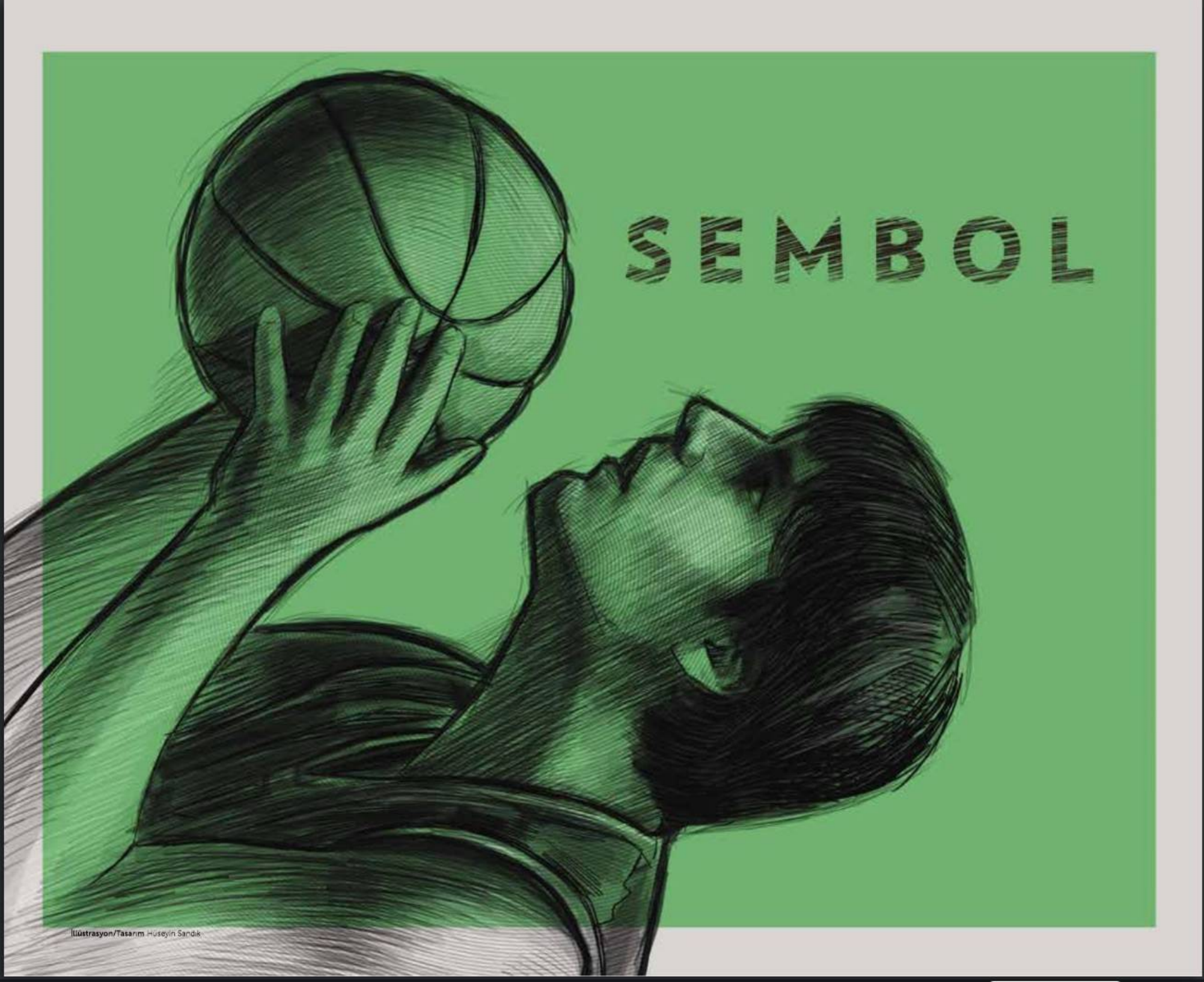
Kitap okumak, yıllar boyu bana çok fazla şey kazandırdı. Öğrencilik döneminde, yeterince ders çalışmadığım için ailemi hayal kırıklığına uğratmıştım. Zaten futbol sarhoşu bir durumdaydım ve resmi eğitimim 16 yaşında sona ermişti. Ancak okumayı hep çok sevdim. 6 Şubat 1958'de yaşanan Münih hava faciası esnasında da Glasgow'da bir kütüphanedeydim. Uzun yıllar hafta içleri *Daily Express*, hafta sonları içinse *Sunday Mail*, *Sunday Post*, *Sunday Express* ve *Independent* aboneliklerim vardı. Ayrıca dönem dönem *Racing Post* alır ve at yarışlarında son durumdan haberdar olurdum.

Askeri ve politik açıdan Amerikan tarihine her zaman ilgim vardı. Abraham Lincoln ve John F. Kennedy'ye dair çok sayıda kitap okudum, bilhassa karar verme aşamasında gösterdikleri sabrın değerini anladım. Doris Kearns Goodwin'in kitabı Team of Rivals: the Political Genius of Abraham Lincoln'dan etkilendim. JFK'nin 1962 Küba Füze Krizi esnasındaki dikkatli tutumu da karar verme aşamasında örnektir. Bunların ışığında yaşım ilerledikçe isabetli karara doğru ilerlerken gösterilen sabrın yararlarını gördüm. Teknik direktörlük kariyerimin ilk dönemlerinde aceleci olabiliyordum. Tezcanlı hareket edip olaya damgamı vurmak istediğim olurdu. Otoritemi kullanırdım. "Hadi biraz düşüneyim" demek cesaret ister çünkü.

Gençken gözünüz yükseklerdedir ve oraya hızlıca çıkmak istersiniz. Heves ettiğiniz için böyle olur. Ama yaşlılık sürecinde coşkunuzu, nefsinizi kontrol eder ve daha kontrollü davranmayı bilirsiniz. Tecrübe zaten budur.

Okumak, dinlemek ve izlemekten ziyade başka dış etkenlerin benliğimi şekillendirdiğine şahit oldum. Buna itirazım yok. Hepimiz, aileden gelen DNA'nın kurbanıyız. Kişiliğimizi şekillendiren şeyler arasında kura şansımız, yetiştiğimiz çevre, aldığımız eğitim var. Bunların yanında iki güçlü organ tümüyle kontrolümüzde: Gözlerimiz ve kulaklarımız. Başkalarını izlemek, tavsiyeleri dinlemek ve insanlar hakkında okumak hayatımda yaptığım en iyi 'üç şey' diyebilirim.

Alex Ferguson - Michael Moritz, *Leading*, 2015, HODDER & STOUGHTON

İllüstrasyon/Tasarım: Hüseyin Sandık

OYUN STİLİ, AİLE YAŞAMI, MAÇ SONU PERFORMANSI... DEJAN BODIROGA PEK ÇOK ŞEYİN SEMBOLÜ. KARİYERİ BOYUNCA GENELLİKLE KAZANAN TARAFTA YER ALAN BASKETBOL EFSANESİ, *SOCRATES*'E KONUŞTU

UĞUR OZAN SULAK

Fotoğraf AP Images

BODI BOND

Dejan Bodiroga, lakapları hakkında konuşmayı seven biri değil. 'Beyaz Sihir' ya da 'Tanrı' lakabının bahsi açıldığında hemen konuyu değiştirmek istiyor. Sırp efsane, en az bilinen lakaplarından biri olan 'Bodi Bond'a karşı ise biraz daha ılımlı. Maç sonlarında işi bitiren adam olması nedeniyle James Bond'a benzetilen Bodiroga, özellikle Sırp medyasında 'Bodi Bond' ile anılıyor.

Dejan Bodiroga basketbolu bırakma kararı aldığında "Aslında devam edebilirim ama beni biliyorsunuz" demişti. 35 yaşına merdiven dayamışken Euroleague'de oynuyordu ve hâlâ maç başına 15'e yakın sayı ortalaması vardı. Evet, devam edebilirdi.

Ama etmedi. Takımın ikinci skor opsiyonu olmayı ya da vücudunun onu yarı yolda bırakmasını kabullenemezdi. 2007 yazında emekliliğini açıklayıp iki hafta önce antrenmanlara çıktığı takımın genel menajeri oldu. İki sene devam etti, bıraktı. "Belgrad'a yerleşip kafa dinleyeceğim" dedi. Eski arkadaşlarıyla iş kurmaya karar verdi, dolandırıldı. Sıkıldı. Kilo aldı. Fark edince spor salonuna yazıldı.

Bodiroga, emekli olduktan sonra aşağı yukarı her şeyi denedi. Sadece koçluk yapmadı. Bugün hâlâ, "Antrenörlüğün aklımda yer ettiği zamanlar oldu ama iyice düşününce fikrimi değiştiriyorum. Fazla konuşacak bir şey yok" diyor. Son dönemde Sırbistan Basketbol Federasyonu'nda ikinci başkanlık görevini yürüten Bodiroga, şimdilerde Turgay Demirel'in başkanlığındaki FIBA Europe Yönetim Kurulu'nda görev yapıyor. Avrupa basketbolunda 1990'ların en büyük yıldızıyla Lille'de, bir otel lobisinde buluştuk. 2007 sonrasını pek konuşmadık. Sohbetimiz eski Yugoslavya'nın efsane koçlarıyla başladı ve *Sex, Droga, Bodiroga*'ya kadar uzandı.

Sırp basketbolu yeniden yükselişe geçti. Federasyonda uzun dönem proje komitesinde yer alan biri olarak, Aleksandar Djordjevic'in göreve geliş sürecini anlatabilir misiniz? Neden Sasha?

Problem çok uzun süredir devam ediyordu. Açıkçası aday bulmakta zorlanıyorduk. Bildiğiniz gibi, bu coğrafyada basketbol hep büyük koçlarla var oldu. Yugoslavya'yla başlayarak; Ivkovic, Obradovic, Pesic, Tanjevic, Maljkovic... Yetenek havuzunu en doğru şekilde kullanan onlar. Şimdi bakıyorsun, bu saydığım isimlerin neredeyse hepsi milli takımda önceden görev yapmış. Arayıp "Koç geri döner misin?" diyebilirsin. Bu bir seçenek. Ama bu seçenek, bir çözüm mü? En iyi ihtimalle orta vadeli bir çözüm. Çünkü saydığım antrenörlerin yine büyük bir bölümü kulüp takımlarında görev alıyor. Bir gün ikilemde kalacaklar. Seçim günü geldiğinde ne olacağını onlar da kestiremez. Biz de oturup düşündük. Geçmiş alışkanlıklarla uzun vadeli plan yapmanın mümkün olmadığına kanaat getirdik. Şimdi düşünüyorum da galiba federasyon tarihinin en iyi kararlarından birini vermişiz.

NEMANJA BENİMLE KARŞILAŞTIRILMAMALI. AVRUPA'DA ŞU AN ONUN GİBİ BİR OYUNCU YOK. BU YETMEZ Mİ?

Sasha doğru adam. Oyuncu olarak inanılmaz şeyler başarmış, hayatını bu oyuna adamış biri. Ülkesinde simge. Ağırlığı var. Bilmiyorum benim yargım ne kadar geçerli olur ama bence antrenörlük konusunda da çok yetenekli. Pratik çözüme hemen ulaşabiliyor. Hem federasyon hem de oyuncu grubunda ihtiyaç duyduğumuz enerjiyi çok kısa sürede hissettirmeyi başardı. İspanya'da elde ettiğimiz gümüş madalya, bu jenerasyonun özgüveni için çok kritikti. Zaman geçiyordu. Saati durduran Sasha oldu.

Sizin de mensubu olduğunuz altın jenerasyona öykünerek "Sırbistan artık maç sonu oynayamıyor" demek ne kadar doğru? Milos Teodosic geçen yılki Dünya Şampiyonası'nda bu eleştirileri biraz dindirmişti. EuroBasket 2015'te bu jenerasyonun yüksek beklentilere cevap veremediği kanıtlandı mı?

Problem, herkesin herkesi karşılaştırma alışkanlığıyla alakalı. Nemanja, Nemanja olmalı. Bu klişe değil ki? Nemanja Bjelica neden benimle karşılaştırılıyor? Avrupa'da şu an onun gibi bir oyuncu yok. Her pozisyonda oynayabiliyor. Bu yetmez mi? İnsanlar daima bizim başarılı olduğumuz dönemi düşünüyor. Karşılaştırma yapmak o yüzden haksızlık.

Dur bir dakika... Bu röportajı Sırpça okuyacak mıyım? Hayır mı? Söylediklerimin milli takım oyuncuları tarafından okunma ihtimali düşük yani, tamam. Keşke okuyabilselerdi. Havada kalacak şimdi söylediklerim.

Neyse, devam ediyorum. Tanrıya şükür, maç sonlarında kaçırdığımdan daha fazla attım. Bu doğru. Kritik anlarda sorumluluk aldım ve başarı oranım yüksekti. Peki soruyorum size, benim kaçırdığım şutları kim hatırlıyor? Beni diğerlerinden farklı kılan, bir sonraki şutu kullanmaktan çekinmemekti. Herkes böyle olmak zorunda değil. O yüzden çocuklara üstlenemeyeceği ağırlıkları yüklemekten vazgeçin. Onların da zamanı gelecek.

"Çok duygusalım, çevremde olan biten beni çabuk etkiler" demekten hiçbir zaman kaçınmadınız. Peki bu kadar duygusal bir adam, maç sonlarında nasıl sakin kalabiliyordu?

"HADİ DEJAN'LA KARDEŞ KARDEŞ OYNAYIN"

Ülkerspor bir zamanlar Dejan Bodioga'yı transfer etmek istemişti. Dönemin Ülker Başkanı Ali Doğan ve 2005 yazında kadroya katılan İbrahim Kutluay anlatıyor.

Ali Doğan: Ben 2005 yazını hatırlıyorum. Bodiroga, İbrahim'le Demet'in düğünü için İstanbul'a gelmişti. Çırağan'da otelde kalıyordu. Çok yakın arkadaşlar zaten. Ben de 'bir yokla' dedim İbrahim'e.

İbrahim Kutluay: Dejan'la o kadar yakın arkadaşız ki... PAO'da beraber bir sezon oynadık ama aslında benim AEK'ten transferimde bile pay sahibidir. Mesela Barcelona'ya gittiğinde dahi ligin bitimiyle beraber hemen buluşurduk. Ailelerimiz beraber tatil yapardı. Hep oda arkadaşımdı. Her dakikayı beraber geçirirdik.

Ali Doğan: Nişantaşı'nda damatlık seçiyordu İbrahim. O esnada muhabbeti açıldı. Daha sonrasında Bodiroga'yla da bir araya geldik, oturduk konuştuk. Ben şakayla karışık İbrahim'e, "Hadi arkadaşını da getir. Kardeş kardeş oynayın" dedim. Ardından o gitti konuştu Bodiroga'yla ama olmadı. Anlaşması vardı.

İbrahim Kutluay: Ülkerspor iddialı bir kadro kurmak istiyordu. Ben de yeni gelmiştim. Dejan, Avrupa'nın en iyi oyuncusu. Bir şampiyon. Bana sordular, 'Acaba Bodiroga'yla konuşsan, bize gelir mi?' Denedim ama olmadı. Yoksa çok isterdim. Yani bırak basketbolu, birebir futbol maçları yapardık. O hırslı, ben de hırslıyım. Zevklerimiz aşağı yukarı eşit. Saatlerce süren yemekler, gırgır-şamata... Keşke yine beraber oynayabilseydik.

Ben kazanmak için oynarım. Şampiyonluk için yaşarım. Bu demek değil ki tüm basketbolcular böyle olmalı... Hayır. Mutluluğun birçok yolu var. Çoğu oyuncu ilk olarak "Ben bu maçı kazanmalıyım" diye düşünmeli. Sonrasında, "NBA'e gidip dünyaya kim olduğumu göstermeliyim" ya da "Acaba Fransa'ya değil de Türkiye'ye transfer olursam daha rahat olur muyum?" gibi cümleler de karar verme sürecine katılabilir. Bunda hiçbir problem yok.

Benim aklımda, bu oyuna adım attığım günden beri 'kazanma' düşüncesi var. Diğer cümleleri hiç düşünmedim. Mesela antrenman rutinimde son bölümü baskı altındaki şutlara ayırırdım. Sanki bir yarı final, final maçı oynuyormuş gibi... Denemeler yapardım. Kendi kendime "Dejan baskı altındasın" der ve maç sonu ortamını, antrenman salonunda yaratırdım. Belki bana inanmayacaksınız ama o andan sonra PalaMalaguti ile antrenman salonunun benim için bir farkı yoktu. Yarın bir gün Euroleague finaline çıktığımda rakipler beni kışkırtmak mı istiyor? Problem değil. Kışkırtsınlar. İsteklerinin bir önemi yok. Başaramazlar. Ben kendimi kontrol ederim.

BENİM AKLIMDA BU OYUNA ADIM ATTIĞIM GÜNDEN BERİ 'KAZANMA' DÜŞÜNCESİ VAR. BAŞKA HİÇBİR ŞEYLE VAKİT KAYBETMEDİM.

Deminki soruya biraz ekleme yapmış gibi olacak ama şimdi aklıma geldi. Panathinaikos deplasmanına başka formayla ilk çıkışınızı kariyerinizde nereye koyarsınız? 2004'teki PAO-Barcelona maçında kamera her yakın çekim yaptığında sanki gözleriniz doluyor gibiydi...

Duygulandığım anları bulmak için kararlısın. Buna saygı duyuyorum. O gün herhalde kendimi kontrol etmekte en çok zorlandığım dakikaları yaşadım. Yani mutlaka başka duygu yüklü zamanlar da olmuştur ama Panathinaikos taraftarının beni karşılama şekli, kocaman "Bizden Biri" pankartı ve salona ayak bastığım anda çıkan ses... Titredim. Evimde, bildiğim yerdeydim aslında. Ama konsantre olamıyordum. O taraftarın önünde başka formayla oynamak çok tuhaftı. 30 küsur dakika oyunda kaldım. Performansımı hatırlayanlar vardır; pek iyi değildi. Bugün bile o anları düşündüğümde boğazıma bir yumru oturur. PAO'yu hep sevdim,

Fotoğraf AP Images, Argiris Makris

hep farklı bir yere koydum. Gerçekten kalbimin bir parçası olduğunu ise o gün anladım.

Aslında PAO'da kalma şansınız da vardı, değil mi? "Hayatımda çok oyuncuyla çalıştım ama hiçbir zaman Dejan gibisi olmadı" diyen Zeljko Obradovic, sizi takımda tutmak istemişti, değil mi?

Zeljko'yla beraber yürümek bir onurdu. Her şeyi birlikte kazandık. Euroleague, kupa, lig... Indianapolis'te elde edilen dünya şampiyonluğunu da ekleyince, kariyerimin en iyi yılı ortaya çıkıyor zaten: 2002.

Yaz döneminde Fortitudo ve Kinder'den teklif aldım. NBA'den de Raptors ve Rudy Tomjanovich'in çalıştırdığı Rockets görüşmek istiyordu. PAO'yla da sözleşme uzatmak için masaya oturdum elbette. Ama açık konuşmak gerekirse, bahsini geçirdiğim takımlardan hiçbirinin teklifi beni motive etmedi. Sonra Barcelona geldi. 19 yıldır Euroleague'i kazanamayan, beş finali kaybeden Barcelona. Üç yıllık kontrat önerdiler. O sezon Final Four da Barcelona'da yapılacaktı. Düşündüm; 29 yaşındaydım, 19 yıldır Euroleague'i kazanamayan, sürekli final kaybeden bir takıma gitme düşüncesi, tam da aradığım meydan okumaydı. Sıfırdan başlamak istedim.

Bunun ego olduğunu düşünmüyorum. "Ben gittim ve Barcelona şampiyon oldu" gibi bir düşüncem hiçbir zaman olmadı. Barcelona, yıllardır kaybeden bir projeydi ve Pesic gibi olağanüstü bir antrenörün yanında; Fucka, Saras, Navarro'yla bunu değiştirebileceğimizi hayal ettim sadece. Dedim ya, ben kazanmak için yaşarım. Beni sadece kazanmak motive eder. Hatırlarsınız; "Şut saati 30 saniyeden, 24'e iniyor. Yavaş Bodiroga için kötü haber" diyenler vardı. 24 saniyeyle, 30 saniyede kazandığımdan daha fazla kupa kaldırdım. 20'ye indirsinler, 16 bile olur. Problem yok.

2002'DEKİ BOLOGNA MAÇINI OBRADOVIC ÇEVİRDİ. ZELJKO OLMASA YAPAMAZDIK.

Panathinaikos'la kazandığınız son kupa Bologna'da, Kinder'e karşıydı. Favori olan ve kendi evinde oynayan Kinder önünde sekiz dakika boyunca tek basket atabilen PAO, 14 sayı geriye düştüğü 2002 finalini nasıl çevirdi? Zeljko Obradovic'in ilk yarıda erken kullandığı molaları hatırlıyor musunuz?

Hatırlıyorum. O maçı Zeljko çevirdi zaten. 14 sayı geriye düştüğümüz an, Obradovic kullandığı molada "Eğer ilk yarıyı tek haneli farklarla geride kapatırsak bu maçı kazanırız" dedi.

Çok etkileyici bir cümle mi? Belki değil. Ama ben inandım. Bologna bizden iyi takımdı ve açıkçası bunu biliyorduk. Antoine Rigaudeau, Manu Ginobili, Marko Jaric, David Andersen, Matjaz Smodis ve koç Ettore Messina... Bu basit gelebilecek cümle, tarihin en iyi takımlarından birine karşı bizi birleştirdi, tek hedef altında topladı ve belki de maçı kazandırdı. Devreyi galiba sekiz sayıyla geride kapattık. Zeljko soyunma odasında dakikalarca ne yapmamız gerektiğini anlattı ama konuşmasını genel hatlarıyla farkı 14'ten 8'e indiren eforumuz üzerine kurmuştu. İnsan psikolojisi işte. O ruh hâliyle sahaya çıktık. Üçüncü periyot bittiğinde üstün taraf bizdik. Kazanacağımız tabii ki kesin değildi ama Zeljko tünelin ucunu göstermişti.

Bir de... İbrahim'i tanır mısınız? Kutluay olan... Kritik bir üçlük atmıştı. Yani ben de atabilirdim aslında. Bıraktım o atsın. Şaka bir yana, yaşattıkların için teşekkürler dostum. Seninle oynamak büyük bir zevkti.

Fotoğraf V. Sotis

DRAZEN'İN KUZENİ

Dejan Bodiroga ile Drazen Petrovic'in baba tarafından akrabalık bağları olduğu (ikinci kuşaktan kuzen), bilinen hikâyedir. Bodiroga, Drazen'le tanıştığı ânı şöyle anlatıyor: "Zadar'da forma giydiğim dönemde ABD'ye gitmiş ve Phoenix-Portland maçında Drazen'i görmüştüm. Birbirimizi, yüz yüze ilk kez o gün gördük. Çünkü Drazen'in babası, benim çocukluğumda Sibenik'te çalışıyordu. Uzaktık. Drazen'i tanıdıktan sonra, annesi ve kardeşiyle de hep iletişimde kaldım."

Fazla detaya girmeden NBA tekliflerinden bahsettiniz. Avrupa basketbol tarihinin en popüler tartışmalarından birini, "Bodiroga NBA'e gitseydi ne olurdu? Sahi neden gitmedi ki?" sorularıyla tekrar hatırlayabilir miyiz?

1995'te Sacramento Kings beni draft ettiğinde hazır değildim. Gidemezdim. "Gel" çağrısını pek tartmadan reddettim zaten. 2002 yazındaki Toronto ve Houston tekliflerini düşündüğümü ise inkâr etmeyeceğim. Herkesin yaptığı gibi, artıları ve eksileri yan yana koyup kafamda bir tablo oluşturdum. Avrupa'da bir şampiyondum, iyi kazanıyordum. 30 yaşına sadece bir yıl kalmıştı. NBA'de en üst seviyede mücadele etme şansım olacak mıydı? Emin değildim. Beni NBA'e götürüp 5-10 dakika oynatıp sonra geri yollayamazlardı. Buna dayanamazdım. Yine de bir süre düşündüm. Ama söz konusu NBA olunca ve yaşınız 30 ise tamamen size bağlı olmayan faktörler de ortaya çıkıyor.

CV'nde yazsın diye NBA'e gidilmez. Şimdilerde Avrupa'daki oyuncular, "Ben dünyanın en iyi liginde oynuyorum" diyebilmek için NBA'e gidiyor. Oynamıyorsun ki? İki dakika sahada kalıyorsun. Sonra hop, D-League'e... Ben bunu kaldıramam. Tüm samimiyetimle söylüyorum; pişman değilim, Barcelona'ya gidip kupalar için oynamayı seçtim. "PAO'da kazandı ama Barcelona'da kazanamaz" lafının yanlış olduğunu kanıtlamayı tercih ettim. Kenarda oturmayı değil...

Aslında uzun yıllardır repertuarınızda yer alan ama Barcelona günleriyle beraber adı konan bir 'El Latigo' yani Kamçı hareketi var. Bazı dedikodular hareketi Danko Cvjeticanin'den görerek geliştirdiğinizi söylüyor. Doğru mu?

Evet doğru. Biraz değişti elbette. Kendi tarzımı hissettirmek istedim. Tamamen karbon kopyadan geçirsem bir anlamı olmazdı. Saatlerce dripling çalıştığımı hatırlıyorum. Bunun sonucunda da Kamçı'ya benzer, başka hareketler ortaya çıktı. Birini şaşırttığım zaman çok keyif alıyordum elbette.

Carmelo Anthony pek keyif almamıştı...

Yani bizim de bildiğimiz tek hareket 'El Latigo' değildi sonuçta. O maçtan sonra Carmelo'nun belinde bir problem oldu diye hatırlıyorum. Ama şimdilerde düzelmiş olmalı. Neyse ki devam edebildi kariyerine.

Küçülmeye giden Barcelona'da Svetislav Pesic'in ayrılışının ardından sizin de takımı bırakma ihtimaliniz doğmuş ama o dönemki Ülkerspor teklifini reddetmiştiniz. Neden?

CV'DE YAZSIN DİYE NBA'E GİDİLMEZ. "BEN DÜNYANIN EN İYİ LİGİNDE OYNUYORUM" DİYORLAR. OYNAMIYORSUN Kİ?

Zamanlama uymadı. Aslında Ülker'in teklif yaptığı ilk dönem Barcelona'ya değil, Panathinaikos yıllarıma dayanıyor. Kontratım bitmemişti, Obradovic'le de kalmak istiyordum. Bu yüzden olmadı. Barça'da ise yanlış hatırlamıyorsam ikinci sezonumun sonuydu. Yani kaç oluyor? 2004 sanırım. Kontratım devam ediyordu, ondan eminim. Oturduk, görüştük. Uzun süre konuştuk. Ben üçüncü yıl için de burada kalacağımı, sözleşmemi tamamlayacağımı söyledim. Bir sezon sonra da Pesic'in yanına, Roma'ya gittim zaten.

Türkiye bağlantılı sorulara devam ediyorum. Bu alıntı, başta 1996 Koraç Finali olmak üzere 90'larda sık sık karşınıza çıkan Ufuk Sarıca'nın beşinci sayımıza verdiği röportajdan: "Bodiroga yıllarca çirkin şut attı. Önemli mi? Değil. Çünkü giriyordu..." Ne dersiniz bu açıklamaya? Altyapı seviyesinde çocuklara bir şeyler gösterirken şut mekaniklerini düzeltmeye çalışıyor musunuz?

Şutum güzel değil mi? Şutumu seviyorum ben. Kafam karıştı şimdi. Trebinje'de yıllarca kamp yaptık; hiç böyle bir ihtiyaç hissetmedim. Ufuk da söylemiş işte; basketi atmak önemli. Mesela bak Zarko Paspalj'i ele alalım; harika bir şut mekaniği yoktu ama kimse, hiç kimse onu savunamazdı. 40 sayıyı bir anda potanızda görürsünüz. Yoksa ben ne oyuncular biliyorum; kusursuz mekanikleri var ama şut sokamıyorlar. O yüzden, bırakın insanlar istedikleri gibi şut atsın.

Fotoğraf Getty Images Turkey

TANJEVIC HİÇBİR SEBEBİ YOKKEN BANA GÜVENDİ. ARKAMDA DURDU. ONA ÇOK ŞEY BORÇLUYUM.

Dindar biri olarak, basketbol kariyeriniz boyunca binlerce kişiden "Bodiroga bizim Tanrımız" tezahüratını duymak nasıl hissettirdi?

Çok utandım. Bunu konuşmak hiçbir zaman hoşuma gitmedi. Ulaşabildiğim kişiler arasında kim söylediyse, "Senin aklın yerinde mi? Ben Tanrı değilim. Bunu söylemeyin, benim de bir Tanrım var" cevabını veriyorum. Evet, seyirciyle yakın olmak, onların beni sevdiğini hissetmek her zaman hoşuma gitti ama lütfen bunu yapmasınlar. Rahatsız oluyorum, utanıyorum. Kendi Tanrıma karşı günah işliyor gibi hissediyorum. Lütfen...

Peki 90'larda artan popülaritenizle birlikte çıkış yapan *Sex, Droga, Bodiroga* albümü? Bir müzik grubu, isminizin yanına 'seks' ve 'uyuşturucu' yazarak albüm çıkarınca kızdınız mı?

Bunlardan ilkini ve üçüncüsünü seviyorum. Grubun yaptığı şarkı da, video da çok komik. Kızmadım o yüzden. İkinciye gerek yok ama. Bir ve üç iyidir.

Röportaj boyunca Zeljko Obradovic ve Svetislav Pesic'ten bahsettik. Son bölümde konuyu bir şekilde Bogdan Tanjevic'e de getirmek istiyorum ama öyle olunca çok mu geçmişe gidiyoruz?

Aslında hayır. Zor dönemler olduğu için o günler hafızamda daha berrak. Anlatayım; Zrenjanin'de basketbol oynamaya başladığımda eve pek fazla para girmiyordu, babam fabrikada çalışan bir işçiydi. Karar vermeliydim. A Takım'a çıkacak ve basketbol oynamaya devam edeceksem kısa vadede para da kazanmam gerekiyordu.

16 yaşındayım o dönem. Bir gün evimize tüm karizmasıyla Kresimir Cosic geldi. Altyapı turnuvalarında beni çok beğendiğini ve yöneticiliğini yaptığı KK Zadar bünyesine katmak istediğini söyledi. Çok ısınamamıştım bu fikre. Ailem de razı değildi açıkçası. Kreso evin salonunda koltuğa oturdu. O karizmatik gözleriyle dolu dolu baktı, saatlerce konuştu ve en sonunda bizi ikna etti. 1989'da evden ayrıldım. 1990-1991 sezonuyla birlikte Yugoslavya 1. Ligi'nde oynamaya başlamıştım ve bu, o dönem Jugoplastika ile Partizan'la karşılaşmak demekti.

"Zor dönemlerdi" dedim. Neden? Çünkü daha çocukken her sabah 7'de kalkıp sekiz saat basketbol antrenmanı yapıyordum. Hayatımda en zor kazandığım paraydı. 1990'ların başı, savaş yılları; Hırvatların bölgesinde, Sırbistan'dan gelmiş bir çocuk olarak görüldüğüm dönem. İşte tam o anda hayatıma Bogdan Tanjevic girdi. Trieste'ye gittim. Daha 20 yaşında bile değilim. İtalya Ligi'nde iki yabancı oynatma kuralı var. Neredeyse tüm takımlar bu kuralı ABD'li oyuncular için kullanıyor. Tanjevic fırsat bulduğu anda beni kadroya dahil etti. Hiçbir sebep yokken bana güvendi, arkamda durdu. Kariyerimi inşa etti. Ona çok şey borçluyum.

Tanjevic'in, "Oyuna dahil olduğu ilk yedi dakikada şut kullanmazdı. Takım arkadaşlarının nasıl oynadıklarını kontrol ederdi" açıklaması için ne söylersiniz?

Koç dakikaları biraz abartarak hatırlıyor olabilir. Yedi dakika olmaması lâzım. Şöyle bir etrafa bakardım, çocuklar ne yapıyor diye ama çok sürmezdi. Belki iki dakika falandır. Zaten ilk şutu attıktan sonra da... Kendimizi kandırmaya gerek yok.

S

"OĞLUM BASKETBOLA BAŞLADI"

"2004 doğumlu oğlum Nikola, bir süre karate ile ilgilendi. Ama şimdi durumlar farklı. Geçen yıl Dünya Şampiyonası'nda benle ve Sırbistan kadrosuyla birlikte vakit geçirdikten sonra basketbola başlamaya karar verdi. Yalan söylemeyeceğim, hiç fena gitmiyor. Tabii bana karşı bire birde kazanması mümkün değil. O ihtimali aklından çıkarsın."

Fotoğraf Getty Images Turkey

"BAZI SPORCULARI STAR WARS KARAKTERLERİ İLE KARŞILAŞTIRMAK İSTEDİM VE BASKETBOL İÇİNDEN DAHA ÇOK SEÇİM YAPACAĞIM KESİN..."

SİNAN **GÜLER**

Star Wars, uzun bir aradan sonra yedinci filmi ile izleyicinin karşısına çıkmak üzere. Açıkçası, diğer altı filmin ikisini -iyi bir takipçi olarak- saymıyorum diyebilirim. 4-5-6 asıl filmler, üçüncü film ise onlara en yaklaşan yeni yapımlardan biriydi. Zaten izleme sırası da bu yüzden, herkesin tartıştığı bir konu olmuştu. Ancak henüz izlememiş olanlar için (eğer gerçekten varsa) doğru sırayı bir kez daha paylaşayım; önce 4-5-6'yı izleyip, sonra 1-2-3 şeklinde devam ederek son filme en iyi şekilde hazırlanabilirsiniz.

Bu hazırlık süreci içerisinde, ben de biraz farklı ve eğlenceli bir bakış açısı niyetiyle spor dünyası içinden bazı sporcuları *Star Wars* karakterleri ile karşılaştırmak istedim. Basketbol içinden daha çok seçim yapacağım kesin ancak bazı durumlarda başka spor dallarına ve medyaya kayabilirim. Bunun yanında, hangi kişiyi neden seçtiğimi de yazacağım. Hazırsanız başlıyoruz:

Han Solo: Ender Arslan, tanıdığım en komik basketbolculardan biri. Saha içinde de oyuna hakimiyeti ve kontrol becerisi ile keyif alarak izlediğim oyuncular arasında. Aynı zamanda, yan yana oynamaktan mutlu olduğum sayılı oyunculardan.

Boba Fett: Jaycee Carroll. Kendisiyle, -Avrupa'ya gelmeden önce- NBA Draft'ine hazırlanırken, Amerika'da kısa süreliğine antrenman yapma fırsatı yakalamıştım. O zaman dahi skorer özelliğiyle Avrupa'da çok can yakacağını düşünüyordum. Geçen senenin kupa canavarı Real Madrid'de çok önemli rollerden birini üstlendiği kesin.

Luke Skywalker: Stephen Curry. Aktif oynayan NBA yıldızları arasında karşılıklı oynama şansını yakaladığım bir oyuncu. Tam da patlama yapmasına az bir süre kala, domine ettiği NBA sezonu öncesinde oynadığımız Dünya Şampiyonası'nda... Bu noktaya gelirken yola babası Dell Curry'nin kucağında maç izleyerek başlaması, bu rol için gerçekten en iyi aday olduğunu gösteriyor. Aktif oyuncular arasında da kesinlikle en iyi üç oyuncu arasına girer.

Yoda: Sergio Rodriguez. Açıklamaya gerek var mı? Bence benzetmenin kendisi yeterli olacaktır.

Chewbacca: Her zaman yanınızda olmasını isteyeceğiniz, her konuda yardımda bulunabilecek ama aynı zamanda bir o kadar komik ve zeki bir arkadaş... Kim olabilir diye düşünürken, aklıma abimle birlikte altyapıda basketbol oynamış, şimdi de sporun içinden kopamamış Irmak Kazuk geldi. Bunu okurken bana çok kızacak biliyorum ama daha iyi bir örnek bulamadım kendime.

Obi-Wan Kenobi: Pistol Pete. *Socrates*'in dördüncü sayısında uzunca kendisinden bahsetmiştim. Basketbolun ilk sihirbazlarından biri olarak, herkese yaratıcılığını göstermeyi başarmıştı. Jason Williams da bu karaktere ikinci adayım olur.

R2D2: Galaksinin bütün sportif bilgilerine sahip bir kişi tanıyorum; Caner Eler. İstediğiniz zaman, size 2006 Fransa Turu altıncı etabında neler yaşandığını anlatabilir. O yüzden bu karakteri daha uygun birine yakıştıramazdım sanki.

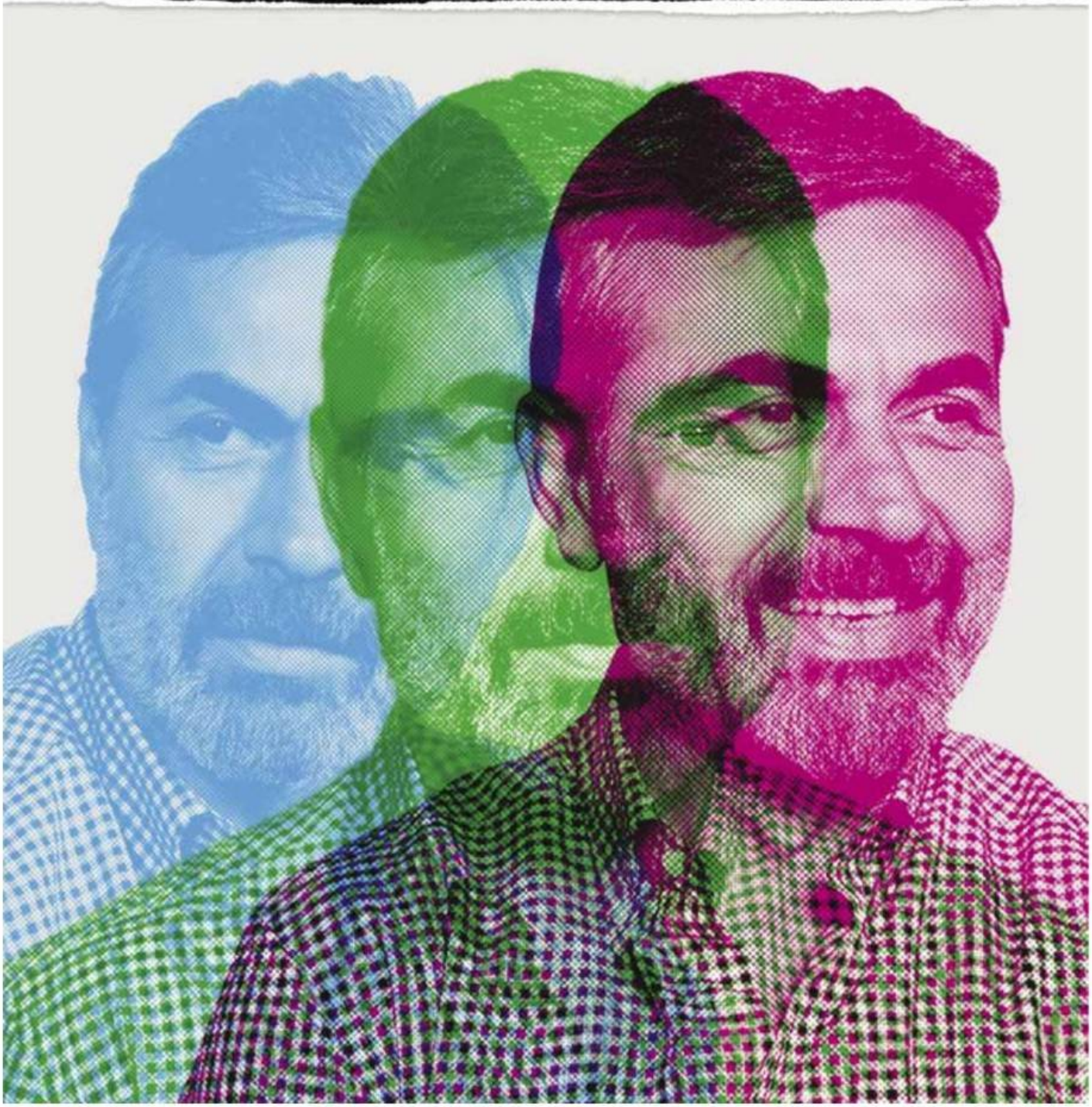
Anakin Skywalker: Cedi Osman. Türkiye basketbolunu yukarı çekecek bir kişi kesinlikle. Jedi ve Sith'lerin gücün dengesini kontrol etmeye çalıştıkları ortamda kendi yerini henüz bilmiyor. Çünkü daha çok genç ama eminim ki çok güzel işler başaracak. Artık şu filmleri bir izlese, beni de çok mutlu edecek.

Darth Vader: Vassilis Spanoulis. Profesyonel kariyerimde en çok karşılaştığım ve genelinde tutmakta çok da başarılı olamadığım biri. En fazla ara ara yavaşlatmışımdır, belki. Ancak oyunu okuyuşu, takım arkadaşlarının yerlerini satranç taşlarını kendi yerleştirmişçesine bilmesi ve momentuma verebileceği etkilerle, kendisi Avrupa'da karşılıklı oynadığım oyuncular arasındaki bir numaralı baş belası diyebilirim.

Ben sıramı savdım, güç sizinle olsun!

İNSANIN Halleri

Fotoğraf Barış Tekin

AYKUT KOCAMAN, SON 30 YILDA TÜRKİYE FUTBOLUNUN BAŞROLÜNDEKİ İSİMLERDEN BİRİYDİ. KONUŞACAK ÇOK ŞEY VARDI AMA YOLA SAHA İÇİNDEN ÇIKMAK İSTEDİK. YOLUN DEVAMI, BİZİ ÇIKMAZ SOKAKLARA GÖTÜRDÜ...

CANER ELER - ONUR ERDEM

Futbolda bir döngüden bahsedebilir miyiz? Belli taktiklerin ve dizilişlerin dönem dönem yeniden popüler olması, sonra antitezleri ile birlikte kaybolması ve devamında bir kez daha çıkması gibi bir durum var sanki. Katılır mısınız?

İlk ne yapıldıysa, her şey onun üzerine inşa edilir. Hayat için geçerli olan bu gerçek, futbol için de geçerli. Oyun önce dörtlü savunma üzerine inşa edilmiş, bu zaman zaman üçlüye evrilmiş, bir dönem beşli geçerli olmuş, yeniden dörtlüye dönmüş... Moda da böyledir mesela; paçalar uzar, kısalır, genişler, daralır. Bazen sivri burunlu ayakkabılar moda olur, bazen topuklu öne çıkar. Dolayısıyla elimizde çok fazla şey yok, ne varsa onun üzerinden ilerliyoruz. Kaleci hariç 10 tane futbolcunun belli ölçülere sahip bir saha içindeki yerleşiminden bahsediyoruz sonuçta. Dizilişler, taktikler...

Biri bunu hep en iyi hâle getirecek, sonra birileri bunu takip edecek, sonra pek çoğu birbirine benzediği için birileri sürüden ayrılacak. Mevcut düzenin zaaflarını araştıracak, ona göre başka bir anlayış benimseyecek ama onun benimsediği 'başka' anlayış da aslında halihazırda var olan dizilişlerden biri olacak. Özetle; oyunun ve hayatın içinde, bundan sonra çok da acayip şeyler olmayacak. Siz o sahaya 12. oyuncuyu sokmadığınız sürece, kimse yeni baştan bir dünya yaratmayacak.

İnsanın sınırları olup olmadığı tartışılır hep; 100 metre ne kadar hızlı koşulabilir, ne kadar yükseğe atlanabilir gibi... Bunun bir sonu var mı? Futbolda da mesela oyunun boyunu ne kadar kısaltabilirsiniz, topa ne kadar sahip olabilirsiniz? Guardiola geçenlerde "Amacımız yüzde 100 topa sahip olmak" demişti ama o zaman da nasıl gol atacağınız sorusu giriyor devreye. Ne dersiniz?

Bu dönem değil ama benim de felsefem genel olarak topa sahip olmaya dayalı. Guardiola, orada bir hayali anlatıyor aslında. Sonuçta sahanın ve sürenin sınırları olduğu gibi nihai amacın dahi bir sınırı var, o da Guardiola için yüzde 100 topa sahip olmak. Yüzde 75 de yetmiyor ona, anlayabiliyorum, insanın sınırsız arzusu giriyor devreye, yüzde 80 olsun istiyor belki ama gidebileceği yer belli. Her takım en az bir kez santra yaptığı için bu mümkün değil ama hadi oldu diyelim, sonra ne olacak? Ben hep şunu söylerim: Futbol oyunu 'top' üzerinden konuşulur. Temel amacımız, o topu kazanmak ve o topla oynamaktır. İşin eğlencesi burada yatar, kendi aramızda oynasak bile. Herkes bundan tat alır, Guardiola'nın sözlerini de bu gerçek üzerinden yorumlamak lazım. Çok anlaşılır bir talep.

Değişken ne peki burada? İnsan. Bir saniye daha hızlı, -vazgeçtim, saniye çok uzun bir süre- onun onda biri daha hızlı gidebilen bir futbolcu fark yaratabiliyor artık. Sınırlar o kadar birbirine yaklaştı. Sonra bunu diğerlerinin de katılımıyla grup dinamiğine çevirebiliyorsanız, zaten 1-0 önde başlıyorsunuz maça. Bayern Münih de bu anlamda muhteşem bir takım. Hem bireysel olarak dayanıklılığı, hızı ve tekniği yüksek oyunculardan kurulu hem de bunu bir bütün hâlinde yapabiliyorlar. Özetle, hepimizin yapmak istediğini yapan bir takımdan bahsediyoruz.

BAYERN MÜNİH MUHTEŞEM BİR TAKIM. HEM BİREYSEL DAYANIKLILIĞI, HIZI VE TEKNİĞİ YÜKSEK OYUNCULARDAN KURULU HEM BÜTÜN HALDE HAREKET EDEBİLİYORLAR.

Fenerbahçe'deki teknik adamlık döneminizde koşu mesafesi kavramıyla özdeşleşmiştiniz biraz. Bu konudaki ısrarınız ya da talebiniz, az önce söylediklerinizden mi kaynaklanıyordu? Bunu soruyorum çünkü az önce bahsettiğimiz Bayern Münih, Bundesliga'nın bu alandaki en düşük istatistiklerine sahip takımlarından biri...

Bütün her şeyi koşu mesafesi üzerinden anlatmaya çalışırsak yanlış olur. Ben sadece, bir şey inşa edecekseniz başlangıcının bu olması gerektiğini anlatmaya çalıştım. Yoksa her şey matematiğe kalır. Bu, şu kadar koşabiliyor, bu daha az, o zaman bu kazanır gibi bir durum yok. Futbol, sadece matematikle açıklayabileceğiniz bir oyun değil.

Diyorsunuz ki birbirine denk ya da yakın kuvvette iki takım varsa ve bunlardan biri maçı üç kilometre fazla koşarak bitirmişse, muhtemelen daha avantajlıdır. Doğru mu anladım?

Aynen, mutlaka bir avantaj sağlamıştır. Ayrıca, burada 20 km/saat üstü koşulardır asıl önemli olan. Bir üstü, 24 km/saat olanlardır. En üst seviyede ise 27-28 km/saat üstü koşulardan bahsetmemiz gerekir. Eğer bunlar sadece hızlı değil, aynı zamanda topla ilişkisi kuvvetli oyuncularsa rakip üzerinde muazzam bir baskı yaratırsınız. Çok basit bir örnekleme yapalım: aynı hızda iki oyuncu olsun, birinin de dayanıklılığı bir miktar daha fazla olsun. Bunlar maç başında boştaki bir topa koştuklarında aynı anda varabilirler, dördüncüde zayıf olan aksamaya başlar, sekizincide iki-üç metre geride kalır, sonra bir metre daha, sonra bir metre daha... Otuzuncuda artık geride kalacağından emin olduğu için o topa gitmekten vazgeçer. Bu durum takımlara da genellenebilir. Hani derler ya "Şu takım geriye yaslandı, kendi sahasına çekildi" diye. O, geriye yaslanmak değildir aslında. Sadece, güç, hız ve dayanıklılık açısından geride olan, bir süre sonra oyunun iki tarafını birden yürütemez hâle gelir ve genelde hücumdan feragat edip enerjisini savunmaya saklamaya başlar. Bütün hikâye fiziksel dayanıklılıktan geçiyor yani. Anlatmaya çalıştığım, bundan ibaret.

BİZDE FUTBOL COŞKU ÜSTÜNDEN TARİF EDİLİYOR. O DA NASIL COŞKU? "HADİ ASLANIM, HADİ KOÇUM, KOŞ, ZIPLA, VUR, RAKİBİ ZORA SOK, KAOS YARAT, O KAOSTAN FAYDALAN" SEVİYESİNDE...

Bunu Türkiye üzerinden de örnekleyebilirim. Toplumumuza bakıyorum, üretkenliğimize bakıyorum, yatırdığımız para kendi klasmanımıza göre fazla olsa da futbol merkezinin dışındayız. Bunu, para ile dengelemeye çalışıyoruz fakat para konusunda da öyküdüğümüz takımların hayli gerisindeyiz aslında. Real Madrid, Barcelona, Manchester United, Bayern Münih'e öykünüyoruz biz, öyle Premier Lig'in orta sıra takımları da kesmiyor ama baktığında onların bile gerisindeyiz. Bunlar zaten 'yapabilen' oyuncuların çoğunu toplamışlar. Bize genelde buradan seken, biraz 'zaafları olan' diyebileceğimiz, belli istikrarı koruyamadığı için oralarda tutunamayan oyuncular kalıyor. E sen de komple oyuncu üretmekte zorlanıyorsun, 1-2 istisna dışında başaramıyorsun, olmuyor.

Bizdeki oyuncunun babası, altyapıda maçını izledikten sonra oğluna "Niye orada pas verdin, sen vursana!" diyor. "Sen vur, sen ol" hâli var burada. Diğer taraftaki baba ise "Oğlum, pası verseydin kazanacaktınız" diyor. Dolayısıyla, bireysel durumu açıkladım ama kolektif bilinç de daha fazla orada. Londra'ya bak; 100 yıl evvelki yollar var, bizde her on yılda bir yeni yeni semtler çıkıyor. Düzen yok, aksine düzensizlik hâkim. Bu, futbola da yansıyor sonuçta. Sonra, futbolu düzen üstünden değil de coşku üstünden tarif etmek zorunda kalıyorsun. O da nasıl coşku? "Hadi aslanım, hadi koçum, koş, zıpla, vur, rakibi zora sok, kaos yarat, o kaostan faydalan" seviyesinde bir motivasyon çabasından ibaret. Tam da bu ülke insanının gündelik hayatı gibi. E şimdi sen bu şartlar altında nasıl mücadele edeceksin? İşte o durumda ben de diyorum ki en azından fiziksel açıdan, dayanıklılık yönünden geride kalmayalım, bir beş kilometre daha fazla koşalım da bir şansımız olsun bari.

Bu kadar fark ediyor mu gerçekten? Yani, bahsettiğiniz seviyeden bu kadar mı uzağız?

Ben Fenerbahçe'de ilk dönem özellikle buna odaklandım, sağlıklı ölçümler yapmak için özel bir düzenek ve sistem kurdurdum. Sonuçlar bir geldi, ağzımız açık kaldı. Takımın koşu ortalaması 97-98 kilometre çıktı. Rakiplere bakıyoruz, 110 kilometre koşmuş. Bu,

BİZDE OYUNCUNUN BABASI, ALTYAPIDA MAÇINI İZLEDİKTEN SONRA OĞLUNA "NİYE ORADA PAS VERDİN, SEN VURSANA?" DİYOR. "SEN VUR, SEN OL" HÂLİ VAR BURADA.

Fotoğraf DepoPhotos

-neresinden bakarsan bak- onun senden bir futbolcu fazla koştuğunu gösterir. Haliyle süre ilerledikçe baskıyı artırıyorlar, sen de oyundan düşüyorsun. Rakibin önüne geçme şansın yok. Siz ne verirseniz verin, sonucu oyuncunun kapasitesi belirler. Oradaki oyuncular, kapasite olarak daha üst düzeyde. Sadece teknikten bahsetmiyorum, fiziksel olarak da bu böyle.

Peki, şöyle sorayım; o bahsettiğiniz oyuncular buraya geldiğinde de bir süre sonra onları kendimize benzettiğimiz söyleniyor. Katılır mısınız?

Doğru ama o aslında bizim çaresizliğimiz. Biz burada üretemediğimiz gibi, hazır gelenleri de geldikleri seviyede tutamıyoruz. Çünkü burada, bireyselleşme başlıyor. Oyundaki yük dağılımı farklı. Bu farklılık sonucunda çıkan verileri değerlendirecek olan taraftar, medya ya da sistemin tamamı. Ama onlar da aslında sadece işini yapan oyuncu yerine, birkaç göze hoş gelen hareket yapıp kendine oynayanı alkışlıyor. Bireysel çabayı övüp takım için sarf edilen çabayı görmezden geliyor. Bunu fark ettiği andan itibaren de -eğer biraz da buna meyilli ise- o futbolcudan hayır gelmiyor. Bozuluyor ister istemez. Kaçış yok.

Buna en iyi örnek Gerson'dur mesela. İlk sene kiralık olarak gelmişti ve o sezon bir defansif orta saha oyuncusu ne yapmalıysa onu yapıyordu; bekçi gibi öndeki beşli grubun arkasında bekliyordu, geçen toplarda güçlü hamle özellikleri vardı, hemen müdahale ediyordu, topu kapıp yeniden oyuna servis yapıyordu. İnanılmaz bir katkı vermişti gerçekten. Bu arada da birkaç gol attı ki bozulma orada başladı. Gol atınca daha çok sevildiğini fark etti. Koşmasının, rakiple boğuşmasının taraftar ve medya nezdinde gol kadar kıymeti olmadığını anladı.

Ertesi sezon yeniden imzaladığında, başka bir oyuncuydu sanki. Katkısı yarıya düştü ama buna rağmen, popülaritesi arttı. Sorun da orada zaten.

Kariyerinizde sizi en mutlu eden gol hangisi? 1996'da Trabzon'a attığınız mı?

Aynen, o gol... Anlatayım hatta; Erol taşımıştı topu ki Erol'un o topu oraya kadar taşıması başlı başına bir işti. Adam geçmesi, küçük küçük slalomlar yapması... Sonra bir orta kesti, olacak iş değil. Antrenmanlardan biliyorum çünkü; bütün sezon isabet oranı çok düşüktü. Ama orada denk geldi işte. İnanılmaz bir top gönderdi, ben de zaten gelirken izliyorum. Sisin içinden geliyor top, geliyor yani. Vuruş kararı da şöyle oldu; kalecinin topun geldiği yönün aksine hamle yapacağını düşündüm. Ayaklarını hesapladım sonra, biraz, şöyle yarım metre yukarıdan vurayım dedim ki ayaklarına çarpmasın. Biraz yukarı vursam top uzaya gidebilir, biraz yerden olsa kaleci ayakları ile çıkarabilir. Köşeyi zaten hiç hedeflemedim. Golcüler zaten böyle durumlarda köşeyi falan düşünmez, topu kaleye göndermektir amaç. Sen kaleyi ortalar vurursun, o zaten biraz sağa, biraz sola, bir yana gider sonunda. Ama bunlar saniyenin yüzde 1'inde oluyor işte, içgüdüsel tamamen. Neyse vurdum, başta da istediğim gibi vuramadım sandım, yapamadığımı hissettim. Sonra bir baktım top kalede... Tarifsiz...

Klasik bir soru olsun o zaman: Neden oyuncu yetiştiremiyoruz? Bir düzen oluşturamamakta mı sorun?

Biraz öyle. Düzen bilgi istiyor çünkü, fedakârlık istiyor. Davranışlar için de geçerli bu; hem yapma hem de yapmama açısından fedakârlıktan bahsediyorum. Yapmak istediğin birçok şeyi yapmaman gerekiyor belki de... Özgür olmak istiyorsun ama bunu belli sınırlar dâhilinde yapabileceğini görüyorsun. Hayatta da bu böyle; pek çok Batı ülkesi gündelik hayatında bu düzene sahip zaten. Trafik düzenli, caddeler düzenli... Saha içine girdiğinde de bu düzeni yaratan insanlar aynı düzenin peşinde koşup buna sadakat istiyorlar. Biz ise düzeni isterken, işimize geldiğinde düzenin dışına çıkıp kestirme yollara sapmayı tercih ediyoruz. Her alanda böyle. Bir de üstüne, böyle davranıp işine yarar sonuç alana "Aferin!" diyoruz, onu onaylıyoruz. Oysa ki o, düzeni bozmuş oluyor. Dolayısıyla, biz aslında düzen ister gibi görünüp düzene inanmıyoruz. O, bizim için kısıtlayıcı bir şey.

Hızlı koşmak istiyoruz biz. İnşaat kaç ayda biter? Altı ayda mı? Helal olsun, altı ayda bitirelim. Dışı şekil olsun, camlar aynalı falan, kabası çıksın, oldu mu, oldu... Kimse de sormuyor ki bunun elektrik tesisatı nasıl?

Üç aya patlar mı? Parkeler nasıl? Kalkar mı? Bunları soran yok. Onlar önemli değil, onları sonra hallederiz. Zaten bütün işlerimizi son dakikada hallediyoruz. Takım inşa etmenin de bundan farkı yok. Belki iki yıl gerekiyor idealine ulaşmak için ama altı ayda takım top oynamasa da sonuç alıyorsan eyvallah, kimse de çıkıp "Bu böyle ne kadar devam eder?" demiyor.

Buraya çok kaliteli, dünyanın en büyük takımlarını çalıştırmış, oralarda başarılı olmuş birinci sınıf teknik adamlar geldi ve başarılı olamayıp döndüler. Neden yapamadılar? Bunun cevabını aramak lazım. Barcelona, Guardiola yönetiminde zirveye çıktı ama onun da en büyük avantajı Rijkaard'dı. Mükemmele yakın bir sistem bırakmıştı, Guardiola da sistemi oradan alıp mükemmele ulaştırdı. Sonra aynı Rijkaard buraya geldi. İlk iki ayı hatırlarsınız belki... Saha yerleşimi mükemmel bir Galatasaray vardı; sağ bek açılıyor, sol bek açılıyor, stoperler açılıyor, merkez oyuncular açılıyor, forvetler kenarlara gidip oyunu genişletiyor, birinci bölgede başlıyorlar, pas, pas, pas, ikinci bölgede rakibe göre pozisyon, üçüncü bölgede kanatlardan içeri koşular...

Her şey çok iyiydi. Sonra? Sonra düzene itaatsizlik başladı. Bunu hep yapmak, oyuncuya zor gelmeye başladı. 'Hep yapmak' zordur çünkü. Biz nasıl yaparız? "Hadi şuraya gidelim, şunu yapalım" deriz. Anlık patlamalar daha geçerlidir. Coşkulu antrenörler de o yüzden burada daha çok iş yapar. Daha uygunlar.

Ben ne yapmaya çalışıyorum? Bir taraftan o duygularla hareket etmeye ve kısa vadede bu sayede sonuç almaya, bir taraftan da kendime "Yarın nasıl daha verimli oynayabilirim?" diye sorarak bir düzen kurmaya çalışıyorum. O yüzden, ülke içindeki dinamiklere göre çok da avantajlı olduğum söylenemez. Bu dinamiklerin meşru olduğu kadar gayrimeşru olanları da var tabii, onlara çok girmek istemiyorum ama hayli kuvvetli dinamiklerdir onlar da...

TÜRK EKOLSÜZLÜĞÜNE DAHA YAKINIM. BİZİMKİSİ DE AYRI BİR EKOL İŞTE: KAOS. MESELE, BUNU BİRAZ DÜZENLİ HÂLE GETİRMEK.

Hangi ekole yakın olduğunuzu düşünüyorsunuz? Alman, İtalyan, Hollanda ya da bir başkası?

Ben, Türk ekolsüzlüğüne daha yakın olduğumu hissediyorum. Bizimkisi de ayrı bir ekol işte: Kaos. Bütün mesele de bunu biraz daha düzenli bir kaos haline getirebilmek zaten. Kaosu organize etmemiz lazım, benim yapmaya çalıştığım da bu.

Bu kadar büyük bir futbolculuk geçmişinin üstüne, neden bu yolu seçtiniz peki? Bir şeyleri değiştirebileceğinizi mi umdunuz? Böyle anlatınca biraz yel değirmenlerine karşı savaşmak gibi oluyor çünkü...

"Antrenörlük mü? Allah korusun" diyordum. Hatta o dönemler idol olarak gördüğümüz bir ağabeyimizin bir maçtan sonraki tavırlarını görünce iyice soğumuştum ama aidiyet duygumdan ötürü, İstanbulspor'daki antrenör değişimi sonrası kendimi bu işin içinde buldum. Küme düşme hattındaydık, bana ihtiyaç duyulmuştu ve "Hayır" deme lüksümün olmadığına inandım. Ondan sonra da devam ettim, bugünlere kadar geldim.

Bir şeyleri değiştirme noktasına gelirsek; bugün bakınca, toplum olarak olumsuza gitme ihtimalimiz daha yüksek gibi görünüyor. Dolayısıyla, umutsuzluk üzerinden cümleler kurmam gerekiyor belki ama tespitlerimizde bazen ne kadar bu duygunun esiri olsak da en azından bir kişiye dahi olsa ulaşabilme ihtimali, beni devam etmeye zorluyor. İnsanın olduğu yerde umut bitmez çünkü. Ben ve benim gibilerin en azından, bu olumsuz zihinsel akışta küçük küçük bentler oluşturması gerekiyor.

Takip edebildiğiniz dönem **için soruyorum; izlediğiniz en iyi forvetler kimlerdi?**

Türkiye için söylüyorum; en iyisi, tartışmasız Hakan Şükür'dü. Her şey vardı onda. Komple bir forvetti. Ancak bitiricilik derseniz, açık ara Tanju'nun ismini veririm. Türkiye değil sadece; döneminde bitiricilik açısından yeryüzündeki en iyi beş-on futbolcudan biriydi. Tek vuruş ustasıydı. Feyyaz, bana benzerdi biraz. Hem bitiricilik vardı bizde, hem kendin pişir kendin ye durumu... Öyle çok öne çıkan belirli bir yönümüz yoktu. Atak oyuncusundan bahsediyorsak da tartışmasız Rıdvan derim. Yaratıcılığı, top taşıması, oyun zekası... Dünyaya dönersek; en iyisi Marco van Basten'di. O da komple bir forvetti. Seyretmesi büyük bir keyifti; atışı, tutuşu, oyunu okuyuşu, zarafeti... Her şeyiyle fazlaydı. Ronaldo'yu eklerim hemen ardından, Brezilyalı olan ama... Başka bir şeydi o. Romario'yu da Tanju ile eşleştirebilirim, bitiricilik ustasıydı.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Zira bu nehir, ancak bu küçük bentlerin suyu yavaşlatması ile sakinleşebilir. Bir taş daha, bir taş daha, belki binlerce, küçük küçük taşlar... O suyun hızı, ancak böyle azalacak. İnsanlık tarihine bakarsanız, bu noktaya gelebilmemizin ana sebebinin de bu olduğunu düşünüyorum.

Doğru, objektif, adaletli ve eşit davranmaya devam etmemiz gerekiyor. Umutsuz değilim, antrenörlük yaparken de buna dikkat ediyorum. Türkiye'nin en güçlü kulübünde de çalıştım, insani durumlar olabilir, psikolojik ve anlık etkenler vardır elbet ama çok büyük oranda düşüncelerime ve inandıklarıma göre davranmaya çalıştığımı söyleyebilirim. Böyle davranarak da bu nehrin önüne ufak ufak taşlar koymaya gayret ediyorum.

'Çok büyük oranda' ifadenizin dışına dair bir soru soruyorum; hiç "Öyle yapmasaydım, öyle demeseydim" dediğiniz bir an oldu mu? Bu sadece sizinle de ilgili değil çünkü; söylemek istediklerinizin yanlış anlaşıldığı durumlar da olabilir. 3 Temmuz sürecindeki 'radar' açıklamanız bunlardan biri midir mesela?

O çok çarpıtılan bir açıklamadır. Söylediğime pişman olmadım ama getirildiği nokta yanlış. Aslında ben orada düzeni tarif ettim. Bu eğer Türk futbolunu kurtarma ya da temizleme operasyonuysa başka bir şey, en azından başka bir şey olmalı. Değilse de o zaman bu camiaya yazık, seçilmiş bir hedef var o zaman. "Radar bir tek kulübün üzerine tutulmuş" diyorum ben, "Radara yakalandık" demiyorum.

3 Temmuz sürecinde psikolojiniz nasıldı? Bununla nasıl baş edebildiniz? Sizin deyiminizle Türkiye'nin en güçlü kulübünden bahsediyoruz ve kimse böyle bir şeyin yaşanabileceğini düşünmüyordu. Nasıl karşıladınız?

Tam anlamıyla abluka. Nasıl anlatabilirim bilmiyorum ama ilk iki-üç gün, o abluka döneminde 'değersizleştirilme' duygusu baskın geldi. Büyük bir değersizleştirilme...

Bir ayrıntı vereyim: 3 Temmuz sabahı saat 4'te havaalanından kızımı uğurladım Amerika'ya, sonra eve döndüm, yattım, uyudum. Telefonum sessizde. Saat 10.30 gibi uyandım. Bir baktım, onlarca arama, Hasan Çetinkaya aramış defalarca... Hemen döndüm ne oluyor diye, "Hocam, böyle böyle, başkanı gözaltına aldılar" dedi. "Ne oldu ki?" dedim. "Biz de bilmiyoruz" dedi... Gittim, televizyonu açtım, sonrası malum; bombardıman, şike soruşturması falan...

Kulübe gittim o günün öğleninde, yavaş yavaş hayatın içine girmeye başladım. Sonra bakınca, daha o gün olayın ne olduğunun kendimce tahlilini yaptım, kulüptekilere de söyledim; "Şike operasyonu, Türk futbolunu temizleme operasyonu diye sunuluyor ama Aziz Yıldırım operasyonu bu, çok net gözüküyor" dedim. Ardından gazeteleri okumaya başladık; o oraya gitti, buraya gitti falan ama bir yandan da bekliyorsun, o para ne zaman verildi, kime verildi? Bir baktım; oyuncu yok, hakem yok, takım yok... Hasan'a "Oğlum, hiçbir şey yok burada, bunların hepsi kurgu" demiştim o gün. Bu cümleyi, tam da bu şekilde söyledim.

Oturdum, emin olduğum hâlde maçları seyrettim tekrar. Çünkü böyle bir mücadeleye gireceksen büyük bir inançla girmen gerekiyor... Neyse, maçlara baktım; Eskişehir maçı, Buca maçı, Sivas maçı...

Ve izledikten sonra -ki konuşmamı da bunun üzerine inşa etmiştim zaten- "Mahkemede doğal akışa aykırılıktan bahsediyorlar ya, bir kurul oluşturun, içinde futboldan gelmiş insanlar olsun, o zaman TFF'de yönetici olan Cüneyt Tanman olsun, bir Beşiktaşlı, bir Trabzonlu olsun ama Fenerbahçeli olmasın, otursunlar maçlarımızı izlesinler ama rakiplerimizinkini de izlesinler -ki o 'radar' muhabbeti de oradandır- bu maçlarda futbolun olağan akışına aykırı bir şey görürlerse, böyle bir şey iddia ederlerse, kendimi ortaya koydum, değil Fenerbahçe'den, futbol dünyasından elimi ayağımı çekerim" dedim. Zaten öyle bir durumda yapamazdım ben, o duyguyla yaşayamazdım. Beni de ayakta tutan bu oldu; maçları tekrar seyretmem ve yaptığımız işten bir kez daha emin olmam.

Hiç gülmediğinize dair bir algı var...

Teknik direktör, o anda oyunu yönetmeye çalışan kişidir. Üzülme ve sevinmenin ötesinde bir durumu vardır. Taraftar ise skora göre pozisyon alır. Oyuncu da ayrı şekilde; atılan ya da yenen golden sonra farklı tepkiler verebilir. Bunlar doğal süreçlerdir. Teknik direktörün ise çeşitli değişkenler ile birlikte olanı biteni algılayıp buna göre pozisyon alması gerekir. Özetle, anormal derecede sevinmem ya da üzülmem ile mesleğim arasında bir bağ kurulması çok anlamlı gelmiyor. Benim aklım hep "Maç içerisinde yeni bir şeyler olabilir mi?" sorusuna gidiyor. Oyunda ne gibi değişkenler olabilir ve ben ne yapabilirim? Böyle düşünüyorum. Teknik direktörün duygularını biraz olsun kontrol edebilmesini, bu sebeple bir artı olarak görüyorum.

Fotoğraf DepoPhotos

KAFALARDA OLUŞACAK "ACABA?" SORULARINI BERTARAF ETMEK İÇİN BAŞARILI OLMALIYDIK.

Oyuncu grubuna da bunu anlatmaya çalıştım, onları motive etmek adına bunu kullandım; "Her ne kadar siz yaptığınız işten emin olsanız da insanlara bunu bir kez daha kanıtlamanız lazım" dedim, burası böyle bir ülke çünkü. Bunun da yolu kazanmaktan geçiyor. Hatta o dönem hazırlık maçlarının stratejisini dahi bu nedenle tamamen kazanmak üzerine kurmuştum. İlk maç hariç ama... O gün İbrahim Akın'ın itiraf haberleri geldi, dağıldık zaten, ilk yarı 4-0... O gün tam bir çöküştü mesela. Ancak kafalarda bir ihtimal de olsa oluşan/oluşacak "Acaba?" sorularını bertaraf etmek için başarılı olmalıydık ve bu sayede sezona çok güçlü bir başlangıç yaptık, arka arkaya galibiyetler aldık, 14. haftaya kadar da liderdik zaten...

Oyuncular ne hissetti peki?

Öncelikli hissettikleri şey yıkımdı. Üç aşağı beş yukarı benimle aynı. "Allah Allah!" diyerek başlayan o yıkım. Ama sonra oyuncu için hayat daha kolay devam eder; teknik adamların, yöneticilerin ya da profesyonellerin uğraşmak zorunda oldukları şeylerle uğraşmaz, sonunda yine oyuna döner. En fazla gitmenin mi, kalmanın mı daha iyi olacağını düşünür. Mesleğini icra konusunda sıkıntı yaşayıp yaşamayacağına bakar. Temeli bu. Yoksa sürekli konuşuyorduk zaten; "Hocam ne olacak?", "Şu olur, bu olur", "Yok ya öyle değildi de böyleydi" falan... Ama o konuşmalar başka bir şey, işin ayrıntısı. Futbolcu top oynuyor sonuçta, durumu daha kolay kabullenir. Hayatın içine doğru, kendi önceliklerini başa alarak tekrar bir yürüyüşe başlar.

Burada başka bir noktaya gitmek istiyorum; o sezonun sonundaki Süper Final ve nihayetinde Galatasaray'la oynadığınız son maç... Her şeyin üstüne, tek bir maçla kendinizi yeniden kanıtlama ve şampiyon olma fırsatı... Ama olmadı, şampiyonluğu kaybettiniz. O maça dair hisleriniz nasıl?

Maçın kendi içindeki hikâyeler var, bir de öncesindekiler... O günkü tribünler, maç öncesi ve sonrası reaksiyonlar göz önüne alındığı zaman şunu görürsünüz; herkes aşırı derecede yorgundu artık. Özellikle zihinsel açıdan. Bir sezon boyunca sürekli futbol dışı şeylerle uğraşmışsın ve sonunda finale kalmışsın. Bütün bu yangın yerinin içinden çıkmışsın ve o noktaya gelmişsin. Yenme arzusu var tabii, hem de çok yüksek. Bundan daha güçlü bir cevap olabilir mi? Herkese, her şeye... Oyun olarak bakarsak da o sezon Galatasaray'la üç maç oynamıştık, üç maçta da oyunda üstünlük kuran taraf onlardı. İlkini kaybettik, ikincisi berabere bitti, üçüncüde kazandık. Neyse, sonra final geldi. Hazırlık yaparken düşündüm; teknik, taktik falan ama dönemin şartlarını da içine kattım bu sefer. Vardığım sonuca göre, en tehlikeli senaryo maçın başında öne geçmemizdi. Çünkü şu soruyla yüzleşecekti herkes: "Niye bu operasyon yapıldı o zaman?" Ve o maç öyle bitmeyecekti. Bütün bunları bir araya getirince, esas vurucu bölümün son 20-30 dakika olması gerektiğini düşündüm. Hem sportif hem de psikolojik anlamda...

Alex'i de o yüzden mi yedek soyundurdunuz o maç?

Hayır, Alex zaten 20 gündür antrenman yapmıyordu sakatlığı yüzünden. Galatasaray maçında tarak kemiğine darbe almıştı. Ardından bir tek Beşiktaş maçında oynadı, sonra zaten oynamadı. Antrenmansız hâlde, o maça kadar geldi.

Pazar günüydü galiba, Trabzonspor'u yenmiştik, maçtan sonra Samet'le geldi yanıma "Hocam" dedi, "Takım çok iyi oynadı, mükemmel mücadele etti, tebrik ederim, çok sevindim, lütfen Galatasaray maçında beni düşünmeyin, başınızı ağrıtmayayım hiç." Muazzam bir şey bu. Düşünsenize, nasıl olgun, nasıl fedakâr bir davranış biçimi. Antrenörün önünü açacak bir hareket. Ben de "Bugüne kadar beraber geldik, cuma gününe kadar bekleyelim, başlar mısın, sonradan mı oyuna girersin, yoksa hiç mi olmazsın, bakarız" dedim. Sarılıp ayrıldık. Sonra perşembe oldu, ağrılı olduğu raporu geldi önce, çalışmayı yarıda bırakmış, "Öyle mi, hay Allah!" falan dedim. Geldim, içeri girdim. Odamda oturuyorum, Ali Yıldırım var, Ömer Hoca var... Bir anda Alex'le Samet girdi odaya hızlı bir şekilde. Ömer Hoca yer verdi hatta, oturdu Alex, "Hoca ben iyi, karar senin" dedi. Sonra da çıktı gitti. Bir anda herkes buz kesti, ben de "Ha öyle mi, tamam, şudur, budur" dedim... Şimdi düşünün; pazar günkü Alex, perşembe günkü Alex... Arada ne değişti bilmiyorum ama insan psikolojisinden anlayan biri durumu net bir şekilde görür zaten.

Fotoğraf DepoPhotos

Yine de maç kadrosuna aldım onu. Planım da şuydu; Galatasaray zaten agresif gelecek, bizi dağıtmaya, demoralize etmeye çalışacak, o dönemi çok pas yapıp atlatmamız gerekiyor, sonra oyunu kanatlara götürüp onları kendi sahalarına iteriz, ikinci yarıya da aynı stratejiyle başlar, son 30 dakika oyuncu değişiklikleri ile birlikte, Alex falan, skora gideriz... Her şey A'dan Z'ye tıkır tıkır giderken büyük de bir şansımız oldu; Elmander sakatlandı ilk yarı, Galatasaray'ın hücum gücü ortadan kalktı, maçı rakip sahaya yıktık. Pozisyon da yakaladık ama olmadı. Semih'in pozisyonunu unutamam; bir metreden kafayı vurdu, Muslera bile gözlerini kapayıp atladı ama top omzundan döndü. Sahne sahne aklımda hepsi.

Dia da kırmızı kartı görünce her şey bitti zaten. Alex'i alıyordum oyuna, onun yerine girecekti. Kırmızı kart olunca Alex'e "Kaptan" dedim, "Bir dur, başka bir şey yapmamız lazım, bir dakika bekle, gireceksin yine." Ama onun yerine koy kendini; kaptansın, böyle bir maçta yedekten oyuna girmeyi içine sindirmişsin, kenara gelmişsin, son anda sana bekle demişler... O da düştü tabii, hayır gelmedi sonra. Ne maç kaldı, ne oyun.

Maç sonu nasıldı?

Faciaydı. İlk şok durumu var ama o durumda dahi gittim Fatih Terim'i tebrik ettim. Taraftarımız da bizi alkışladı, sonra içeri girdim.

ORTADA HİÇBİR ŞEY YOKKEN POLİS GİRDİ SAHAYA, SAHANIN HER TARAFINA GAZ, HER TARAFINA... SONRA ORTALIK KARIŞTI ZATEN.

Ardından gelişen olaylar da o maçta kazanma ihtimalimizin ne kadar düşük olduğunu bir kez daha gösterdi. Ortada hiçbir şey yokken polis girdi sahaya, sahanın her tarafına gaz, her tarafına... Sonra ortalık karıştı zaten.

Düşünsene; ben içeri girmişim, "Olmadı" diyorum içimden ki hayatta mesleki anlamda olmasını bu kadar istediğim hiçbir şey yoktur hem de hiç... Tek bir şeyi değiştirme şansı verseler bana o güne dönerim, muazzam bir cevap vermedir bu, yapılan her şeye karşı. Bizim cephemizden tabii. Neyse, gittik içeri, çocuklara teşekkür ettim, odaya çekildim. Sonra zaten olaylar başlamış. Kızımı, eşimi falan koridorlarda buldum da içeri aldım. Kardeşim küçük kızımla beraber o karambolde onlardan ayrı düşmüş. Nerede oldukları belli değil. Bir saat sonra ulaşabildik. Öyle acayip bir gündü.

Teknik direktörlüğü anlamak için soruyorum; geçen haftalarda Louis van Gaal, Manchester United'ın hücumda etkisiz kalmasıyla ilgili bir soruya "Evet, daha fazla hücum yapmalıyız. Bunu annem ve büyükannem de biliyor" şeklinde bir cevap vermişti. Teknik adamlar, bu tip sorulardan rahatsız mı olurlar? "Onu biz de biliyoruz ama o iş öyle değil" dediğiniz bir nokta var mı?

Aslında herkesin futbol hakkında fikir sahibi olması iyi, zira bu işi büyüten de biraz bu zaten. Aksi halde bu kadar cazip olmayabilirdi. Diğer taraftan da şöyle bir durum var; her işte olduğu gibi burada da bazı insanların uzmanlığına saygı göstermek gerekiyor. Katılımcıların çok olması, hepsinin haklı olduğu anlamına gelmiyor. 'Yapan' konumunda olmadıkları için eleştiriler genelde "Bu olmasaydı, bu çıkmasaydı" düzeyinde kalıyor. Aslında çok da haklılar bir yandan, doğru yani. Kim biliyor ki öyle olmasaydı da böyle olsaydı nasıl bir sonuç çıkacağını? O yüzden, test edilmemiş fikirler sunmak kadar güzeli yok. Aksini ispatlama şansınız yok çünkü. Bizim yaptığımız hamleler ise bir noktadan sonra ölçülebilir hâle geliyor. Skor tabelası diye bir şey var.

Bunun dışında, kararını da birileri uyguluyor sonuçta. Yolun insandan geçiyor nihayetinde ve sonuçta, değişkenler bu kadar çokken yüzeysel bir eleştiri geldiğinde -özellikle de van Gaal ya da Mourinho gibi bir isme karşı yapıldıysa- sert bir karşılık buluyor. Bir noktaya kadar anlayabiliyorum. "Kardeşim evet de ben bugüne kadar yaptım bunları, bugün olmuyorsa bir nedeni var" diyordur adam.

Bir örnek vereyim; Mönchengladbach takımı, Lucien Favre yönetiminde 2010-2011 sezonunda play-out maçıyla ligde kaldı. Ertesi sezon ligi dördüncü bitirdiler, sonra sekizinci,

Takım elbise yerine eşofman giydiğiniz için eleştirilmiştiniz. Neden üzerinde bu kadar duruldu? Garip değil mi?

Bundan daha doğal ne olabilir? Spor karşılaşmasındasınız, sporcuları yönetiyor ve direkt olarak sporla temas ediyorsunuz. Eşofman, sporda resmi kıyafet gibi bir şey. Özellikle de kenarda duruyorsanız, giyilir tabii. Ayrıca kafamda bununla ilgili şöyle bir şey vardı; teknik adamlar, oyuncularına hep takım olmaktan ve beraber olmaktan bahseder. Özellikle oyunculuğumun son döneminde şunu düşündüm; bir yanda oyuncular, bir yanda da kenarda kravatını takmış, takım elbiseli bir antrenör... Ben de söylenen söz ve davranış birbirine uysun diye kenarda eşofmanla durmaya karar verdim. Ayrıca Fenerbahçe'ye gelince işin boyutu biraz değişti. Kulüp ürün satıyor ve bir gelir elde ediyor. Ben de taraftarın satın aldığı ürünleri giyenlerden biri olmak istedim, "Biz de profesyoneller olarak bunu giyiyoruz" mesajı vermeye çalıştım.

Fotoğraf DepoPhotos

Fenerbahçe'ye gitme kararını nasıl aldınız?

O dönem Beşiktaş ve Galatasaray benimle daha çok ilgileniyordu. Pek Fenerbahçe'nin ilgi alanında değildim. Onlar Oğuz ve Turan'ın üzerinden gidiyorlardı. Fakat bir gün, yanlış hatırlamıyorsam Sakaryaspor-Boluspor maçından sonra Nezihi Tosuncuk ve 'Kahveci Yavuz' lakabıyla tanınan Yavuz Ağırgöl Sakarya'ya geldi. Konuşmak ve yemek yemek istediklerini söylediler, "Tamam" dedim. Askerdim o dönem. İzin alındı, direkt Tahsin Kaya'nın yazıhanesine gittik ve bir anda kendimi Fenerbahçe'ye imza atmış hâlde buldum. Lig henüz bitmemişti, yanlış hatırlamıyorsam 7-8 maç daha vardı. Tabii bu yüzden bazı sorunlar yaşandı ve neticesinde üç arkadaşım daha Fenerbahçe'yle anlaştı; Oğuz, Turan ve Serdar... Ben onlardan önce imzayı atmıştım ancak Oğuz ve Turan, Fenerbahçe'nin öncelik verdiği oyunculardı. Fenerbahçe'nin o dönemi, genç bir oyuncu için biraz sıkıntılı olabilecek görüntüdeydi. Başarısız geçen bir sezon ve bir yeniden yapılanma vardı ancak bu kararı almamda arkadaşlarımın oraya gidişi de etkili oldu.

sonra altıncı, geçen sene de Bundesliga üçüncüsü oldular. Muhteşem bir sezon geçirdiler. Aynı takım, aynı teknik adam, bu sezona beş maçta beş mağlubiyetle başladı ve Favre gönderildi. Yerine altyapıdan Andre Schubert'i getirdiler. Takım, takip eden altı maçta altı galibiyet aldı. Altı maçta altı galibiyet! Ben hayretler içinde söylüyorum bunu ama öte yandan da hayret etmemek lazım, futbol böyle bir şey zaten.

Bu ayki ana konumuz 'Kararlar'. Siz de kariyeriniz boyunca aldığınız bazı kararlar sonucunda eleştirildiniz. Misal; Ankaraspor tercihiniz ya da 1996'daki Trabzon maçından sonra kimi Fenerbahçelilerin tepki gösterdiği açıklamalarınız... Bugünden bakınca bu eleştirileri nasıl değerlendirirsiniz? Bunlar ölçme-tartma üzerine alınmış kararlar mıydı, yoksa içgüdüleriniz mi baskın çıktı?

Buna salt içgüdü dememek lazım aslında, öğrenilmişlikler diyebiliriz ama nihayetinde daha duygusal kararlar olduğunu söylemek yanlış olmaz. Kendime dair kararları ölçerek, biçerek, tartarak alamıyorum. Ankaraspor özelinde mesela; Sakaryaspor'da beraber oynadığım, oda arkadaşlığı yaptığım, bugün de en yakın dostlarımdan biri olan Mehmet Şen genel menajerliğe getirilmişti orada. Yeni bir göreve başlamıştı, "Gelir misin?" dedi. Ben de tamamen arkadaşlık içgüdüsüyle kabul ettim. Zaten dedim ya, ben plan yaparak hareket eden bir adam olamadım hiçbir zaman. Ne zaman denesem bir aksilik çıktı. Bunun farkına varınca da kendimi hayatın akışına bırakmayı öğrendim. Aklıma gelen neyse, inandıklarım ölçüsünde konuşmaya ve yaşamaya çalışıyorum.

Çok anlatıldı ama 4-3'lük maçı bir de sizden dinlemek istiyoruz...

Sahneler çok net aklımda. Galatasaray'dan daha iyi durumdaydık aslında, top bizde, oynuyoruz, gol yiyoruz. Top bizde, oynuyoruz ama gol yiyoruz. 3-0 oldu bir anda. Golleri çıkarsan, maçın kontrolü bizde görünüyor ama 3-0 gerideyiz. Tribünler de yarı yarıya, bizim genel kültürümüz var ya; aşağılama hâli, dalga geçme, alay etme... Tribünler de alay ediyor bizimle... Sonra buna futbolcular da dahil oldu; bir geri pası geldi, Simovic böyle sektire sektire aldı topu, Numaralı Tribün'ün önündeki kanada attı, Prekazi'ye geldi top, o kaldırdı böyle göğsüyle, bir röveşata yaptı, Kovaçeviç aldı topu, o da bir röveşata falan... "Oley, oley!" çekiyor tribünler... "Yer yarılsa da içine girsem" diyorsun o sırada. Bir şey de yapamıyorsun, aciz bir hal. O ara bir ara pas, Uğur (Tütüneker) karşı karşıya kaldı bizim kaleciyle, üstten auta attı topu. 4-0 olacak ya, bitti maç.

Neyse, ikinci yarı başladı. 47. dakika yanlış hatırlamıyorsam, top bana geldi, çaprazdayım, Simovic de resmen bir 'dev' o zaman gözümde. Bazen öyle olur, "Bu kaleciye gol atamam ben" dersin. Ona da hiç gol atamamıştım o güne kadar. Atabilmeyi hayal dahi edemiyordum. Devdi yani... Ama bir vurdum, baktım, top duruyor kalenin içinde ama anlayamadım başta, emin olamadım. Zaten izlerseniz benim vuruştan sonra birkaç saniyelik bir tereddüdüm vardır, "Gol mü oldu ya?" diye. Sonra gol olduğunu anladım. Devamında da bizim için çoğalma hali, Galatasaray içinse küçülme, kabuğuna çekilme hâli başladı.

"Tıkanma' derler ya... Bir anda 3-2 de gelince, üstüne kırmızı kart falan. Biz giderek çoğaldık, onlar giderek küçüldü, biz havuca doğru koştuğumuzu ve alabileceğimizi hissediyoruz, onlar ise havucu kaybettiğini... İnsan hâlleri işte, ilk yarı 3-0, ikinci yarı 4-0... Bunu, insan hâlleri dışında hiçbir şeyle anlatamazsınız.

TOP BİZDE, OYNUYORUZ, GOL YİYORUZ. 3-0 OLDU BİR ANDA. GOLLERİ ÇIKAR, MAÇIN KONTROLÜ BİZDE GÖRÜNÜYOR AMA SKORDA 3-0 GERİDEYİZ.

Fotoğraf DepoPhotos

SIMOVIC RESMEN BİR 'DEV' O ZAMAN GÖZÜMDE. BAZEN ÖYLE OLUR, "BU KALECİYE GOL ATAMAM BEN" DERSİN.

Son olarak, eski Galatasaraylı Reinhard Stumpf'la da ilginç bir anınız vardı. Anlatır mısınız?

O maçın öncesi felaketti; biz Sigma Olomouc'tan 7 tane yemişiz, Galatasaray Eintracht Frankfurt'u yenmiş, hafta sonu da karşı karşıya geldik. Ali Sami Yen'de maç ama tribünler yarı yarıya, maç boyu Galatasaray tribününden tezahürat: "Türkiye sizinle rezil oluyor!" Neyse, maç başladı, fena oynamıyoruz, pozisyona giriyoruz falan ama o moral-motivasyon düşüklüğünden herhalde, olmuyor bir türlü, atamıyoruz.

Hatta şöyle diyeyim; iki kez Stumpf'la hava topuna çıkıp kafa vurdum diye bizim tribünden alkış aldım, onlarla avunuyoruz, hâlimizi düşün artık, özgüven yerlerde... İkinci yarı oldu, bir pozisyon; maç boyu ilk kez koptum Stumpf'tan öne doğru, tek vuruş şansım vardı, vurdum, gol oldu: 1-0! Çok sevindik falan, devam ediyoruz oyuna. Beş dakika sonra, Stumpf'un önüne geçtim topla beraber... İlk yarıda da bir sarı kart aldırmıştım ona, geçer geçmez kendimi bıraktım yere. Ahmet Çakar'dı hakem, ikinci sarıdan kırmızı, attı Stumpf'u oyundan. Ben yerdeyim, izliyorum böyle, kartı da aldırdık, iyi güzel... Stumpf öfkelendi, hakeme itiraz falan, bana da döner mi diye bekliyorum. Genelde öyle olur çünkü; bir ittir, kaktır yaşanır ama Stumpf da benim iki katım, onun ittirip kaktırması bende hayli tahribat yaratabilirdi yani. Baktım bana doğru geliyor, ürktüm. Sonra geldi, kaldırdı beni yerden, "Yedirdin, tebrik ederim" dedi. O an var ya, yerin dibine soktu beni. Sonra da çekti gitti adam, inanılmaz bir hayat dersi verdi bana. Başardım zannediyordum ben, bir hareketle aslında yenildiğimi gösterdi. O yüzden, Stumpf benim için her zaman ayrı bir yerdedir. Anlık reaksiyon önemlidir çünkü; sonradan toparlama şansın vardır ama o an, o tansiyonda bunu yapabiliyorsan değeri başkadır.

"Saha dışında öyle değil, tanısanız çok seversiniz" denen oyuncular var ya... Siz şimdi, onların saha içindeki agresif tavırlarının bir bahanesi olmadığını söylüyorsunuz aslında. Doğru mu anlıyorum acaba?

Burası için konuşuyorsak, hayır. Tam öyle değil. Bu toplumun sonuçları çünkü bunlar, bizde kaybetmenin faturası ağır oluyor. O yüzden kimse kaybetmek istemiyor, kaybetmemek için de elinden geleni yapıyor. Kaybederken de bahane arıyor, "Bak, aslında bu yüzden kaybettim" diyebilmek için yapıyor o hareketleri. Kendini koruma içgüdüsü yani. Bu ülkede, bu coğrafyada koruma çemberi yaratmak zorundasınız. O saldırganlıkların temel nedeni de bu. Agresiflik, bir tür savunma enstrümanı olarak kullanılıyor.

Stumpf yapabiliyor ama orada Stumpf'lar daha fazla; sosyal güvenceleri yüksek, toplum içinde sadece futbola bağlı yaşamıyorlar, futbolun içindeki gelgitler normal hayatlarını anormal derecede etkilemiyor. Toplum olarak bu bilince sahip oldukları için, saha içinde de haksızlık görmüş ya da aldatılmış olsalar da affedici olabiliyorlar. Agresif olmak için bir nedenleri yok yani. Burada öyle değil.

Başka bir örnek vereyim; Süper Final'de kazandığımız Galatasaray maçından sonra "Onlar oynadı, biz kazandık, futbolun adaleti yok" dedim ya, aslında burada öyle dememem lazım. Bu toprakların dışında o sözümün bir ehemmiyeti yok mesela, zaten olanı söylüyorum. Kimse için ekstra bir durum değil. Ama burada, bir cesaret örneği olarak gösteriliyor. Normalde benim çıkıp şöyle demem lazım çünkü: "Galatasaray Stadı'na geldik, çok başarılı bir maç çıkardık, baskı yaptılar ama büyük mücadele örneği verdik, maçın sonunda da müthiş kontrataklarla gole gittik ki zaten böyle olacağını biliyorduk ve başardık. Çok mutluyuz, Fenerbahçelilere armağan olsun!" Aslında kendini koruma altına alıyorsun böyle diyerek, futbolcular için de aynısı geçerli. Çünkü saha içinde agresif bir görüntü sergilendiğinde seyirci de diyor ki: "Aferin çocuğa, bak o da bizim gibi!"

SABAHLAR OLMASIN

İzlemek ya da izlememek... NBA söz konusu olduğunda işte bütün mesele bu. Amerika Birleşik Devletleri'nin bağrındaki basketbol cenneti, eğlenceli oyun tarzı ve barındırdığı yıldızlarla birçok sporseverin gönlünde büyük yer tuttu. Milyonlar bu sayede Michael Jordan'ın son saniye basketlerine, Kareem-Abdul Jabbar'ın 'hook' atışlarına, Larry Bird'ün de sarı saçlarına şahitlik etti ve ertesi gün mumya gibi dolaşmayı kabullenmiş oldu.

Lisede coğrafya derslerine girenlerin çok iyi bileceği üzere Amerika Birleşik Devletleri ile aramızdaki saat farkının kaynağı enlem.... Hayır boylam... Bu, Doğu Konferansı'ndaki sıradan bir maçın bizden sekiz saat uzaklıkta oynanmasına neden oluyor. Batı Konferansı'nı ise ne siz sorun, ne biz söyleyelim... ABD'nin batısında oynanan ve gecenin son rekabetleri olma özelliğini taşıyan maçlar bizim saatimizle 05:30'da start alır ve kapıda bekleyen okul servisine, kahvaltı için masaya çağıran ebeveynlerin bağrışlarına, üniversitede son anda çalışılan vizelere ve iş güç sahibi olunca gidilmesi gereken mesaiye rastlar.

Bugünlerde NBA League Pass sayesinde, bütün maçlar ulaşabileceğimiz seviyede. Ama eskiden kalma adetlerimiz değişmedi. Hâlâ sokaklarda, okul koridorlarında, bilet kuyruklarında onlara rastlıyoruz. Kim onlar? Gece NBA maçlarına kalkan ve sabahlarını basketbol uğruna feda edenler kulübü. Kahve içmek kulüpten çıkış yollarından biri. Peki bu yolu tercih etmeyen bir NBA izleyicisini nasıl tanırsınız?

■ Sabahın erken saatleri, gözlerin kapanıyor. Sınıfındaki sırana kurulmuşsun, ilk dersin matematik. Ama dikkat, karşında gördüğün x'ler ve y'ler bir hücum setinin parçası değil. LeBron James üzerine kurulan Cleveland Cavailers hücumları ile Einstein'in İzafiyet Teorisi arasında bir köprü olan iki harf başına bela açabilir.

■ Ofiste patron bekliyor, herhangi bir dikkatsizlik yalnızca kuru bir azarlama ile geçiştirilmeyebilir. İşin ucunda kovulmak var! NBA maçı izledim diye işten olmamak için bir kahve iyi gidebilir. Yine de karton kahve bardaklarını Stephen Curry edasıyla çöpe atmamakta fayda var.

■ Hem okul hem iş yorucudur. Bir noktadan sonra teneffüsleri ve öğle arası molaları hatırlatır. Ama herkes bunu mola dönüşü çizdiği oyunlarla ünlenen David Blatt gibi verimli kullanacak diye bir şart yok.

■ Bir zamanlar duvar saati, mesaili çahşanların vazgeçilmeziydi. Artık telefonlar o görevi görüyor. Çoğunluk için 17:00, hedef saat. NBA maçıyla geçen bir gecenin sabahında bu size 24 saniyeyi hatırlatabilir. Ama elbette iş çıkışı servise ya da vapura yürüyüşünüzle Michael Jordan'ın Utah Jazz savunmasına doğru yürüyüşü arasında büyük fark var.

#sabahlarolmasın

Fotoğraf AP Images

MERKEZ KORT

Soğuk bir kış sabahı sıcak bir yatakta uyanmak, alarmı beş dakika ertelemek için geçerli bir sebep. Peki ya bu tercih, gününüzün geri kalanını baştan aşağı değiştiriyorsa?

Karşılaşacağınız insanlardan, bineceğiniz metroya; bekleyeceğiniz kahve sırasından, yiyeceğiniz yemeğe... Hepsine karşılık sadece beş dakika. Sizin kararınız. Bu akşam hangi konsere gideceksiniz? Evde film izlemek yerine sahilde yürüyecek misiniz? O mesajı atmak yerine bekleyecek misiniz? Sorular belli, tercihler ortada. Peki ya siz? Siz karar vermeye hazır mısınız?

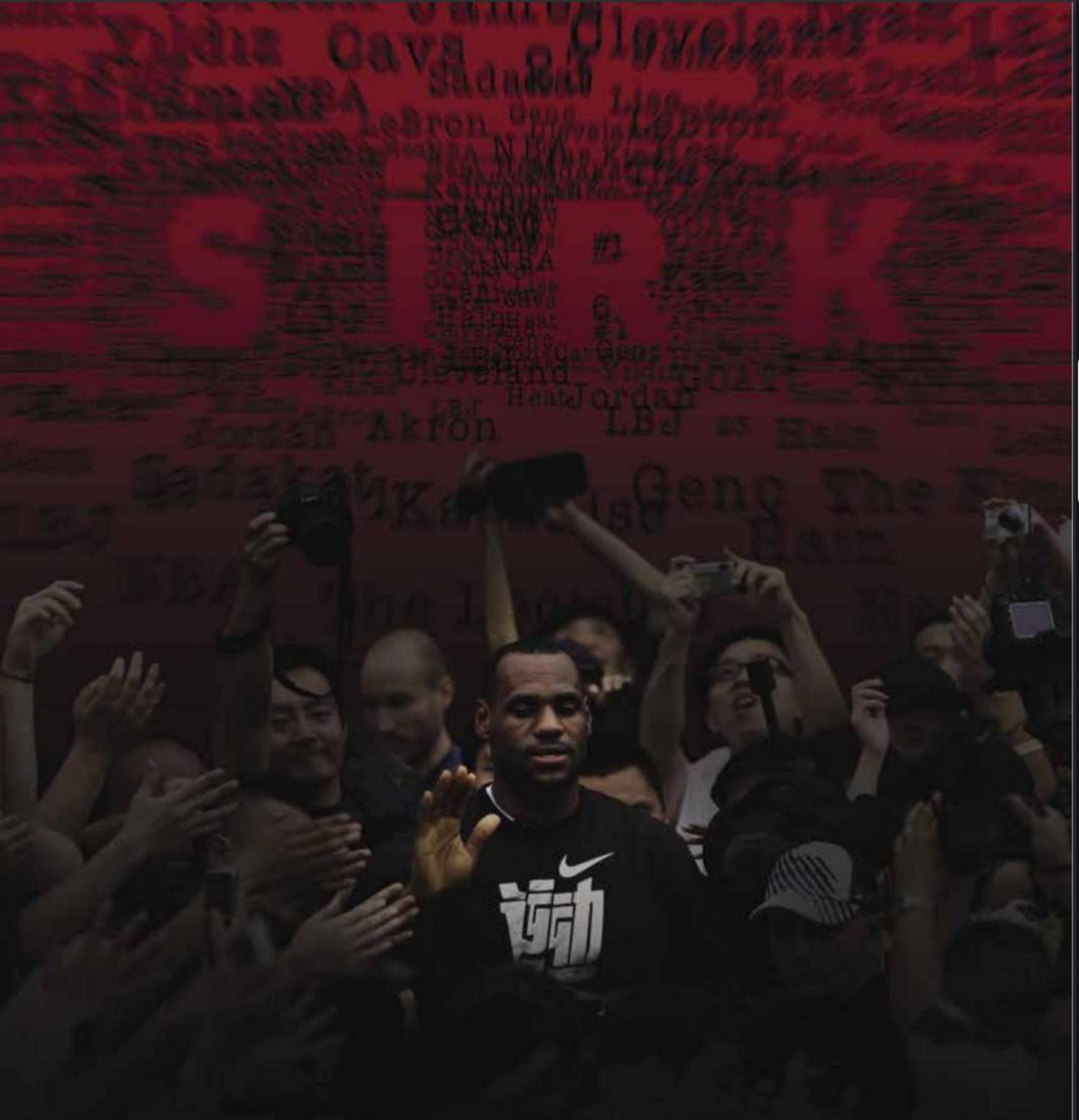
LeBron James, asla herkes tarafından sevilen biri olmadı ve bir gün, belki de istisnasız sevildiği tek yerden ayrılmaya karar verdi. Bunu canlı yayında ulusa seslenerek yaptı. O günden beri başka bir hayatı yaşıyor. Portland bugün başka bir şehir olabilirdi, 1984'te tercih hakkını Michael Jordan'dan yana kullansaydı.
Türkiye futbolunda çok karar alındı ve bugün üzerine konuştuğumuz her şey, bir zamanlar başkalarının aldığı inisiyatiflerin toplamından ibaret. Alpay Özalan, 1996'da Vlaovic'i indirebilirdi. Yapmadı. 2016'ya girerken hesap defteri hâlâ açık. Yoann Gourcuff, 12 yaşında bir maç kaybetti. Bu yenilgi onu futbola, rakibini ise şampiyon bir tenisçi olma yoluna itti. Halil İbrahim Dinçdağ, Tom Daley ve diğerleri... Hiçbiri cinsel kimliğini açıklamak zorunda değildi ve bu ihtimal, onlara muhtemelen daha güvenli bir hayat verirdi. Ama onlar cesaret göstermeyi tercih etti. Hayatları değişti. Justine Henin, JR Holden, Becky Hammon, Andre Greipel ve diğerleri... Hepsi, istisnasız, iyi ya da kötü, kararlarının bedelini ödedi.

Yolda kitabında "Gecenin ortasında bir şeye karar vermeye çalışan ve önlerindeki karanlıkta geçmiş yüzyılların tüm ağırlığını taşıyan çocuklardık biz" diyordu Jack Kerouac ve devam ediyordu: "Hepimiz keyifliydik, karmaşayı ve anlamsızlığı arkada bıraktığımızın, zamanla ilgili tek ve yüce işlevimizi yerine getirmekte olduğumuzun farkındaydık: hareket etmek. Ve hareket ettik!"

Evet, tüm hareketler bir kararla başlıyordu ve devamında ne olacağı bilinmese de başlamak gerekiyordu. Yol, insanı değiştirir sonuçta. Ama insanla birlikte yol da değişir. Her köşe bir seçim, her yol ayrımı bir karardır ve bazen, yolun nereye çıkacağını bilen yoktur.

Öyle anlarda dahi hareket edip kendi yolunuzu bulmanız dileğiyle...

KARLAR

LEBRON JAMES BİR ZAMANLAR 16 YAŞINDAYDI VE SLAM DERGİSİ ESKİ GENEL YAYIN YÖNETMENİ RYAN JONES HERKESTEN ÖNCE ORADAYDI. JONES, 2001 KIŞINDA TANIŞTIĞI LİSE ÖĞRENCİSİNİ SOCRATES'E YAZDI

Fotoğraf AP images

RYAN JONES ÇEVİREN: **ORKUN YEŞİM**

Geçip giden tüm bu yıllardan sonra, sirki unutmak kolay.

Bugün LeBron James, taraftarlar ve medyadan, nasılsa öyle muamele görüyor: Bir süper yıldız, kendi sporunda gelmiş geçmiş en iyi oyunculardan biri, (Amerika'da ve dünyanın büyük bir kısmında) herhangi bir futbolcu, müzisyen ya da sinema yıldızı kadar tanınan bir şöhret. Kamusal alanda yaptığı hemen her şey haber değeri taşıyor, yeni ve geleneksel medya tarafından belgeleniyor. Bir insan ne kadar revaçta olabilirse o kadar revaçta.

Ama bu, biz Amerikalıların kelimeyi kullanmaktan hoşlandığımız anlamda, akrobatlar ve egzotik hayvanlarla dolu, kelimenin gerçek anlamıyla bir sirk değil. Bir medya sirki; birtakım yeni ve beklenmedik olayların neden olduğu bir çılgınlık döngüsü. İyi bir medya sirki hepimizin hoşuna gider ve LeBron'da, 21. yüzyılda gördüğümüz böylesi bir sirke cuk oturan bir hikâye bulduk.

Bense sirk açılmadan hemen önce içeri girmiştim. 2001'de, New York merkezli aylık basketbol dergisi *SLAM*'de yazarlık ve editörlük yapıyordum. LeBron'un adı o kış, spor dünyasındaki son 'yeni olay' olarak ofisimizde duyulmaya başlamıştı ama sosyal medya ve YouTube'dan önceki o günlerde, bundan emin olmanın hiçbir yolu yoktu. Ama o bahar, söylentiler göz ardı etmesi zor bir hâl aldı: Henüz lise ikideydi ve Ohio'nun, belki de tüm ülkenin en iyi oyuncusu olduğu söyleniyordu. Onu kendi gözlerimizle görmemiz şarttı.

Hatırlamadağım nedenlerden ötürü, 16 yaşındaki bu sırık gibi çocukla buluşmak üzere New York'tan Akron'a hareket eden ben oldum. O bahar günü St. Vincent-St. Mary Lisesi'ne vardığımda, sıradan tuğla binanın önüne "HOŞGELDİN SLAM DERGİSİ" yazılı bir pankart asılmıştı. Aynı okul yöneticilerinin, bundan bir yıl sonra, sirkin en civcivli zamanında, kendilerini tüm medyayı kampüse girmekten men etmek zorunda hissedeceğini asla tahmin edemezdim.

O gün ortada, yakın gelecekte karşı karşıya kalacağımız bu sirkin hiçbir emaresi yoktu. Okulun yemekhanesinde LeBron, birkaç arkadaşı ve takım arkadaşıyla buluştum, okulun küçük spor salonundaki günlük antrenman koşusuna konuk olarak katıldım, sonra da LeBron ile annesi Gloria'yı, caddenin hemen aşağısındaki tuzlu bir eski usül et lokantasına akşam yemeğine götürdüm. LeBron menüde hamburger olmadığını görünce karides kokteyli sipariş etti. Mutfakta çalışan çocuklara birkaç imza verdi. Akıllı ve özgüvenli olduğu, kıvrak bir mizah anlayışı olduğu söylenebilirdi, onun dışında bekar annesiyle fakir bir ortamda yetişen ve ünlü olmanın ne anlama gelebileceğini henüz anlamaya başlayan 16 yaşında bir çocuktu işte.

SLAM'deki değerlendirme yazımın yayımlanması gecikmedi. LeBron ilk kez ulusal bir dergide görünüyordu. Sekiz ay sonra, *Sports Illustrated* kendisini kapak yaptı ve asıl sirk o zaman başladı. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı.

Bugün NBA'deki 13. sezonunun ortasında ve dediğim gibi, dünyanın büyük kısmında yeni tanındığı zamanları unutmak kolay. Ona ilk ilgi gösterenler, bir sonraki büyük oyuncunun kim olabileceğini hissetme konusunda iştahları daima kabarık NBA taraftarlarıydı -ki Kevin Garnett, Kobe Bryant ve Tracy McGrady çağında gerçekten büyük oyuncuların -muhtemelen- doğrudan liseden çıkacağını düşünmeye şartlanmışlardı. 2002 itibarıyla, yani okuldaki üçüncü yılında çıkan o *Sports Illustrated* kapağından sonra, ortada LeBron'un profesyonel olmak üzere koleji pas geçeceği konusunda kayda değer bir şüphe yoktu. Daha o zamandan Amerika'nın en iyi lise oyuncusuydu; birçok oyuncu avcısı, koç ve bilgili taraftar, onu hayatlarında gördükleri en iyi lise oyuncusu olarak nitelendiriyordu.

İşte böyle başladı. Ardından her türlü medya organının üfürüp körüklediği kusursuz fırtına geldi. ESPN onu sevdi. Tüm gazetelerin spor sayfalarında boy gösteriyordu, kısa sürede daha genel anlamda popüler kültüre geçiş yaptı. (Bir keresinde The New Yorker dergisinden bir fotoğraf editörü LeBron'a ulaşma konusunda onlara yardımcı olup olamayacağımızı sormak için *SLAM* ofisini aradı, LeBron'un efsanevi fotoğrafçı Richard Avedon'a poz vermesini istiyorlardı. Mesajı ilettik ama dergiyi bilmeyen Gloria James teklifi reddetti.)

AKILLI VE ÖZGÜVENLİ OLDUĞU SÖYLENEBİLİRDİ. ONUN DIŞINDA BEKAR ANNESİYLE FAKİR BİR ORTAMDA YETİŞEN VE ÜNLÜ OLMANIN NE ANLAMA GELEBİLECEĞİNİ HENÜZ ANLAMAYA BAŞLAYAN 16 YAŞINDA BİR ÇOCUKTU İŞTE.

Yine de maç kadrosuna aldım onu. Planım da şuydu; Galatasaray zaten agresif gelecek, bizi dağıtmaya, demoralize etmeye çalışacak, o dönemi çok pas yapıp atlatmamız gerekiyor, sonra oyunu kanatlara götürüp onları kendi sahalarına iteriz, ikinci yarıya da aynı stratejiyle başlar, son 30 dakika oyuncu değişiklikleri ile birlikte, Alex falan, skora gideriz... Her şey A'dan Z'ye tıkır tıkır giderken büyük de bir şansımız oldu; Elmander sakatlandı ilk yarı, Galatasaray'ın hücum gücü ortadan kalktı, maçı rakip sahaya yıktık. Pozisyon da yakaladık ama olmadı. Semih'in pozisyonunu unutamam; bir metreden kafayı vurdu, Muslera bile gözlerini kapayıp atladı ama top omzundan döndü. Sahne sahne aklımda hepsi.

Dia da kırmızı kartı görünce her şey bitti zaten. Alex'i alıyordum oyuna, onun yerine girecekti. Kırmızı kart olunca Alex'e "Kaptan" dedim, "Bir dur, başka bir şey yapmamız lazım, bir dakika bekle, gireceksin yine." Ama onun yerine koy kendini; kaptansın, böyle bir maçta yedekten oyuna girmeyi içine sindirmişsin, kenara gelmişsin, son anda sana bekle demişler... O da düştü tabii, hayır gelmedi sonra. Ne maç kaldı, ne oyun.

Maç sonu nasıldı?

Faciaydı. İlk şok durumu var ama o durumda dahi gittim Fatih Terim'i tebrik ettim. Taraftarımız da bizi alkışladı, sonra içeri girdim.

ORTADA HİÇBİR ŞEY YOKKEN POLİS GİRDİ SAHAYA, SAHANIN HER TARAFINA GAZ, HER TARAFINA... SONRA ORTALIK KARIŞTI ZATEN.

Ardından gelişen olaylar da o maçta kazanma ihtimalimizin ne kadar düşük olduğunu bir kez daha gösterdi. Ortada hiçbir şey yokken polis girdi sahaya, sahanın her tarafına gaz, her tarafına... Sonra ortalık karıştı zaten.

Düşünsene; ben içeri girmişim, "Olmadı" diyorum içimden ki hayatta mesleki anlamda olmasını bu kadar istediğim hiçbir şey yoktur hem de hiç... Tek bir şeyi değiştirme şansı verseler bana o güne dönerim, muazzam bir cevap vermedir bu, yapılan her şeye karşı. Bizim cephemizden tabii. Neyse, gittik içeri, çocuklara teşekkür ettim, odaya çekildim. Sonra zaten olaylar başlamış. Kızımı, eşimi falan koridorlarda buldum da içeri aldım. Kardeşim küçük kızımla beraber o karambolde onlardan ayrı düşmüş. Nerede oldukları belli değil. Bir saat sonra ulaşabildik. Öyle acayip bir gündü.

Teknik direktörlüğü anlamak için soruyorum; geçen haftalarda Louis van Gaal, Manchester United'ın hücumda etkisiz kalmasıyla ilgili bir soruya "Evet, daha fazla hücum yapmalıyız. Bunu annem ve büyükannem de biliyor" şeklinde bir cevap vermişti. Teknik adamlar, bu tip sorulardan rahatsız mı olurlar? "Onu biz de biliyoruz ama o iş öyle değil" dediğiniz bir nokta var mı?

Aslında herkesin futbol hakkında fikir sahibi olması iyi, zira bu işi büyüten de biraz bu zaten. Aksi halde bu kadar cazip olmayabilirdi. Diğer taraftan da şöyle bir durum var; her işte olduğu gibi burada da bazı insanların uzmanlığına saygı göstermek gerekiyor. Katılımcıların çok olması, hepsinin haklı olduğu anlamına gelmiyor. 'Yapan' konumunda olmadıkları için eleştiriler genelde "Bu olmasaydı, bu çıkmasaydı" düzeyinde kalıyor. Aslında çok da haklılar bir yandan, doğru yani. Kim biliyor ki öyle olmasaydı da böyle olsaydı nasıl bir sonuç çıkacağını? O yüzden, test edilmemiş fikirler sunmak kadar güzeli yok. Aksini ispatlama şansınız yok çünkü. Bizim yaptığımız hamleler ise bir noktadan sonra ölçülebilir hâle geliyor. Skor tabelası diye bir şey var.

Bunun dışında, kararını da birileri uyguluyor sonuçta. Yolun insandan geçiyor nihayetinde ve sonuçta, değişkenler bu kadar çokken yüzeysel bir eleştiri geldiğinde -özellikle de van Gaal ya da Mourinho gibi bir isme karşı yapıldıysa- sert bir karşılık buluyor. Bir noktaya kadar anlayabiliyorum. "Kardeşim evet de ben bugüne kadar yaptım bunları, bugün olmuyorsa bir nedeni var" diyordur adam.

Bir örnek vereyim; Mönchengladbach takımı, Lucien Favre yönetiminde 2010-2011 sezonunda play-out maçıyla ligde kaldı. Ertesi sezon ligi dördüncü bitirdiler, sonra sekizinci,

Takım elbise yerine eşofman giydiğiniz **için eleştirilmiştiniz. Neden üzerinde bu kadar duruldu? Garip değil mi?**

Bundan daha doğal ne olabilir? Spor karşılaşmasındasınız, sporcuları yönetiyor ve direkt olarak sporla temas ediyorsunuz. Eşofman, sporda resmi kıyafet gibi bir şey. Özellikle de kenarda duruyorsanız, giyilir tabii. Ayrıca kafamda bununla ilgili şöyle bir şey vardı; teknik adamlar, oyuncularına hep takım olmaktan ve beraber olmaktan bahseder. Özellikle oyunculuğumun son döneminde şunu düşündüm; bir yanda oyuncular, bir yanda da kenarda kravatını takmış, takım elbiseli bir antrenör... Ben de söylenen söz ve davranış birbirine uysun diye kenarda eşofmanla durmaya karar verdim. Ayrıca Fenerbahçe'ye gelince işin boyutu biraz değişti. Kulüp ürün satıyor ve bir gelir elde ediyor. Ben de taraftarın satın aldığı ürünleri giyenlerden biri olmak istedim, "Biz de profesyoneller olarak bunu giyiyoruz" mesajı vermeye çalıştım.

Fotoğraf DepoPhotos

Çünkü en önemli şey olan şampiyonluk kupasını başkaları kaldırıyordu. Sirk, 2010 yazında zirvedeydi –aslında dibe vurmuştu. Kontratı sona eren LeBron serbest kalmıştı, kariyerinin en güzel dönemindeydi ve Cleveland'da şampiyonluğa giden bir yol göremiyordu. O da takımından ayrıldı. Ama olabilecek en kötü biçimde. Ve bu terk ediş (ki tabii ki tamamıyla geçerli nedenlere dayanıyordu) affedilmez bulundu. Miami'ye gitti, South Beach'te gününü gün etti ve Dwyane Wade, Chris Bosh ve Miami Heat ile dört sezonda iki NBA şampiyonluğu kazandı. Amerikan sporunun aynı anda hem en çok nefret edilen hem de en popüler adamıydı.

Sonra, 2014 yazında, eve geri döndü. Mirasını somut kılacak materyalleri; yani Heat ile kazandığı iki yüzüğü de yanında getirdi. Şampiyon olmak için ihtiyaç duyduğu dersleri aldığını uman Cleveland'lılar onu yeniden bağrına bastı ki geçen sezon zafere çok yaklaştılar. Daha sağlıklı kalabilen tamamlayıcı oyuncularla, gelecek Mayıs'te NBA Finalleri'ne geri dönmeleri de hayli muhtemel gözüküyor.

Sirk bitti. Hala şöhreti var; nasıl idare edeceğini ve kendi yararına işletmeyi çok önceleri öğrendiği sersemletici bir şöhret. Gezegenin en varlıklı sporcularından biri. Serveti, çoğu kariyerini yönetmesine yardımcı olan lise arkadaşlarının idame ettirdiği akıllı girişimlerle çeşitli alanlara yayıldı ve büyüdü (LeBron hala gördüğüm en vefalı insanlardan biri). Bir eli, oyuncu ve prodüktör olarak Hollywood'a kadar uzanıyor. Memleketini kalkındırmak için aktif olarak çalışıyor, okulda kaldıkları sürece, çoğu fakir yüzlerce Akron'lu çocuğu ücretsiz olarak koleje göndermeyi vadeden bir vakfa öncülük ediyor. Bir Muhammed Ali değil ama günümüz standartlarında, ırksal ve sosyal adaletsizlik konularında kendi neslinin politik açıdan en sözünü esirgemez sporcuları arasında. Birçok açıdan, kelimelerle ifade edilemeyecek biri.

Buna karşın, karakterinin azımsanmayacak bir kısmı, şöhret öncesi dönemden beri bozulmamış durumda. Sirkin değiştirdiği ama yıkamadığı bir kısım bu. O dönemden beri yollarımız, bire bir röportajlar ya da antrenman önü veya maç sonu medya curcunalarında onlarca kez kesişti.

Fotoğraf Getty Images Turkey

BASKETBOL HAYATINI KONYA'DA SÜRDÜREN JR BREMER, ESKİ TAKIM ARKADAŞI LEBRON JAMES İLE GEÇİRDİĞİ GÜNLERİ ANLATTI...

2003 yılında Cavaliers'a takasından önce Reebok Yaz Ligi'nde, Boston formasıyla LeBron'a karşı oynadın. Bir oyuncu olarak hakkındaki ilk izlenimlerin neydi?

LeBron ve ben zaten Ohio'nun kuzeydoğusundan geliyorduk. Onu tanıyordum ve ne kadar iyi olduğunu biliyordum. Ancak o seviyede oynadığımız ilk maçın ardından, zaten herkesin bildiği şeyi bir kez daha kanıtladı.

Cleveland'da o sezon çok fazla genç oyuncu vardı. Sen ve Carlos Boozer, bir önceki sene çaylaklar ikinci beşine seçilmiştiniz. Ayrıca Dajuan Wagner ve Darius Miles da vardı. Sonrasında takıma çok büyük bir beklenti ile LeBron katıldı. Genç oyuncuların o dönem birbirine yakınlığı nasıldı?

Evet, gerçekten çok genç bir takımdık. Sezon başlamadan önce ağırlık çalışmalarında ve antrenmanlarda hep beraberdik ve bu takım kimyasına çok yardımcı oldu. Herkes oldukça cana yakındı. LeBron hem takıma oldukça uygundu hem de en gencimiz olmasına rağmen büyük olasılıkla en komiğimizdi. Arkasındaki büyük beklenti, gerçekte olduğu kişiyi değiştirmemişti ki zaten bu beklentiler NBA kariyerinin çok öncesinde başlamıştı.

Son bir soru... LeBron, Miami'ye gitmek için Cleveland'dan ayrıldığında çok eleştiri aldı. Sen bu kararın arkasındaki nedenleri anlayabiliyor musun? O gün nasıl reaksiyon vermiştin ve LeBron Cleveland'a dönüş kararını açıkladığında ne düşündün?

Açıkçası, bir reaksiyon vermedim. Ben profesyonel bir sporcuyum, hayatımı böyle kazanıyorum ve onu gayet iyi anlıyorum. LeBron, o günün şartlarında Miami'ye gitmenin kariyeri için en iyisi olduğunu düşündü ve böyle bir karar verdi. Sonunda da iki şampiyonluk kazandı. Bugünden geriye bakınca, gayet iyi bir hamle olduğunu söyleyebiliriz. Cleveland ise her zaman kalbindeydi ve ben de şehrimize bir şampiyonluk getirmek için geri dönmesinden dolayı gayet memnunum.

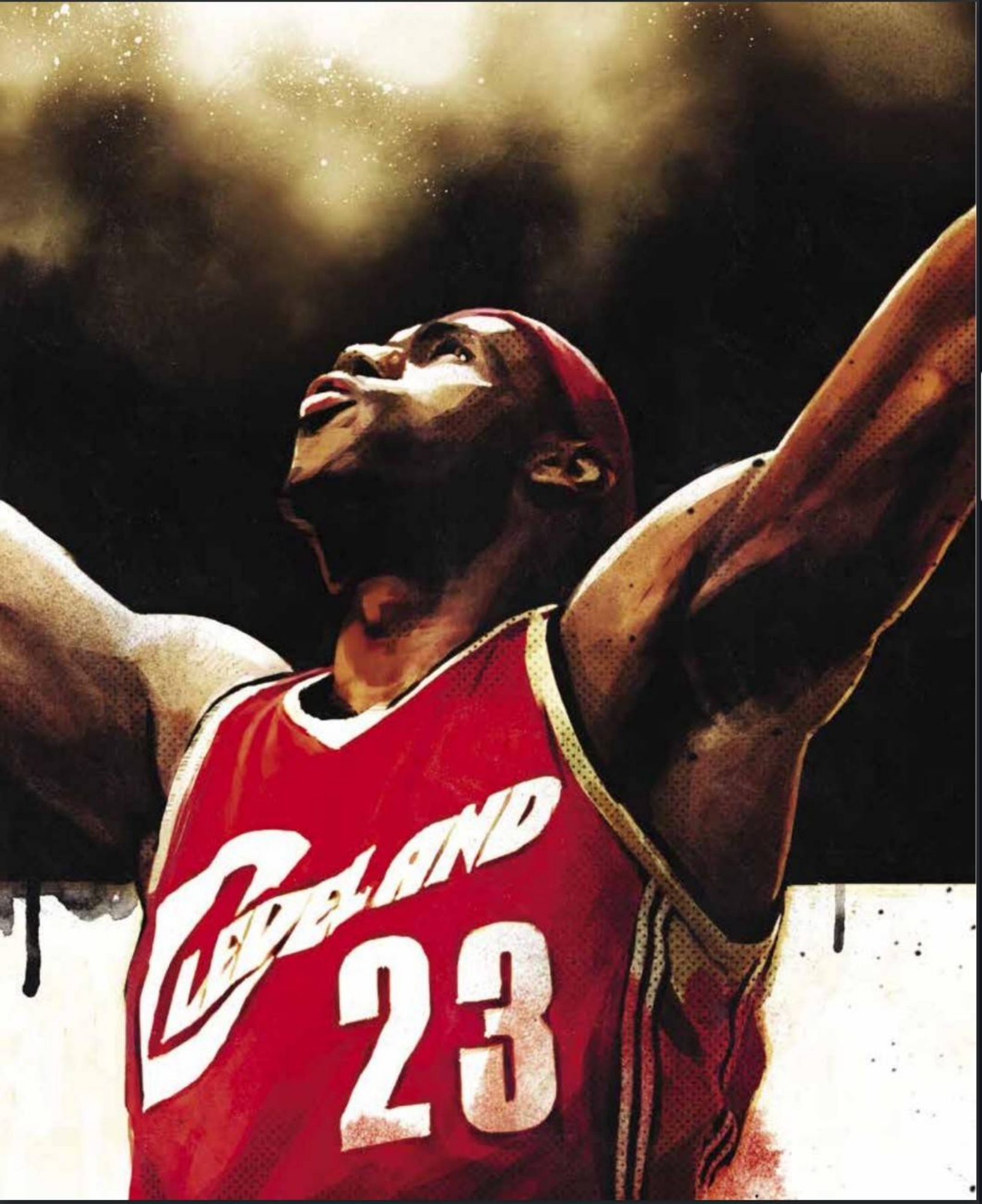
Sonuncusu 2014 sonbaharında, 200 civarında medya mensubunun her kelimesine yapıştığı, Cavaliers'ın sezon öncesi medya günündeydi.

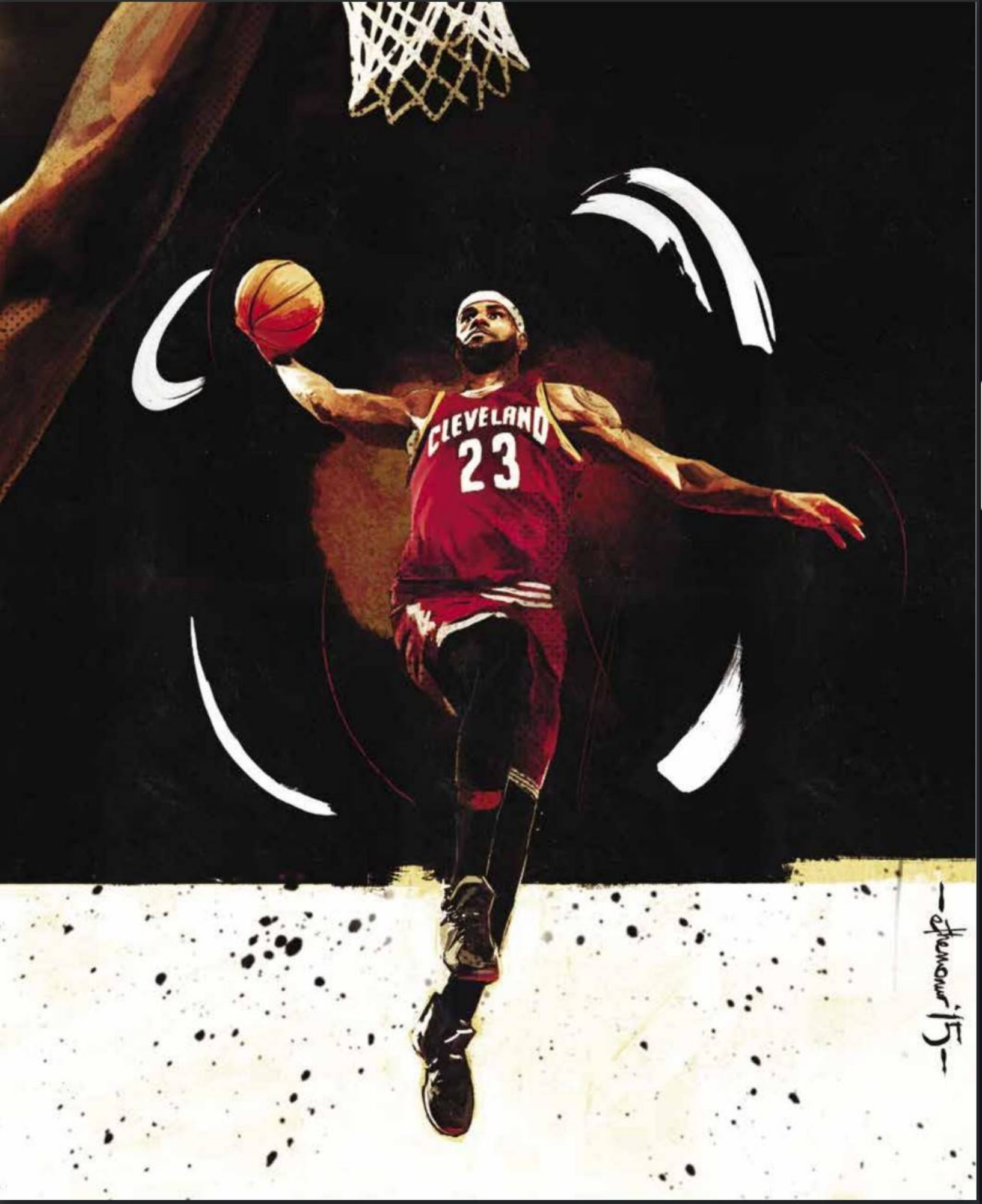
O gün SLAM'in LeBron'la yapacağı bir fotoğraf çekimi vardı ve bunun kısa süreceğini biliyorduk. Derginin bir sonraki kapak konusu için haber yapmak üzere oradaydım, Cleveland'a muzaffer geri dönüşüne yeni bir bakış açısı bulmaya çalışıyordum. Röportaj için vakit verilmemişti; çünkü o gün hiç kimse bire bir röportaj için LeBron ile baş başa kalamıyordu.

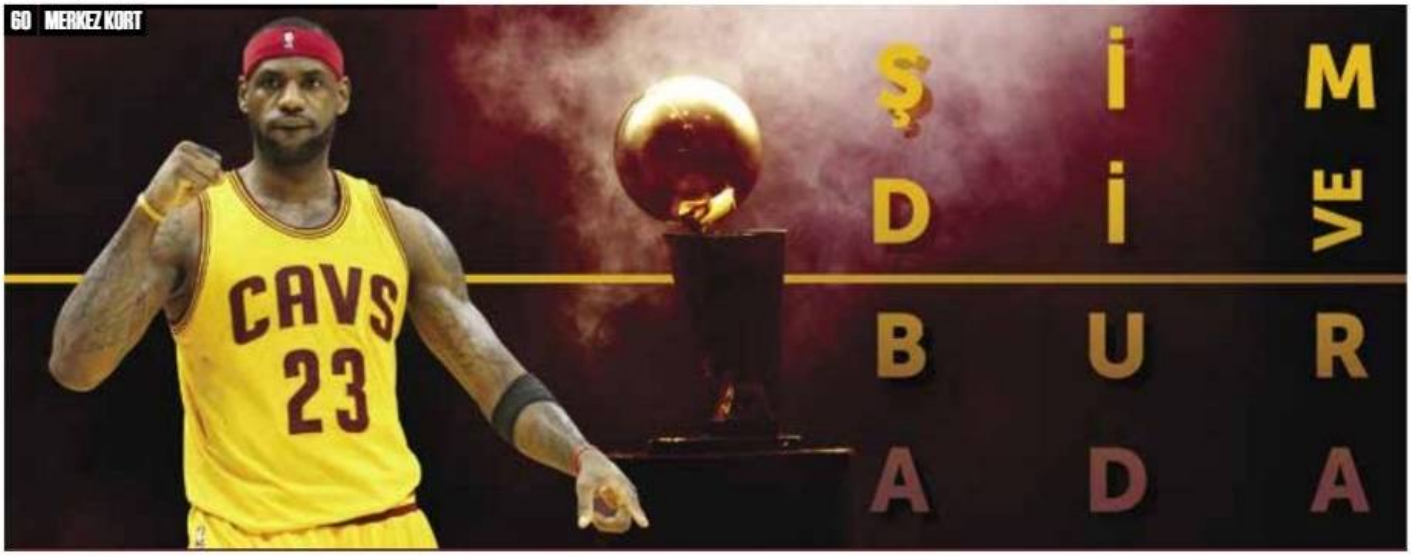
Dedim ya, çılgınlığı nasıl idare edeceğini yıllar önce öğrenmişti.

Ama onunla birlikte bir an yakaladım. Fotoğrafçımızın bulunduğu yere yürürken beni gördü, gülümsedi ve beni kucakladı. LeBron James arkadaşım değil ama sirkten önce tanıdığı biri olarak beni tanıdı. Bu, onun için önemli. Çünkü LeBron hâlâ o sırık gibi, kalbinde Akron'u taşıyan ve sadakatinden ödün vermeyen çocuk.

S

CLEVELAND
23

CLEVELAND
23

LEBRON JAMES BİR ZAMANLAR SADECE GELECEĞİ TANIMLARDI, ARTIK BİR GEÇMİŞE DÖNÜŞMEK ÜZERE. PEKİ ONU İZLEMEKTEN GERİYE NE KALACAK?

İNAN ÖZDEMİR

8 Ağustos 2004 akşamı Abdi İpekçi'de yerini alanlar Richard Jefferson'ı izlemeyi düşünmüyordu. Yani, o koltuğu satın alırken ilk düşünceleri bu değildi. 'Rüya Takım' İstanbul'a gelmiş, Türkiye ile oynayacağı ilk maça çıkmıştı. Salonda inanılmaz bir gürültü vardı. Allen Iverson en merakla beklenen isimdi, arkasından ise LeBron James geliyordu. Bir sene önce NBA'e adım atmıştı ve herkes tarafından baştan aşağı süzülüyordu. Yeni Jordan mı? Yok değil, belki olabilir, neden olmasın, kesinlikle olamaz...

Aslında bu yazıya Richard Jefferson ile başlamamın çok da bir anlamı yok. Zira kendisi -benim gibi- o maçı izleyen herhangi birinin aklına gelen elli şey arasında yok. Zaten o dönemler New Jersey Nets forması giyen, kalbürüstü bir yetenekti. Kadronun görev adamlarından biri olarak seçilmişti, bu yüzden ondan kimse fazlasını beklemiyordu. Ama her şey, bir hafta önce evi toplama kararı almamla birlikte değişti. Bütün o eski dergi yığınları arasında pek de özenle saklamadığım maç biletine rastgeldim ve daha önce farkına varmadığım bir gerçeğin pençesine düştüm. O Türkiye-ABD maç biletinin üzerinde Richard Jefferson'ın fotoğrafı vardı. Duncan değil, Iverson değil, LeBron değil. Jefferson'ın sıradan bir şutu, bir Kerem Tunçeri fotoğrafının karşısını süslüyordu.

Neden Richard Jefferson? Bu soru bizi başka yerlere götürebilir.

Miami Heat'in Oklahoma City Thunder'ı 4-1 mağlup ettiği 2012 NBA Finalleri, basketbol için yeni bir sayfa demekti. Zira bir sene önce aynı finallerde Dallas Mavericks karşısında dağılan LeBron bu kez muazzam oynamış, sonuna kadar hak ettiği ilk yüzüğünü parmağına takmıştı. Şampiyonlukla birlikte *ESPN* yazarı Kevin Arnovitz'in yazısı da geldi. 'LeBron James and End of All That' başlıklı yazıda Arnovitz serinin genelinden ya da yıldız oyuncunun performansından bahsetmiyordu. Anlatmak istediği bir çağın kapanışıydı. LeBron James kazanmıştı. Bütün övgü ve öfke bulutu, aşırı sevgi ve nefret, tarihin sandalyesindeki acımasız yargılamalar sona ermişti. LeBron kazanmıştı, artık basketbol konuşmaya başlayabilirdik. Arnovitz'e göre her şeyin sonunda, gerçekten tek konuştuğumuz şey oyun olabilirdi:

"Şimdi, LeBron ilk şampiyonluğunu kazandığına göre, sohbet konuları değişecek. James'in bazı hayranları kaçınılmaz bir şekilde bu işi skor tabelasına dökecek, bunu onun başarısızlığını isteyenlerin yüzüne vuracak. Taraftarlık deneyiminin karanlık taraflarından biri de her zaman böyle diyaloglardır ama son beş yılda ilk kez oyunu her şeyden sıyırıp LeBron'la birlikte kutsayabiliriz."

Köprünün altından çok sular aktı. O günden bu yana LeBron üç final daha oynadı, bir yüzük daha aldı, kaybettiği son finalde az kalsın 'En Değerli Oyuncu' seçilecekti. Artık, eskisi gibi peşinden bir nefret dalgası taşımıyor. Hâlâ en çok izlenen, en çok konuşulan ve muhtelemen yeryüzünde en çok sevilen basketbol oyuncusu o. Nefret edenler de bir yere gitmiş değil, çoğu NBA tarihinin en büyük oyuncularından biri olduğunu teslim ettikten sonra "Bir Jordan değil" demekle yetiniyor. Ama zaman akıyor ve mesele artık ne olacağı, ne olmayacağı da değil. Mesele, geride ne bırakacağı. LeBron James bir zamanlar sadece geleceği tanımlardı, artık bir geçmişe dönüşmek

> LEBRON JAMES KAZANMIŞTI. BÜTÜN ÖVGÜ VE ÖFKE BULUTU, AŞIRI SEVGİ VE NEFRET, TARİHİN SANDALYESİNDEKİ ACIMASIZ YARGILAMALAR SONA ERMİŞTİ.

Fotoğraf Getty Images Turkey, AP Images

üzere. Otuzlu yaşları, çok iyi baktığı bedenine ufak dokunuşlar yapmaya başladı ve geriye dönüş yok. Ve biz hâlâ yeterince basketbol konuşmuyoruz.

O biletin yeniden keşfi belki de bu yüzden mühim. Geriye dönüp bakınca, 2003'ten bu yana her zaman LeBron konuştuğumuzu, onu önce hayranlık izleyip sonra ondan nefret ettiğimizi, peşinden yine sevmeye başladığımızı görüyoruz. Ama işler her zaman böyle değildi. Üzerinde fikir bildirilmesi, ya tapılması ya da iğrenmesi gerekilen bir figüre dönüşmeden önce LeBron James bir basketbolcuydu. Ona dair kanı geliştirmeye çalışıyorduk ve bu, genelde oyunun sınırlarıyla ya da sınırsızlığıyla alâkalıydı. Kimse o günlerde geleceğin farkında değildi. "The Decision'ın benzeri bile akıllarda yoktu, Dallas Mavericks'e yenildiği finalden sonra yaptığı saçma açıklama da... Her şeyden önce parke vardı ve orada yaptıkları en önemlisiydi. Başkalarından da konuşuyor, onu tüketmeden kullanabiliyorduk. Hatta bilet tasarlarken Richard Jefferson'ı ona tercih edebiliyorduk. Tuhaf ama bir yandan da sevimli bir tercih.

Richard Jefferson, bugünlerde Cleveland Cavaliers forması giyiyor. Heat'e gidişini ESPN canlı yayınında açıklayan LeBron James'in *Sports Illustrated*'ın internet sitesinde 'Eve Geliyorum' başlıklı bir yazıyla döndüğü şehrin yeni sakini o. 'Kral' çevresinde yarattığı genç bir çekirdekle otuzlu yaşlarını geçirmek istiyor ve Kyrie Irving, Kevin Love, Tristan Thompson gibi isimlerin yanına Jefferson gibi tecrübeli oyuncuları getiriyor. Cavs ile birlikte lig de değişiyor. Önümüzdeki birkaç sene, bizler için yeni bir fırsat olabilir. Artık biletlerin üzerinde Stephen Curry, Kevin Durant, James Harden gibi isimler yer almaya başlayacak ve belki de bu sayede, LeBron'u sadece bir basketbolcu olarak izlemenin önemini anlayabileceğiz.

Buna içinde bulunduğumuz 2015-2016 sezonuyla başlayabiliriz. Birkaç saniyelik Vine'larda Russell Westbrook'un deliliklerine, Stephen Curry'nin kıvrak hareketlerine şahit oluyor, ligin geleceğinin San Antonio Spurs, Golden State Warriors gibi alçakgönüllü, topu paylaşmayı seven takımlarda yatabileceğini düşünüyoruz. 'Ben'in hiçbir zaman kaybolmayacağını, 18 yaşından itibaren dünyaca ünlü isimlere dönüşen bu adamların egolarından asla tam olarak kurtulamayacaklarını biliyoruz ama gidişat yine de umut verici. Önümüz bahar.

Bir yandan da takımların 82 maç yaptığı, kasımdan nisana kadar süren NBA normal sezonunun kısaltılması tartışılıyor. Belki de yakın gelecekte bunun gerçekleştiğine şahit olacağız. Ama bu ligi seven ve bütün spor organizasyonlarından öte bir yerde tutan bazıları için o rutin ve gerçekten bir noktada sıkan normal sezonun farklı bir anlamı var.

LEBRON'UN KARİYERİNDE GİRİŞ BÖLÜMÜNÜ ÇOKTAN GEÇTİK, GELİŞME DE TAMAMLANDI, ŞİMDİ SONUÇ BEKLENİYOR...

Bu noktada söz yeniden 2003'ten beri normal sezonda aksatmadan sahadaki yerini alan, büyük bir sakatlık geçirmemesinin şansıyla da hemen her maça damgasını vuran LeBron'a geliyor. O, normal sezonun rutinine farklı bir değer katıyor. Aralık ayının alelade bir maçına damgasını bazen kaçırdığı bir son saniyeyle vuruyor, bazen bir smaçla. Ama bütün o 'gecenin hareketleri' videolarından ayrı bir noktada LeBron oyuna hükmediyor, 48 dakika boyunca maçın öyküsünün onun üzerinden yürümesini sağlıyor. Kâh onun sayesinde, kâh ona rağmen...

Yıldız oyuncu lige girdiğinde NBA'in geleceğinin onun gibi isimlerde yattığı konuşuluyordu. LeBron her şeyi yapabilen ve yapabilecek bir paket olarak görülüyordu ve yeterince çalışılırsa onun fiziğinde ve yeteneğinde başka gençlerin de bulunabileceği söyleniyordu. Olmadı. Yeni bir Jordan gelmediği gibi yeni bir LeBron da gelmedi.

Şimdi giriş bölümünü geçtik, gelişme de tamamlandı, sonuç bekleniyor. LeBron'un yaşı ilerledikçe NBA de değişiyor. Belki de Stephen Curry gibi sıradan yıldızların çağı kapıda. Fiziksel olarak senin benim gibi görünen ama yetenekleri, iş ahlâkları ve benzersiz zekalarıyla fark yaratan, normal hayatta gayet normal davranan yıldızların çağı...

Yine de şimdi ve buradayken LeBron'u izlemek gerekiyor. Zira bundan yıllar sonra, sizden çok daha genç biri gelip onu sorduğunda aklınıza gelen ilk şey kısır "Jordan mı değil mi?" tartışmaları olmayacak. Belki onu yakından gördüğünüz bir İstanbul akşamını hatırlayacaksınız, belki de parkenin çaprazına yolladığı müthiş bir pası. Muhtemelen birkaç final hatırası geveleyecek, The Decision'ı kesinlikle anacak, tartışmalardan söz edeceksiniz. Ama LeBron'u, formunun zirvesinde, 48 dakika boyunca, bütün iniş çıkışlarıyla, hayranlıkla ve kafa karışıklıklarıyla izlemenin verdiği hissi kelimelere dökmeniz imkânsız olacak.

Evet, bir biletin önemini çok fazla abarttım. Fakat hayat da bazı tesadüfleri seviyor. 2012'de LeBron James ilk yüzüğünü alırken ben bavullarımı topluyordum. İstikamet önce Londra, arkasından Manchester'dı. 1980'lerin kült grubu The Stone Roses yeniden toplanmıştı ve 'Eve Dönüş' konserleri veriyordu. Orada olmalıydım. Kontuarda beklerken Kevin Arnovitz'in final yazısını okumuştum. Arkasından arkadaşımla birlikte uçağa bindik ve bulutların hemen yanında acı bir gerçeğin farkına vardık. Konser biletlerimizi evde bırakmıştık.

Hafıza gürültüyü sevmiyor, geriye birkaç fotoğraf kalıyor. Bu yüzden, seni saklayacağım Richard Jefferson.

#1

İŞİN UZMANININ GÖZÜNDE DRAFT SÜRECİ NASILDIR? FENERBAHÇE GENEL MENAJERİ MAURIZIO GHERARDINI ANLATTI...

MAURIZIO **GHERARDINI**

Draft zamanı özeldir. Birkaç kez bu sürece dahil olma şansı yakaladım. NBA takviminde elbette play-off ya da takasın son günü gibi önemli kilometre taşları var ama bu bambaşka. Draft günü, tarihinizi yeniden yazarsınız.

Hazırlık süreci elbette yıllara yayılmıştır ama bir kahveyi diğer kahvenin takip ettiği geceler asıl mayıs ayında başlar. Ayın üçüncü ya da dördüncü haftası gibi kura çekilir. Sezon boyunca tutulan raporlar, o kurayla anlam kazanacaktır. Sonrası tahminler, öngörüler... Festival gibidir, çok eğlenirsiniz.

2006 yazında Benetton Treviso'dan ayrılıp Toronto Raptors bünyesine katıldığımda draft gecesine sayılı günler kalmıştı. Kanada'daki yeni takımımda unvanım 'İkinci Başkan ve Genel Menajer Yardımcısı'ydı. GM Bryan Colangelo'yla birlikteydim ve inanın bana; her gün, her saat, her dakika draft hakkında konuşuyorduk. Raptors'ın birinci sıradan seçme hakkı vardı. Andrea Bargnani'yi düşünüyorlardı ve ben bir hafta önce Bargnani ile Benetton'ın lig şampiyonluğunu kutlamıştım. Hâliyle onun hakkında benden daha iyi rapor verebilecek biri yoktu.

Ama bazen rapor vermeniz gerekmez. LeBron James gibi bir oyuncu draft'a gireceğini açıkladığında böyle bir mesaiye ihtiyacınız yoktur. Birinci sıra sizinse, seçersiniz. Hepsi o. Draft için geçerli olan tüm parametreler devre dışı kalır.

Mayıs ayında çekilen kuradan itibaren aklınızda sadece 'Hayatımız değişecek' düşüncesi vardır. Maddi olanaklar, taraftar ilgisi, şehrin atmosferi, kulüp yapısı... Her şey ama her şey değişecektir. Bu, kazanmaya kestirmeden giden yoldur ve böylesi bir şans, en iyi ihtimalle 10 yılda bir elinize geçer.

Şu ana kadar size ihtimallerden bahsettim, bir de gerçekler var. Ben LeBron'ı çok daha öncesinden tanıyordum, aslına bakarsanız basketbol dünyasındaki herkes tanıyordu. Buna oğlum da dahil. LeBron'ın lisedeki ikinci yılı olması lâzım... Ohio'dan bir okul, Milano'da düzenlenen uluslararası turnuvaya katılacağını bildirmişti. Oğlum Michele, o dönem Benetton altyapısında forma giyiyordu. LeBron'la aynı yaştaydı. Karşı karşıya geldikleri gün Michele'nin çaresizliğini unutamıyorum. Aslında kafa kafaya giden bir maç olmuştu ama oğlumun takıldığı tek şey, "Baba bugün sahadaki çocuk neden öyleydi?" sorusuydu. Anlayacağınız, James daha o tarihlerde fenomendi.

MAYIS AYINDA ÇEKİLEN KURADAN İTİBAREN AKLINIZDA SADECE "HAYATIMIZ DEĞİŞECEK" DÜŞÜNCESİ VARDIR.

Draft sürecine dahil olduğum dönemde beni en çok şaşırtan şeyse NBA'in sahip olduğu bilgi havuzuydu. Seçilmesi düşünülen oyuncuların yakın arkadaşlarıyla yapılmış röportajlar, günlük yaşamında nasıl bir insan olduğuna dair kaleme alınmış makaleler... Bitmek bilmeyen bir kütüphane gibi. Sinir bozucu tek şey ise LeBron gibi uç örneklerde işinizin yazı-turaya kalması. Bu gerçekten moral bozucu.

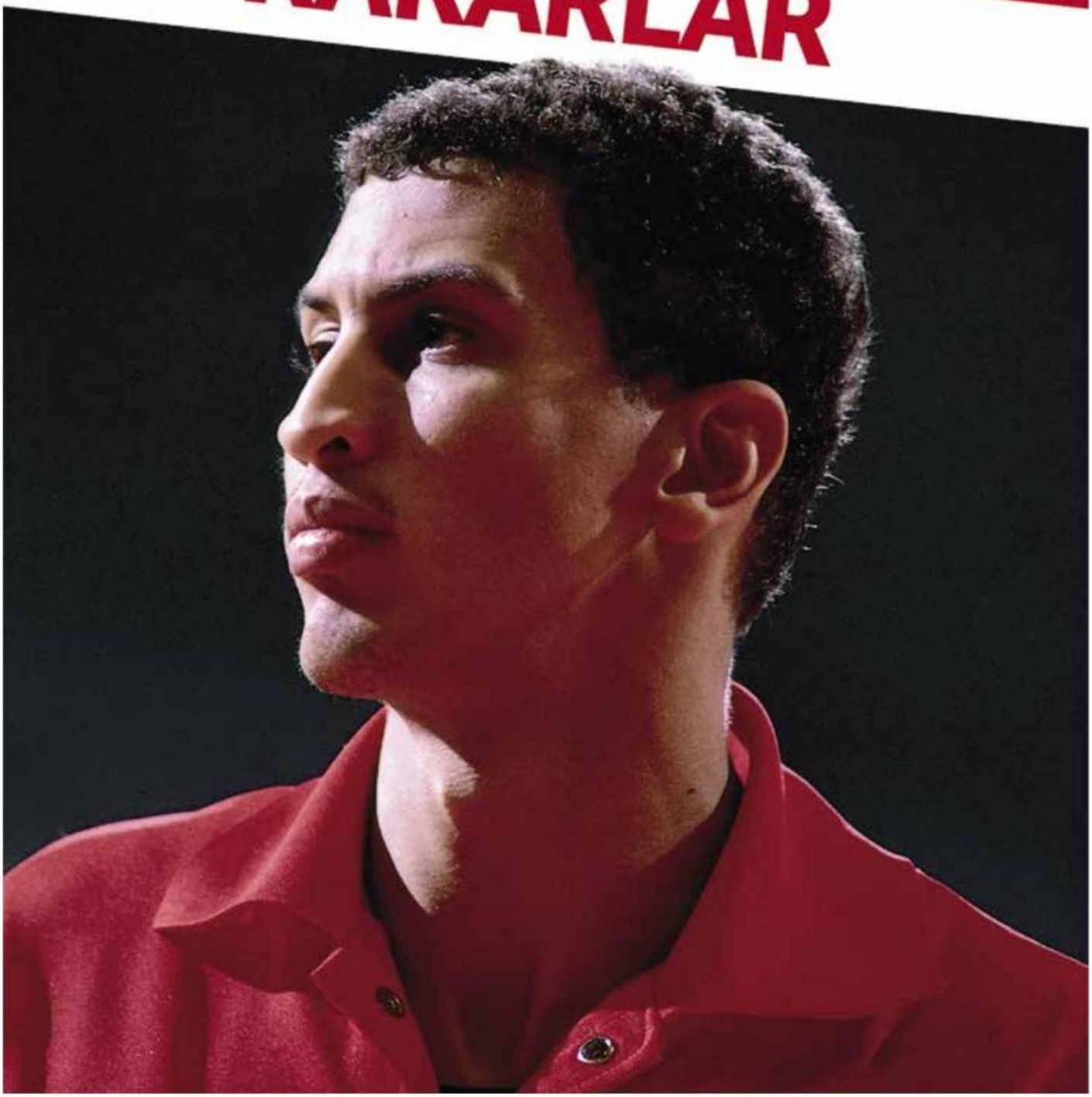
Tersi örnekler de var tabii... Seattle SuperSonics (bugünkü adıyla Oklahoma City Thunder) ve Portland Trail Blazers arasında yakın dönemde gerçekleşen yazı-tura atışını hatırlayın; birinci sırayı Portland aldığında herkes Sonics'e "Çok üzgünüz. Franchise oyuncunuzu kaçırdınız. Bir dahaki sefere artık..." demişti. Ama sonra ortaya çıktı ki tarihi değiştirecek oyuncu Greg Oden değil, Kevin Durant'ti.

Burada beni sürekli klişelerden bahseden yaşlı bir adam gibi görmeyin ama bazen 'o' şans elinize bir kez gelir ve kaçırdığınız takdirde, gerçekten ama gerçekten pişman olursunuz. Tıpkı Portland gibi...

S

Fotoğraf: Getty Images Turkey

KARANLIK KARARLAR

Fotoğraf Getty Images Turkey

SAM BOWIE 1984 NBA DRAFT'İNDE MICHAEL JORDAN'IN ÖNÜNDE SEÇİLMİŞTİ. ANCAK NBA TARİHİNDEKİ GARİP TERCİHLER SADECE BUNUNLA SINIRLI DEĞİL. PEKİ NEDEN?

MURAT **MURATHANOĞLU**

"You can't teach height."
(Uzun olmayı öğretemezsin)

Bu sözler, NBA tarihinin en büyük basketbol beyinlerinden Red Auerbach'a aitti. Utah Jazz'in yaratıcılarından Frank Layden da daha sonraları niçin UCLA'de doğru dürüst zaman bulamayan Mark Eaton'ı draft ettiğini açıklamaya çalışırken aynı sözleri söylemişti. Washington Üniversitesi'nin efsane koçu Mary Harshman -Detlef Schrempf'in büyük oyuncu olmasının ana mimarıydı- "Çabuk oyuncular yorulur ama uzun oyuncular ufalmaz" diyerek birçok NBA genel menajerinin kuyusunu kazmaya devam etti. Hatta efsane UCLA koçu John Wooden'ın da niye kadrosunda hep fazla sayıda uzun oyuncu bulundurduğu sorulduğunda benzer yanıt verdiğini hatırlıyorum. Yine başka bir efsane; Al McGuire ve uzunlarla ilgili unutulmaz bir açıklama: "Okyanuslara hakim olacaksan, mutlaka uçak gemin olmalı." Yani "Şampiyon olmak istiyorsan mutlaka dev bir pivota ihtiyacın olacaktır" diye çevirebiliriz. Bu yazıya bu girişi yapmamın sebebi ise genel menajerlerin tarihe geçen yanlış kararları ve bunların çoğunun nedeni olan bu bakış açısı.

Tabii ki hataların en önemlisi veya en akılda kalanı 1984 NBA Draft'inde gerçekleşti. Herkes Nijeryalı Akeem Olajuwon'ın ('H' harfi isminin başına sonradan eklenmişti) ilk sırada seçileceği konusunda hemfikirdi. İkinci sırada seçme hakkına sahip Portland Trail Blazers'ın genel menajeri Stu Inman (ki o zamanlar daha ziyade scout sorumlusu veya draft yetkilisi gibi tarifler modaydı) işinin piriydi. O kadar ki diğer NBA takımları Inman'ı takip edip farkına varamadıkları adayları öğrenmeye çalışırdı. Kendisinin oyuncu bulma ve değerlendirme konusundaki geçmişi tartışılmazdı. Ne var ki seçme hakkı kendisinde olmasına rağmen, Michael Jordan'ı ıskalayacaktı.

Fakat o yıl, onu bu tarihi hataya zorlayacak birçok faktör bulunuyordu. Misal; Portland'ın skorer guard pozisyonunda eksiği değil fazlası vardı: Jim Paxson (iki kez NBA All-Star) ve bir yıl önce draft edilen Clyde Drexler (NBA tarihinin en iyi 50 oyuncusu ve 10 kez All-Star)

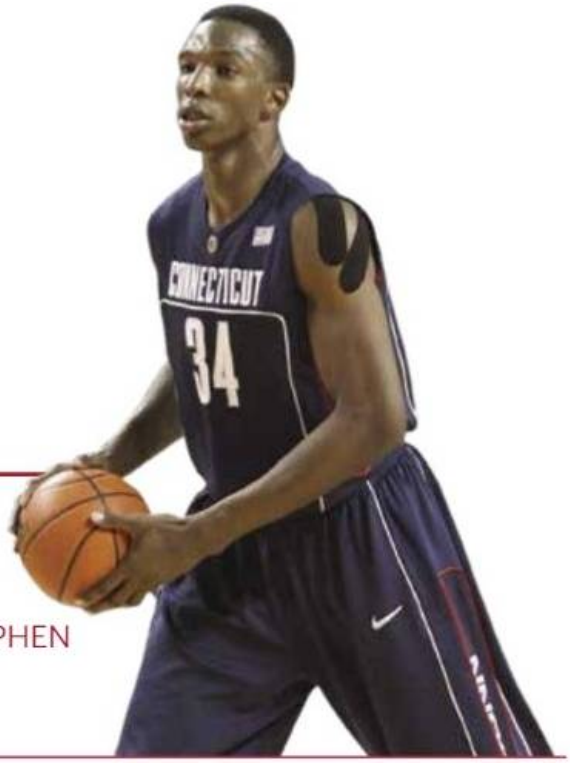
Inman'ın çok inandığı Dean Smith (Michael Jordan'ın North Carolina Üniversitesi'ndeki koçu), genç oyuncusunu hep saklıyordu. Bu nedenle 'Air Jordan', NCAA'de bir türlü nasıl havalanacağını tam olarak gösteremiyordu. Portland, NBA tarihindeki tek şampiyonluğunu Bill Walton ile kazanmıştı. Sakatlıklar olmasa belki de Bill Russell ve Wilt Chamberlain ile aynı cümlede kullanılacak bir pivottu. Çok yönlü takım oyununu iyi oynayan ve oynatan bir uzundu. Olajuwon listeden düştükten sonra kalanlar arasında, Sam Bowie de benzer özelliklere sahipti. Portland şehrinin fanatikleri yeni bir Walton istiyordu. Tek sorun, Bowie'nin ayağından sıkça yaşadığı sakatlıktı. Ancak takım doktorları bir yana, neredeyse Portland eyaletinin tüm doktorlarına muayene ettirildi ve herkes problemlerin geride kaldığını net

Fotoğraf AP Images

DEAN SMITH GENÇ OYUNCUSUNU SAKLIYORDU. AIR JORDAN, BİR TÜRLÜ NASIL HAVALANACAĞINI GÖSTEREMİYORDU.

şekilde ifade etti. Bu çorbanın tuzu biberi de o yıl NCAA'de oynanan Houston-Kentucky maçıydı. Houston'lı Olajuwon ile Kentucky'li Bowie'yi karşı karşıya getiren maçta, Nijeryalı 14 sayı-12 ribaund ile oynarken, Bowie 18 sayı-8 ribaund ile mücadele etmişti. Özetle; kimse

MEMPHIS GRIZZLIES, 2009 NBA DRAFT'INDA HASHEEM THABEET'İ JAMES HARDEN VE STEPHEN CURRY GİBİ İSİMLERİN ÖNÜNDE SEÇMİŞTİ.

ama kimse, Inman'ı "Eğer Hakeem Olajuwon 1A ise o zaman Bowie de 1B" diye düşündüğü için yerden yere vuramazdı.

Öyle olmadı; Portland'a Bill Walton, Maurice Lucas, Geoff Petrie, Lionel Hollins, Bob Gross, Johnny Davis, Dave Twardzik, Larry Steele ve Lloyd Neal gibi çoğu şampiyon kadrodaki birçok ismi yok pahasına kazandıran Inman yerden yere vuruldu. İki oyuncunun kariyerleri ilerledikçe; MJ'in gelmiş geçmiş en büyük yıldızlardan biri olacağı netlik kazanıp Bowie'nin ise sakatlıklardan asla başını kurtaramayacağı belli olunca, Inman'ın kariyeri ve imajı dibe vurdu.

Oyuncular ve koçlar için "Son oyununun kadar iyisin" derler, genel menajerler için de "Son seçimin veya takasın kadar iyisin" demek doğru bir tespit olurmuş. Tabii burada Inman'ı 'kurtarmaya' çalışmıyorum. Çevresi çok genişti ve çok sevilirdi. Herkese ulaşabilirdi. Koç Bobby Knight ile özel dostluğu vardı.

Draft öncesi, 1984 Los Angeles'da ABD takımına NCAA oyuncularıyla son altın madalyasını kazandıran Knight, Inman'ı aramış ve "Bu Michael Jordan var ya, hayatımda gördüğüm en büyük basketbolcu" demişti. O, kankasına "Bizim bir pivota ihtiyacımız var" demiş, çılgın Knight ise "O zaman onu pivot oynatırsın" cevabını vermişti.

Neyse Inman'ı daha fazla yerin dibine gömmeden, yazının başındaki efsanelerin sözlerine ve "Peki buna bir açıklamanız var mı?" diyeceğimiz örneklere dönelim.

1993 NBA Draft'inde ikinci sıra hakkını elinde bulunduran Philadelphia 76ers yetkilileri, sırık gibi uzun ve bir o kadar da sıska Shawn Bradley'ye basketbolu değil de kilo almayı ve güçlenmeyi öğretebileceklerini düşündüler. Anfernee Hardaway -ki sakatlana kadar NBA'in çağ açan ve çağ atlatan oyuncusuydu-, Vin Baker -basketbol yerine alkollü içeceklere sarılana kadar NBA'de 4 numara pozisyonunu yeniden şekillendirecekti- ve Allan Houston'ı -NBA tarihinin en önemli şutörlerinden biriydi- es geçmeleri, en az Bowie seçimiyle mukayese edilebilecek kadar yanlış bir karardı. 1998'de LA Clippers, Michael Olowokandi'yi ilk sıradan seçerken; Vince Carter, Dirk Nowitzki ve Paul Pierce gibi, uçak gemisi olarak addetmedikleri isimleri es geçtiler.

Esasında liste o kadar uzun ki... "Uzun olsun bizim olsun" sevdasıyla NBA takımlarının geleceğini karartan isimler mesela: Darko Milicic (Dwyane Wade, Chris Bosh ve Carmelo Anthony gibi isimler sıra beklerken), Greg Oden (Portland, dersini almadığını kanıtlarcasına Kevin Durant, Al Horford ve Mike Conley'yi pas geçerken) ve Kwame Brown (Pau Gasol, Tony Parker, Shane Battier ve hatta Joe Johnson dururken)

Bunlara 2009'da hem James Harden hem de Stephen Curry dururken seçilen Hasheem Thabeet'i de ekleyelim. Harden ve Curry o kadar büyük isimler ki aynı draft'te seçilen DeMar DeRozan, Jeff Teague, Ty Lawson, Jrue Holiday, Tyreke Evans, DeMarre Carroll gibi isimlere sıra bile gelmiyor. Tabii 'karartan kararlar' sadece seçimlerle ilgili değil. Takaslar da işin önemli bir bölümünü oluşturuyor. 1987 NBA Draft'inde Seattle Supersonics, beşinci sıradan Scottie Pippen'ı seçti ve daha formayı sırtına geçirme şansı bile tanımadan Olden Polynice karşılığında Chicago Bulls'a takas etti. Jordan-Pippen yerine Polynice-Jordan ikilisi, acaba Phil Jackson'a kaç şampiyonluk kazandırırdı?

1989 NBA Draft'inde, Sacramento Kings ilk sıradan Pervis 'Never Nervous' Ellison'ı

"UZUN OLSUN BİZİM OLSUN" SEVDASIYLA TAKIMLARIN GELECEĞİNİ KARARTAN İSİMLER ARASINDA DARKO MILICIC DE VARDI.

Fotoğraf Getty Images Turkey

seçeceğine Sean Elliott, Glen Rice, Nick Anderson ve özellikle de Tim Hardaway'den birine yönelseydi kulübün durumu çok daha iyi olmaz mıydı?

1996 NBA Draft'inde, Charlotte Hornets Kobe Bryant adındaki genç liseliyi, hem de 13. sıradan seçmişken, talih kuşu resmen başlarına konmuşken, formasını bile giydirmeden pivot Vlade Divac karşılığında Los Angeles Lakers'a takas etti. Bugünden bakınca yeterince talihsiz bir karar değil mi?

Jordan-Pippen'lı Chicago Bulls, Shaq-Kobe'li Los Angeles Lakers ve LeBron-Wade-Bosh'lu

76ERS YETKİLİLERİ SHAWN BRADLEY'YE KİLO ALMAYI VE GÜÇLENMEYİ ÖĞRETEBİLECEKLERİNİ DÜŞÜNDÜLER.

Miami Heat, NBA tarihinin en unutulmaz takımları arasında. Bazı yetkililerin uzun sevdasıyla verilmiş yanlış kararları olmasaydı, hiçbiri gerçek olmazdı. Ancak kararlarla ilgili asıl ilgimi çekenlerden biri, "*You can't teach height*" diyen Auerbach ile ilgili. 1950'li yıllarda pivot dediğin zaman, başarı kavramı potaya yakın alınan toplar sonucu bulunan sayıların fazlalığıyla şekillenirdi.

1956 yılında St. Louis Hawks ikinci sırada seçme hakkına sahipti ve NBA şampiyonluğuna çok yakın olduklarını düşünüyorlardı. Boston Celtics formasıyla altı kez All-Star seçilmiş Ed Macauley gibi bir forvetle, buna daha da yaklaşacaklarını biliyorlardı. Macauley, St. Louis doğumluydu ve ailesi halen orada yaşıyordu, oğlu ise hastaydı. 'Big Mac', oğluna daha yakın olmak istiyordu ve Auerbach da bunun farkındaydı. Belki takas, kafasındaki 'ütopik' senaryolara göre gerçekleşmedi; zira Cliff Hagan gibi askeri görevi bittiğinde Celtics için önemli olacağını düşündüğü bir oyuncuyu da takasa dahil etmeye mecbur kaldı ama sonunda hem Auerbach hem de St. Louis istediğini elde etti.

1958 yılında St. Louis Hawks, hem Macauley hem de Hagan'ın katkılarıyla Boston Celtics'i 4-2 yenip NBA şampiyonu oldu. Hedefe ulaşılmıştı değil mi? Evet, sonuçta ne St. Louis ne de Hawks bir daha şampiyonluk yaşamadı. Ancak 1957-1967 yılları arasında, o tek Hawks şampiyonluğu hariç NBA şampiyonu kimdi biliyor musunuz? Boston Celtics. Ve o Celtics takımlarında savunmanın her şeyi, takımın lideri ve yıldızı, yüreği ve direnci Bill Russell adında bir uçak gemisiydi. Auerbach, St. Louis'ye şampiyonluk kazandırma pahasına, takasla dev pivotu kadrosuna katmıştı.

Evet, belki uzun olmayı öğretemezsin ama öğrencini iyi tanıyabilirsen ve nasıl bir sağlık durumu, kişiliği, azmi, kararlılığı ve beyni olduğunu anlayabilirsen, belki o zaman NBA tarihindeki en kötü ve kader karartan kararlardan birini veren insan olmaktan kaçınabilirsin.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

Fotoğraf: DepoPhotos

TÜRKİYE'DE FUTBOL, GÜNDEM AÇISINDAN HİÇBİR ZAMAN SIKINTI ÇEKMEDİ. KİMİ ZAMAN İSE KARARLAR TARTIŞILDI. SON 30 YILDA KİMİ TARİHİ DEĞİŞTİREN, KİMİYSE KENDİ İÇİNDE KONUŞULAN 30 KARARI DERLEDİK...

ATAHAN ALTINORDU

Fotoğraf Getty Images Turkey, DepoPhotos

95

JUPP DERWALL TÜRKİYE'DE

Jupp Derwall, Helmut Schön'den aldığı 'Batı Almanya Teknik Direktörü' unvanını 1984 Avrupa Şampiyonası'nın ardından Franz Beckenbauer'e teslim etmişti. Sonra şaşırtıcı bir şey oldu; Alman teknik adam, birçok Bundesliga ekibinin teklifine rağmen kariyerinde ilk kez ülke dışına çıkma kararı aldı ve Galatasaray'ın başına geçti. Derwall'in kararı, Galatasaray'ın uzun şampiyonluk özlemini bitirmenin ötesinde Türkiye futbolunda yeni bir çağın başlangıcı oldu.

89

SEBA'NIN MILNE ISRARI

Gordon Milne, 1987 yılında Beşiktaş'ın başına geçti. Türkiye'deki ilk iki sezonunda şampiyonluk göremedi ve birkaç kupa zaferi de tepkileri dindirmeye yetmedi. İngiliz teknik direktörün istifası isteniyor, yerine gelebilecek isimler yüksek sesle konuşuluyordu. Başkan Süleyman Seba, öyle düşünmedi. Teknik direktörünün arkasında durdu ve ardından şampiyonluklar geldi. Üçüncü sezonundan itibaren takımını üç sezon üst üste şampiyon yapan Milne, dördüncüyü de averajla kaybetti. Metin-Ali-Feyyaz'la özdeşleşen ve bir döneme damga vuran Beşiktaş kadrosu onun eseriydi.

90

PIONTEK'İN YENİ JENERASYONU

Şenes Erzik başkanlığındaki Türkiye Futbol Federasyonu, 1990 yılında A Milli Takım'ın başına Türkiye futbolunda derin izler bırakacak Sepp Piontek'i getirdi. Avrupa Şampiyonası'nda yarı final oynattığı Danimarka'yı tarihinin ilk Dünya Kupası vizesine de ulaştıran Piontek, Türkiye'de somut bir başarı elde edemedi. Ancak yaptığı altyapı reformuyla gelecek 10 yıla damga vuracak jenerasyonun ortaya çıkışında rol oynadı. Piontek'in yardımcısı Terim de büyük başarılarına onun kurduğu sistemi devam ettirerek başladı.

91

TANJU ÇOLAK VE DİĞERLERİ

İki rakip takım arasında transfer nadir gerçekleşir. Bunların belki de en flaşı, Tanju Çolak'ın Galatasaray'dan Fenerbahçe'ye geçişiydi. Ancak imza töreninde bile "Böyle olmasını istemezdim" diyen Tanju'dan pek kimse nefret etmedi. Galatasaray formasıyla poz veren Rıdvan Dilmen'in Fenerbahçe'ye transfer olmasıyla başlayıp Hasan Vezir'in Fenerbahçe'den kaçırılarak Galatasaray'a transfer edilmesiyle devam eden zincir, Tanju'nun Galatasaray'da istenmeyen adam ilan edildikten sonra Fenerbahçe'nin teklifini kabul etmesiyle sona erdi. Akabinde Feyyaz Uçar, Fatih Akyel, Haim Revivo, Emre Belözoğlu, Tümer Metin gibi isimlerin eski rakiplerine transferi büyük tepkilere yol açarken, Mehmet Topal gibi sessiz geçişler de olacaktı.

92

TFF'NİN ÖZERKLEŞMESİ VE HAVUZ SİSTEMİ'NE GEÇİŞ

Geçmişte Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne bağlı bir kurum olan Türkiye Futbol Federasyonu, 1992 yılında Şenes Erzik'in çabalarıyla özerk bir yapıya kavuştu. Bu karar siyaset-futbol ilişkisini pek etkilemese de TFF artık kendi yönetimine ve kendi ekonomisine sahipti. Özerklik, bir süre sonra Havuz Sistemi'ni getirdi. 1996 yılında uygulamaya konan sistemle, kulüpler eskiye oranla çok ciddi naklen yayın gelirleri elde etti ve Türkiye ile Avrupa futbolları arasındaki ekonomik uçurum bir nebze azaldı.

94

GIGI MULTESCU'NUN KARARLARI

Samsunspor'un tesisleri, 1994 yazında 22 yaşında bir futbolcuyu misafir etti. Çat pat Türkçesiyle kendini herkese sevdiren Surinam asıllı Hollandalı, idmanlara çıktığı bir haftanın sonunda teknik direktör Gigi Multescu'nun gözüne giremedi ve geri gönderildi. Ertesi yaz, Samsunspor yöneticileri bu defa Finlandiyalı bir stoperi denemeye çıkardı

ancak Rumen teknik adam onu da yetersiz buldu. Bu oyunculardan ilki, Premier Lig tarihinin Thierry Henry ve Robin van Persie'den sonraki en golcü yabancı oyuncusu Jimmy Floyd Hasselbaink, diğeri de Liverpool efsanesi Sami Hyppia'ydı.

96

OĞUZ VE AYKUT'UN GÖNDERİLMESİ

Fenerbahçe taraftarının gözünde 103 gollü sezonun yeri ayrıdır. 1995-1996 sezonunda kazanılan şampiyonlukta, o takımdan kalan iki kişi vardı; Oğuz Çetin ve Aykut Kocaman. İki sembol isim, şampiyonluğun düğümünün çözüldüğü 2-1'lik Trabzonspor maçındaki gollerin de sahibiydi. Ancak ne olduysa bu maçtan sonra oldu. Aykut Kocaman'ın Trabzonsporlu arkadaşları için üzüldüğünü belirten açıklaması birilerini rahatsız etti ve Fenerbahçe Başkanı Ali Şen, sezon sonunda takımdaki gruplaşmayı bahane edip iki futbolcuyla yolları ayırdı. Bu karar, Fenerbahçelilerin büyük bölümünün gönlünde kapanmayacak bir yara açtı.

HAGI'NİN MEKSİKA YOLUNDAN DÖNÜŞÜ

1996 Temmuzunun son günlerinde, dünyaca ünlü Rumen futbolcu Gheorghe Hagi'nin elinde Meksika'ya tek yön uçak bileti vardı. Her şey, öğle saatlerinde Türkiye'den gelen bir telefonla değişti. Romanya'da hava kararkdığında Galatasaraylı üç yönetici oradaydı. Hagi de dört gün sonra İstanbul'a geldi. Onun Meksika yolundan dönme kararı, her şeyi değiştirecekti. Türkiye futbolu sınıf atlayacaktı.

97

METİN TOKAT'IN GÖRMEDİĞİ SMAÇ

1996-97 sezonunun 19. haftasında, Vanspor'un konuğu Beşiktaş'tı. Siyah-Beyazlıların cepheden kazandığı bir frikikte topun başına Sergen Yalçın geçti. Şutu üst ağlarda kaldı ama Vansporlu oyuncular barajı bozduğu için atış tekrar edildi. Sergen bu kez tam istediği vuruşu yaptı, top kalenin sağ üst köşesinden ağlara gidecek gibiydi ama ev sahibi ekipten Aykut, bariz bir smaçla topu kesti. Dakikalar süren itirazlar sonuç getirmedi, Metin Tokat oyunu devam ettirdi...

ARİF ERDEM'İN ÜNLÜ PENALTISI

Galatasaray'ın dört yıllık şampiyonluk serisinin ilk sezonu... 29. haftadaki İstanbulspor maçı öncesi Galatasaray, en yakın takipçisi Beşiktaş'ın beş puan önünde liderdi. İnönü Stadı'ndaki maçta 2-0 öne geçti, ancak bir penaltı golüyle fark bire indi. Hagi'nin sol kanattan ceza sahasına girip yerde kaldığı pozisyondan sonra ortalık karıştı, pozisyon dönüp Galatasaray'ın kalesinde beraberlik golü olunca oyun dakikalarca durdu. Sonrası ise büyük bir kaostan ve son dakikadaki komik penaltı kararından ibaretti. Engin Özdemir kontrolsüz ama temiz bir müdahaleye girişti, bunu fırsat bilen Arif Erdem kendini yere bıraktı ve pozisyona çok uzak olan hakem Vahap Beyaz'dan penaltı kararı geldi. Bu karar, yıllarca tezahüratlara konu olacaktı.

98

FENERBAHÇE KONGRESİ'NDEKİ BİR OY

Ali Şen'in başkanlığındaki Fenerbahçe Spor Kulübü, 15 Şubat 1998'deki olağan genel kurul toplantısında yeni başkanını seçti. 3094 üyenin oy kullandığı seçimde oyların 1469'unu alan Aziz Yıldırım, Fenerbahçe'nin 36. başkanı oldu. İkinci sıradaki Vefa Küçük ise onun yalnızca bir oy gerisindeydi. Yıllar boyu efsaneler anlatıldı. Rivayet o ki birinin aile dostu, normalde oy kullanmayacakken son anda karar değiştirip kapanmak üzere olan sandığa son zarfı attı ve o zarfta Aziz

Yıldırım'ın ismi vardı. Öyle ya da böyle, sonuçta o 1469 oyu atan her bir kişinin kararı, Türkiye futbolunun kaderini değiştirecekti.

99

FENERBAHÇE STADI'NIN YENİLENMESİ

Aziz Yıldırım, başkanlığının henüz başında, Fenerbahçe Stadı olarak bilinen stadyuma eski başkanlardan Şükrü Saracoğlu'nun ismini verdi ve stadı büyütme kararı aldı. 1999'da başlayan ve tribünlerin tek tek yıkılarak yeniden yapılması esasına dayanan büyütme çalışmaları yedi yıl sürdü. Yaklaşık 32 bin seyirci kapasitesine sahip stadyum, çalışmalar sona erdiğinde 50 binin üstünde taraftara ev sahipliği yapmaya başladı. Bu yenilik, Türkiye futbolunda 'arenalar' döneminin başlangıcı oldu. Hem yeni bir futbol ortamı hem de yeni bir ekonomi anlayışı doğdu ve bu değişiklik kısa zamanda diğer kulüplere yayıldı.

LOPEZ NIETO'NUN PENALTI KARARI

1999-2000 sezonunda Galatasaray, Şampiyonlar Ligi'ndeki son grup maçında, Ali Sami Yen'de Milan ile oynayacağı karşılaşmayı kazanması hâlinde üçüncü olup yoluna UEFA Kupası'nda devam edecekti. Bitime üç dakika kala Milan 2-1 öndeydi. Ancak Ergün'ün ortasına yükselen Hakan Şükür, grubun kaderine müdahale eden ilk isim oldu. Bu gol tek başına Galatasaray için bir anlam ifade etmese de Milan ikinci sıradaki yerini kaybetmiş ve UEFA potasına düşmüştü. Uzatma dakikalarında ise bu defa sağ kanattan Ümit Davala ortaladı, Hakan topa yükselirken N'Gotty'nin darbesiyle yerde kaldı ve hakem Lopez Nieto düdüğü ağzına götürdü. Ümit Davala'nın penaltı golü, Galatasaray'ı zafer ile sonlanacak UEFA Kupası yoluna taşıdı.

Fotoğraf DepoPhotos

00

ÜÇ AYDA ÜÇ AYRILIK

2000 yılının Şubat ve Mayıs ayları arasında üç kişi, etkileri kendileriyle sınırlı kalmayacak üç karar verdi. Önce Tugay Kerimoğlu, Galatasaray'dan Glasgow Rangers'a transfer oldu. 30 yaşında aldığı bu karar, yalnızca onu Ada futbolunda isim yapmış bir sima hâline getirmedi, aynı zamanda Türkiye'den Avrupa'ya yeni bir yol açtı. Ardından Mart ayında Beşiktaş Başkanı Süleyman Seba, 16 yıldır sürdürdüğü görevini bırakma kararı aldı. Onunla birlikte, herkesin sevgi ve saygı duyduğu 'kulüpsüz başkanlar' dönemi neredeyse sona erdi. Sezon sonunda ise Fatih Terim, Galatasaray taraftarının "Kal bu sene!" tezahüratlarına rağmen Fiorentina'nın başına geçerek Türkiye futboluna yeni bir eşik daha koydu.

01

MECİDİYEKÖY'DEN BEŞİKTAŞ'A

2001 yazından bir gazete kupürü: "Galatasaray'ın yeni transferleri çabuk kaynaştı. İlhan ve Ender, tesislerden birlikte ayrılarak Akmerkez'e gittiler." Öyle olmadı. Bursaspor orta sahasının sağ kanadında yaptıklarıyla Okan Yılmaz ve Murat Sözkesen'i kitlelere tanıtan Ender Alkan, bonservis sorunu çözülemeyince kulübünde kaldı. İlhan Mansız ise kendisiyle aynı parayı alacağının söylendiği Ümit Karan'ın sözleşmesinde yazan ücreti öğrenince aradaki iki kat farkı kabullenemedi. İmzaladığı sözleşme gereği bir yıl futbol oynamamayı göze alarak Mecidiyeköy'den Beşiktaş'a doğru yol alan İlhan'ın kararı tarihi değiştirdi.

ÖZKAN SÜMER'İN DÖRT BREZİLYALISI VE AURELİO

Türkiye, futbolun içinden gelen başkanlara çok alışık değildir. 2001 yılında Özkan Sümer, uzun süre futbol oynadığı, teknik direktör olarak şampiyonluklar kazandığı Trabzonspor'un başkanı seçilerek nadir örneklerden biri oldu. Hâliyle birikimini kulübüne yansıtmak istedi ve 10 günlüğüne Brezilya'ya giderek oyuncu izlemeye karar verir. Alt ligdeki Olaria takımından gözüne kestirdiği dört futbolcuyu komik bir bedel karşılığında transfer eder. Dört Brezilyalıdan yalnızca biri yarar sağlayamazken, biri yıldızlaşmakla kalmaz, önce olaylı bir şekilde Fenerbahçe'ye transfer olur, ardından Türkiye vatandaşlığını alır. Marco ya da Mehmet Aurelio artık, ilk devşirme oyuncusu olduğu A Milli Takım'ın kilit ismidir.

02

ŞENOL GÜNEŞ'İN GÖTÜRMEDİKLERİ

Her turnuva öncesi milli takım kadroları belirlenirken tartışmalar yaşanır. 2002 Dünya Kupası öncesi de Şenol Güneş, daha sonra

dört kişinin eksileceği 27 kişilik bir kadroyla Hong Kong'daki hazırlık kampına gitmişti. Buraya kadar herkes hemfikirdi. Ancak hangi oyuncuların kadrodan çıkarılacağı konusunda fikir birliği yoktu. Genç Cihan Haspolatlı'nın bu dörtlüdeki yeri kesin gibiydi. Kaleciler Metin Aktaş ve Zafer Özgültekin'den biri de dışarıda kalacaktı. Diğer iki kontenjan için Tayfur Havutçu ve Ümit Davala'nın ismi geçiyordu ancak Güneş, Fenerbahçeli Serhat Akın ve Real Sociedad forması giyen Tayfun Korkut'ta karar kıldı. Özellikle direkt oynaması beklenen Tayfun'un kadrodan çıkarılması büyük tepkilere neden oldu, Tayfun da diğer üç arkadaşının aksine kamptan ayrılarak evine döndü.

LUCESCU - TERİM DEĞİŞİKLİĞİ

Fatih Terim, Fiorentina ve Milan'da mesai yaparken, Galatasaray onun boşluğunu Rumen teknik direktör Mircea Lucescu'yla doldurmaya çalışıyordu. Galatasaray taraftarı ise UEFA Şampiyonlar Ligi'nde çok başarılı sezonlara şahitlik etmesine rağmen, Rumen teknik adamın ilk sezonunda lig şampiyonluğunu Fenerbahçe'ye kaptırmaktan memnun değildi. Hagi, Hakan Şükür, Claudio Taffarel, Gheorghe Popescu, Arif, Okan, Emre, Ümit, Fatih, Hakan Ünsal gibi oyuncular artık yoktu. Bir önceki sezon gelen Mario Jardel de gitmişti ama Lucescu'dan yine de her maçta 90 dakika baskılı futbol oynatması bekleniyordu. 2001-2002 sezonunun son bölümünde başkan seçilen Özhan Canaydın, 'gönüllerdeki teknik adamı' getireceğini vadetti. Victoria, Perez, Fleurquin, Niculescu gibi 'isimsiz' oyuncularla takımını şampiyonluğa taşıyan Mircea Lucescu, sezon sonunda gözyaşlarıyla takımdan ayrılmak zorunda bırakıldı. Ertesi yıl Beşiktaş'la şampiyonluk yaşarken, Terim'in çalıştırdığı Galatasaray'ın sekiz puan önündeydi.

04

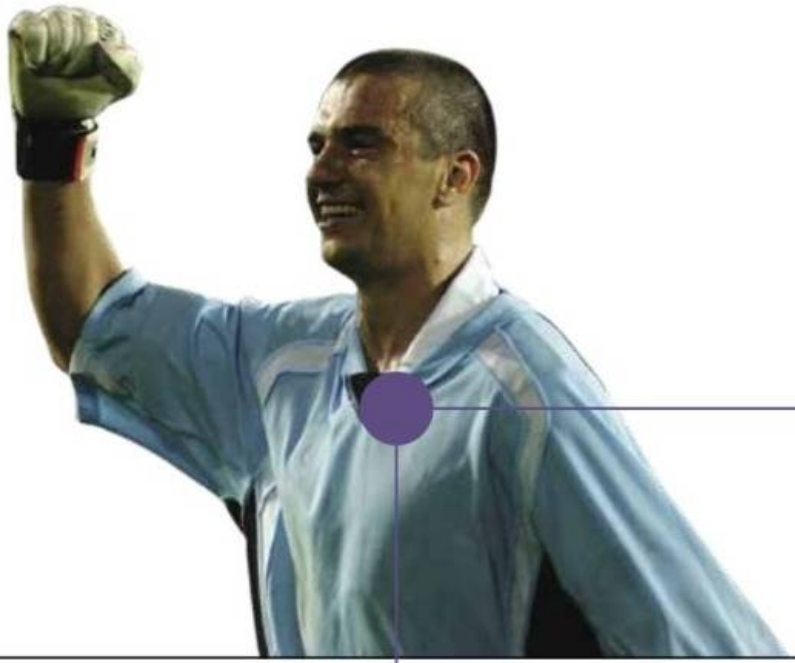
İLHAN MANSIZ'IN KIRMIZI KARTI

2003-2004 sezonu, hakem hataları açısından biraz abartılı geçti. Muhittin Boşat'tan Ali Aydın'a, bugün dahi hakemlerden söz ederken akla ilk gelen örnekler o yıldandı. Ancak en kritik maç İnönü'de oynandı. Beşiktaş, devreyi sekiz puan farkla lider tamamladığı sezonun ikinci yarısına Samsunspor maçıyla başladı. 24. dakikada Zago ikinci sarı karttan oyun dışı kaldığında, Beşiktaş'ın kaybedeceği en kötü ihtimalle bir üç puandı. İbrahim Üzülmez tartışmalı bir kararla kariyerinin ilk kırmızı kartını görünce bu ihtimal arttı. Hemen ardından karşılaşmanın hakemi Cem Papila, rakibine temas dahi etmeyen Ahmet Yıldırım için bir kez daha elini arka cebine atınca cinnet evresi başladı. Devre arası imdada yetişti sanılırken santrayla birlikte art arda Samsunspor golleri gelince sinirler tekrar gerildi. Soyunma odasına gitme sırası rakibine tekme atan Pancu'daydı. Samsunsporlu oyuncular, artık kendi aralarında paslaşıyordu. İnönü Stadı'nı dolduran Beşiktaşlılar bu çilenin bitmesini arzularken, İlhan son düdüğü beklemeyen isim oldu ve bilinçli gördüğü kırmızı kartla maçı kendisi bitirdi. Bu maçın yarattığı gerginlik ve iki hafta sonra İlhan'ın Japonya'ya transferiyle Beşiktaş da dengesini kaybetti ve ligi üçüncü sırada tamamladı.

ERSUN YANAL'IN HAKAN ŞÜKÜR HAMLESİ

Hakan Şükür her daim tartışıldı. 2002 Dünya Kupası'ndaki performansıyla eleştiriler zirve yaptı ve Şenol Güneş de onu ısrarla oynattığı için bu eleştirilerden nasibini aldı. İki yıl sonra milli takımı devralan Ersun Yanal, flaş bir karar verdi ve Hakan Şükür'ü kadroya almadı. Bu kararına gerekçe olarak da sistemini gösterdi. Bu defa bir teknik direktör, Hakan Şükür'ü oynatmadığı için eleştirilmeye başladı. Yanal sistemini bir türlü oturtamayınca bu tepkiler arttı. Takım maç boyunca ceza sahasına top şişiriyor ve kısa boylu forvetler rakip savunma arasında eziliyordu. Son olarak Hakan Şükür'ün yerine benzer tarzdaki Ersen Martin'i kadroya çağırmasıyla hakkındaki olumsuz yargılar artan genç teknik direktör, beklenen sonuçlar da gelmeyince kısa süre sonra görevinden ayrılmak zorunda kaldı.

Fotoğraf DepoPhotos

05

TOPLU HEZEYAN

2006 Dünya Kupası ile Türkiye arasında sadece bir maç vardı. Ne gerekiyordu? Üç ya da daha farklı galibiyet. İki maç arasındaki dört gün boyunca bütün ülke gerildi, stres yüklü bir bulut hâline geldi. İlk maçtaki 2-0'lık mağlubiyetin faturası İsviçrelilere kesildi; rakip düşmanlaştırıldı, daha havaalanında eziyet başladı. Rövanş saati gelip çattığında, bir savaş başlıyor gibiydi. Milli marş sırasındaki ruh hâli hâlen akıllarda olan Alpay, maçın daha onuncu saniyesinde topa eliyle dokundu, Belçikalı hakem Frank De Bleeckere penaltı noktasını gösterdi. Dört gün süren hazırlık, on saniyede bitti. İşin kötüsü, maçın sonuna kadar geçen süre de hezeyanı dindirmeye yetmedi. Son düdüğün ardından yaşanan olaylar, Türkiye futbol tarihine bir utanç olarak yazıldı.

Fotoğraf Getty Images Turkey, DepoPhotos

PANCU'NUN KALEYE GEÇİŞİ

Bir derbi galibiyeti, en fazla ne kadar güzel olabilir? Herhâlde 17 Nisan 2005 günü Beşiktaşlıların yaşadığından çok fazla değil... Beşiktaş'ın öne geçip Fenerbahçe'nin yakalama esasına dayalı maçın bitimine 10 dakika kala Cordoba bir penaltı yaptırdı ve üstüne iki sarı kart görerek oyun dışında kaldı. Konuk ekibin üç oyuncu değişikliği hakkı tamamlanmıştı. Kaleye geçmek için Pancu gönüllü oldu. Takım arkadaşı Ronaldo'dan aldığı tüyoyla doğru köşeye atlasa da Alex'in penaltısı filelerle buluştu ve skor 3-3 oldu. Kalan dakikalarda Fenerbahçeli oyuncular, Pancu'nun koruduğu kaleye gol atmayı bir türlü başaramadı. Uzatma dakikalarında Koray Avcı'nın uzaktan şutu filelerle buluşarak maçı efsane statüsüne taşırken sağ kanattan yapılan bir orta sonrası Ercan Taner'in ağzından dökülen "Pancu çıkmadı!" cümlesi de akıllara kazındı.

06

CEVAT GÜLER'LE YOLA DEVAM

Karl-Heinz Feldkamp, 1992-1993 sezonunda Jupp Derwall'in teklifiyle Galatasaray'ın başına geçmiş ve şampiyonlukla birlikte Galatasaray'ın UEFA Kupası kazanan kadrosunun iskeletini oluşturmuştu. Sezon sonunda sağlık sorunları nedeniyle görevi bırakan Alman teknik adam, daha sonra yalnızca 10 maçlığına Beşiktaş'ın başına geçmiş ve yine sağlığı gerekçesiyle affını istemişti. 2007-2008 sezonunda bir kez daha iş başa düştü ve Kalli Türkiye'deki ilk durağına döndü. Alman teknik adamın takımı, sezona harika başladı. Bitime altı hafta kala, yönetimle arasında fikir ayrılığı olduğu gerekçesiyle aniden istifa etti. O esnada isimler havada uçuşuyordu. Louis van Gaal, Abdullah Avcı derken flaş bir karar verildi. Yola kondisyoner Cevat Güler'le devam edilecekti. Galatasaray, biri şampiyonluktaki rakibi Fenerbahçe'ye karşı olmak üzere kalan maçların tümünü kazanarak şampiyonluğa ulaştı.

HAMİT ALTINTOP VE MEVKİ DEĞİŞİKLİĞİ

A Milli Takım'ın tarihindeki en büyük iki başarıdan biri, Euro 2008'deki yarı finaldi. Turnuvanın kaderini değiştiren karar ise gruptaki son maçta verildi. Dakikalar 70'i gösteriyordu ve Çek Cumhuriyeti 2-0 öndeydi. Belki de gecikmiş karardı ancak o dakikada Fatih Terim, Hamit Altıntop'u sağ bekten sağ açığa çekti. Hamit'in son 15 dakikadaki üç asisti, Türkiye'ye grup sonunculuğundan yarı finale giden bir yol inşa etti.

İKİ TARAFA DA YARAYAN AYRILIK

Beşiktaş, 2008-2009 sezonunda, UEFA Kupası'ndaki farklı Metalist Kharkiv yenilgisinden birkaç gün sonra teknik direktör Ertuğrul Sağlam ile yollarını ayırdı. Koltuğu devralan Mustafa Denizli, Beşiktaş'ı şampiyonluğa taşıdı. Ertuğrul Sağlam ise devre arasında Bursaspor'un teklifini kabul ederek büyük bir destanın ilk satırlarını yazmaya koyuldu. Takip eden sezonun sonunda, kupa Bursa'ya gelecekti.

09

MESUT ÖZİL'İN MİLLİ TAKIM KARARI

Mesut Özil, Almanya'da doğdu ve 17 yaşında Bundesliga'da oynamaya başladı. Türkiye adına forma giymesi için yapılan girişimler ise birkaç yıl öncesine dayanıyordu.. Ancak o, tercihini yapmak için uzun süre bekledi. Kazanan, Şubat 2009'da Almanya oldu. Mesut da sonrasında koptu gitti. Önce Real Madrid'in, ardından Arsenal'in orta sahasında kendine özel bir izleyici kitlesi edindi. Türkiye'ye kalan ise sadece hayal kırıklığı değil, aynı zamanda soru işaretiydi; Mesut, kararını Türkiye'den yana verseydi bugün geldiği noktaya ulaşabilir miydi?

11

SELÇUK İNAN'IN GALATASARAY'A TRANSFERİ

Son üç sezonu sırasıyla üçüncü, beşinci ve sekizinci bitiren Galatasaray, bu zor dönemi geride bırakarak ayağa kalkmak istiyordu ve ilk adım 26 Mayıs 2011'de atıldı. Trabzonspor'la sözleşmesi sona eren Selçuk İnan'ın verdiği karar, lig tarihinde yeni bir dönemin başlangıcı oldu. Onun etrafında kurulan yeni kadro, takip eden dört yılda üç lig şampiyonluğu, iki Türkiye Kupası ve üç Süper Kupa kazandı, Şampiyonlar Ligi'nde çeyrek final oynadı. Selçuk İnan, ilk iki sezon geneline yaydığı görkemli performansını ilerleyen süreçte aralıklı olarak gösterdiyse de Galatasaray'ın başarılarında kilit rol oynadı.

3 TEMMUZ 2011

3 Temmuz 2011 sabahı Türkiye alışık olmadığı bir güne uyandı. Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım'ın da aralarında bulunduğu birçok kişi, şike suçlamasıyla gözaltına alındı. Takip eden süreçte Fenerbahçe, Beşiktaş ve Trabzonspor'un da dâhil olduğu birçok kulüp davaya karıştı. Aziz Yıldırım ve Serdal Adalı ile birlikte birçok isme hapis cezası verilirken, olayın sportif tarafında ceza kesen kurum UEFA oldu. Fenerbahçe ve Beşiktaş'ın Avrupa kupalarına katılım hakları ellerinden alındı. Ligin formatı değişti, disiplin talimatları değişti, kurallar değişti. Bu arada davanın görüldüğü Özel Yetkili Mahkemeler kapatıldı ve 2014 sonunda davanın yeniden görülmesi kararlaştırıldı. Ekim 2015'te ise dava sonucu açıklandı ve tüm sanıklar için beraat kararı çıktı. 3 Temmuz sonrası Türkiye'de futbol asla eskisi gibi olmadı.

KADIN VE ÇOCUKLARA AÇIK MAÇLAR

Yıldırım Demirören başkanlığındaki Türkiye Futbol Federasyonu, 2011-2012 sezonunda çok tartışılan bir karar daha verdi ve genellikle küfür sonrası uygulanan seyircisiz maç oynama cezasını kaldırdı. Onun yerine tribünlere sadece kadınlar ve çocukların alınması kararlaştırıldı. Ayrımcılık mıydı, öyle ise pozitif miydi derken iki yıl yürürlükte kalan uygulama, kadın ve çocukların da küfürlü tezahürat yapmasıyla rafa kaldırıldı.

12

ALEX'İN GİDİŞ

Oğuz Çetin ile birlikte Fenerbahçe'den tatsız şekilde ayrılan Aykut Kocaman yıllar sonra teknik direktör olarak başına geçtiği takımda bir başka simge isim Alex de Souza ile anlaşmazlık yaşandı. Başkan Aziz Yıldırım, bu anlaşmazlıkta teknik direktörünün yanındaydı. İlk birkaç sorun, sağduyulu demeçlerle atlatıldı. Son olarak Kasımpaşa maçında oyundan alınınca yedek kulübesi yerine tribüne giden Alex, yönetim kurulu kararıyla kadro dışı bırakıldı ve ertesi gün sekiz yıllık birliktelik sona erdi.

S

Fotoğraf DepoPhotos

19
3
3

İLK YAZ

KUTAY ERSÖZ

1996 yazı Türkiye için önemli bir başlangıçtı. Fakat o günleri yaşarken henüz bir başlangıç olduğundan haberimiz yoktu. Televizyon başındaki taraftar da sahadaki futbolcu da aynı duygunun esiri olmuştu. Yıllar boyu hasret kalınan, hatta daha önceden bilinmeyen bir heyecan yaşanıyordu. O günlerin devamının geleceğinden şüphelerimiz vardı. Yakalanan ilk ve tek fırsatı sonuna kadar kullanmak istiyorduk.

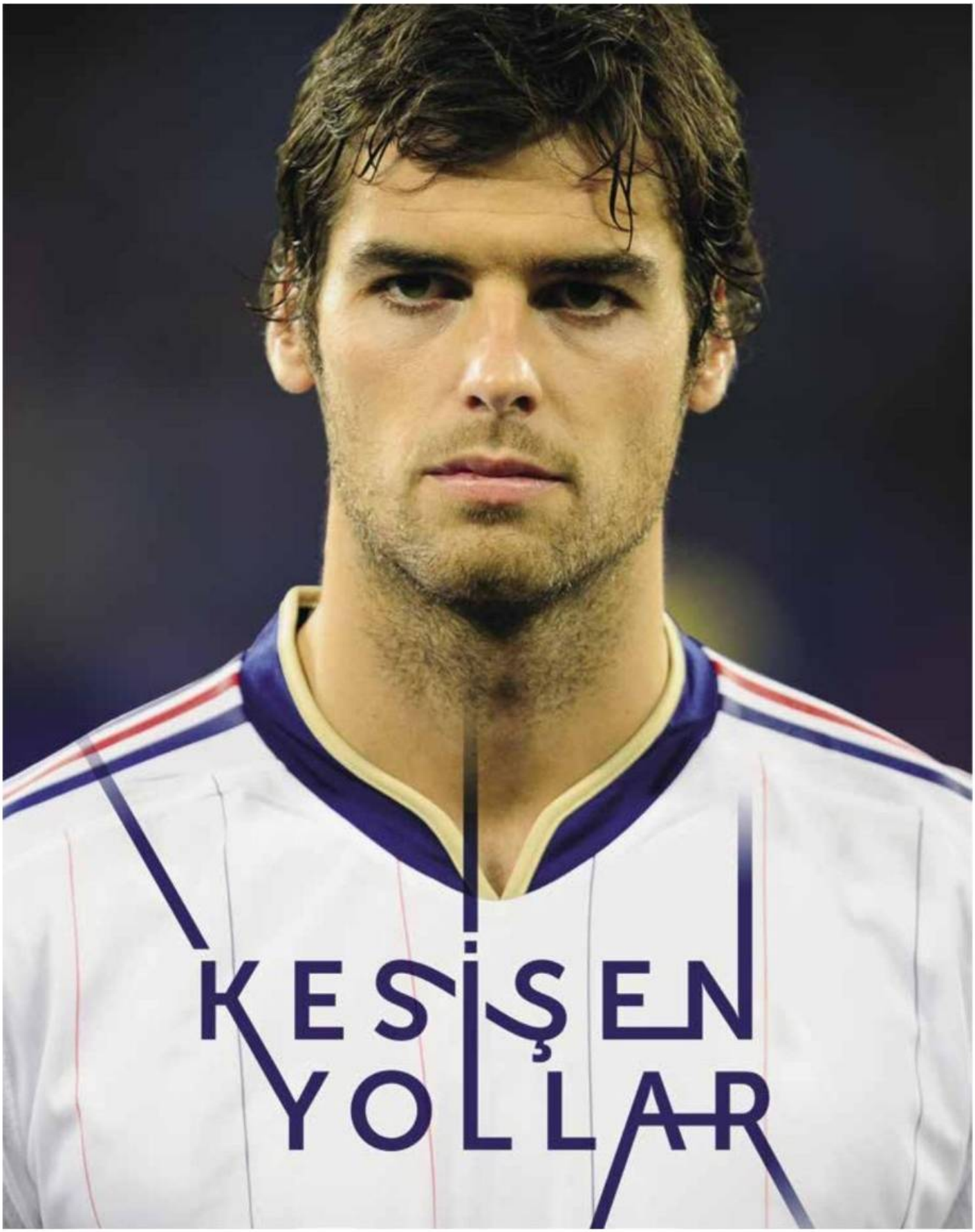
Bir ömrü çay bahçelerinde başka ülkeleri destekleyerek geçirenler, hayatı boyunca futbola karşı mesafeli olanlar, bütün bir sene erken yatırılan ama o gün televizyon ekranının en önüne oturtulan çocuklar... Herkes o turnuvayı sonuna kadar yaşamak istiyordu. Bu duygu yoğunluğundan futbolcular nasıl kaçabilirdi? Üstelik o maçlar 8-0'lık kötü hatıraların aktörü İngiltere'nin sahalarında oynanıyorsa...

Alpay'ın Vlaovic'i düşürmeme kararı çok tartışıldı. Bazıları, Türkiye'nin en vukuatlı stoperlerinden birini fair-play ile özdeşleştirdi. Bir kesim ise 'ilk elin günahı olmaz' düsturunu yerle bir ederek Alpay'ı günah keçisi ilan etti. Aradan 19 sene geçti ve hâlâ konuşulan bu an ortak bir karara bağlanamadı. Oysa 19 senede, unutulmaz üç yaz daha yaşandı; sayıca az ama 1996'dan önce imkânsız gibi gözüken üç yaz... Alpay o günleri göreceğini bilse, acaba Vlaovic'i düşürür müydü? Veya Portekizli Fernando Couto ile 1996'da yerde kalmış olsa, Euro 2000'deki gibi yumruk atmayı düşünür müydü?

Futbol maçları fotoğraf kareleriyle ölümsüzleşirken oyunun kendisi çok daha hızlı bir şekilde akıyor. Yine de fotoğraf karesinde ayrıntılar ortaya çıkabiliyor. Bu fotoğraftan birkaç saniye önce Türkiye gol atabilirdi; eğer Alpay rakip ceza sahası önünde pas hatası yapmasaydı. Ve belki de pozisyon bu şekle dönüşmeyebilirdi; eğer Rahim Zafer, Vlaovic'ten çalım yemeseydi...

Sahanın nerdeyse 90 metresini son sürat koşan ve deparının başında topu kaptırmanın ezikliğini hisseden 23 yaşındaki Alpay, rakip forveti düşürmeyi belki de aklından bile geçirmedi. O pozisyonun son anında, kendisinden 19 gün önce doğan ve yıllarca arkasında duran/duracak Rüştü'ye bakmayı tercih etti. Ondan aldığı cesaretle pozisyonu akışına bıraktı. Önce Rüştü'ye güvendi, sonra kendisine... Son ana kadar bekledi, rakibini düşürmedi ve topu çizgiden çıkaramadı. Fakat o takımın birbirine ve kendine duyduğu güven, sonraki üç yazın yaşanmasını sağladı. Alpay belki de maçın sonucunu etkileyen anlık bir karar vermişti ama aynı zamanda, genç bir oyuncu grubunun tüm ülkeyi sırtlayacağı bir dönemin acı ve güzel ilk tecrübesini yaşatmıştı.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Fotoğraf Getty Images Turkey

YOANN GOURCUFF 12 YAŞINDA BİR TENİS MAÇI KAYBETTİ VE FUTBOLU SEÇTİ. BU TERCİH BELKİ FUTBOL DÜNYASINI ÇOK ETKİLEMEDİ AMA O GÜNKÜ RAKİBİ TENİS TARİHİNİ KÖKTEN DEĞİŞTİRDİ...

EMRE ÖZCAN

2010 yılında Fransa içi kulüp rekoru kırarak (22 milyon euro) Bordeaux'dan Lyon'a transfer olan Yoann Gourcuff bu yaz serbest kaldı ve uzun süre takım bulamadıktan sonra Rennes'le imzaladı. İmzası kurumadan çıktığı antrenmanda yaşadığı sakatlıkla birlikte ilk yarıyı kapatması onun büyük umutlarla geldiği Lyon'da neden adeta istenmeyen adam hâline gelişini ve bir süre takımsız kalışını açıklar nitelikteydi. Zira Gourcuff, 2010'dan beri sakatlıklar nedeniyle 509 gün kaçırmış bir oyuncuydu ve son sakatlığıyla birlikte bu sayıyı 600'ün üzerine çıkarmayı garantiledi. Son beş yılının ikisi sakatlıklarla boşa giden bir oyuncu için geriye söylenecek fazla şey kalmıyor. Ama Gourcuff'ün 12 yaşındayken yaptığı bir tercih, bu konuda bazı şeyleri değiştirebilirdi.

Her seçim biz vazgeçiş midir? İnsan duygusallığı bunu genellikle böyle gösterir. Aslında bazı tercihler hayatta bir şeylerden vazgeçmek değil de onları elemek anlamına da gelebilir. Geri dönüşü olabilen seçimler -kuşkusuz ki- insanların içini zaman zaman rahatlatıyor. Ama ya bu şansı haiz olmayanlar?

Muhtemelen Gourcuff de onlardan biri. Küçüklüğünde futbolla birlikte teniste de oldukça yetenekli olan Fransız genç, 1998 yılında Open Super 12 Auray'a katılır. 12 yaş grubu için en prestijli tenis turnuvalarından birinde ilk turda daha sonra şampiyon olacak rakibine kaybeden Gourcuff, turnuvadan birkaç ay sonra futbol ile tenis arasında bir tercih yapmak durumunda kalır ve kazanan futbol olur.

Konuyla ilgili 2010 yılında Fransa basınına konuşan Gourcuff, 12 yaşında yaptığı seçim için gülerek "O zaman futbolda aşama kaydetmenin ve yukarıya çıkmanın daha kolay olduğunu fark ettim. En azından hissettiğim buydu" diyor. Ama onunla aynı görüşü paylaşmayanlar da var.

Larmor Tenis Kulübü'nde Gourcuff'ün tenis hocası olan Jean-Loic Le Guellaf, öğrencisinin alışılmışın dışında bir teknik öğrenme kapasitesinin olduğunu söylüyor: "O çok yetenekliydi. O dönemde Pete Sampras ana turdaydı ve Gourcuff, Sampras'ın harika servislerini aynı şekilde üretebilecek bir servis yapısına sahipti. Kortta bu işi rahatlıkla yapabildiğini gösteriyordu ve inatçı bir kişiliği vardı." Lyon'da beklentileri karşılayamayan ve en azılı fanatiklerinden biri olan başkan Jean Michel Aulas'ı bile zamanla bıktıran Gourcuff'ün, futbol oynarken bu inatçılığı gösterdiğini söylemek pek mümkün değil. O dönemden takım arkadaşı Maxime Gonalons, Gourcuff'ün zaman zaman stat tam kapasiteyle dolu olmadığında dahi sahada isteksizleştiğini ve Lyon'a verebileceklerinin çok azını verdiğini düşünüyordu. Dolayısıyla tenis ve futbol arasındaki tercihin sporcu kişiliği üzerinde 15 yıl içinde ortaya çıkardığı negatif değişiklik, "Gourcuff eline tenis raketini alsaydı ne olurdu?" sorusunu daha net bir şekilde sormak gerektiğini gösteriyor olabilir.

TENİS HOCASI, GOURCUFF'Ü "O DÖNEMDE PETE SAMPRAS'IN SERVİSLERİNİ ÜRETEBİLECEK BİR TEKNİĞE SAHİPTİ" DİYE ANLATIYOR.

20 yaşındayken Milan'a transfer olan ve Avrupa futbolunun en tepesine giden bir oyuncu için yanlış tercih yaptığını söylemek mümkün olabilir mi? Belki de. Birçoğu için 20 yaşındayken 'Yeni Zidane' olan oyuncunun kariyeri, en çok 2010 sonrasında yaşadığı sakatlıklarla zarar gördü. Ama çıkış yaptığı ve Milan'a transfer olduğu dönemde yeterli şansı bulamama sebebi, kendisini dönemin hocası Carlo Ancelotti'ye ispat edememesiydi. Pragmatizmi önceliği yapan, genç oyuncularla uğraşmayı öncelik edinmeyen Ancelotti yerine başka biri olsaydı her şey farklı gelişebilir miydi? Muhtemelen. Ama galiba, Zinedine Zidane kendisini ispat etmek için hoca ayırt etmezdi. Yani ortada ayaklara kadar gelen ve değerlendirilemeyen bir fırsat var. Bordeaux'ya döndükten sonra sağlıklı geçirdiği iki sezonla birlikte kendisini Lyon'a atan ve kariyeri sakatlık döngüsüne giren Gourcuff'ün yaşadıklarının -hemen hemen- tamamının büyük sakatlıklar yerine kas problemleri olduğunu belirtirsek konunun bir şanssızlıktan ziyade Gourcuff'ün hayata ve belki de oyuna bakışıyla ilgili olduğunu söyleyebiliriz.

Takvimleri yine 17 yıl öncesine, 1998'e saralım; Yoann Gourcuff'ün Open Super 12 Auray ilk turunda kaybettiği ve sonrasında turnuvayı şampiyon olarak bitiren oyuncuyu merak ettiniz mi? O tenisçi Rafael Nadal'dı. Gourcuff gibi 1986 yılında doğan ve 12 yaşındayken o prestijli turnuvayı kazanan Nadal, bu şampiyonluktan sekiz ay sonra bir tercihle karşı karşıya kaldı: Futbol ya da tenis. Barcelona'da ve İspanya Milli Takımı'nda futbol oynamış bir amcaya (Miguel Angel Nadal) sahip olan Nadal da -muhtemelen- kolay bir tercihte bulunmadı. Gourcuff'ün ilk turda kaybetmesiyle futbola yönelmesine neden olan o turnuva, futbolda çok yetenekli olan ve spor yazarı Christopher Clarey tarafından 'çok nitelikli bir forvet' şeklinde tanımlanan Nadal'ın belki de tenisi seçmesini sağladı. Peki ya tersi olsaydı? Ya o maçı kazanan Gourcuff şampiyonluğa uzansa ve sonrasında bu iki oyuncu farklı tercihlerde bulunsaydı? Muhtemelen futbol çok şey kaybetmezdi ama ya tenis? Altı finali Nadal'a kaybeden Roger Federer'in gidebileceği son nokta ya da tenis tarihinin en büyüklerinden biri olan Nadal'ın futbolda hiçbir yere gelememe ihtimali? Gourcuff bunu, elindeki raketle tek başına telafi edebilir miydi? Biraz zor görünüyor.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

FUTBOLCULUK MU, YAZARLIK MI? İKİNCİ İHTİMALİN PEŞİNDEN GİDEN OSVALDO SORIANO, KALEME ALDIĞI BİR ÖYKÜDE BAŞKA BİR KARARIN PEŞİNDEN KOŞUYOR. KALECİ, HANGİ KÖŞEYE ATLAYACAK?

OSVALDO SORIANO ÇEVİREN: **ATA ATAY**

Bildiğim en olağanüstü penaltı 1958 yılında, bir pazar öğleden sonrası, Arjantin'in Rio Negro vadisinde, unutulmuş bir yerdeki boş bir stadyumda kullanıldı. Estrella Polar; sonunda nehrin olduğu toprak bir çıkmaz sokakta yer alan, yeşil çuha masalarla dolu, sarhoşların barı olarak da bilinen bir bilardo kulübüydü. Pazar günleri rüzgâr tepelerden tozları, çiftliklerden polenleri sürüklediğinden ve yapacak daha iyi bir işleri olmadığından, vadi şampiyonasında mücadele eden bir de futbol takımları vardı.

Oyuncular hep aynıydı ya da aynı isimlerin kardeşleriydi. Ben 15 yaşındayken takımdakiler 30'larındaydı ve bana, hep çok yaşlı gelirlerdi. Kırkına merdiven dayamış kaleci Diaz'ın beyaz saçları, o Mapuçe alnına dökülürdü. Şampiyonaya 16 takım katılır ve Estrella Polar hiçbir zaman ilk 10'a giremezdi. 1957'de 13. olduklarında evlerine şarkılar söyleyerek dağıldılar. Kırmızı formaları güzelce katlanmış bir şekilde çantalarındaydı zira başka formaları yoktu. 1958'de ise şampiyonaya bir başka vasat takımı, Escudo Chileno'yu yenerek başladılar.

Kimsenin dikkatini çekmemişti. Ancak bir ay sonra dört maç üst üste kazandıklarında, vadideki 12 köyde de onlardan bahsediliyordu. Puan cetvelinin en üst basamağındaydılar. Tek golle galip geliyorlardı. Padini, Constante Gauna ve Tata Cardiles'in formasını giydiği ebedi şampiyon Deportivo Belgrano'yu bir puan farkla ikinci sıraya itmeyi başardılar. Okulda, otobüste, meydanda, hep Estrella Polar'dan bahsediliyordu. Kimse, sonbahar biterken Belgrano'nun 21 puanına karşın onların 22 puana sahip olacağını tahmin etmemişti.

Statlar, Estrella Polar'ın kaybettiğini görmek isteyenlerle dolup taşıyordu. Eşek gibi yavaş ve bir gardırop kadar ağırdılar ancak adam adama markajla top rakipteyken de kapana kısılmış fare gibi bağırıyorlardı. Hocaları; kırpılmış bıyıkları ve alnında bir beni olan, dudakları arasında sigarayla duran siyah takım elbiseli bir tipti. Taç çizgisi boyunca koşar, oyuncular yanından geçerken sopasıyla onları hareketlendirirdi. Seyirciler bu görüntüyle eğlenirken, daha ufak olduğumuzdan cumartesileri oynayan bizler ise bu kadar kötü olmalarına karşın nasıl kazandıklarını anlayamazdık.

> ESTRELLA POLAR HİÇBİR ZAMAN İLK 10'A GİREMEZDİ. 1957'DE 13. OLDUKLARINDA EVLERİNE ŞARKI SÖYLEYEREK DAĞILDILAR.

Öyle bir sadakat ve şevkle mücadele ediyorlardı ki maç sonunda birbirlerine destek olarak sahayı terk ederken, insanlar 1-0'lık galibiyetlerini alkışlamaya başlamıştı. Galibiyet primleri nemli toprakta soğumuş şaraptı ve geceleri Santa Ana kerhanesinde kutlama yaparlardı. Şişman Leticia da buzlukta sakladığı tavuk artıklarını bitirdiklerinden dolayı söylenirdi. Köyün ilgisini çektiklerinden, yaptıkları her şeye müsamaha gösteriliyordu. Yaşlılar, çok içip kavgaya karıştıklarında onları barlardan topluyor; dükkan sahipleri, çocukları için oyuncak ya da şeker hediye ediyor; sevgilileri, sinemada diz kapaklarından yukarılarına çıkılmasına izin veriyordu. Ancak köyleri dışında kimse onları ciddiye almıyordu, Atletico San Martin'i 2-1 yendiklerinde bile. Coşkuları sürerken Barda del Medio'da kaybettiler, herkes gibi. İlk turun son maçında, Deportivo Belgrano 7-0'lık galibiyetle onları ikinciliğe itti. Herkes, o an her şeyin normale döneceğini düşünüyordu. Ama sonraki pazar yine 1-0 galip geldiler ve zorlu, kötü zafer serilerine devam ettiler. Bahar geldiğinde şampiyonun sadece bir puan gerisindeydiler. Son maçları, 'o penaltı' dolayısıyla tarihiydi. Evlerin çatıları dahi stadyum gibi tıka basa doluydu. Herkes Deportivo Belgrano'nun ilk turdaki yedi gollü galibiyeti tekrarlayacağını bekliyordu. Elmaların kızarmaya başladığı, serin ve güneşli bir gündü. Estrella Polar'ın 500'den fazla taraftarı bir tribünü ele geçirmişti. İtfaiyeciler sakinleşmeleri için hortumlarını kullanmak zorunda kaldı.

Penaltıyı veren hakem sara hastası, ev sahibi takımın piyangosunu satan Herminio Silva'ydı. İkinci yarının 40. dakikasında 1-1'lik eşitlik devam ederken, Deportivo Belgrano'luların rakip ceza sahası içinde attıkları taklalar ve hokkabazlıkları görmezden geldiğinde, herkes Silva'nın işiyle oynadığının farkındaydı. Ancak beraberlik, ev sahibi takımın şampiyonluğu için yeterliydi. Herminio Silva da şerefini korumak istiyordu ve herhangi bir müdahale olmadığından penaltı vermedi.

Ancak ikinci yarının 42. dakikasında Estrella Polar'ın sol açığı çok uzaklardan bir gol buldu ve skoru 2-1 yaptı. Herkesin ağzı açık kalmıştı. Bu andan itibaren, Herminio Silva da artık işini düşünebilirdi. Padini ceza sahasına girene kadar maçı uzattı. Daha defans oyuncuları ona yaklaşmadan düdüğünü güçlü ve gösterişli bir şekilde çalıp penaltıyı verdi. O dönem penaltı atışının yeri beyaz nokta ile işaretlenmiyordu. 12 adım sayılması gerekiyordu. Silva topu almayı bile başaramadı. Çünkü Estrella Polar'ın sağ beki Colo Rivero burnuna attığı yumrukla onu bayılttı. Kavga hava kararana kadar devam ederken ne sahayı boşaltmak ne de Herminio Silva'yı uyandırmak için bir yol vardı. Komiser, elinde yanmış fener ile havaya ateş açarak maçı erteledi. O gece askeri yetkili, olağanüstü hâl benzeri bir durum ilan ederek, o köyde yaşamayan herkesin oradan trenle gönderilmesini emretti.

Salı günü toplanan lig komitesine göre penaltı çalındıktan sonra oynanması gereken 20 saniye vardı. Bu bölüm, penaltıyı kullanacak Constante Gauno ile kaleci Gato Diaz arasında, aynı statta, kapalı kapılar ardında, bir sonraki pazar günü oynanacaktı. Böylece penaltı bir hafta sürdü. Eğer herhangi biri bana aksini ispatlamazsa bu tarihin en uzun penaltısıydı. Çarşamba günü okulu kırıp komşu köyü gözetlemeye gittik. Kulüp kapalıydı. Tüm erkekler tepelerin arasındaki sahada toplanmıştı. Gato Diaz'a penaltı atmak için uzun bir sıra yapmışlardı. Siyah takımlı ve benli hoca da onlara, kaleciyi maça hazır hale getirecek en iyi yöntemin bu olduğunu açıklıyordu.

Sonunda herkes penaltısını kullanmıştı. Gato da bir çoğunu kurtarmıştı çünkü ya espadril ya da mokasenlerle şut çekiliyordu. Kuyruktaki bodur ve sessiz bir asker potiniyle pis burun vurdu. Neredeyse ağları deliyordu. Güneşin batmasıyla birlikte köye döndüler. Kulübü açtılar ve kağıt oynamaya koyuldular. Gece boyunca Diaz'ın ağzını bıçak açmadı. Sert ve beyaz saçını geriye atıp durdu. Yemeğini bitirdikten sonra ağzına bir kürdan koydu ve dedi ki:

- Constante sağa vuruyor.
- Her zaman, dedi kulüp başkanı.
- Ama benim bildiğimi biliyor.
- O zaman ayvayı yedik.
- Evet ama onun bildiğini biliyorum, dedi Gato.
- O zaman sola atla ve hazır ol, dedi masadaki birkaç kişi.
- Hayır. Onun bildiğini bildiğimi biliyor, dedi Gato Diaz ve ayağa kalkıp uyumaya gitti.

Gato'nun düşünceli bir şekilde yürüdüğünü gören kulüp başkanı "Gato her zamankinden daha garip" dedi. Salı ve çarşamba antrenmana gitmedi. Perşembe günü raylarda yürürken kendi kendine konuşuyor, kuyruğu kesik bir köpek de onu takip ediyordu. Bisikletçide çalışan adam endişeli bir şekilde sordu:

- Kurtarabilecek misin?
- Bilmiyorum. Benim için neyi değiştirecek ki bu?
- Kabul edileceğiz Gato, Belgrano y.vşaklarının dersini vereceğiz.
- Ben Ferreyra'lı sarışın beni sevmeyi istediğinde kabul görmüş olacağım.

OYNANMASI GEREKEN 20 SANİYE VARDI. BU BÖLÜM, CONSTANTE GAUNO İLE KALECİ GATO DIAZ ARASINDA OYNANACAKTI.

Eve dönmek için köpeğe ıslık çaldı. Cuma günü köyün muhtarı şebek gibi sırıtarak elinde bir buket çiçekle içeri girdiğinde, Ferreyra'lı sarışın tuhafiyede müşterilerle ilgileniyordu. "Bunu Gato Diaz gönderdi ve sen de ona, pazartesi gününe kadar sevgili olduğunuzu söyleyeceksin." Sarışın, yüzünü buruşturarak "Zavallı" dedi. Neuquen'den otobüsle gelen çiçeklere bakmadı bile.

Gece birlikte sinemaya gittiler. Gato sigara içmek için fuayeye çıktı. Ferreyra'lı sarışın cüzdanı eteğinin üstünde, kafasını kaldırmadan programı tekrar tekrar okuyarak, kısık ışığın altında tek başına kaldı. Cumartesi öğleden sonra Gato Diaz iki ödünç bisiklet istedi ve nehir kıyısında yürümeye gittiler. Güneş batarken onu öpmek istedi ama Ferreyra'lı sarışın yüzünü çevirip "Belki pazar gecesi, penaltıyı kurtardıktan sonra" dedi.

- Nasıl bileceğim, dedi Diaz.
- Neyi nasıl bileceksin?
- Ne tarafa atlamam gerektiğini.

Ferreyra'lı sarışın elinden tutup onu bisikletleri bıraktıkları yere kadar götürdü.

– Bu hayatta kimin kimi kandırdığını asla bilemezsin, dedi.
– Ya kurtaramazsam, diye sordu.
– O zaman beni sevmiyorsun demektir, diye cevapladı sarışın. Ve köye döndüler.

Penaltının kullanıldığı pazar, kulüpten 20 kamyon dolusu insan çıktı ama polis köy girişinde onları durdurdu. Yolun kenarında, güneşin altında beklemek zorunda kaldılar. O dönem, o topraklarda ne radyo yayını ne de kapıları kapalı bir sahada neler olduğundan haberdar olmanın bir yolu vardı. Bu yüzden Estrella Polar taraftarları, stat ve yol arasında iletişim ağı kurdular. Bisikletçi, kaleyi gören bir çatıya çıkıp kaldırımda bekleyen bir başkasına olanları anlattı. O da 20 metre ötesinde bekleyene aktardı. Bu şekilde, her detay Estrella Polar taraftarlarının beklediği yere ulaşıyordu.

Öğleden sonra üçte, iki takım da maç yapacaklarmış gibi formalarıyla sahaya çıktı. Herminio Silva, solmuş ama temiz, siyah bir forma giyiyordu. Orta yuvarlakta herkes toplanır toplanmaz, geçen pazar Colo Rivero'nun yumruk

Fotoğraf AP Images

attığı noktaya gitti. Onu oyundan ihraç etti. Henüz kırmızı kart kullanılmaya başlanmamıştı. Herminio, düdüğünün bağlı olduğu eli titrerken soyunma odalarına giden tünelin girişini gösterdi. Sonunda polis, penaltıyı görmek isteyen Colo'yu zorla sahanın dışına çıkarttı. Ardından hakem topu kalçasına bastırarak kaleye gitti. 12 adım sayıp topu yerine koydu. Gato Diaz saçlarını jölelemişti ve kafası alüminyum tencere gibi parlıyordu. Onları tam kalenin arkasında, sahayı çevreleyen kalın duvardan izliyorduk. Kale çizgisinde çıplak ellerini birbirine sürtmeye başladığında, Constante Gauna'nın topu nereye göndereceğine dair bahis oynamaya başladık.

Yollarda trafik durmuştu. Tüm vadi bu ana odaklanmıştı çünkü Deportivo Belgrano 10 yıldır hiçbir şampiyonayı kaybetmemişti. Polis de ne olduğunu bilmek istiyordu. Bunun için bilgi zincirinin üç kilometreye ulaşmasına izin vermişti. Haberler kulaktan kulağa, sadece nefes alışverişi sırasında kesilerek aktarılıyordu.

Herminio Silva iki kulübün yöneticilerini, teknik direktörlerini ve köyün kolluk kuvvetlerini saha dışına göndermeyi başardığında, saat tam üç buçukta, Constante Gauna topu düzeltmek için penaltı noktasına yaklaştı. Zayıf ve kaslıydı. O kadar kalın kaşları vardı ki adeta yüzünü ikiye ayırıyorlardı. Hayatında birçok penaltı kullanmış olsa da(daha sonra kaç penaltı attığını sayacaktı) bu penaltıyı uyanıkken ya da uyurken kullanmaya devam edecekti.

Dörde çeyrek kala Herminio Silva top ile kalenin tam ortasında durdu. Düdüğü ağzına götürdü ve tüm kuvvetiyle üfledi. Çok gergindi ve güneş ensesini yakıyordu. Top kaleye doğru harekete geçtiğinde gözleri seyirdi ve köpükler kusarak sırt üstü yere düştü. Diaz bir adım öne çıkıp sağa atladı. Top döne döne kalenin ortasına doğru gidiyordu ve Constante Gauna, o an Gato Diaz'ın bacaklarının topu çeleceğini tahmin ediyordu. Gato, o geceki dansı düşünüyordu. Geç gelen zaferini ve birinin koşup topu kornere atması gerektiğini, çünkü topun hâlâ oyunda olduğunu kafasından geçiriyordu.

Ufak Mirabelli, herkesten önce ulaşıp topu dikenli tellere doğru, oyun alanı dışına attı. Ancak hakem Herminio Silva, bunu göremedi. Çünkü yerde sara nöbeti geçiriyordu. Estrella Polar'lı futbolcuların hepsi Gato Diaz'ın üstüne atladığında yan hakem bayrağı kapalı şekilde Herminio Silva'ya doğru koşuyordu. Oturduğumuz duvardan bağırtısını duyuyorduk: "Geçerli değil! Geçerli değil!"
Haber kulaktan kulağa coşkulu bir şekilde yayıldı. Gato'nun kurtarışı ve hakemin bayılışı... "Geçerli değil" haberi şaşırmış haberciler tarafından kekelenerek iletilmesine karşın yol boyundaki herkes şarap şişelerini açıp kutlamaya başlamıştı.

Sara atağından sarsılmış Herminio Silva ayağa kalkana kadar kesin bir cevap yoktu. İlk sorusu "Ne oldu?" olmuştu. Ona anlattıklarında kafasını sallayarak penaltının tekrarlanacağını söyledi. Çünkü orada değildi ve kural kitabı hakem baygınsa maçın oynanamayacağını söylüyordu. O an Gato Diaz, Deportivo Belgrano'nun piyango satıcısını dövmek isteyenlerden uzaklaştı. Onlara çabuk olmaları gerektiğini, o gece bir randevusu ve sözü olduğunu söyleyerek bir kez daha kale çizgisine geçti.

Constante Gauna özgüvenini kaybetmişti. Bunun üzerine atışı Padini'ye teklif etti. Ancak sonra yeniden topun başına geçti. Bu sırada yan hakem, ayakta kalması için Herminio Silva'ya yardım ediyordu. Dışarıdan, zafer turuna çıkanların korna sesleri gelirken Estrella Polar'lı futbolcular sahayı polis çemberinde terk etmeye başlamıştı.

Constante Gauna topa doğru geldi ve vuruşunu yaptı. Top sol köşeye doğru giderken Gato Diaz da aynı köşeye başka hiçbir zaman sahip olmadığı bir zarafet ve güven ile uzandı. Gauna, havaya baktıktan sonra ağlamaya başladı. Biz de duvardan atlayıp yaşlı ve büyük elleri arasındaki topa sanki dönme dolapta ücretsiz tur kazanmış gibi bakan Diaz'ı yakından görmeyip gittik.

İki yıl sonra -ben küstah bir genç, o ise bir virane iken- onunla bir kez daha karşılaştım. Büyük ve açık parmaklarıyla, ayak uçlarının üzerinde çömelmiş bir halde 12 adım uzağımdaydı. Bir parmağında Ferreyra'lı sarışına ait olmayan bir yüzük takılıydı. Kendi gibi yerli ve yaşlı olan Colo Rivero'nun kız kardeşinin yüzüğüydü bu. Gözlerine bakmaktan kaçındım. Ağırlığımı diğer tarafa verdim. Sol alt köşeye doğru, zor ve zaferin yükünün üzerinde olduğunu bilerek vurdum. Kaleden topu çıkarmaya gittiğimde Gato Diaz hırpalanmış bir köpek gibi doğruluyordu.

"Aferin evlat. Yaşlandığında Gato Diaz'a gol attığını anlatacaksın ama o zaman kimse benim kim olduğumu hatırlamayacak."

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

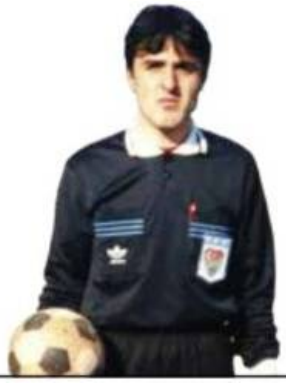
EŞCİNSELLİK BİR KARAR DEĞİL AMA EŞCİNSEL OLDUĞUNU AÇIKLAMAK, BU DEVİRDE DAHİ TÜRLÜ SORUNLARLA YÜZLEŞMEYİ GEREKTİREN BİR KARAR

KÜÇÜK İSKENDER

Dayatılandan farklı cinsel yönelimi olan kişinin -'içinde' dönenleri bir kenara bırakırsak- en büyük sıkıntısı; ailesi, dostları, iş arkadaşları, yaşadığı muhit, okul arkadaşları veya yoğunluğunu hissettiren dini kurumlarca dışlanması, şiddete uğrama olasılığıdır. Kıta Avrupası bu baskıyı kısmen aşmış görünse de 'dışlanmayı göze alarak dışarı çıkmak', İngilizce söylersek *'coming out of closet' (dolaptan/saklandığı yerden dışarı çıkmak);* yani kısaca *'coming out'*, heteroseksüeller (düzcinseller) için de bir donma, bir duraklama nedenidir: Çünkü *top auta çıkmıştır* – oyun durur.

Spor alanındaki eşcinsellerin *down low* (neredeyse ömür boyu açılamamak) sendromu diyebileceğimiz bir ruh cenderesinde bocalaması ise kaçınılmaz; bulundukları kulüp veya bağlı oldukları kuruluşlar, o kişinin ailesi, muhiti ve arkadaş çevresidir bir bakıma. İşe bir de o coğrafyanın -mesela bizim gibi bir ülkenin- dini duyarlılığını, düşkünlüğünü, günah yaftalamasını eklersek, eril ağırlığını hissettiren bir takım ruhunda eşcinsel bakış açısına zerre yer yoktur. Aynı soyunma odasında soyunup giyinen, aynı yerde duş alan, kampta aynı odada konaklayan bu insanlar büyük bir kâbusa mahkum edileceklerdir. Düzcinseller tedirginlik, nefret benzeri gergin duygularda trapeze gelirken, eşcinseller aşağılanma ile beğenme arasında tahterevalliye oturacaktır ne yazık ki.

2009 yılında, Türkiye'de il hakemi Halil İbrahim Dinçdağ, eşcinsel olduğu için meslekten ihraç edildi. Gerekçe olarak Dinçdağ'a GATA'dan verilen *'Askerliğe elverişli değildir'* (çürük) raporu gösterildi. Haber, kimliğin gizlenmesine dair mahkeme kararına rağmen "Trabzonlu hakem H. İ. D." şeklinde verildiği için, hakemin kimliği de kısa sürede ortaya çıktı. Dinçdağ, hakemlik lisansı elinden alınıp kimliği deşifre edildikten sonra hiçbir yerde işe alınmadığını ve Karadeniz mafyası tarafından ölümle tehdit edildiğini iddia etti. Göreve iade edilmesi için Türkiye Futbol Federasyonu'na dava açtı. Ancak eşcinsel olan Dinçdağ'ı dinleyen, hakkını savunma sorumluluğu taşıyan resmi kanallar da olaya tribün lisanıyla *'ibne hakem'* anlayışıyla yaklaştığından *topun auta çıkması* maçın seyrini asla değiştirmedi.

2009 YILINDA, TÜRKİYE'DE İL HAKEMİ HALİL İBRAHİM DİNÇDAĞ, EŞCİNSEL OLDUĞU İÇİN MESLEKTEN İHRAÇ EDİLDİ.

Hafızam beni yanıltmıyorsa yıllar önce duayen tiyatro oyuncusu İsmet Ay da kendisine sorulan "Hangi futbolcuyu beğeniyorsunuz?" sorusuna, rahat kimliğiyle "Prekazi; duran toplara çok iyi vuruyor" yanıtını verirken hem halkın sokak jargonundan beslenmiş hem de ironiye dayanarak futbola yakınlığını, futbolun eşcinsele bakış açısını eleştirmişti.

Her şeyden şüpheleneceksek, her şey bizi cinsel merakımızla şekillendirecek ve bir tehdit oluşturacaksa Pascal'ın şort içi çalışmalarına alkış tutan zihniyet, şüphesiz düzcinselliği su götürmez Pereira'nın gol sevincini top toplayıcı çocukla paylaşmasını manşetten veren medyanın septik muhafazakârlığıyla örtüşecektir.

Dünyanın her yerinde 'dolaptan çıkan' sporcular bireysel özgürlüklerini ilan etseler de çoğunun hikâyesi mutsuz sonlandı: Robbie Rogers; Leeds United, Heerenveen, LA Galaxy formalarını giydi. Amerikalı futbolcu, eşcinsellik bayrağını açtıktan sonra yedeğe çekildi ve 26 yaşında futbolu bıraktı. İngiliz futbolcu Justin Fashanu, baskılar sonucu intihar etti. Teniste ortam biraz daha rahat, sporcular daha dokunulmaz gibi görünse de lezbiyenliğe 'seyir açısından hoşgörü' erkek egemenliğinin sınırlarını zorladı ve 2013'te Fransa'nın eşcinsel evliliğe izin veren yasası Fransa Açık Finali'nde protestoya maruz kaldı.

Fatih Ürek'in 2012'de Edirne Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nde ağalık ihalesine gireceği haberine yönelik tepkileri de atlamamak gerek. Oysa meraklıları bilirler ki pornografik içerikli birçok gay sitesinde bizim yağlı güreşimiz homoerotik hâkimiyetini sürdürmektedir.

Erkeklik üzerinden düzcinselliği hem LGBTİ bireylerine hem de kadınlara dayatan tek yönlü akıl, bana sürekli Stephen Daldry imzalı, 2000 yapımı *Billy Elliot* filmini hatırlatır; baleye ilgi duyan oğlunu boksa iten baba figürü, kabullenememe üzerine incelikli bir örnektir.

Ama futbolu, despot cinselliği ve *coming out*'u birlikte harmanlayan en önemli çalışma, İzlandalı post-rock grubu Sigur Rós'un *Viðrar vel til loftárása* adlı şarkısına çekilen kliptir.

Top auta çıksa da, oyun birileri için dursa da skor tabelasındaki sonuç LGBTİ'leri asla bağlamayacaktır. Bu da kesin.

S

Fotoğraf DepoPhotos

HENIN'İN YALNIZLIĞI

TEK EL BACKHAND HİÇ BU KADAR GÜZEL OLMAMIŞTI. JUSTINE HENIN DÖRT YIL ÖNCE EMEKLİ OLDU AMA OYUNU HÂLÂ HAFIZALARIMIZDA...

Fotoğraf Getty Images Turkey

EMRE YAZICIOL

Ne zaman onun taraftarı olduğumu hatırlamıyorum. Anlattığım ilk grand slam finali olan 2006 Avustralya Açık'ta herkese kötü bir sürpriz yapmıştı. Bir tarafta o, diğer tarafta aynı benim gibi ilk grand slam finalindeki Amelie Mauresmo. O maçı daha sonra tekrar izlemedim, Henin'in kaybettiği önemli hiçbir maçı izlemediğim gibi. Mauresmo'nun sinir bozucu ama bir o kadar da etkili bir oyun planıyla maça girdiğini ve Henin'i altüst ettiğini anımsıyorum. Gösterişli şeyler yapmaya çalışmıyor, topu geri çizgiye yakın şekilde şişirerek 1.67'lik Henin'in boy dezavantajından istifade ediyordu. İlk set 6-1 bitti. İkinci sette Mauresmo hiç bozmadan devam ederken skor 2-0'a geldiğinde film koptu. Belçikalı, o anda kimsenin hakkında herhangi bir fikre sahip olmadığı rahatsızlığı sebebiyle maçtan çekildiğini belirtti. Gümbür gümbür oynayarak kariyerindeki en özel ana, ilk grand slam şampiyonluğuna gitmekte olan Mauresmo'nun keyfine limon sıkmıştı. İlaveten, bir slam finali izlemek için stadyumu dolduran, belki aylar öncesinden heves edip parasını ve zamanını harcayan seyirciye de, televizyon başındaki izleyenlere de büyük yanlış yapmıştı.

Tenisin yazılı olmayan kaidelerinden pek çoğunu delik deşik etti o gece Henin. Eğer ayakta durmanızı dahi engelleyecek kadar ciddi bir akut sakatlık yaşamadıysanız, rakibinizin finişe ulaşmasına az kalmışken maçı bırakmazsınız. Eğer o maç bir grand slam finaliyse bunu aklınızdan dahi geçirmezsiniz.

Daha sonra öğrendik ki omuz sakatlığı için kullandığı ilaçlar ve aşırı stres sebebiyle mide spazmı geçirmiş. Tenis kamuoyunu lupus, ebola ya da çiçek hastalığı haricinde bir şey zaten kesmeyecekti, o ayrı ama böylesi bir mazeret, günler öncesinden sözleşilen randevuya bir saat kala mesajla "Ya canım ben biraz kırıklık hissediyorum da, çıkamayacağım galiba kusura bakma" demekten farklı değildi.

Üstelik sicili de bozuktu evvelden. 2003 Roland Garros yarı finalinde Serena Williams'a karşı oynadığı maçta yaşanan ve kariyeri boyunca peşini bırakmayacak olan bir ayıbı vardı. Serena, üçüncü sette 4-2 öndeydi ve yedinci oyunda da 30-0'ı bulmuştu. İlk servisini oyuna sokacakken Henin, hazır olmadığını ifade eder biçimde elini kaldırdı. Serena'nın servisi oyuna girmedi ve Amerikalı, doğal olarak hakemden ilk servis tekrarı istedi. Pozisyonu Henin'e soran hakem, ondan bir teyit alamayınca servisi tekrar ettirmedi. Serena sonraki dört puanı ve ardından da maçı kaybetti. Henin finalde vatandaşı Clijsters'ı mağlup ederek şampiyon oldu. Ne Serena ne de tenis dünyası, literatüre 'el hadisesi' diye geçen bu anı asla unutmadı.

2004'te olimpiyat şampiyonu olduktan sonra ülkesine dönüşünde havalimanı mahşer yeriydi. Herkes bilir ki Belçika her dakika olimpiyat altını kazanan bir ülke değildir. Binlerce insan bu coşkuyu onunla beraber yaşayabilmek için toplanmıştı o gün. Ama Henin ne yaptı?

NE ZAMAN TARAFTARI OLDUM, HATIRLAMIYORUM. AÇIKÇASI, EN BAŞINDAN BERİ GÜNAHLARIN (!) OYUNCUSUYDU JUJU.

Yorgun olduğu gerekçesiyle kimseye görünmeden arka kapıdan sıvıştı. Halktan kopuk, züppenin tekiydi o artık insanların gözünde. Herkesle can ciğer kuzu sarması, milletin adamı Kim Clijsters etraftayken bu yargıyı vermek de hayli kolaydı zaten.

Ne zaman onun taraftarı olduğumu hatırlamıyorum. Açıkçası, en başından beri günahların (!) oyuncusuydu 'Juju.' Ama bunca falsosuna rağmen neden onun taraftarı olduğumu sanırım izah edebilirim.

Dünya, içe dönük insanlar için zor bir yer. Ofiste sadece işini yapan, çok fazla göz teması kurmayan güvenlikçiyi ne kadar da çabuk yaftalarız 'meymenetsiz' diye. "Gülmeyi bilmeyen dükkan açmasın" bizdeki deyişlerden biri ama dünya dillerinin birçoğunda üç aşağı beş yukarı karşılığı var. Yani girişimci, sadece kaliteli mal satsa olmuyor. İlla oynamak, şirinlik yapmak zorunda. Göz önündeki sporcular, ticaret sicil gazetesinde 'eğlendirici' diye kayıtlı oldukları için, bu anlamda üzerlerindeki yük de manava kasaba göre daha fazla elbette. Pesimist, sessiz, utangaç olmak, hem oyun alanında rakibe üstünlük kurmayı hem de süper kahraman sevdalısı kitlelere kendini kabul ettirmeyi zorlaştırıyor.

Henüz 12 yaşında annesini kaybetti Justine Henin. Güzel bir kız değildi, çevresinde çok

sayıda erkeğin olduğu yegâne dönem 4-5 yaşlarında Rochefort'ta futbol oynadığı günlerdi. 2001'de, 19 yaşında Wimbledon finaline çıktı. Venus Williams'a üç sette kaybettikten hemen sonra, Georges Rosiere'in, yani 'yakınım' diyebildiği birkaç insandan biri olan büyükbabasının vefat haberini aldı soyunma odasında. 21 yaşında, zaten arasının açık olduğu babasıyla ilişkisini tamamen koparmak pahasına, kendisine ilgi gösteren ilk erkek olan boş gezenin boş kalfası Pierre-Yves Hardenne ile evlendi. Beş sene sonra Pierre-Yves'in, Henin'i mali açıdan sömürdüğü ve onu başka kadınlarla aldattığı ortaya çıkacak, ikili tek celsede boşanacaktı.

Tabiatı itibarıyla pek sokulgan biri olmayan Henin'i, bu yaşadıkları iyiden iyiye hoyratlaştırdı. Müthiş yeteneğiyle basamakları hızlıca tırmanırken kalabalıklar içinde yalnızlığı iliklerine kadar hisseden yirmili yaşlarında genç bir kadından bahsediyoruz. Her zaman en doğru kararları vermedi, kabul. Ama dünyayla baş etmenin bir yolunu bulmalıydı ve kendini koruyabilmek için ne yapabiliyorsa onu yaptı çoğu kez. Asosyal olmak bir tercih değildi. Donanımı başka türlüsüne izin vermiyordu sadece. Bilakis bir yüktü bu. Kameraların önünde yaşarken aslında görünmez olmak isteyen, dünyanın bir numarası... Sürekli elleri titrediği hâlde dünyanın en iyisi olmayı başaran bir cerrah gibi sanki. Bu kolay bir şey değil.

Tenisin giderek uzunların sporu olmaya başladığı bir çağda yarıştı. Williams'ların bizatihi kendileri ve kadınlar tenisinin yapısını belki de bir daha asla geri dönülmeyecek şekilde değiştiren 'güç tenisi' ekollerinden doğan golemlerine karşı, Kastamonu'nun Devrek kazasında hâlâ el işçiliğiyle baston imal eden mahir bir ustaydı o.

HENIN GİBİ OYNAYAN BİR KADINI, BIRAKIN KENDİ JENERASYONUNDA, TARİHİN HERHANGİ BİR DİLİMİNDE BULMAK İMKANSIZA YAKIN. ONA İLGİMİN ÖZÜ DE BU.

HENIN, WILLIAMS'LARIN KADINLAR TENİSİNİ BELKİ DE ASLA GERİ DÖNÜLMEYECEK ŞEKİLDE DEĞİŞTİRDİĞİ BİR ÇAĞDA YARIŞTI.

Martina Navratilova onun için birçok defalar " WTA'in Roger Federer'i" dedi. İbret alabilenler için büyük gizler barındıran bir cümleydi bu. Bir kere söyleyeni, tenis tarihinin en yetenekli kadın oyuncusu olarak kabul görmüştür hep. Oyunculuk kariyerini bitirdikten sonra da tenise yön veren en büyük kanaat önderlerinden olageldi. Tenisle ucundan kıyısından ilgili herkes, bir kadın oyuncuyu bir erkek oyuncuyla kıyaslamanın başlangıç seviyesinde bir hata, kara cahillik düzeyinde bir gaf olduğunu bilir. Ama bu saf yeteneği tanımlamak için alelade sıfatlardan fazlasına ihtiyaç vardı ve Navratilova'nın ezberleri bozmaktan başka seçeneği yoktu. Övgü, her şey beraber düşünüldüğünde "Tenisin gelmiş geçmiş en yetenekli kadın oyuncusu" payesi olarak da okunabilir. Bir diğer duayen John McEnroe, Henin'in backhand'ini "Kadın ya da erkek, gördüğüm en üst düzey tek el backhand" diye nitelendirmişti. Sınırları zorlayan bir başka övgü daha.

Beni en çok etkileyen ise Justine Henin'in tam anlamıyla eşsiz oluşu. Bunu yine en iyi Roger Federer'e referans vererek anlatmak mümkün. Federer'in muhteşem bir oyunu var. Bir tenis fanatiği olarak bu oyunun ne şekilde icra edilmesi gerektiğine dair kafamdaki bütün fikirler onda vücut buluyor. Erkekler tenisinin gelmiş geçmiş en büyük, en özel oyuncusu belki de. Ama ufak bir nokta var. Roger ne kadar yüce olursa olsun, ATP'de onunkine benzer oyuna sahip birçok oyuncu görmek mümkün. All-court tenisi oynayan, kitaptaki her vuruşu yapabilen bu adamlara Dimitrov ya da Gasquet şöyle dursun, 200- 300 küsur numaralarda bile rastladığınız olur. Gelgelelim Henin gibi oynayan bir kadını, bırakın kendi jenerasyonunda, tarihin herhangi bir diliminde bulmak imkânsıza yakın. Ona olan muhabbetimin özü de sanırım bu nokta.

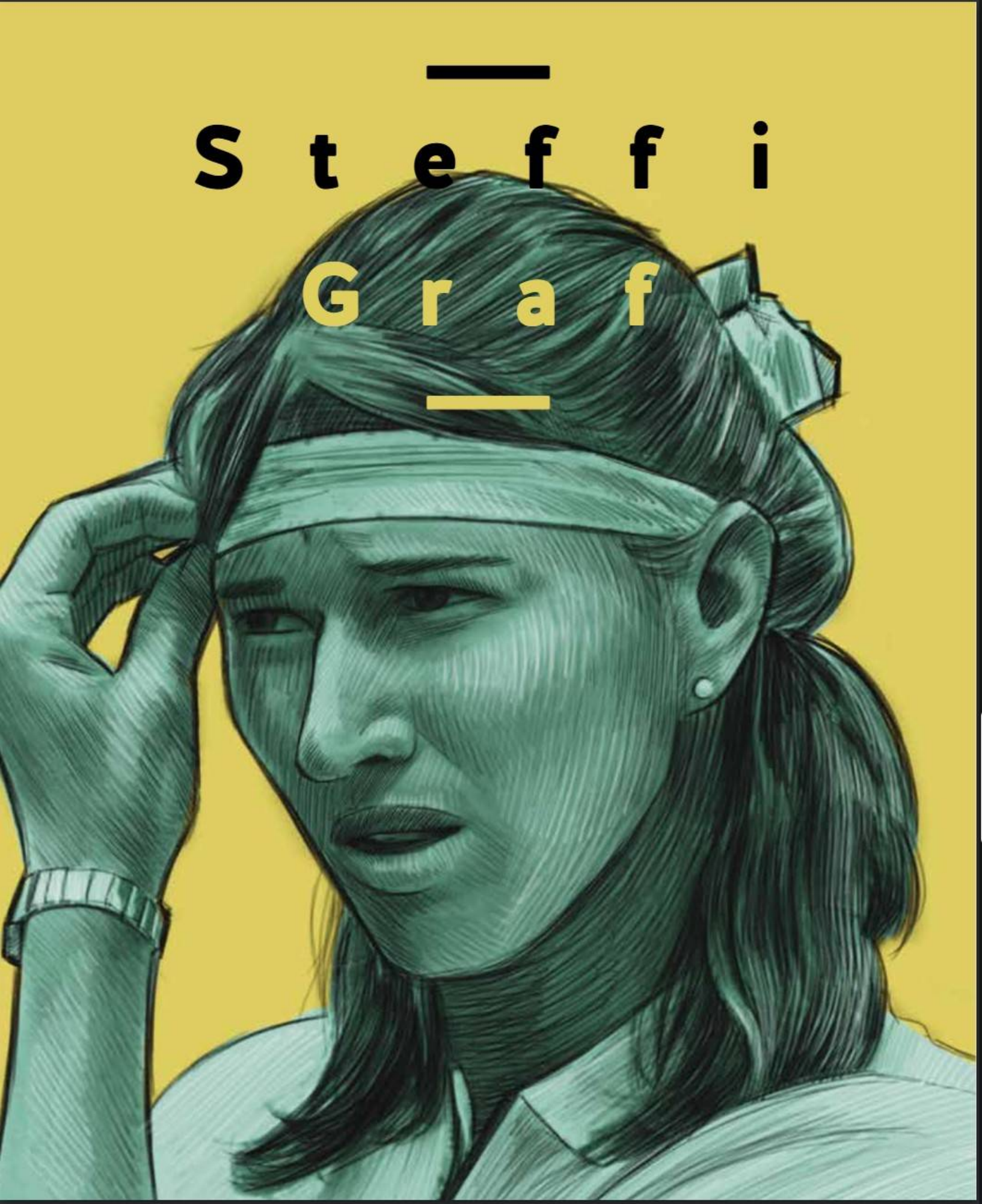
2008 yılında dünya bir numarasıyken tenisi bırakıp 16 ay ayrı kaldı. Geri döndükten sekiz ay sonra Wimbledon 2010'da Clijsters'a karşı dirseğinden yaşadığı sakatlık, 2011 başında yeniden ve bu kez kati olarak spordan kopmasına neden oldu. Emekli olduğunda henüz 29 yaşındaydı, 12 slam finali oynamış, bunlardan yedisini kazanmış, araya bir de olimpiyat tekler altını sıkıştırmıştı. İki kez final oynayıp kazanamadığı Wimbledon ve bunun sonucu olarak tamamlayamadığı kariyer grand slam'i, Justine için olduğu kadar benim için de bir ukde. Artık 33'ünde bir anne ve doğduğu kentin belediye başkanlığını yapıyor ama kadınlar tenisinin son büyük sanatçısı belki sırf bunun için bir kez daha döner gelir.

Bu, beni gerçekten çok mutlu ederdi.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

Steffi Graf

YERYÜZÜNDE İKİ SÜRGÜN

"hepsi beyhudeymiş
ey vatanım
henüz vaktimiz varken
gel dostça ayrılalım"

(Juan Goytisolo,
Kimlik Belirtileri,
çev. Neyire Gül Işık)

BAŞKA ÜLKELERİN MİLLİ FORMALARINI GİYENLER SADECE BECKY HAMMON VE JR HOLDEN DEĞİLDİ. ANCAK İKİSİ, FARKLI YOLLARDAN İLERLEYİP AYNI NOKTADA BULUŞMAYI BAŞARDI

CEM PEKDOĞRU

GÜNEY DAKOTA'DA YETİŞMİŞTİ. GÜNLERİNİ AVCILIK, BALIKÇILIK VE CUMHURİYETÇİLİKLE GEÇİREN AİLEDEN GELİYORDU.

BECKY

San Antonio Spurs, yeni sezonun dördüncü maçı için Madison Square Garden'da (MSG). Takım üçüncü çeyrekte iyi sinyaller vermiyor, bir ara hücum ritmi tamamen kayboluyor. 82 maçlık bir takvimin en önemsiz görünen durağında dahi sezon için belirleyici bir şeyle karşılaşılabileceğini bilecek kadar uzun süredir şampiyonluk mücadelesi veriyorlar. Son çeyrek öncesinde altı kişilik geniş asistan kadrosu, Gregg Popovich'in yanında saf tutmuş, koça kulak veriyor. Bir açık kalp ameliyatındaki doktorlar kadar ciddi görünüyorlar.

Asistanlardan bir tanesi için burası herhangi bir durak değil. Becky Hammon, kadın basketbolunda ortalama bir programa sahip Colorado State'i saygın bir konuma yükseltmekle geçirdiği dört yılın ardından 1999 WNBA seçmelerine girmiş, ancak adı okunan 50 oyuncudan biri olamamıştı. Sebebini anlamak zor değildi; çok değerli draft hakkını 1.68 boyunda, yavaş bir beyaz oyuncudan kullanacak kadar açık görüşlü bir takım yöneticisi çıkmamıştı. Bu büyük etiketlerin sahada gördükleri oyun zekasını, top hakimiyetini ve şut kabiliyetini gölgelemesine izin veriyorlardı. Hiç kimsenin onlara Becky Hammon'ı neden pas geçtiklerini sormayacaklarından emin olmaları da işlerini kolaylaştırıyordu muhakkak. Sonunda ona bir şans vermeye cüret eden ve sezon öncesi kampına çağıran takım New York Liberty oldu.

MSG tarihindeki en unutulmaz yüz gece arasında bir Liberty maçı olduğunu sanmıyorum. Buna karşın, Hammon'ın sekiz sezonluk Liberty hikâyesinin birçok seyircinin kişisel tarihine unutulmaz geceler eklediğinden eminim. Henüz birkaç ay önce bu salonda kendisine bir 'Onur Yüzüğü' dahi takdim edildi. Güney Dakota'da yetişmişti ve insanların Güney Dakota'da yetişenlerden beklediği gibi, günlerini avcılık, balıkçılık ve Cumhuriyetçilik ile geçiren bir aileden geliyordu. Şu anda ise olduğu yere aitmiş gibi duruyor – bir *New Yorker*. Yüzündeki gülümseme ve kırışıklıklar arasında yolumu yitiriyorum. Bu yüzün bir çocuğa mı, yoksa bir nineye mi ait olduğuna karar veremiyorum. John Berger'a göre tarihi anlarda bu olurmuş; böyle anlarda bazen iki, üç, hatta dört kuşağın bir saate sığdığı ve birlikte var olduğu görülürmüş. 1999 NBA Finallerinden beridir, bir Knicks-Spurs maçına zaplayan hiç kimse zihnini tarihi bir ana tanıklık etme fikriyle meşgul etmemiştir. Ama bu, kesinlikle tarihi bir an. Birkaç sene içinde, Becky Hammon bir NBA takımının başında sahaya çıkan ilk kadın başantrenör olduğunda bunun farkına varanların sayısı artacak.

Hammon tarih yazmaya dün gece başlamadı ve yaptığının etkileri yarın sabahın ötesine geçecek. O gün geldiğinde tanınabilir olacak tarihi anlardan bir başkası ise şimdilerde 2008 yazında ikamet ediyor.

Yaptığı patlamanın ardından beş sezonda dört kez All-Star seçilen Hammon, buna rağmen San Antonio Silver Stars'a gönderilmişti. Yeni evindeki ilk sezonunda oyununu yukarıya taşıdı ve MVP oylamasında ikinci oldu. Ödülü kazananın bir Avustralyalı olduğunu göz önüne alınca, o gün için basketbol oynayan en iyi Amerikalı olduğu iddia edilebilirdi. Ama herkes böyle düşünmüyordu. 23 kişilik Beijing 2008 milli takım kadrosunda Hammon'a yer yoktu.

Günlerini hak ettiği değeri görmemekten şikayet ederek geçiren insanların çağında bir sandalye de o çekebilirdi. Yeteri kadar sebebi vardı. Bunun yerine hayatı boyunca yaptığını tekrarladı, ne istediğini bilerek girdiği bir odadaki en akıllı kişi oldu. Olimpiyat rüyasını gerçeğe dönüştürmek için kapısını çalan Rusya'nın teklifini kabul etti.

JR HOLDEN

Odadaki en akıllı kişi olmayı alışkanlık hâline getirdiyseniz, bir yerde yanlış yapıyorsunuz demektir. Bir an önce farklı odaları denemeye

Fotoğraf Getty Images Turkey

başlamalısınız. Yoksa bunun bir yüke dönüşmesi kaçınılmazdır. Hatta bir lanete.

JR Holden'ın gençliği aptalca hatalarla doluydu. İki saat mesafedeki bir kolej partisine gitmek için büyükannesinden yadigâr külüstürüyle yola çıktığında ya da NCAA turnuvasına katılmak adına son şansını Patriot League yarı finalinde üst üste iki teknik faul ile oyundan atılarak heba ettiğinde odadaki en akıllı kişi olmadığı açıktı. Hayatı boyunca basketbol oynamak istiyordu, yetenekleriyle birkaç menajeri etkilemeyi başarmıştı ama bu yeterli olmayacaktı. Sahada sorumluluk üstlenebileceğine, doğru kararlar verebileceğine ikna olacak bir koç bulmalıydı.

"Mezun olduktan bir ay sonra evde oturmuş, yaz bitince ne yapacağımı düşünüyordum. Basketbol oynamak için iki teklif almıştım. İçinizden 'Bu müthiş bir şey olmalı' diyorsunuz, öyle değil mi? Yanılıyorsunuz. Bir menajer, bir Macar takımıyla anlaştığını ve karşılığında ayda 1200 dolar kazanacağımı söyledi. Birkaç ay sonra başka bir menajerden bir telefon aldım. 'Hollanda'da bir takım buldum, ayda 1500 dolar ödüyorlar' dedi heyecanla. Bana profesyonel basketbol kariyerimi başlatma fırsatı sunmuş bu takımlara saygısızlık etmek istemem ama elimde Bucknell diploması olduğundan haberleri var mıydı? İşletme bölümünden mezun olmuştum ve sabah 9 - akşam 5 çalışarak kolaylıkla daha fazla para kazanabilirdim."

Tam ümitsizliğe kapılmak üzereyken, 22. yaş gününde İsveç'ten bir telefon aldı. Eğer bir haftalık deneme süresinde koçu etkileyebilirse, Broceni adında bir Letonya takımı kendisine yıllık 30 bin dolar ödemeye hazırdı. Koç Valdis Valters ile bir tercüman aracılığıyla iletişim kurabiliyor, çoğu zaman çeviri sırasında bir şeylerin kaybolduğu hissine kapılıyordu. Dahası, koçun 16 yaşındaki oğlu şimdiden basketbol sahasına ait olduğunu gösteren bir özgüvenle oynuyordu ve tıpkı kendisi gibi oyun kurucuydu. Bavulunu kapıya yakın tutuyordu. Valters dördüncü günde ikna oldu ve takımın tüm transfer bütçesini bir çaylağın önüne döktü. Holden, aradığı koçu Riga'da bulmuştu.

> İŞLETME BÖLÜMÜNDEN MEZUN OLMUŞTUM. SABAH DOKUZ, AKŞAM BEŞ ÇALIŞARAK DAHA FAZLA PARA KAZANABİLİRDİM.
>
> **JR HOLDEN**

Birkaç ay sonra Dubai'de özel turnuvaya katıldılar. Profesyonel kariyerinin ilk Noel tatili evden uzakta geçiyordu. Fakat burada iyi bir hediye bulmuş, o sezon Zalgiris'le Euroleague şampiyonu olacak Tyus Edney ve Anthony Bowie ile tanışmıştı. Holden'ı sahada gördükleri gibi oyununa hayran kalmış, kendilerini bu yetenekli çaylağın ilk akıl hocaları ilan etmişlerdi. Avrupa'daki en değerli kariyer tavsiyesini ise aynı yıl bir başka Avrupa efsanesinden alacaktı. Slovenya Milli Takımı oyun kurucusu Ariel McDonald'ı sahada fena benzetmiş, ancak duyduğu tek şey övgü olmamıştı: "İyi maç çıkardın, müthiş bir gösteriydi. Ama kaybettin. Buraya her yıl çok iyi skorerler geliyor. Kariyerleri boyunca vasat kontratlar yapıp vasat takımlarda oynuyorlar. Sen de çok iyi bir skorersin. Avrupa'da gerçekten büyük bir oyuncu olarak anılmak istiyorsan, kazanmayı da öğrenmen gerekecek."

Çaylak sezonu bittiğinde sahada her şey yolundaydı. Ancak altı aydır ailesini görmemişti, Riga'da yaşayan tek siyah olduğundan neredeyse emindi, bir deplasmanda ırkçılığın uç noktalarını deneyimlemişti, evinin önünde düz vites olduğu için kullanamadığı bir araba duruyordu, geceleri köşedeki markete gitmeye çekiniyordu. Avrupa'da yaşanacak daha iyi yerler vardı. Hayır, bu coğrafyaya ve küçük insanların küçük cehennemlerine asla geri dönmeyecekti.

Belçika ve Yunanistan'da geçen üç sezonun ardından yeniden o coğrafyadaydı. Orada olmak için 1.5 milyon sebebi vardı. Bu yüklü kontratın yanında, kulüp kendisine Moskova'da müthiş bir daire ayarlamıştı. Çevresinde Riga anılarını depreştirecek pek bir şey yok gibi görünüyordu. Birkaç ay sonra fikri değişecekti.

Fotoğraf Getty Images Turkey

MIKE KRZYZEWSKI'NIN HEDEFİNDE İSE JR HOLDEN'IN KOÇU VARDI. BLATT İÇİN "O ARTIK BİR RUS" İFADELERİNİ KULLANMIŞTI.

Kendini 'gururlu bir siyah Amerikalı' olarak tanımlayan biri için dayanılmaz bir tacizle geçiyordu günleri. Çaresiz hissettiğinde McDonald'ın sözlerini hatırlıyordu. Avrupa'da bir 'kazanan' olmak için eline CSKA'dan daha iyi bir fırsat geçmeyecekti. CSKA'daki ilk kontrat süresi boyunca üç kez Final Four oynadı. İlk iki denemesinde yarı finalde ev sahibi takımla eşleşmelerini kötü şansa bağlamış, kazanmaya yaklaştığını hissetmişti. Üçüncü deneme evlerinde olacaktı, Dusan Ivkovic harika bir koçtu ve bu kez herkesin favorisi onlardı. Bir kez daha yarı finalde kaybettiler.

İyi anlaştığını düşündüğü Ivkovic'le ilişkisi de günden güne geriliyordu. Öyle ki kaybedilen bir Rusya Kupası finalinden sonra Sergey Kuşçenko'nun odasında sorguya çekilen Ivkovic, köşeye sıkıştığında oyun kurucusunun son top savunmasını suçlamıştı. Başkan Kuşçenko, Holden'ın Rusya'daki en büyük hayranlarındandı. Favori oyuncusunu odaya çağırdı ve koçunun önünde Kazan maçındaki son topu sordu. Kupayı kaybettiren gerçekten Holden bile olsa, kulüpteki günleri sayılı olan tek kişi Ivkovic'ti.

Kuşçenko bir gün Holden'ı Rusya Milli Takımı'nın bir maçını izlemeye davet etti. Bir yıl sonra, Vladimir Putin'in onayıyla Rusya vatandaşlığına kabul edilen ilk siyah Amerikalı oldu. Üç yıl sonra, İspanya'da takımıyla Avrupa Şampiyonası finaline çıktı. Hava atışından önce saha kenarında en yakın arkadaşı Darius'ı gördü. Darius ayağa kalktı ve sağ yumruğunu havaya kaldırdı. JR aynı şekilde karşılık verdi. Maç bittiğinde, nihayet bir ev sahibinin partisini mahvetmeyi başarmış, attığı son saniye basketiyle gerçekten kazanmıştı. Ardından, olimpiyat oyunları için Pekin yolundaydı. Telefondaki Amerikalı gazeteci, kendisiyle röportaj yapmak istediğini söylüyordu. "Neden beni arıyorsunuz, Becky konuşmuyor mu?" dedi.

BEIJING

Becky konuşuyordu. Ama tek konuşan o değildi. ABD koçu Anne Donovan, "Bu ülkenin bağrında yetişip bu ülkenin ekmeğini yedikten sonra Rusya formasını üzerine geçiriyorsan, vatansever biri değilsin" diyordu örneğin. Erkek milli takımının başındaki meslektaşı Mike Krzyzewski'nin hedefinde ise JR'ın koçu David Blatt vardı. 1972'deki finali gözyaşları içinde radyodan dinleyen bir çocuk olarak, bugün sonucun adil olduğunu görebildiğini söyleyen Blatt için, "O artık bir Rus. Rus takımını çalıştırıyor ve muhtemelen artık onların bakış açısına sahip. Gözleri şimdi daha net görüyordur, gözyaşları kurumuş olmalı" diyordu. Keşke sadece Becky konuşsaydı.

ABD KOÇU ANNE DONOVAN "BU ÜLKENİN BAĞRINDA YETİŞİP RUSYA FORMASINI GİYİYORSAN VATANSEVER DEĞİLSİN" DİYORDU.

"Olimpiyat ne demek?" diyordu Hammon. Daha sık sorulması gereken bir soruyu, o yaz kamuoyunun önüne getirecek cesareti gösteren tek kişi oydu. "Benim baktığım yerden, olimpiyat oyunları dayanışmayla, arkadaşlıkla, gezegendeki en iyi sporcuların bir araya gelmesiyle ilgili olmalı. Diğer ülkeler üzerinde nasıl hakimiyet kurduğunuza bakıp böbürlenmekle ilgili bir şey olmamalı."

Hiçbirimiz bugün geçerliliğini koruduğunu düşünmüyoruz ancak *Olimpizmin Temel Prensipleri* içinde yer alan bir kavram daha var: Çabanın hazzı. Becky Hammon ve JR Holden, bu hazzın çevresine inşa edilmiş birer hayat yaşıyorlar. Olimpiyat tarihinden bir yeri de en çok bu yüzden hak ediyorlar.

Karşımızda Juan Goytisolo'nun ruh ikizleri durmuyor, farkındayım. Bu öykünün kahramanları, bilakis, kimliklerini kucaklamış iki Amerikalı. Mutlak iyilere ya da mutlak kötülere yer olmayan bir öyküde, hayatlarının merkezinde; kendi meskenlerini, kendi cennetlerini buluyorlar. Her şey, dikenli yolları sevmeyen maduniyet düşkünlerinin veremeyeceği bir kararla başlıyor. Ve en azından, bu yolda Yurtsuz Juan'ın kitabından bir sayfayı yanlarında taşıdıklarını söyleyebiliriz.

"Kendinin olanı kökten eleştirme, yabancı olanı gönülden anlama çabası."

S

Fotoğraf Getty Images Turkey, AP Images

TEMEL İÇGÜDÜ

BİR BİSİKLETÇİ SPRİNT ATARKEN AKLINDAN NELER GEÇER? HER ŞEYİN SON HIZDA YAŞANDIĞI O ANDA NASIL KARAR VERİR? 2015'İN EN İYİ SPRİNTERİ ANDRE GREIPEL'E SORDUK

Fotoğraf Getty Images Turkey

İNAN ÖZDEMİR

Yağmurlu bir gündü. 2015 Eneco Turu'nun beşinci etabı, sürprizlerle doluydu. Belçika'da başlayan gün Hollanda'ya ilerliyor, bisikletçileri çamurlu yollar ve küçük tepeler bekliyordu. Bu şartlar altında çok büyük bir yarış beklemezsiniz, öyle değil mi? Zaten Eneco, takvimin en özel turlarından biri olmamıştır. Hatırı sayılır bir haftalık yarıştır ama o kadar. Hiçbir zaman fazlası değil. O gün bir adam, belki de hiç üstüne vazife olmayan bir anda işleri değiştirmeye karar verdi. Ve bunu kendi istekleri için değil, takımından genç bir bisikletçi için yaptı.

Bu bazen olur. Domestik adını verdiğimiz, dilimize 'hizmetçi' olarak çevirebileceğiniz adamlar, aslında yarışların kaderlerini çizer. Rüzgâr onların kontrolündedir, yarış senaryosu da. Hele bir de o domestik, aslında yılın geri kalanında takım liderliği yapan bir yıldızsa. O gün işleri değiştiren 'Goril' lakaplı Andre Greipel'di. Lotto-Soudal'daki takım arkadaşı Tim Wellens için çalıştı, ufak dağlık yollarda ataklar yaptı, kaçan grubu yakaladı, bütün atakları savuşturmaya çalıştı ve o etabı yılın en güzel yarışlarından biri hâline getirdi.

Her şey bir kararla başlamıştı. Alman bisikletçi, daha önce yüzlerce benzer yarış görmüştü. Düşünme, tasarlama ve icra arasında çok uzun bir süre olmadığını, bisikletin temelde içgüdülerle hareket edilen bir spor olduğunu kavramıştı. Ve Eneco Tur'daki o karar, Greipel'in kariyerinde verdiği en zorlu karar da değildi.

Bahardan kalma bir İstanbul akşamında bunları konuşmak için telefondaydık. Andre Greipel karşımızdaydı. Yılın en büyük sprinteri. Mark Cavendish ve Marcel Kittel'i aynı sezon içinde defalarca mağlup eden adam. "Alo" dedik, "bize konuştuğun için teşekkürler." O da gerçek bir Alman edasıyla -fazla yüz göz olmadan- teşekkür etti.

KAZANMAK İÇİN O 'KATİL İÇGÜDÜ'YE SAHİP OLMALISINIZ. ELBETTE BU TERİMİ İYİ ANLAMDA KULLANIYORUM.

DOĞRU MU YANLIŞ MI?

Sporu çoğu zaman gereğinden fazla ciddiye alıyor, üzerine saatlerce kafa patlatıyoruz. O pozisyonda ne olmuştu? Şurada niye bu yapıldı? Onun niyeti neydi? Oysa gerçekte her şey birkaç saniyeden ibaret. Daha önce gidilen yollar var, belirlenen taktikler, öğretilen doğrular var. Ama icra sırasında her şey çok hızlı yaşanıyor ve düşünecek süre olmuyor. Kas hafızanızla baş başasınız. Keyfini çıkarın.

Bisiklette üzerine en çok ve en az düşünülen alan sprint. Üzerine çok düşünülüyor; çünkü takımlar sprinter transfer ediyor, onun etrafında bir takım kuruyor, bir sprint treni oluşturuyor, aylarca antrenman yapıyor, rol paylaşımını en ufak detayına kadar belirliyor. Üzerine az düşünülüyor; çünkü her şeyin son 500, bazen 200 metrede belli olduğu bir alan. Temmuz ayında, sıcak bir Fransa Bisiklet Turu gününde, 180 kilometre boyunca takım hâlinde pedal çevirebilirsiniz ama iş eninde sonunda o son ana kalır. Orada istediğiniz planı düşünün, istediğiniz ekip çalışmasını uygulayın, işlerin yolunda gitmeme ihtimali her zaman vardır.

"İçgüdü kilittir" diyor Andre Greipel, başarısının sırrını sorduğumuzda. "Kazanmak için o 'katil içgüdü'ye sahip olmalısınız. Elbette bu terimi iyi anlamda kullanıyorum."

Sprint, göz açıp kapayıncaya kadar sonucu belirlenen bir alan. Peki sırları nelerdir?

"Pozisyon almak, takımla beraber yapmanız gereken bir şey. Sprinte çok arkadan başlamak iyi değildir. Takım sizi iyi bir noktaya taşımalıdır. Son 200 metre, en önemlisidir. Oraya geldiğinizde enerjiniz olabildiğince fazla olmalıdır. O anın içerisindeyken yaptığınızın yanlış mı doğru mu olduğunu söyleyemezsiniz. Yıllar boyunca, bütün o yarışlarda edindiğiniz deneyimi kullanırsınız."

İlk kelimemiz 'içgüdü', ikincisi 'tecrübe.' Peki bütün bunlar 'hız' olmadan bir işinize yarayabilir mi? Greipel'e genç, daha hızlı bacaklara sahip rakipleri karşısında kendisine üstünlük getiren şeyin tecrübe mi olduğunu soruyoruz, bize katılmıyor: "Tecrübe elbette önemlidir ama ben genç rakiplerim kadar hızlı olduğumu düşünüyorum."

TREN VAGONLARI

2015, Andre Greipel'in yılıydı. *Annus mirabilis*. Bahar Klasikleri'nde takımı için müthiş çalıştı, Fransa Bisiklet Turu'nda dört etap kazandı, yıl boyunca katıldığı bütün yarışlarda sprint lideriydi. Lotto-Soudal bütün

Fotoğraf Getty Images Turkey

bu başarılarda pay sahibiydi. Bütün ekip, liderini çok iyi taşıdı. Özellikle son bölümde Greipel'i başarılı bir şekilde getiren, onu atağa kalkmaya en müsait noktada bırakan sprint treni bu anlamda kilitti. Herkes sırasıyla Greipel'i taşıyor, en son sadık yaveri Greg Henderson liderine göz kulak oluyor, Alman bisikletçiyi son 200 metreye sağ salim getiriyordu. 2015 Fransa Turu'nda ise Yeni Zelandalı düşüp sakatlanınca 11 yaşından beri dostu olan Marcel Sieberg aynı görevi icra etti.

"Lotto-Soudal'de çok güzel bir sprint treni oluşturduk. Bunun sebeplerinden biri, dışarıda da iyi arkadaş olmamız. Çok iyi çalışan, işleyen bir ekibiz. Takım olarak bir hedefin peşinden koşarken kendinizi sonuna kadar zorlamak her zaman eğlencelidir."

Sıradaki kilit kelimemiz, 'güven': "İyi bir sprint treni oluşturmanın en büyük sırlarından biri güvendir. Başarılı sonuçlara ulaşmak adına takımdaki bütün parçaların birbirine güvenmesi gerekir. Sprint trenlerinde o gözü kapalı güvene sahip olmak mühimdir."

Alman bisikletçi, çoğu zaman rakiplerinden çok takım arkadaşlarına odaklanıyor. Zafer kazanmak için onu son bölüme taşıyan isimler, bilhassa da önünde kalan son takım arkadaşı *(lead-out man)* mühim. Fransızların, küçük balıkların köpekbalığı gibi daha büyük türlerin gölgelerini seyahat aracı olarak kullanmalarından mütevellit 'balık sürücü' *(poisson pilote)* diye adlandırdıkları bisikletçi.

"O anda, sprint atarken rakiplerinizi iyi incelemeniz gerekiyor. Ama ben daha çok takımıma odaklanırım. Son bölüm yaklaşırken 'lead-out man'iniz önünüzde olur. Ben de genelde o ismi takip etmeye çalışırım. Çünkü zorlu anlarda sizin için en doğru kararı verenler bu adamlardır. Takım olarak planınızı uygulamaya koyarlar."

Peki 'korku' bunun neresinde? Sprinterler için kullanılan bir klişe vardır. Kariyerinin başında korkusuzluğuyla nam salan yıldız isimler, çocuk sahibi olduktan sonra korkmaya başlar. Cesaretin yerini bir noktadan sonra tedirginlik alır. Her klişe gibi bu da biraz gerçek, biraz abartıdır. Mark Cavendish, *Socrates*'in Haziran sayısına verdiği röportajda buna karşı çıkmış, ailesine bakabilmek için o sprintlere ihtiyacı olduğunu ifade etmişti. Greipel ise değişimi şöyle anlatıyor: "Baba olmak karakterinizi değiştiriyor. Sorumluluklarınız artıyor. Kariyerimin başında baba olmam beni iyi yönde etkiledi, çok daha iyi bir profesyonel oldum, öyle olmak zorundaydım."

Peki hiç mi korkmamıştı?

"Yıllardır sprint atıyorum. O anlarda her zaman hesaplayan, riskleri gözeten biri oldum ama bir yandan bu sporda korkuya yer yok. O son kilometreye girdiğinizde ailenizi düşünmüyorsunuz, hedeflerinizi düşünüyorsunuz."

Alman bisikletçi, 22 yaşında baba olmuş, Anna adını verdiği kızı dünyaya gelmiş ve aynı yıl profesyonel bisiklete de adım atmıştı. Ona göre iyi bir profesyonel sprinter olmanın sırrı bu rastlantıda yatıyordu. Başka çaresi yoktu, öyle olmak zorundaydı.

Fotoğraf Getty Images Turkey

DÜŞMAN KARDEŞLER

Fransa Bisiklet Turu, sprinterler için zirve andır. Sezon boyunca ne kadar yarış kazanırsanız kazanın, Le Tour'da yaptıklarınız o sezonun kaderini çizer. Bir anlamda sprintin kralı, o üç haftada belli olur. Bir zamanlar Mark Cavendish en büyüktü. 2007-2012 arasında Fransa Bisiklet Turu'nun düz etapları onun kontrolündeydi. Sonra Marcel Kittel geldi. 2013 ve 2014'te hegemonya kurma sırası genç Alman bisikletçideydi. Herkes 'Kittel Çağı'na girdiğimizi konuşuyor, zirveyi kimseye bırakmayacağını düşünüyordu.

Birkaç ayda her şey değişti. Kittel'in formsuzluk yaşadığı, hastalıklarla boğuştuğu sezonda Andre Greipel masaya yumruğunu vurdu. Yirmili yaşlarında yapamadığını otuzlarının ortasında yapmayı başardı. Bu, tecrübeli bisikletçi için sıradan bir taç değişimi değildi. Fransa Bisiklet Turu'nun onun için anlamı, bütün rakiplerinden farklıydı. Alman isim, bir zamanlar HTC-Columbia mayosu giyiyordu ve geleceği çok parlak görülüyordu. Şanssızlığı, 2000'lerin ortasında genç bir bisikletçi olarak Avrupa'ya gelen Mark Cavendish ile aynı takımda olmasıydı. İkisi de takımın ana sprinteri olmaya çalışıyordu ve yolları sık sık kesişmişti. İkili arasındaki en gergin yarışlardan biri 2007 Scheldeprijs'ti. Başta takımın lideri Greipel'di ancak sportif direktör Allan Peiper, o gün Cavendish'e serbestlik tanımıştı. Eline geçen serbestliği iyi kullanıp yarışı kazanan Britanyalı, zafer sonrasında yaşadıklarını otobiyografisi *Boy Racer*'da şöyle anlatmıştı: "Herkese sarılıyordum. Greipel'e bile sarılmıştım. Bu sarılış çok içten değildi. Tıpkı Greipel'in bana "Tebrikler" derken takındığı yüz ifadesi gibi..."

Araları hiçbir zaman çok iyi olmamıştı. Ama işler, gerçekten de düşmanlık boyutuna varmış mıydı? Greipel'e kulak veriyoruz: "Medya her zaman Cavendish ile beni düşman gibi gösterdi. Ama işin gerçeği böyle değil. Birbirimize büyük saygımız var, bence ilişkimizde iyi bir noktaya geldik. HTC-Columbia yıllarında yaşadığımız sorunlar karakterlerimizle alakalıydı. İkimiz de kazanmak istiyorduk, ikimiz de lider olmak istiyorduk. Ben başka yarışlara katılıp kazanıyordum, o başka yarışlara. Fakat ben hep bir adım arkadaydım. İtalya ve İspanya Bisiklet Turu'nda etaplar kazanıyor, yeşil mayo giyiyordum ama sonraki adımı atmam gerekiyordu. Le Tour'a katılmak istiyordum. Bu yüzden HTC-Columbia'da hayal kırıklıkları yaşadım ve takım değiştirdim."

Sonrası iniş ve çıkışlarla dolu. Cavendish parlarken gölgede kalan Greipel, hak ettiği değeri alabilmek için çok çalıştı ve sonunda kariyerinin sonu yaklaşırken istediğine ulaştı: 'En iyi' oldu. En azından bir seneliğine.

Yeniden Eneco Tur'a dönelim. Andre, 1991 doğumlu Tim Wellens için çalıştığı o günü hatırlıyor mu?

"Benim için takım dediğin budur. Herkes bir diğeri için oradadır. Eğer arkadaşlarıma bana verdikleri emeğin karşılığını ödeyebilecek imkânlara sahip olursam mutlu olurum. Bisikletin farklı rollerine bürünmek de güzel bir şeydir. Zira bu spora girdiğimde bütün bunları yaşadım, kariyerim boyunca bütün o adımları attım. Bir zamanlar yeni profesyonel olmuş, genç bir bisikletçiydim. Kaçan gruba girdim, domestik olarak çalıştım, başka sprinterlere hizmet ettim. Şimdi de bunları hatırlamak hoşuma gidiyor."

Mark Cavendish haklı. Alman bisikletçi dünyanın en sıcak insanı değil. Artık röportajı noktalama zamanı geldiğinde ettiğimiz teşekkürleri çok da sıcak bir şekilde karşılamıyor. "Ok" diyor. Ama odaklanmamız gereken yer şimdi orası değil. Telefonu kapatmadan birkaç dakika önce duyduğumuz şu cümle bizi belki yeni bir yola sokabilir: "Hâlâ kariyerimin zirvesine ulaştığımı düşünmüyorum."

Andre Greipel, 33 yaşında. Bir sene sonra 34 olacak.

Fotoğraf Getty Images Turkey, AP Images

O YILLARDA CAVENDISH DE BEN DE LİDER OLMAK , KAZANMAK İSTİYORDUK. AMA HTC-COLUMBIA'DA BEN HEP BİR ADIM GERİDEYDİM.

YAŞAYAN EFSANE
TOM RITCHEY

2015 Fransa Bisiklet Turu'nu takip edenler, aynı zamanda tarihe tanıklık etti. Peter Sagan'ın ikincilikleri, Andre Greipel'in zaferleri, Steve Cummings'in Mandela Günü'nde etap kazanması ve ilk defa bir Afrika takımının Fransa Bisiklet Turu'nda yarışması... Çoğu kişi, yetenekleri diğerlerinden az olmayan bu bisikletçi grubunu yeni yeni keşfediyordu ancak Tom Ritchey, yıllar önce yaptığı bir Ruanda gezisinde Afrika'nın iki teker üzerindeki yüzünü görmüştü.

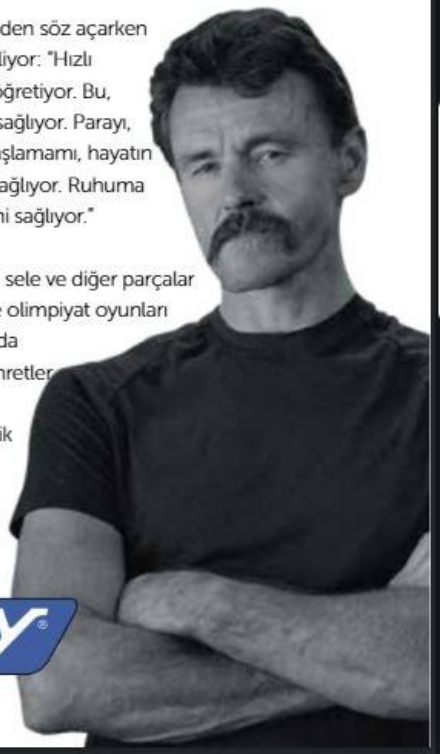
Kendine has markası ve bıyıklarıyla dünya çapında büyük bir üne sahip olan, kimileri tarafından dağ bisikletinin yaratıcısı olarak kabul edilen Ritchey, 2005'te bisikletiyle Ruanda'da tura çıkar. Güzel manzaralar bu yolculuğunda ona eşlik eder ancak daha önemlisi gördüğü insan manzaralarıdır. 1994'te büyük bir iç savaştan geçen ve birçok açıdan paramparça olan ülkedeki bisiklet tutkusunu başka bir noktaya taşımak ister ve Ruanda bisikletinde devrim etkisi yaratacak 'The Wooden Bike Classic' yarışının yaratıcısı olur. Bisiklet zaten ülkede popülerdir ancak 100 kişiden yalnızca bir tanesi bisiklete sahip olabiliyordur. Ruandalıların kendi imkanlarıyla, tahtadan yaptıkları bisikletler ve bunlarla yapılan yarışlar dikkat çekicidir. Daha sonra ülkeyi yönetenler de Ritchey gibi bu ilginin farkına varır ve Ruanda Bisiklet Milli Takımı'nı yaratır. Ritchey'nin yakın arkadaşı Jock Boyer de takımın başına geçer. Bu arada Ruandalı kahve üreticilerinin kullanması ve kahve aroması için çok önemli olan, çekirdeklerin hızlı biçimde yıkama tesislerine taşınmalarına yardımcı olacak 'Coffee Bike'ı tasarlar. Ruanda hükümetinin de desteği ile kahve çiftçileri bu bisikletleri kullanmaya başlar.

Ritchey'nin iki tekeri bulması ise çok öncelere dayanır. 1956'da dünyaya gelen ve Amerika'da büyüyen bugünün üreticisi, çocukluğunda mühendis babasının etkisiyle spora merak salar. Babası, aileyi New Jersey'den Kaliforniya'ya götürmüştür ve bu yeni, açık coğrafya yetenekli çocuğa büyük imkanlar sunmaktadır. 11 yaşından itibaren kendi bisiklet parçalarını yapmayı öğrenen Ritchey, geleceğini bunun üzerine kuracağından ise habersizdir. 14 yaşında ilk bisiklet yarışına katılır ve sonra iki teker bütün hayatını değiştirir.

Girdiği yarışlarda elde ettiği başarılar sadece bisikletçi olarak yeteneklerinin eseri değildir. Aynı zamanda teknik meziyetlerinin de bir ürünüdür. Genç Tom, liseden mezun olduğunda senede binden fazla kadro yapıyordu ve ulusal seviyede yol yarışmalarına katılıyordu. 1970'lerde ünü Kaliforniya dışına da yayılan Ritchey, Gary Fisher için dağ bisikletleri tasarlamaya başlar. Ona dağ bisikletinin kurucularından biri gözüyle bakılmasının da sebebi budur. 1983'te ise Ritchey Design'ı kurar. Gidondan, sele borusuna, pedaldan, janta sayısız komponenti tasarlayan Ritchey, el yapımı kadrolarını üretmeyi ise asla bırakmaz.

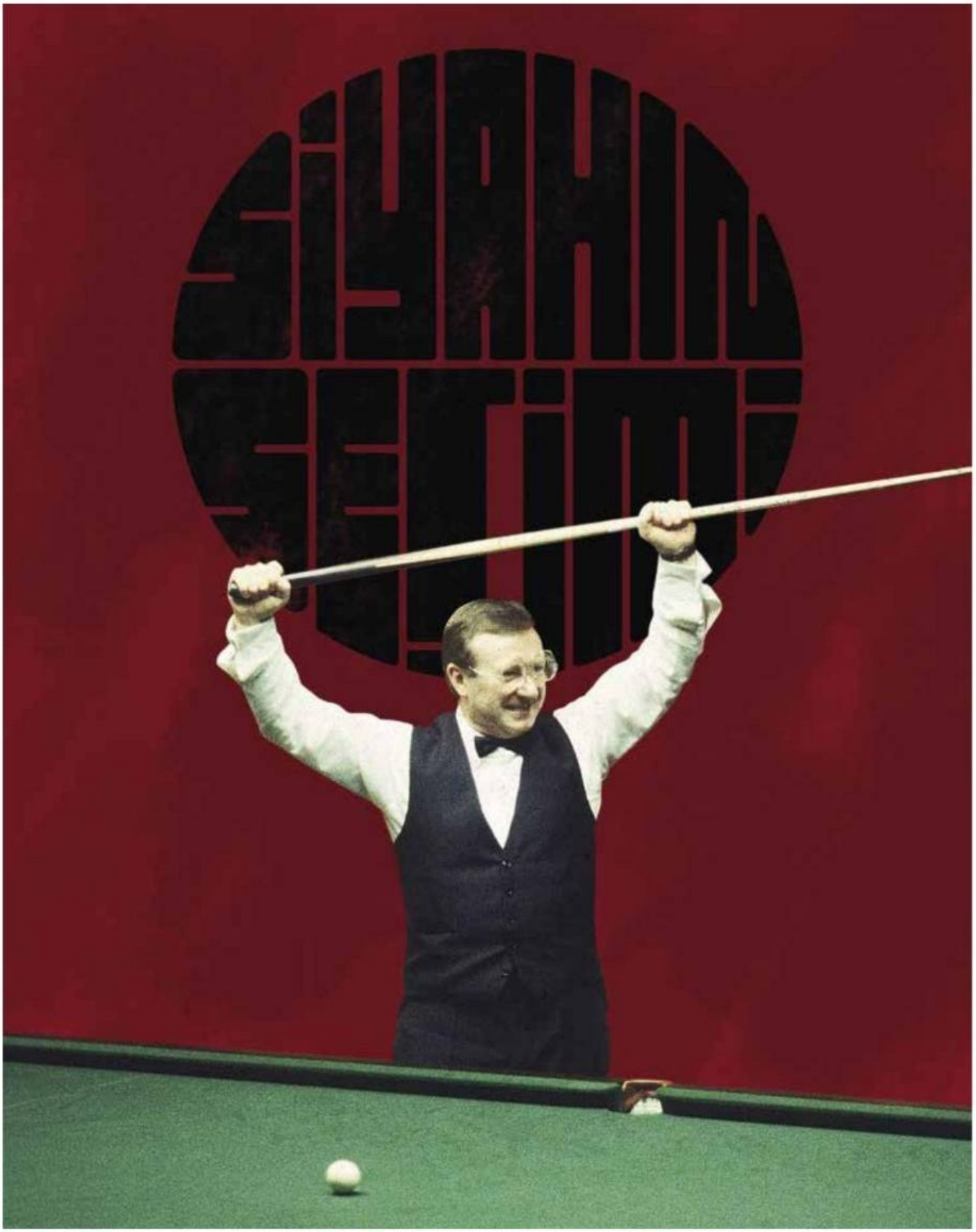
Ritchey, 40 yılı aşkın iki teker deneyiminden söz açarken "Yavaşlığa önem veriyorum" diyor ve ekliyor: "Hızlı giderken bile bisiklet size yavaşlatmayı öğretiyor. Bu, hayattaki birçok şeyi yoluna koymanızı sağlıyor. Parayı, şöhreti, yaşamın kendisini... Bisiklet yavaşlamamı, hayatın akışındaki o mütevazi hızı öğrenmemi sağlıyor. Ruhuma yardım ediyor ve işlerin rayında gitmesini sağlıyor."

Bugünlerde onun ürettiği gidon, boğaz, sele ve diğer parçalar Fransa Turu, UCI Dünya Şampiyonası ve olimpiyat oyunları gibi dünya zirvesindeki organizasyonlarda kullanılıyor. 1998'de Dağ Bisikleti'nin şöhretler müzesine giriş yapan Ritchey, 2012 yılındaysa Birleşik Devletler'de bisikletçilik şöhretler müzesinde yerini aldı. Ünlü isim, markasının felsefesiniyse şöyle özetliyor: "Basitçe, sür, sür, sür, sür ve yarat."

RITCHEY
BICYCLE COMPONENTS

SİYAHIN SEÇİMİ

Fotoğraf Getty Images Turkey

SNOOKER DÜNYA ŞAMPİYONASI'NIN EVİ CRUCIBLE TİYATROSU, YILLARCA BÜYÜK ANLARA SAHNE OLDU. ANCAK KADERİ SON SİYAH TOPTA BELİRLENEN BİR FİNAL MAÇI, HEPSİNDEN ÇOK HATIRLANIYOR...

ARAS YETİŞ

Uyuyamıyordu... Son dört yılın üçünde dünya şampiyonu olmuştu ve dönemin dünya 1 numarasıydı. Üstüne üstlük o günün sabahında başlayan Crucible finalinde 9-7'lik bir üstünlük elde etmişti. Rakibi, kendisinden sekiz yaş büyük, geçmişte burada oynadığı tek finali favori olmasına rağmen kaybetmiş ve sıralamada gerilemeye başlamış bir oyuncuydu.

Buna rağmen uyuyamıyordu zira o maçta bir ara yakaladığı 8-0'lık üstünlük aklını sürekli kurcalıyordu. 9-0 öne de geçebilirdi. Fakat kaçırdığı yeşil top sonrası ilk frame'ini kaybetmişti. Sahi, eğer o banttaki yeşilde güvenli oynasa ne olurdu? 9-0 öne geçse... Düşünceler onu rahat bırakmıyordu. Kendi sözleriyle, hayatındaki en kötü uykudaydı.

Zor yeşil topu deneme kararı, modern snooker tarihinin en büyük oyuncularından biri olan Steve Davis'in aklını hâlâ kurcalıyor. O maçı kazansa şu an yedi dünya şampiyonluğu olacaktı fakat o yedi şampiyonluk, snooker tarihine sonradan Stephen Hendry ismiyle yazıldı. Ama işte o final... Üstünden 30 yıl geçmesine rağmen bugün bile hafızalardan çıkmayan maç, aynı zamanda tarihteki en ünlü karar frame'ini de yaratacaktı.

Britanya'da o dönem sadece dört televizyon kanalı vardı ve bunların ikisi BBC'ye aitti. 27 Nisan 1985 günü BBC 2 kanalını açanlar, 'Snooker'ın Sesi' olarak bilinen Ted Lowe'ın kendine has dingin sesini duydu. Steve Davis ve Dennis Taylor, dünya şampiyonluğu için masadaydı. Lacivert takımı ve bordo kravatıyla masaya çıkan Davis, ilginç gözlükleriyle tanınan Taylor'la girdiği mücadeleye rakibini sürklase ederek başlamıştı.

"Aslında pek fazla yanlış yapmıyordum ancak o, hiçbir şey kaçırmıyordu" diyecekti Dennis Taylor o finalle alakalı. Ancak bu kusursuza yakın performansı sandalyesinden umutsuzca izlerken bir şey oldu. Davis, 9-0 öne geçebileceği bir anda yeşil topu cebe sokmayı denedi ve kaçırdı. Taylor bu kayıp sonrasında skor tabelasına ilk çentiğini attı. Üstüne, o gün oynanacak yedi frame'in altısını daha hanesine yazdırdı.

Skor artık 9-7'ydi. İki farklı geride olmak, bir ara 8-0 geriye düşmüş bir oyuncu için hiç fena değildi. Eşiyle bir şişe şampanya içti ve Davis'in aksine keyifli bir gece geçirdi.

MAÇIN SON BÖLÜMÜNDE TELEVİZYONLARININ BAŞINDA TAM 18.5 MİLYON İNSAN VARDI. BU HÂLÂ BRİTANYA'DA BİR REKOR.

Bugün hâlâ 'komple oyuncu' dendiği zaman akla ilk gelen isimlerden biri olan Steve Davis, finalin ikinci gününde, düşen performansına rağmen gerekeni yapmaya devam etti. Maç ilk kez 11-11'de eşitlenmiş, sonrasında durum Davis lehine 17-15'e gelmişti. Artık kazanılması gereken sadece tek bir frame vardı ama 36 yaşındaki Kuzey İrlandalının planları arasında pes etmek yoktu. Perde arkasında sessizce hazırlıkları yapılan kupa seremonisi biraz daha beklemek zorundaydı. Durum 17-17 olmuştu.

Pazar gününü pazartesiye bağlayan o gece, BBC 2 tarihinin en yüksek reytingli yayını yapılıyordu. Televizyonlarının başında tam 18.5 milyon insan vardı ki bu, hâlâ bir gece yarısı yayını için Britanya rekoru olarak geçerliliğini koruyor.

35'inci, yani karar frame'i hakkında "İnsanlar bunun tarihteki en iyi frame olduğunu söyler durur. Eğer aynı maçın sonunda değil başında oynansa muhtemelen en kötüsü olurdu" diyor Dennis Taylor. Nasıl aksi iddia edilebilir ki? İlk andan itibaren riskten uzak vuruşlarla masa tuhaf bir hâl almış ve ele geçen fırsatlardan çabuk bir galibiyet çıkartmak zorlaşmıştı.

Yaklaşık 55 dakikalık boğuşma sonrasında ilk fırsat Davis'in eline geçti. Sağ siyah cebe, maç topu olacak zor bir kahverengi kesme şansı buldu ancak kaçırdı. Bir süre sonra aynı top Taylor için uzun menzildeydi ve turnuvanın belki de en güzel potu geldi. Bu vuruş sonrasında Taylor, her şeyi belirleyecek o son siyaha kadar masayı temizlemişti. O meşhur ana gelindiğinde saat çoktan 12'yi geçiyordu. "Her şey siyah ile beyazda olup bitti" diyecekti Steve Davis maçın ardından. Beklediği şans şimdi önündeydi. Tüm drama ve kabuslarla bölünen gecenin üzerine hem de...

Dünya 1 numarası; frame, maç ve şampiyonluk için sol siyah cebe snooker tarihinin belki de en ünlü vuruşunu yaptı, Ted Lowe nadiren yükselttiği sesiyle "Hayır!" dedi. Topu fazla kesmiş ve kaçırmıştı. Maç, artık Taylor'ın önünde altın tepside duruyordu. Heyecandan kıpkırmızı suratıyla masaya geldi, istekasını normalden uzunca bir şekilde ileri geri salladı... 68 dakikalık karar frame'i ve haliyle 14 saat 50 dakikalık maç sona ermişti. Taylor istekasını başının üzerine kaldırdığında, yeni dünya şampiyonuydu.

S

KARARLAR ANSİKLOPEDİSİ

EMRE GÜRKAYNAK

Socrates, tıp diplomasını kenara atmak yerine bir muayenehanenin duvarına asmayı tercih etse neler olurdu? Ya da gelişim bozukluğu olduğunu o muayenehanelerin birinde öğrenen Messi'nin hayallerine sahip çıkan bir Barcelona olmasaydı... Michael Jordan 1993'te NBA'i bırakıp beyzbolu seçmese veya ikinci defa basketbola "Merhaba" demese neler yaşanırdı? Bilmiyoruz. Tüm bunlar farklı bir şekilde karşımıza çıksaydı, bir şeyler mutlaka eksik kalırdı.

Önümüzdeki sayfalarda bu kararlardan bazılarını bulacaksınız. Bazılarını iyi biliyorsunuz zira üzerlerine saatlerce kafa patlattınız. Bazılarını belki de hiç görmediniz. Sonuçta bunlar da -naçizane- bizim seçimlerimiz.

Önce hatırlanmak istenmeyen bir güne gideceğiz, ardından 'hileli' bir boks maçına... Seçimlerini yıldız haritasına göre yapan bir antrenöre de bakacağız, Türkiye'deki tek sezonunda, alışveriş yaptığı marketin çırağını evlat edinen ve bilmeden de olsa bir Hollywood yapımcısı yaratan bir basketbolcuya da... Kırmızı mı, mavi mi? Okumaya karar verdiyseniz başlayabiliriz.

AYRTON SENNA

Bazıları hayatın tercihlerden ibaret olduğunu söylüyor. Haklı olduklarını varsayarsak Ayrton Senna şanssız bir adam. 1994 San Marino Grand Prix'sinin ilk gününe gidelim; o gün, Formula 1'in yeni isimlerinden Rubens Barrichello kaza yapmış, sıralama turlarında ise Roland Ratzenberger hayatını kaybetmişti. Arkadaşı Ratzenberger'in ölüm haberini hastane ziyareti sırasında Doktor Sid Watkins'ten alan Senna'ya, esas yarışa başlamama olasılığı sunulmuştu. Ancak o, kararını aksi yönde verdi ve yarışlara ara vermeyeceğini söyledi. Ertesi gün, Imola pistinde hayatını kaybedeceğinden habersizdi. Formula 1'i kökünden değiştirecek güvenlik önlemleri ise ancak Brezilyalının ölümünden sonra geldi...

GIANLUIGI BUFFON

İlerleyen yaşına rağmen dünyanın en iyi kalecileri arasında gösterilen Buffon, kariyerinin başında kaleyle farklı bir yakınlık içerisindeydi. 13 yaşına kadar bir hücum oyuncusu olarak gol arayan efsane, bir altyapı kararı sonrası eldivenleri bir daha çıkarmamak üzere eline geçirdi. Kim bilir, belki de hücumda geçirdiği günler sayesinde böylesine iyi bir kaleci olmuştur.

CHRIS CORCHIANI

ABD'li basketbolcu kariyerinin yalnızca bir yılını Türkiye'de geçirdi ancak bu süreç hayatının geri kalanına etki etti. 1994-1995 sezonunda Efes Pilsen forması giyen Corchiani, alışveriş yaptığı bakkalın çırağı Kenan Demir'le duygusal bir bağ kurmuştu. Gencin gece gündüz çalışıp zor bir hayat yaşadığının farkındaydı ve bunu değiştirmek niyetindeydi. Sonunda Kenan'ın ailesini ziyaret etti, bürokratik süreçleri aştı ve onu, Kevin Corchiani ismiyle evlat edindi. Kevin yeni yolculuklarında onunla olacaktı. Birlikte önce Avrupa'yı dolaştılar, sonra Amerika durağına vardılar. Üniversite eğitimini burada alan Kevin'in bir Holywood yapımcısı olması da yine Amerika günlerine rastlayacaktı...

CÜNEYT ÇAKIR

Sermayesi kararlar olan hakemlik mesleğiyle uğraşmak zor. Hakemin bir anlık dalgınlığı acımasızca eleştirilmekten işini kaybetmeye uzanan bir yelpazede sonuçlar doğurabilir. Baba mesleğini devam ettiren Cüneyt Çakır da kararlarıyla yaşayanlardan. Hem de zaman zaman eleştirilmesine rağmen UEFA ve FIFA'nın gözünde saygınlığını koruyor. 2014 Dünya Kupası'nda yarı final, 2014-2015 Şampiyonlar Ligi'nde ise final maçlarını yönetmesi bunun en büyük göstergesi.

DAFNE SCHIPPERS

Atletizmle ilgilenenlerin hayatına yakın zamanda koşarak giren sprinter Dafne Schippers'ın ilk göz ağrısı, pistin daha geniş bir kısmını kapsıyordu. Atletizm kariyerine yedi dalı bir arada toplayan heptatlonla giriş yapan Schippers, gençler seviyesinde madalyaları topluyordu. Bir yandan da 100 ve 200 metrede

iyiydi. 2013 Dünya Atletizm Şampiyonası'nda kazandığı heptatlon altını, Hollanda'nın kadınlarda kazandığı ilk dünya şampiyonası madalyası oldu. Ancak daha sonra Schippers, Maurice Greene'in de tavsiyesiyle sprint dallarına odaklanmaya karar verdi. Peki bunun meyvelerini toplayabildi mi? 2015 Pekin'de 200 metre dünya şampiyonu oldu, 100 metrede gümüşte kaldı. Hem de yalnızca 23 yaşında!

EARL WOODS

Earl Woods, Birleşik Devletler'deki ırkçılık tartışmalarının ateşli olduğu dönemlerde Kansas State Üniversitesi'nde oynayan bir beyzbolcuydu. Bir yaşa kadar bu spora tutundu ama vazgeçti. Amerikan ordusuna hizmet etmeye karar verdi. Yeni bir spora yelken açabilmek içinse 42 yaşına kadar bekleyecekti. Golfle geç yaşında tanışan Earl, bir ışık gördü ve onu takip etti. Kendi geç kalmıştı belki ama oğlu Tiger'ı henüz iki yaşında top ve sopalarla tanıştırmasına karşılık aldığı teşekkürün içerisinde, 14 Masters şampiyonluğu ve dünyanın en iyi golfçüsünün babası olma gururu vardı.

FRANZ BECKENBAUER

'Kaiser', çocukluğundan beri dünya futbolunu değiştireceğinin sinyallerini veriyor muydu bilmiyoruz ama o da işe bir takımın altyapısında başlamıştı. Münih doğumlu Beckenbauer, ilk olarak SC 1906 Münih'te oynadı. Hayalinde 1860 Münih yatıyordu, bir gün oraya ulaşabilirdi. Ancak her şeyi değiştiren bir altyapı maçı oldu. 1860 Münih'e karşı verdikleri bir mücadelede Beckenbauer önce yaşanan sertliklere göz yumdu, sonra bir rakibinden tokat yedi! O günün ardından yeni takımı olarak Bayern Münih'i seçen Beckenbauer futbolu bıraktığında, arkasında tarihin ta kendisi vardı.

WAYNE GRETZKY

Nagano'da düzenlenen 1998 Kış Olimpiyat Oyunları çok ilginç bir karara sahne olmuştu. Kanada ile Çek Cumhuriyeti'nin yarı final eşleşmesinde Wayne Gretzky'nin varlığı elbette Kanada'yı rahatlatıyordu. Buz hokeyini bıraktığında 99 numarayı, tüm NHL takımlarınca emekli edecek Greztky içinse o gün bir sürpriz vardı. Penaltılara giden maçta koç Marc Crawford onu beş oyuncu arasına yazmadı. O gece finale giden Çek Cumhuriyeti olurken Gretzky bir kez daha madalyasız kalacaktı.

HOWARD SCHULTZ

Grunge, Starbucks ve Supersonics'iyle meşhur Seattle'ın bu üçlü için kritik adamlarından biri Howard Schultz'du. Starbucks'ın sahibi ve CEO'su aynı zamanda Supersonics'e de sahipti. Ancak takımı elden çıkarma kararını, yeni sahiplerin Oklahoma City'ye geçişi takip edince Schultz şehir tarafından düşman ilan edildi. Oklahoma halkı, Kevin Durant ile Russell Westbrook'un taşıdığı kadroyla NBA'in zirvesini deneyimlerken, Seattle'lılar kahvelerini Starbucks'tan almamaya ve Amerikan futbolu ekibi Seahawks ile avunmaya çalışıyor.

EDDIE IRVINE

Formula 1'de pilotların kaderini belirleyen unsurların başında takım kararları geliyor. Takımın yıldızını geçecek misin yoksa bunu yapabiliyor olmana rağmen imkanın yok mu? Rubens Barrichello bu sorularla sık sık karşı karşıya kalan bir isimdi. Ancak Ferrari'de ondan önce Eddie Irvine vardı. İyi gittiği 1999'da sezonunun Britanya Grand Prix'sinde Schumacher'i zorlamış, o gün başka sebeplerden de olsa kaza yapan Schumacher, bir nevi Irvine'ın da biletini kesmişti.

İLHAN MANSIZ

Türkiye futbol tarihindeki en parlak günlerden bazıları 2002 Dünya Kupası'na denk gelir. Hatta Senegal ile yapılan çeyrek final maçı içlerinde farklı bir yere ayrılıyor. Uzatmaya giden o mücadelede Hakan Şükür'ün yerine oyuna giren İlhan Mansız altın golü bulmuş ve Türkiye'yi yarı finale taşımıştı. Kupa olmadı, bronz madalya geldi. Ancak "İlhan Mansız'a daha fazla şans verilse ne olurdu?" sorusu hep tartışıldı.

JAVARIS CRITTENTON

Crittenton, hayatı boyunca Atlanta'nın çocuğu oldu. Orada doğmuş, şehrin liselerinden birinde basketbol oynamış ve kariyerine devam etmek için yine şehrin üniversitesi Georgia Tech'i seçmişti. 2007 NBA Draftı'nda şehrin takımı Hawks onu almadı. İlk adresi Los Angeles oldu, sonra Memphis ve Washington'a gitti. İlerleyen yıllarda D-League'e kadar düşen Crittenton'un ismi uyuşturucu davalarına karıştı. Son durağı ise tahmin edileceği üzere Atlanta değil, kasıtsız adam öldürmekten 23 yıllığına girdiği cezaevi oldu.

GUS KENWORTHY

Birçok kişi, onu 2014 Sochi'de kurtardığı sahipsiz köpek yavrularıyla hatırlıyor. Ancak Gus Kenworthy bundan daha fazlası. Olimpiyat madalyası da aldığı serbest stil kayakta dünyanın en iyi iki-üç sporcusu arasında yer alıyor. Üstüne bu zirvede olma durumu sürerken, eşcinsel olduğunu açıklayacak kadar da cesur. Başlarda gay olduğunu söylerse, çocukların onu idol olarak görmeyi bırakacağından ve sporundan dışlanacağından korkan Kenworthy artık çevresindeki duvarları yıkmış durumda. Tom Daley, Ian Thorpe, Jason Collins, Michael Sam ve Thomas Hitzlsperger gibi isimler de şüphesiz onun yanında.

MARSHAWN LYNCH

Seattle Seahawks'a üst üste ikinci NFL şampiyonluğunu kazandıran sayılar Marshawn Lynch'ten gelmişti. En azından paralel evrende öyle olduğunu tahmin ediyoruz. 2014 Super Bowl'da, Denver Broncos'u farklı geçen Seahawks, bir sene sonra büyük finalde New England Patriots'ın karşısına çıkmıştı. Maçın

son dakikasına 28-24 geride giren Seahawks'ın şampiyonuğa birkaç yardası vardı, topu Lynch'e verseler tüm sezon yaptığı gibi sayıyı bulabilirdi ama bu yol tercih edilmedi. Seattle maçı kaybederken, koç Pete Carroll'un bu hamlesi spor tarihinin en kötü kararları arasındaki yerini aldı.

1980 MOSKOVA

Moskova'da düzenlenen 1980 ve onu takip eden Los Angeles 1984 olimpiyatlarının madalya sıralamasına baktığınızda dikkatinizi çeken şeyler olabilir. Olimpiyat tarihinin en güçlü ikilisi olan Sovyetler Birliği ile Birleşik Devletler'in mücadelesinde, her iki yılda da ev sahibinin ezici üstünlüğü vardır. Bu farkı seyirci desteği yaratmış olabilir mi? Muhtemelen hayır. Zaten farkların arkasında yatan da boykot kararları. Dokuz yıl süren Sovyet-Afgan savaşına denk gelen 1980 Olimpiyat Oyunları, ABD Başkanı Jimmy Carter'ın girişimleriyle kendi ülkesi dışında 65 ülke ile birlikte boykot edildi. Dört yıl sonra aynı hamle Sovyetler Birliği'nden gelirken, kaybeden bu büyük rekabetten mahrum kalan dünya sporu oldu.

NAİM SÜLEYMANOĞLU

Seul, Barcelona, Atlanta... Rastgele şehirler değil, Naim Süleymanoğlu'nun üst üste altın madalya aldığı üç olimpiyatın adresleri. Efsane haltercinin dünya ve Avrupa şampiyonluklarını saymaya gerek bile yok, ancak işler hep toz pembe değil. Bulgaristan'dan gelişiyle birlikte Türkiye spor tarihine, 'Naim' isminin bir nesle daha sık konmasını sağlayacak kadar derinden etki eden Naim Süleymanoğlu, asla kariyerini zirvede bitiren biri olarak hatırlanmayacak. 2000 Sydney Olimpiyat Oyunları öncesinde bu payeyi almaya yaklaşmıştı ama olmadı. Halteri bırakmasına rağmen antrenmanlara devam edip iyi dereceler alan Naim'i gören Spor Teşkilatı, baskılara başladı. Son anda Avustralya'ya gitme kararı veren Naim sıfır çekti, hikâyesini az da olsa buruk bitirdi.

OSCAR FREIRE

Bisiklet tarihinin en önemli sprinterlerinden Oscar Freire, profesyonel olduğu 1998-1999 sezonuna bomba gibi düşmüştü. Verona'daki Dünya Şampiyonası'nda gökkuşağı renklerine sahip mayoyu alırken izlediği taktik ise basitti; tüm grup sola giderken bisikletini sağa doğru sürmeyi tercih etmiş ve rahat kalarak kazanmıştı. Eski bisikletçi, yeni sportif direktör Charly Wegelius o günü, "Bu radyodan gelen bir direktif değildi. Çok basit bir hamleydi. Bana göre zaten bisiklet de basit bir şeydir" diyerek anlatmıştı. O haklıydı, Oscar Freire'nin de artık yeni bir taktiği vardı.

ÖTENAZİ

Bazen sevda, yaşamdan ve ölümden güçlüdür. 41 yaşındaki Lorenzo Schoonbaert'in takımına duyduğu, şüphesiz öyleydi. Kanserle 20 yıl boyunca savaşan ve bu süreçte 37 ameliyat geçiren Club Brugge taraftarı, umudun bittiği yerde ötenazi kararı almıştı. Ancak hayatından daha önemli bir önceliği vardı. Schoonbaert, ölümle olan randevusunu bir gün erteledi ve 2015'in Mart ayında Jan Breydel Stadı'nın atmosferini son kez, bu defa saha içinden yaşadı. Yedi yaşındaki kızıyla birlikte çimlere çıktığında izleyenleri duygulara boğan Schoonbaert'i 20 bin taraftar alkışlarla uğurladı.

PARK SI-HUN

Seul'de düzenlenen 1988 Olimpiyat Oyunları'nın boks finallerinden biri ilginç bir senaryoya sahne olur. 71 kiloda altın madalya maçına ev sahibi ülkeden Park Si-Hun ile Birleşik Devletler'den Roy Jones Jr. çıkar, tüm maç Jones'un üstünlüğüyle geçer. Maç boyunca 86'ya karşı 32 yumruk vardır, yine de nakavt gelmez. Üstüne üstlük hakemler puanlama sonrasında 3-2 ile madalyayı Hun'a verir. Bu karar, oyunlar tarihinin en büyük tartışmaları arasına girerken, Jones o maçın ardından rakibinin kendinden özür dilediğini söylemiştir. Bazı şeyleri anlatıyor değil mi?

VALENTINO ROSSI

'Doktor' lakaplı Rossi'nin kariyerindeki en kritik anlardan biri için çok uzağa gitmeye gerek yok. 2015 MotoGP sezonunun sondan bir önceki ayağı Malezya'da, şampiyonluk adayı Jorge Lorenzo ile vatandaş dayanışması içerisinde olduğunu düşündüğü Marc Marquez'i tekmeleyip düşüren Rossi, son yarışta çekeceği bir cezaya çarptırıldı. Valencia Grand Prix'sine son sırada başlayacak olsa da İtalyan sürücü için şampiyonluk umutları hâlâ yeşildi... O gün pole pozisyonunda start alan Lorenzo için final sıralaması da farklı olmazken, sondan gelen Rossi'nin çabaları dördüncülüğe yetti. Bu tarihte pek sık yapılan bir şey değildi. Ancak bu az rastlanan duruma rağmen Rossi için şampiyonluk elden gitti.

STIRLING MOSS

Sporla ilgili anne-babalar genellikle çocuklarının sporcu olma kararları karşısında sert bir duruş sergilemez, hatta onlara destek olur. Stirling Moss, denklemin yalnızca ilk kısmına sahipti. Hem dişçi olan babası Alfred hem de annesi Aileen rallilerde yarışmıştı. Stirling de çocuk yaştan yarışlara alışıyordu ancak babasının gönlünde yatan, oğlunun da aile mesleğini icra etmesiydi. Okulla arası pek iyi olmayan Stirling, düşük notlarıyla dişçi olamayınca hıza ve arabalara olan ilgisini mesleğe dönüştürdü. Yarış arabalarının her türlüsünü kullandı, kariyerine 24 podyum sığdırdı.

SAİF SAİD ŞAHİN

3 bin metre engellide dünya rekorunu hâlâ elinde bulunduran atlet. Saif Said Şahin bu başarısıyla Katarlıları elbette gururlandırdı. Ancak Kenya doğumlu sporcunun ilk ismi Stephen Chereno, adına yarıştığı ilk ülke de doğal olarak Kenya'ydı. 2003'te her şeyi geride bırakarak Katar vatandaşlığına geçti. Aynı sene

dünya şampiyonu olurken, aklında 2004 Atina Olimpiyatı'nda yarışabilmenin umudu vardı. Ne yazık ki, Kenya eski sporcusunun olimpiyat oyunlarında yarışamayacağını öne sürdü. Haklılardı da. O yılın altın madalyalı ismi Ezekiel Kemboi'yi bir ay sonra mağlup etse de bu çok önemli değildi. Hiç olimpiyat madalyası alamadı. Her şeye rağmen Katar'la içten bir bağı vardı ve burada sporun gelişimine birçok katkı yaptı.

TEVFİK BEHRAMOV

"Dünyanın en ünlü hakemi kim?" sorusunun birkaç cevabı olabilir. Pierluigi Collina ilk akla gelenlerden, Markus Merk özellikle Türkiye için iyi bir alternatif. Dev boyuyla sahada dikkatleri üzerine çeken Kim Milton Nielsen ve Ada'nın daimi tartışma konusu Howard Webb de diğer adaylar. Ancak bu soruya alternatif bir cevap için filmi biraz geri sarabiliriz. Geoff Hurst'ün 1966 Dünya Kupası'ndaki meşhur golündeki aktör, Azeri hakem Tevfik Behramov'du. 2-2'lik skorla uzatmalara giden maçta, Hurst'ün 111. dakikadaki şutu üst direkten sekip yere indi ancak orta hakem Gottfried Dienst kesin bir gol kararına varamadı. Danıştığı yardımcısı Behramov golü verdi ve İngiltere tarihinin ilk Dünya Kupası zaferini elde etti. Yıllar sonra sırtında 'Behramov' yazılı 66 numara forma giyen İngiliz taraftarların, o pozisyonu unutmadığını söylemeye gerek var mı?

MANCHESTER UNITED

Tarihin, kaybeden taraf adına en yıkıcı finallerinden biri 1999 Şampiyonlar Ligi'ninkiydi. Manchester United, Bayern Münih'i duraklama anlarında anlarında bulduğu iki golle 2-1 geçmiş ve kupaya uzanmıştı. Önce Teddy Sheringham ardından da Ole Gunnar Solskjaer, Alex Ferguson'ın ustaca hamleleri sonucu oyuna dâhil olmuş ve bu değişiklikler maçın seyrini değiştirmişti. Skor tabelasında adı yazan iki kişi, Sheringham-Solskjaer'den başkası değildi.

ÜLKER & FENERBAHÇE

Türk basketbolunda dengeleri değiştiren en önemli kararlardan biri, Ülkerspor ile Fenerbahçe'nin birleşmesiydi. Kulübü 100. yıl öncesinde eski günlerine döndürmek isteyen Fenerbahçe, çareyi Ülkerspor'la birleşmekte buldu. Yeni ismi Fenerbahçe Ülker olan takım hem Ülker'in ekonomik katkısını arkasına aldı hem de İbrahim Kutluay, Mirsad Türkcan, Ömer Onan'ın dâhil olduğu kadrodan faydalandı. 2014-2015 sezonunda gelen Euroleague Final Four'u belki de bu hamlenin en üst noktasıydı. İsmi Alpella olan Ülkerspor ise zaman içerisinde sessizce yitip gitti.

LOUIS VAN GAAL

Bir teknik direktörde aranan özellikler arasında kabaca; uyumlu bir kadro oluşturmak, kriz anlarında soğukkanlı kalabilmek ve oyuna iyi müdahale edebilmek gibi şeyler var. 2014 Dünya Kupası sırasında bu maddelerden sonuncusunu gayet iyi yapan Louis van Gaal, işin ucunu biraz kaçırıp kupa tarihinin en ilginç kararlarından birine imza atmıştı. Sırf penaltılar için Jasper Cillesen'i çıkarıp Tim Krul'u oyuna alan teknik adam, tahmin ediyoruz ki yedek kalecisinin kurtardığı penaltılarla birlikte derin bir nefes almıştır.

BRADLEY WIGGINS

Bisikletçiler arasında pist ile yol arasında gidip gelenler çok, Bradley Wiggins de onlardan biri. Ancak Fransa Turu'nun eski şampiyonu tercihini açıkça söylüyor; "Yol bisikleti her zaman para kazandığım yer oldu, pist ise bu sporu sevdiğim yerdi" diyen Wiggins, artık tamamen piste odaklı. Önce UCI Saat Rekoru'nu rahat bir şekilde alan Sir Wiggo, ardından Rio'daki 2016 Olimpiyat Oyunları hazırlıklarına başladı. Ara sıra kendi takımı Team Wiggins'in gelişimi için yol yarışlarında da boy gösteren Wiggins'in adı Le Tour tarihinin en ilginç kararlarından birinde de yazıyor. Kendini bir genel klasmancıya çeviren Wiggins, 2012'de Champs Elysees'de sarı mayoyu giydikten sonraki sene Fransa'ya götürülmedi. Sky takımı o yıl yarışı Chris Froome ile kazanırken, bu her şampiyonun başına gelen bir şey değildi...

YILDIZ HARİTASI

İstatistikler, özel derlenmiş raporlar ve yıldız haritası... İlginçtir, Raymond Domenech kadrosunu toplarken burçlara özellikle dikkat ediyordu. Fransa Milli Takımı'nı çalıştırdığı dönemde savunmasındaki tüm oyuncular, burcunun bir yerinden aslan ile ilintiliydi. Mesela Julian Escude takımdaki yerini biraz burcuyla alıyordu. Domenech'in akreplerle ise pek arası yoktu. Bu tercihten en çok canı yananlardan 29 Ekim doğumlu Robert Pires, henüz durumdan haberi yokken "Domenech'i sinir edecek bir şeyler yapıyor olmalıyım" dese de işler daha sonra aydınlandı. Domenech milli takım başındaki dönemini başarılardan çok uzak kapatırken, birçoklarına göre tarihin en kötü menajerleri arasındaki yerini aldı.

ZİYA DOĞAN

Trabzonspor tarihinin iniş çıkışlarla dolu olduğunu söylemek pek yanlış olmayacaktır. Selçuk İnan, Burak Yılmaz, Onur Kıvrak ve Olcan Adın'la geçen parlak dönemin ardından, takım bir türlü toparlanabilmiş değil. Bir önceki çıkış sürecinde Gökdeniz Karadeniz, Marco Aurelio ve Fatih Tekke önderliğindeki kadro vardı. Ziya Doğan yönetimindeki o takım, 2003-2004 sezonunda ligi şampiyon Fenerbahçe'nin hemen dört puan gerisinde tamamlamış, Türkiye Kupası'nı da müzesine koymuştu. Bu başarıyla dikkat çeken Ziya Doğan'a sonraki sezon Beşiktaş tarafından teklif yapıldı ancak hoca reddetti. Ziya Doğan, "Oyuncularımla onurlu bir mücadeleye giriştik. Beşiktaş'tan teklif aldım. Bununla sadece gurur duyacağım" diyerek Trabzon'da kalsa da güzel günler onu beklemiyordu. Aynı sezon takımdan gönderildi, kariyerinde bir daha asla o momentumu yakalayamadı.

TIKHONOV'UN SEÇİMİ

CANER ELER

"Tretiak gol yedikten sonra hep daha iyi oynardı. Karar anında ilk defa duygularımın beni ele geçirmesine izin verdim. Hayatımın en büyük pişmanlığı."

Viktor Tikhonov

Anatoly Tarasov, oyuncularını bazen milli satranç oyuncuları bazen de Bolşoy Balesi'nden dansçılarla çalıştırıyordu. Ama en çok kalecisiyle ilgileniyordu. Çünkü Sovyetler Birliği'nde buz hokeyinin kurucusu kabul edilen Tarasov'a göre kaleci, yaratacağı sporun sanatını icra eden makinenin en büyük dişlisi olacaktı. Bu yüzden, idman sonlarında Vladislav Tretiak'ı ekstra çalıştırıyordu.

"Maçta eğer bir gol dahi yersem, ertesi gün idmanda bana 'Neyin var?' diye sorardı. Ceza olarak da herkes gittikten sonra yüzlerce salto ve öne hamle tekrarı yapardım. Bir tanesinde bile kaytarmazdım. Bilirdim ki Tarasov iyiliğimi istiyor. Ve sayesinde yediğim her gol sonrası daha iyi oynardım."

Tretiak, onu böyle anlatır. Ancak Tarasov, dönemin devlet başkanı Leonid Brejnev'in izlediği bir maçta takımı sahadan çekmesiyle başlayan sürecin sonunda kovulur. 11 dünya şampiyonluğu ve 4 olimpiyat altını sonrası kurduğu hanedanlık elinden alınır.

Sonrasında göreve, orduda general olan Viktor Tikhonov gelir. 1976 Innsbruck'ta yine altın alan takımda Tikhonov'u seven pek yoktur. 1980 Lake Placid Kış Oyunları gelip çattığında ise SSCB ve ABD arasındaki ipler iyice gerilir. Başkan Jimmy Carter, Ocak 1980'de Afganistan'a giren SSCB'ye tavır olarak 1980 Moskova Olimpiyatı'nı boykot ettiklerini açıklar.

Ancak iki takım, kış oyunlarından iki hafta önce gösteri maçında karşı karşıya gelir ve SSCB, ABD'yi 10-3'lük skorla mağlup eder. Lake Placid'de yarı finalde eşleştiklerinde ise herkes Sovyetlerin altınına kesin gözüyle bakıyordur. 'Miracle On Ice' (Buz Üstündeki Mucize) adıyla anılan maçta Tretiak, ilk çeyrekte skorborda bakarken seken topu ağlarında görür. Tikhonov, bu hata üstüne efsane kaleciyi kenara alıp Vladimir Myshkin'i oyuna sokar. Myshkin, son periyotta iki gol birden yerken madalya da Birleşik Devletlere gider. Akılda kalan ise ünlü spiker Al Michaels'ın "Mucizelere inanır mısınız?" repliği olur.

Dünyanın en iyi kalecisi Tretiak, takımının kaybettiği maçın en kritik anlarını kenardan seyreder. Herkes "Ya kalede olsaydı?" sorusunu sorar. Ancak Tikhonov, bu mağlubiyetten başka bir ders alır; oyuncularını yılın 11 ayı kampa alarak daha sert bir düzen oturtur. Akabinde iki olimpiyat şampiyonluğu gelir. Ancak 84 yaşında ölen ünlü antrenör hep bu kararla anılır. Ölüm döşeğinde yanında olan isim ise şimdinin Buz Hokeyi Federasyonu Başkanı Tretiak'tan başkası değildir.

2014 Sochi Kış Oyunları'nın organizasyon komitesi başkanı Dimitri Chernyshenko, o maçın yarattığı etkiyi yıllar sonra şöyle ifade eder: "Çocukken batı kültüründen bize yansıyanlar arasında korku filmleri de vardı. Üç taneydi zaten; Elm Sokağı'nda Kabus, 13. Cuma ve son olarak da Miracle On Ice."

Fotoğraf AP images

TRETJAK
KOHO

Fotoğraf Özge Balkan

FUTBOL İLE KLASİK MÜZİK BİRBİRİNE ÇOK DA YAKIN DURAN KAVRAMLAR DEĞİL. BORUSAN FİLARMONİ ORKESTRASI ŞEFİ SASCHA GOETZEL İSE BU ALGIYI KIRANLARDAN BİRİ, HEM DE FAZLASIYLA...

ORKUN YEŞİM

Muhtemelen ülkenin en sükseli senfonik orkestrası Borusan İstanbul Filarmoni'nin (BİFO) şefi Sascha Goetzel, tutkulu bir sporsever. Dünya Kupası'nda oynama hayalini bir yana bırakalı çok olmuş ama Euro2016'da milli takımı Avusturya'yı izleyeceği için çok heyecanlı.

Kendisi ile orkestrayı takıma, müzisyenleri oyunculara benzetmeden futbol merakını konuşmaya çalıştık ve tabii ki bunu başaramadık.

Futbola ilginiz nereden geliyor?

Bugünlerde BİFO'da bizimle birlikte keman çalan babam yeteneğimi gördü ve bana bir şans vermek istedi. 10-11 yaşlarında Austria Wien altyapısında oynamaya başladım. Beni gerçekten beğenmişlerdi. Sağ açıkta oynuyordum. Üç-dört yıl boyunca bir çocuk için olabilecek en üst seviyede futbol oynadım. Profesyonel bir futbocu olmayı hayal ediyordum. Hatta Dünya Kupası'na gideceğimi düşünüyordum. Annem ile babam da "Tabii, tabii..." diyorlardı. Bir gün ayak bileğimden sakatlandım. Zirvede olsanız dahi bir sakatlıkla her şeyin aniden bitebileceğini gördüm. Yolumu değiştirdim; futbol oynarken bir yandan da keman çalıyordum ve müziğe odaklandım. Ama müzik ve futbol hâlâ hayatımın en büyük tutkuları.

Hâlâ oynuyor musunuz?

Amatörce. Oğullarımla oynuyoruz. Büyük oğlum çok iyi bir futbolcu. Küçük oğlum ise artık oynamak istemiyor. Sanırım ona fazla sert geliyor. Eskiden futbol daha çok tarza, bireysel yeteneğe dayalı bir spordu. Neredeyse sanatsal bir yanı vardı. Artık sanatı tek tek oyunculardan değil, takımların bütününde görüyoruz.

Barcelona'ya ya da bu sezonki Bayern Münih'e baktığınızda, oyun tarzlarıyla diğer takımları domine ettiklerini görüyorsunuz. Bu bir yandan büyüleyici ama diğer yandan biraz sıkıcı. Ben eski oyuncuları özlüyorum.

ZLATAN IBRAHIMOVIC'İ SEVİYORUM. KİŞİLİĞİ TARTIŞILABİLİR AMA SAHADA BÜYÜLEYİCİ BİR ADAM OLDUĞUNU SÖYLEMELİYİM.

En sevdiğiniz futbolcu kimdi?

Yeni yetmeliğimde hücum oyuncularını severdim, Paulo Futre ya da çok hızlı bir sağ açık olan Austria Wien'li Walter Schachner gibi. Hans Krankl'ı ise sevemedim çünkü babamın takımı Rapid Wien'in formasını giyerdi. Bugünlerde ise Zlatan Ibrahimovic'i seviyorum. Kişiliği tartışılabilir ama sadece sahadaki bir futbolcu olarak baktığımda ve karizmasını değerlendirdiğimde büyüleyici bir adam olduğunu söylemeliyim. 20 metre yakınındaki herkes, onun varlığının farkında oluyor. Drogba da ona çok benzerdi. Zaten bana göre en iyi modern forvetler, Ibrahimovic ve Drogba'dır. Türkiye'den ise Arda Turan'ı beğeniyorum. Bence harika bir futbolcu.

Türkiye'de tuttuğunuz takım var mı?

Hayır çünkü orkestrada sorun yaratıyor. Türk müzisyenler takımları konusunda çok ateşli. Mesela akşam büyük bir maç varsa provaya formayla geliyorlar. Hepsinin takımını sevmem gerekiyor ki doğrusunu söylemek gerekirse bu mümkün değil. Ben de bu tartışmanın dışında kalmaya çalışıyorum. Austria Wien taraftarıyım ve sürekli "Öyle şey olmaz Maestro!" deseler de tüm Türk takımlarına eşit mesafedeyim.

Viyana Filarmoni'nin bir futbol takımı varmış. Nasıl bir takım bu?

Müzisyenler, turneye gittiklerinde diğer orkestraların takımlarına karşı oynar. Ben de bu takımda oynadım. 1980'lerin sonu, 1990'ların başında düzenli bir biçimde oynuyorduk. Birçok müzisyen spora çok meraklıdır. Zaten bence müzik ile spor aynı şey. Müzisyenlerle sporcular daha çok bir araya gelebilse, mesela BİFO önemli bir maç öncesinde bir stadyumda çalabilse her iki taraf için de harika olur.

Avusturya, gelecek yaz Euro 2016'da olacak. Takımı beğeniyor musunuz?

20 yıldır tüm elemelerde acı çekiyorum. Çok zor zamanlar geçirdik. Ama sonunda takımı geliştiren, iyi bir teknik direktörümüz oldu. Bence Marcel Koller müthiş bir teknik adam. Elemelerde tek maç bile kaybetmedik.

SASCHA GOETZEL NELER YAPIYOR?

2009'dan beri BİFO'nun sanat yönetmeni ve sürekli şefi. Görevi, orkestrayı 1999'da kuran, müzisyenlerin "hocaların hocası" dediği Gürer Aykal'dan devraldı. Bu yıl sözleşmesini uzattı, en azından 2018'e kadar orkestranın başında kalacak. Yönettiği tek orkestra BİFO değil. Japonya'da Kanagawa Filarmoni ve Finlandiya'da Kuopio Senfoni ile birlikte çalışıyor. Ayrıca, Barış İçin Müzik Vakfı'nın sanat yönetmeni.

Fotoğraf Getty Images Turkey

En sevdiğiniz oyuncu kim? Alaba mı?

Alaba'yı herkes seviyor. Harika bir oyuncu ve harika bir insan. Böyle bir oyuncuya sahip olmamız inanılmaz bir şey. Ama Alaba benim tarzım değil. Şu anda hiçbir oyuncu için 'en sevdiğim' diyemiyorum. Ben forvetleri beğenirim. Daima tehlike yaratan, topu alıp kendine yol açan ve kaleyi bulan oyuncuları severim.

Peki orkestrada bireysel yeteneklerin öne çıkışı ile takım çalışmasını nasıl dengeliyorsunuz?

Aslında orkestra şefleri 23 kişilik kadrosu olan futbol teknik direktörleriyle aynı durumdadır. Takıma bakıp nasıl oynadıklarını görürsünüz. Sonra analitik bir çalışma yaparsınız. "Şu bölümde şu oyuncuların öne çıkması gerek" dersiniz. Hücuma çıkarken orta saha oyuncularının hareketlenmesi iyidir. Ama tüm takım kendini yormamalı. Bazıları atağa kalkarken bazıları geride kalmalı. Orkestrada da durum bundan farksız. Ritmik yapıyı kurarken bazılarına "Tamam, sen çık" diyebilirsiniz ama müzisyenler her zaman birbirini takip etmelidir.

Yıldızlaşmaya çalışan yetenekli müzisyenleri nasıl idare ediyorsunuz?

Bence her zaman insanları motive edip desteklemeniz gerekir. Ama şu farkındalığı da yaratmanız lazım: Futbol takımlarında olduğu gibi orkestralarda da bir kişi olağanüstü bir atmosfer yaratabilir ama tek başına maç kazanamaz. Müzisyenlerime her zaman derim; "Unutmayın, orkestrada 'ben' diye bir şey yoktur, 'biz' vardır." Gururla söyleyebilirim ki BİFO'da tüm müzisyenlerimiz bu işi birlikte yaptığımızı bilir. Hiç kimse kendisinin diğerlerinden iyi olduğunu düşünmez. BİFO'da yüzde yüz takım oyunu oynanır.

BİFO üç albümünden sonuncusunu 2014'te çıkardı. Bu albümün yayımlanmasından sonra orkestra, dünyanın en prestijli klasik müzik festivallerinden BBC Proms'a davet edildi.

Provalar da antrenman gibi mi geçer?

Müzisyenler kendi çalışmalarını kendileri yapar, sonra bir araya gelip kendi sesimizi bulmaya çalışırız. Bazı sorunlar çıkar. Futboldaki ofsayt gibi. Bir müzisyen, bir başkasını görmeden çalabilir. Onu yeterince dinlemiyordur. Durup aynı bölümü yeniden alırız. Notalar üzerinde, birlikte ve doğal biçimde hareket eder hâle gelinceye kadar antrenman yaparız. Rakibimiz yoktur, onun yerine karşımızda bazıları yüzlerce yıl önceden kalan notalar vardır. Dünyanın dört bir yanında orkestraların bu notaları bir biçimde fethetmesi ve dinleyicileri etkilemesi gerekir. Bir orkestranın motivasyon kaynağı kazanmak değil, notalardan belirli bir enerjiyi çıkarmaktır. Kazanmaya değil, başarmaya çalışırız. Dinleyicilerin kalplerine dokunabildiğimizde mutlu oluruz. Sanatta karşılaştırma yapılmamalı. Çünkü her zaman ulaşılacak üst bir seviye daha vardır.

Şeflik bedensel çalışma gerektirir mi?

Nasıl bir şef olduğunuza bağlı. Ben fiziksel olarak çok aktif bir şefim. Benim için formda olmak büyük fark yaratıyor. Sonuçta sporcular gibi görünmüyorum ama formda kalmaya çalışıyorum.

Bu eğitiminizin de bir parçası mıydı?

Evet. Şefler zaman aralıklarına göre çalışır. Kaslar vuruşların zamanlamasını –ki bu orkestranın nabzıdır– mükemmel bir biçimde ayarlamanıza yardımcı olur. Nabız istikrarsızsa orkestradaki birlik çöker.

2018'e kadar BİFO'da kalma kararı aldınız. Bunun gerekçelerini ve sizin için bir üst seviyenin nedir?

Kaldım çünkü çok şey başardık. Türkiye'de albüm çıkaran ilk orkestrayız. BBC Proms'ta çalan ilk Türk orkestrası da biziz. Ayrıca, ilk kez

Türkiye'den bir orkestra, kayıtlarıyla uluslararası ödüller aldı. Birçok açıdan buradaki klasik müzik sahnesine yeni kapılar açtık. Bu verimli çalışmaları tamamlamak için müzik direktörünün orkestra ile birlikte kalması çok önemli. Çünkü orkestranın kendi sesini geliştirmesi gerekiyor. Buraya ilk geldiğimde dağcılıkla ilgili bir metafor kullanırdım: Klasik müzik dünyasının Everest'ine tırmanmaya başladık. İlk albümle ile birinci, ikinciyle ikinci, üçüncüyle üçüncü ara kampa ulaştık. BBC Proms ile zirveye tırmanmaya başladık ve zirveyi gördük. Çalma tarzı açısından daha önce hiç ulaşamadığımız bir kalite yakaladık. Ancak şimdi, yeni meydan okumaların peşindeyiz. Bu da besteler arasında olacak. Bu sezon orkestranın daha önce hiç çalmadığı parçaları programa almam gerek.

Zaman, tüm bunlar için en çok ihtiyaç duyulan şey sanırım...

Evet. Bu takip edilmesi, sürdürülmesi gereken bir iş. Orkestraların belirli zamanlarda çok iyi çalması yeterli değildir. Bir şefin en büyük sanatı, her eserde kulağa tamamıyla farklı gelen, bununla birlikte kendine has özelliğini koruyan bir orkestra yaratmaktır. Beethoven'ın kendine has bir müzikal konuşma tarzı vardır, Mozart'ın da, Ulvi Cemal Erkin'in de... Tüm bu tarzların geliştirilmesi gerekir. Bunu 3-4 yılda yapamazsınız. İmkansız. 8-10 yıla ihtiyacınız var. Ayrıca her yıl bir 'master plan' çerçevesinde, orkestranın kendi tarzını geliştirebileceği bir program hazırlamanız gerekir.

BİFO'nun kendine has bir tarzı var mı?

Bence benzersiz bir tarzla çalışıyoruz. Çok enerjik, çok tutkulu ve aynı zamanda çok duyarlı. Bunun kaynağı da Türk kültürü. Euro 2008'de Viyana'da Türk futbolcuların nasıl oynadığını gördüm. Maçların başından sonuna kadar büyük bir tutkuyla mücadele ediyorlardı. Üç-dört maçı son 15-20 dakikada kazandılar. Çünkü asla pes etmediler. Koşacak hâlleri kalmayıncaya kadar tukularını korudular. Bence bu gerçekten Türkiye'ye has bir şey. Yani; asla pes etmemek, son derece tutkulu ama bir yandan da çok duyarlı ve hassas olmak.

Orkestradaki müzisyenlerin çoğu Türk, değil mi?

Yaklaşık 145 kişilik müzisyen havuzunda sadece üç yabancı var. 'Turkish United' diyebilirsiniz. Bu benim için çok önemliydi. Uluslararası bir orkestra değil de ulusal bir Türk orkestrası kurmak istedim. Çünkü bence Türkiye'nin müzisyenleriyle gurur duymaya ihtiyacı var. Son 100 yıl içinde Türkiye müthiş müzisyenler çıkardı. Solo enstrümancılar, besteciler, şancılar... Ama bu ülkenin, uluslararası müzik sahnesinde en üst seviyeye erişmiş büyük bir orkestrası hiç olmadı.

Sizce neden?

Çünkü hiçbir zaman, kendini bu işe yeterince adayan uluslararası bir orkestra şefi gelip buradaki müzisyenlerle 5-10 yıl çalışmadı.

Bir Türk orkestrasının BBC Proms'ta çalması için neden 2014'ü bekledik?

1970'lerin sonu, 1980'lerin başında Türkiye Milli Futbol Takımı, dünyanın en iyilerinden biri değildi. İşin başındalardı. En üst düzeyde oynayacak araçları yoktu. Harika oyuncuları vardı ama takım işlemiyordu. Kimse onlara başarılı olacak biçimde oynamayı öğretmemişti.

Genç bir yetenekle karşılaştığınızda neler hissediyorsunuz?

Dünyanın en güzel şeyi, o kadar mutlu oluyorum ki anlatamam. Bildiğim her şeyi onlara aktarmak istiyorum. Çok gergin oluyorlar. Onlara "Ne istiyorsanız onu yapın, arkanızdayım" hissini vermek istiyorum. Çocuklara karşılıksız müzik eğitimi alma imkanı sağlayan Barış İçin Müzik projesinde de bu böyle.

Bütün çocuklar okuldan sonra provaya geliyorlar. Müzik yaparken yüzlerine bakın, hepsi ışıldıyor. Farklı farklı sosyal çevrelerden geliyorlar, müzik yoluyla birbirleriyle iletişime geçiyorlar. Bundan daha güzel ne olabilir?

S

BÜLENT EVCİL / FLÜT / GALATASARAY TARAFTARI

Orkestrada futboldan çok bahsedilir mi?

Evet, mesela Sascha, Türk Milli Takımı oyuncularının ve Fatih Terim'in imzaladığı bir formayı almış, göğsünü gere gere bize gösterdi geçenlerde. Çok hoşuma gitti.

Ben de uzun yıllar oynadım. Artık izleyiciyim. 1980'lerde konservatuvarda okurken deplasman maçlarına bile giderdik. Hatta çarşambaları kupa maçı olurdu, koro dersinde camdan atlayıp İnönü Stadı'na kaçardık.

BİFO'nun amatör futbol takımı, 2010'da Viyana Filarmoni'nin takımı ile karşılaşmış, değil mi?

Evet, onlarla maç yapmıştık ama devamı gelmedi. Çünkü çok çalışıyoruz ve bir araya gelmekte zorlanıyoruz.

RÜSTEM MUSTAFA / KEMAN / FENERBAHÇE TARAFTARI

Orkestradan arkadaşlarınızla düzenli olarak maç yapıyor musunuz?

Başka orkestralarda yapıldığı oluyor. Örneğin Bilkent Senfoni Orkestrası çok uzun yıllar hiç aksatmadan bunu yaptı. Ancak İstanbul'da iş dışında bir araya gelmek çok zor.

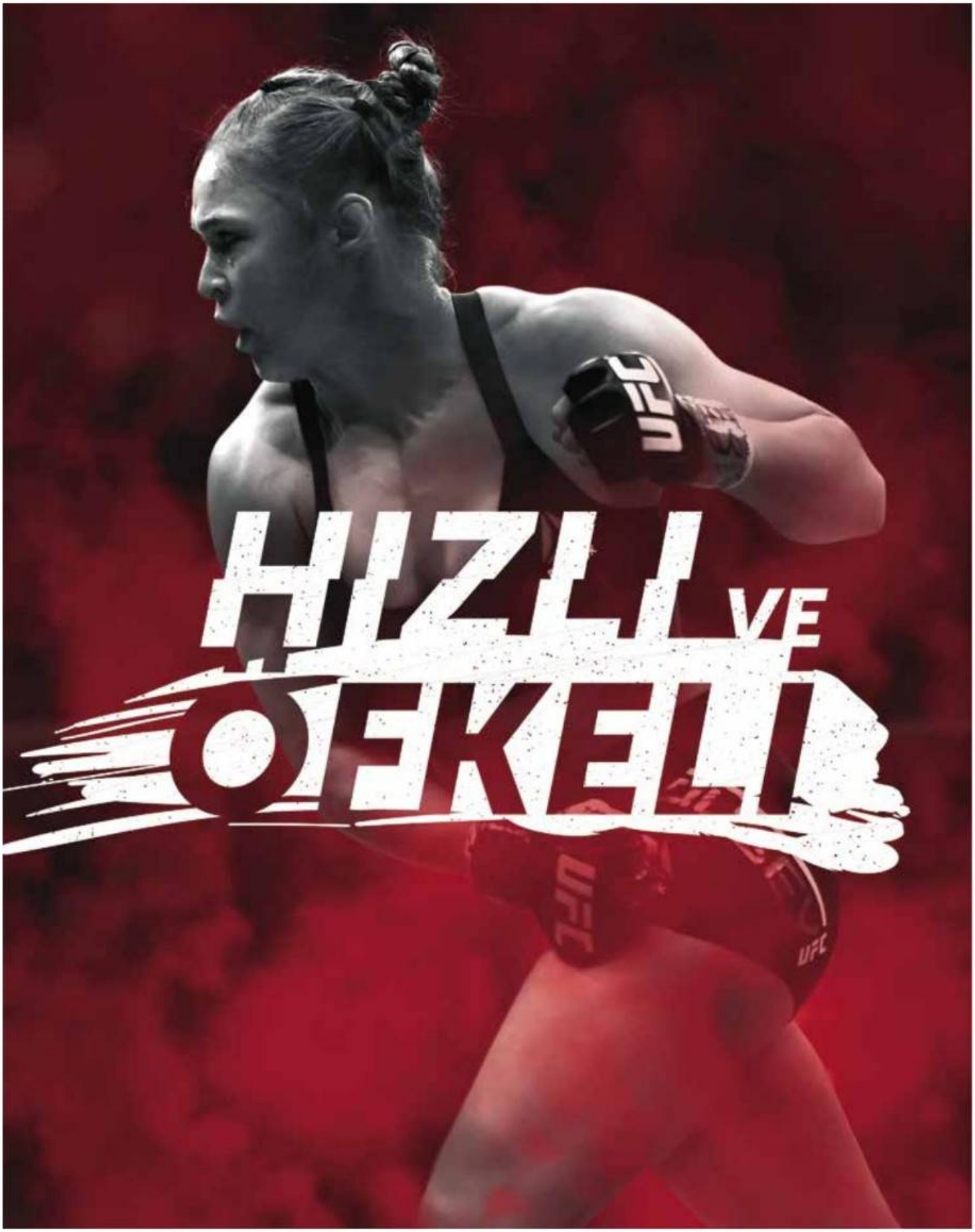
Neden sizden önce hiçbir müzisyen BİFO provalarında Fenerbahçe forması giymemişti?

Kolay kolay hiç kimse Şef Gürer Aykal'ın karşısına Fenerbahçe forması giyip çıkmak istemezdi. O cesareti gösteren ilk kişiydim.

Neden cesaret gerekiyor bunun için?

Hocamız koyu bir Galatasaray taraftarı. Mesela, Galatasaray'ın maçıyla bizim konser aynı saatte başlayacağında bir arkadaşımızdan ilk 11'i öğrenmesini istediğini biliyorum.

Beraber izlediğimiz maçlara mutlaka Galatasaray atkısıyla gelirdi, Fenerbahçe frikik kullanırken yüzünü kapatırdı...

Fotoğraf Getty Images Turkey

KADIN DÖVÜŞÜ UZUN SÜRE BİR PARODİ YA DA ANOMALİ OLARAK GÖRÜLDÜ. SONRA RONDA ROUSEY GELDİ VE HER ŞEY DEĞİŞTİ...

YÜCEL TUĞAN

MMA'in (Karma Dövüş Sanatları) tarihindeki en büyük şoklardan biri 15 Kasım'da, Melbourne'de yaşandı. Sadece dört yıl içinde bir fenomene dönüşen Ronda Rousey, Holly Holm'a nakavt oldu. Ronda, kısa sürede öyle güçlü bir etki yaratmıştı ki yenilmez görünüyordu. İlk kez mağlubiyetle tanıştı. Ancak yeni şampiyon Holm'dan ziyade, yine Ronda konuşuluyor. Nasıl yenildiği, ne diyeceği, ne yapacağı, ne zaman geri döneceği? Onu kibirli bulan ve bu nakavta sevinenlerin aksine, "Gerçek bir şampiyonu kazandıkları belirlemez" diyen Mike Tyson, George Foreman, Anderson Silva gibi efsaneler, geri dönüş isteklerini sosyal medyada sıcağı sıcağına ilettiler. Onlar da yenilgiden kaçamamıştı. Ronda'yı bekleyen de bu yüzleşme. Kadın MMA'inin öncüsü Ronda'ya ilgi, bir yenilgiyle sönecek değil. Bundan nasıl çıkacağıysa hikâyeye derinlik katacak.

Bir yıldır, Ronda hakkında neredeyse her gün birden fazla haber yapılıyor. ABD'de bir derginin kapağında değilse, bir televizyon programında karşınıza çıkabilir. Hollywood filmlerinde oynuyor. ABD seçimlerinin sevilmeyen karakteri Donald Trump, onu -Ronda bundan hiç hazzetmese de- kendisine benzetebiliyor. Beyonce, onun kadın bedenine dair sözlerini konserlerinde kullanıyor. Medyada pek çok isim, kadınlara rol modeli olarak onu sunabiliyor. Ronda 28 yaşında, bu ilgiye kelimenin gerçek anlamıyla 'dövüşerek' ulaştı. Dikkat çekici çünkü bir kadın, dünyanın en maço sporunda erkekleri geçip bir numaralı MMA organizasyonu UFC'nin (Ultimate Fighting Championship) en büyük yıldızı olabildi. Sonrasında bu sporla ilgilenen ilgilenmeyen herkesi etrafında topladı.

ROUSEY "BENİM İÇİN KAYBETMEK, SEVDİĞİM BİRİNİN ÖLMESİNDEN SONRA İKİNCİ EN KÖTÜ ŞEY" DİYOR.

Judoda gençler dünya şampiyonu olan Ronda, 17 yaşındayken 2004 Atina'nın en genç sporcusuydu. Pekin 2008'de ABD'ye yine bu sporda kadınlar kategorisindeki ilk olimpiyat madalyasını kazandırdı. Kamplarda, turnuvalarda, yollarda geçen spor kariyerinde en üst noktayı gördü. ABD'ye döndüğünde, elinde bronz madalya karşılığı 10 bin dolarlık bir çek ve bundan sonra ne yapacağına dair bir soru vardı. Geçinebilmek için üç farklı işte çalışmaya başladı. Çekilir bir hayatı yoktu ve MMA'i denemeye karar verdi. Böylece kendini bambaşka bir dünyaya taşıdı, hatta o dünyayı kendi kurdu.

Kadınlar MMA'ini tek başına göz önüne çekmesinin ötesinde, Ronda'nın UFC'deki erkek yıldızları geçmesi bundan bir yıl öncesine kadar düşünülemezdi bile. Dövüş; güç, agresiflik, şiddet gibi eril olana atfedilen özelliklerle dolu ve belki de kadına en az yer ayıran spor. Joyce Carol Oates, *On Boxing*'de "Boks erkek içindir, erkekler arasındadır ve erkektir. Erkekliğin kayıp dinine, bunun yitirilmesinin acısına dair bir kutlamadır" der. Gücün ve salt saldırganlığın ortasında kadına yer yoktur. Kadın, erkeklerin kendi erkekliklerini kutsamak için kurduğu bu eril dünyaya, tehdit içermeyecek şekilde, 'ring kızı' ya da izleyici olarak katılır. Kadın dövüşü de yakın zamana kadar bir parodi ya da en fazla bir anomali olarak görülüyordu. *On Boxing*'in yazılmasının üzerinden geçen 25 yılda, artık kadının da başrol aldığı ve takip edildiği bir dövüş sporundan bahsedebiliyoruz. Ronda bu ateşi yaktı ve kadın MMA'ini ana akım medyaya taşıdı.

Kemik dövüş izleyicisi ve medyası tarafından bilinmek, bu kadar büyük bir yıldız olmaya yeterli değil. İlgiyi artıran, Ronda'nın ana akım medya tarafından fark edilmesi oldu. Amerika'nın kahramanlara düşkünlüğü malum, özellikle sporda bu hikâyeler yok satıyor. Ronda'da bu hikâyeyi harlayacak her şey var: Güzel, başarılı, hırslı, etkileyici ve sözünü esirgemiyor. Ancak tüm sporlarda özellikle dövüş sporlarında, -kim olursanız olun- etki yaratabileceğiniz birincil alan ring ya da kafeste yaptıklarınız. Eğer kazanmıyorsanız,

EN SON BÖYLE BİR HAKİMİYETİ BOKSTA GENÇ MIKE TYSON KURMUŞTU. TYSON DA RONDA'YI KENDİSİNE BENZETİYOR.

hatta etkileyici bir şekilde kazanmıyorsanız, ilgi de zamanla küçülüyor.

Ronda da tam bir kazanan; judodaki tecrübesi ve teknik üstünlüğüyle rakiplerini bertaraf ediyor. Holm maçına gelene kadar, MMA kariyerinde hiç yenilmemişti. Onu motive eden kazanmak değil, kaybetmekten nefret etmesiydi.

Ronda, otobiyografisi *My Fight/Your Fight*'ta "Benim için kaybetmek, sevdiğim birinin ölmesinden sonra ikinci en kötü şey. Her yenilgiyle benden bir parça yitiyor" diyor. Sekiz galibiyeti bir dakikanın altında sürdü. Cat Zingano gibi tecrübeli ve namağlup rakibini

bu yılın başında 14 saniyede yendiğinde, UFC tarihindeki en hızlı şampiyonluk maçına imza attı. Kariyerindeki 12 galibiyetin toplam süresi: 25 dakika 36 saniye. Kimileri için sadece bir maç, kimileri için bir kahve molası süren bir zamanda, 12 rakibini devirdi.

En son böyle bir hâkimiyeti, boksta genç Mike Tyson kurmuştu. Tyson da Ronda'yı kendisine benzetiyor: "O 'öldürücü' auraya sahip, yani her şeyi yapabilir. Maç öncesinde bile heyecan veriyor. Onda kendimi görüyorum." Sert bir ortamda büyüyen Tyson'ı koçu Cus D'Amato işledi ve ringde bir yırtıcıya dönüştürdü. Ronda'yı bugüne getiren ise -belki de her manada- annesi AnnMaria De Mars.

Ronda'nın dövüş yeteneğini de, karakterini de büyük ölçüde borçlu olduğu annesi, aynı zamanda ABD'ye judodaki ilk dünya şampiyonluğunu getiren kişi. Sekiz yaşındayken babası intihar eden Ronda, annesi ve kız kardeşleriyle büyüdü. Aynı zamanda bir akademisyen olan annesinin çalıştığı salona gide gele judoya başladı. Annesinin bu yoldaki en büyük katkısı, potansiyelini gerçekleştirmeden hiçbir şeyin

YETENEĞİNİ VE KARAKTERİNİ BORÇLU OLDUĞU ANNESİ ABD'YE JUDODAKİ İLK DÜNYA ŞAMPİYONLUĞUNU GETİREN SPORCUYDU.

başarı kabul edilemeyeceğini, daha küçük yaşta kızına kabul ettirmesiydi. Henüz 11 yaşındayken, bir turnuva finalinde yenildiği rakibinin koçu Ronda'ya iyi dövüştüğünü söylediğinde annesinin kızına sarf ettiği söz, bunun özeti niteliğinde: "Kazanabilirdin." Ronda, annesinin hırsını "O bizden, yapabileceğimizden daha fazlasını istemedi ama azını da asla kabul etmedi" şeklinde özetliyor. Mazerete yer olmayan ama sınırın da olmadığı, sürekli gelişmeye yönelik bir hayat.

Özel hayatında duygusal ve utangaç olduğunu söylese de Ronda'nın işindeki özellikleri bunun tam tersi. Ne dediğini bilen, iddialı, kendine güvenen karakteri kimilerince kibirli bulunabiliyor. Kafesteki gibi dışarıda da bu eleştirilere karşı agresif ve öfke ile yaklaşıyor: "Bazıları bana kendini beğenmiş ya da kibirli diyor. Kendi hakkımda daha azını düşünmem gerektiğini ne cesaretle varsayıyorlar? Sorun, kendime koyduğum bir amacı başarabileceğimi düşünmem değil. Sorun, onların kendi şüphelerini bana yansıtıyor olmaları."

Her zaman sert ve iddialı konuşsa da Ronda'nın da kontrolünü yitirdiği anlar oldu. Bunların çoğunda Miesha Tate baş roldeydi. İkinci maçlarının ardından kişisel sorun yaşadığı rakibi Miesha Tate'in elini sıkmayan Ronda, büyük tepki çekti ve yuhalandı. Ancak en büyük eşleşmede Zingano'yu 14 saniyede pes ettirdikten sonra her şey değişti. Aynı seviyede rakip bulmakta zorlanmasına, maçlarda çekişmeye yer vermemesine rağmen, izlenme oranları her maçta biraz daha arttı.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Bir boğa güreşi mücadelesi, Hemingway'in de dediği gibi; bir maç değil, bir trajedidir. Bahisler boğaya karşı yapılır ve boğa ne kadar agresif dövüşürse, kendini de o kadar tüketir. Ardından bir an gelir, yavaşlar ve ölür. Ancak Ronda'nın da benzer bir kaderi paylaşacağını düşünen pek kimse yoktu.

Jack Slack / Vice

Artık dövüş sporlarıyla ilgilenmeyenler bile, -özellikle de kadınlar- onu takip ediyor. *Million Dollar Baby* filminde söylendiği gibi, saygıyı kendiniz alırsınız. Ronda dövüşerek kazandığı saygıyı, kafes dışındaki duruşuyla da sağlamlaştırdı.

ABD'nin en prestijli spor ödüllerinden ESPYs'de bu yıl 'en iyi kadın sporcu' ve 'en iyi dövüşçü' seçildi. Üstelik bu unvanı, boksta yıllardır beklenen 'Asrın Maçı'nın yapıldığı sene, Floyd Mayweather'a rağmen aldı. Yaptığı ilk açıklamada, önceki sene kendisini tanımazlıktan gelen ve zamanında kadınlara uyguladığı şiddet sebebiyle hapis yatmış olan Mayweather'a seslendi ve "Merak ediyorum, ilk kez bir kadından dayak yemek Floyd'a nasıl hissettiriyor?" dedi. Ronda'nın kendisi için de söylediği gibi; belki güzel konuşan biri değil ama konunun özüne parmak bastığı aşikâr.

Güçlü ve kendine güvenen karakterinin yanı sıra, demeçleri de Ronda'nın kadınlar için bir rolmodel olarak gösterilmesini sağlıyor. Kendisi o kadar hatasız biri olmadığını, kız kardeşine örnek olabilirse sevineceğini belirtse de özellikle kadın bedenine dair mevcut algıları sözleriyle sarsıyor. Büyürken kaslı ve kötü bulduğu ancak şimdilerde gurur duyduğu vücudunu beğenmeyenlere meydan okuyor. Annesinden öğrendiği 'Do Nothing Bitch' (DNB) tabirini kadın dünyasına atfedilen klişeleri yıkmak için kullanıyor: "Birinin vücudumun erkeksi olduğunu söylemesinin gülünç olduğunu düşünüyorum. Milyonerlere sunmak dışında bir gerekçeyle vücudumu geliştirmiş olmam, erkeksi göründüğüm anlamına gelmez. Vücudum kadınsı bir şekilde sert; çünkü onda bir amaç uğruna geliştirilmemiş tek bir kas yok, çünkü ben 'hiçbir şey yapmayan bir sürtük' (DNB) değilim." Bu sözler feministlerce eleştirilse de Ronda'nın gücü belki de hem kafeste hem de kafes dışında normun dışına taşan bir tartışma açmasından ve kendini sürekli kanıtlamak zorunda kalmasından geliyor.

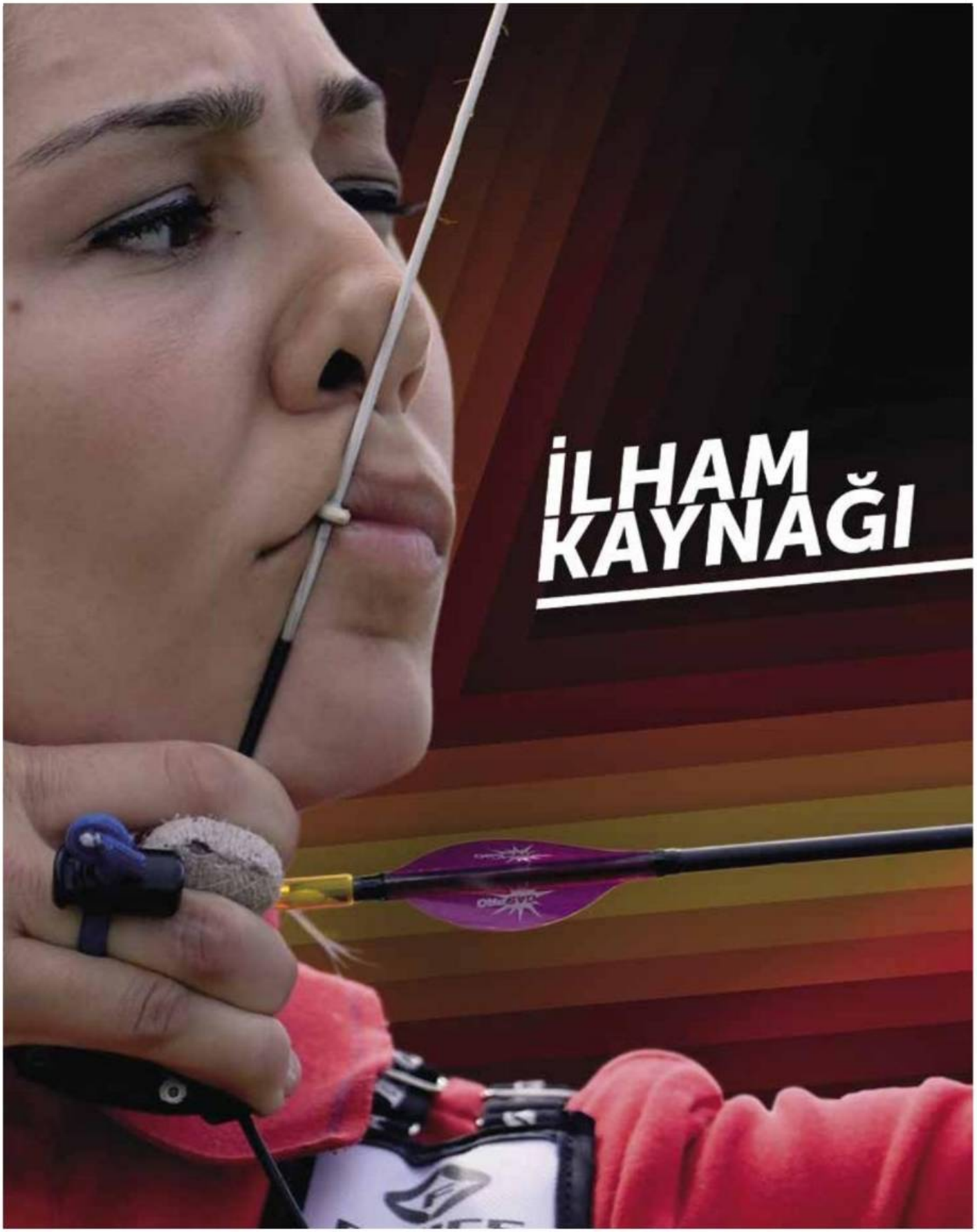
Olumsuz durumlardan motivasyon çıkaran Ronda; dövüşüyle, sözleriyle, aurasıyla, annesinden gördüğü üzere potansiyelini sergiledi. Dana White 2010'da, başkanı olduğu UFC'de kadınların asla yer alamayacağını söylerken bir yıl sonra bu kelimeleri yutacağını bilmiyordu. Aslında kimse, -belki Ronda hariç- bir 'erkek sporu'nda bir kadının en büyük yıldız olacağını düşünmemişti. UFC'de artık kadın nüfusu artıyor. Çocuklar onu örnek alıyor. Yeni yıldız adayları çıkıyor. Misal; Ronda'nın arkasından bir başka şampiyon, Joanna Jedrzejczyk doğdu ve UFC hiç hesaplanmayan bir izleyici kitlesine ulaştı.

Kadın-erkek fark etmiyor, insanlar onu görmek istiyor. Melbourne'deki Etihad Stadyumu'nda, Ronda Rousey–Holly Holm maçını 56 bin 214 kişi seyretti. UFC'nin izleyici rekoru kırıldı. Bu bekleniyordu ama öngörülemeyen Holm'du. Ronda, boksta dünya şampiyonlukları bulunan Holm'un tekniği karşısında duramadı. Holm'un yüksek tekmesi, ona MMA'deki ilk hasarı yaşattı. Şimdi önünde bir test daha var; her büyük şampiyon gibi, bu yıkımdan sıyrılmak ve tekrar kendini kanıtlamak.

Zira dövüşünün tek yönlülüğü, kafes dışındaki işlere fazla vakit harcadığı, koçu Edmond Tarverdyan'ın yetersizliği gibi haklılığı tartışılabilir eleştiriler artmaya başladı. Bazı değişiklikler şart görünüyor. Ancak Ronda zorluklara aşina, ana akımda bir kazanan olarak yıldızlaştı ama hayatında ve judo kariyerinde kayıplar/yenilgiler yaşadı. Otobiyografisinde, "Hayatımdaki tüm başarılar ve büyük sevinçler, mutlak kötü şeylerin bir sonucu... İyi şeylerin trajedilerden yeşerdiğine inanmak beni rahatlatıyor" diyor.

Şimdiden, gelecek yıl yapılacak bir rövanş maçı üzerine konuşuluyor. Trajedinin nerede bittiğini kestirmek zordur ancak Ronda'nın öfkeli ve hazır olacağından emin olabiliriz.

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

TÜRKİYE'NİN İLK KADIN PARALİMPİK ŞAMPİYONU GİZEM GİRİŞMEN'İN ALTIN MADALYA YOLCULUĞU, YAKIN SPOR TARİHİNİN GÖLGEDE KALMIŞ HİKÂYELERİNDEN BİRİSİ...

ŞEVKET FURKAN ERBAY

Antrenmanın her saniyesinden nefret ettim, ama her defasında kendime şöyle söyledim: Yılma. Şimdi acı çek, hayatının geri kalanını bir şampiyon olarak yaşa.
- Muhammed Ali

Çalışmak, başarı öykülerinin temeli. Tek bir istisnası bile yok ki çabalamadan sonuç elde edilebilsin. Hayata dair bu temel kuralın eksikliğini asla affetmeyen sporculukta da antrenmansız bir varoluş mümkün görünmüyor.

Paralimpik okçuluk şampiyonu Gizem Girişmen, 2004'te yayı ilk kez eline aldığında ok atmaktan tarifsiz bir tat almış ve bir kaç gün içinde kendi kendine bir plan yapmış: 2008 Pekin'de altın madalya kazanmak. Okçuluk yapmaya karar verdiğinde 23 yaşında olan Girişmen, dört yıl içinde yüzlerce saatini antrenmanda geçirdi, onbinlerce ok attı. Zamandan kazanmak için Ayrancı'daki evlerinin otoparkına hedef yerleştirip 15 metrelik bir atış alanı oluşturdu.

Nihai bir hedefe odaklanarak çalıştığı dört yıl boyunca performansı giderek yükseldi ve istediği seviyeye ulaştı. 2008 Pekin Paralimpik Oyunları için kotayı aldı ve kendi sınıfında dünyanın en iyileri arasına girdi. Sıra, belirleyici adımı atmaya; yani Paralimpik altın madalyasını almaya gelmişti. Ama bu mekanik bir süreç değil, her şey planlandığı gibi gitmeyebiliyor...

"Yaşamım boyunca hiç depresyona girmemiştim. Geçirdiğim kazadan sonra bile hayatımda taşlar yeriden oynadı denilemez. Omurilik felci olduğum o süreci görece kolay atlattım" diyerek anlatmaya başlıyor Gizem Girişmen. Ama o konuşurken, yarışma baskısının başka hiç bir şeye benzemediğini hissedebiliyorsunuz.

"İletişim kopuklukları, antrenman yoğunluğu ve üzerimde hissettiğim müthiş baskı yüzünden

GİZEM GİRİŞMEN İÇİN SIRA, BELİRLEYİCİ ADIMI ATMAYA; YANİ PARALİMPİK ALTIN MADALYASINI ALMAYA GELMİŞTİ.

oyunlara iki hafta kala ciddi bir depresyona girdim. Alışık olduğum bir durum değildi. Ama ailem, bana haber vermeden bir 'kriz masası' oluşturmuş. Bir bilene danışmışlar ve neler yapılması gerektiğini öğrenip uygulamaya başlamışlar. Sırtımda ağrılar hissediyordum ki aslında öyle bir ağrı yok. Hiçbir şey yiyemiyordum. Ama kısa sürede bunun mental bir mücadele olduğunu kavradım.

Pekin yolculuğuna sanıyorum 10 gün vardı. Nejat Hoca'yla (Nejat Üstün, Bedensel Engelli Okçuluk Milli Takım Antrenörü) son teknik çalışmalarımızı yapıyorduk, ama oklar sürekli karavana gidiyordu. Bunun tek bir sebebi vardı; zihinsel buhran. Ben, bugüne dek arka arkaya karavana atıp da hâlâ ok atmayı sürdüren bir sporcu görmedim. Ama ben gözümden yaş gelerek ok atmaya devam ediyordum. Annem bir ara 'Eve gidelim, seni kaybetmeyi göze alamam' diye tutturdu. Ben ısrarla orada kalıp üzerimdeki baskıyı yenmeye çalıştım."

2006'dan bu yana performans grafiğini artıran Gizem Girişmen, Pekin 2008 Paralimpik Oyunları'nda favoriler arasındaydı. Sporcu, tekerlekli sandalyeli okçuların yarıştığı W1/W2 kategorisinde sıralama atışlarını 590 puanla dördüncü tamamladı. Bu sonuç, en iyi iki rakibiyle yarı final öncesi karşılaşmasını engellemişti; ancak genelde 72 okta 600 puanı aşan Gizem, aldığı skordan memnun değildi.

GİZEM'İN ALTIN İÇİN DEVİRMEK ZORUNDA OLDUĞU RAKİPLERİ; XIAO YANHONG İLE FU HONGZHI'YDİ.

"Normalde sıralamada ilk üç oluyordum, o yüzden sonuca biraz bozuldum. Ama ilk kez katılma stresinden olduğunu düşünerek kendimi avuttum. Birinciyle yarı finalde karşılaşıyordum. Ana tabloya geçince, ilk turdaki skordan itibaren puanlarım neredeyse beşer beşer indi. Finalde de en düşük skorumla altın aldım. Ama her atışı, o anın getirdiklerini ve özel koşullarını düşünerek değerlendirmek lazım. Çünkü final stresi çok başka bir şey."

SANDALYEDE TEK BAŞINA...

13 Eylül 2008'de yarı final ve final için sahaya çıkan Gizem'i tıka basa dolu bir tribün karşıladı. Altın madalya için devirmek zorunda olduğu rakipleri; Xiao Yanhong ile Fu Hongzhi gibi, tribünlerin tamamına yakını Çinliydi.

'Okçuluk izlemenin ötesine geçen' seyircinin baskısı altında yarı finali 95-93 kazanan Gizem, finalde de Fu Hongzi'yi 91-85 ile devirdi. Sıralama atışlarında ve ana tablo müsabakalarında en fazla tam puan (10) alan Fu, Girişmen ile yaptığı altın madalya maçında 9'u bile göremedi. Son seride 10-9-8 atarak 27 yapan Girişmen, son üç oka bir puan geride girdiği finalden farklı bir skorla şampiyonluk çıkardı. Bu şampiyonluk, Türkiye spor tarihine bir kadının kazandığı ilk paralimpik altın madalyası olarak kaydoldu.

Gizem, TRT'de yayınlanmayan tarihi başarısının öncesinde defalarca zorluklarla karşılaşmasına rağmen yürüdüğü yoldan ayrılmayı hiç düşünmemiş. Kariyerinin dönüm noktası olarak, bir başına kaldığı 2006 yılını anımsıyor:

"Bana sorarsanız, Paralimpik altınına giden yolda dönüm noktası, yalnız başıma kaldığım 2006 yılıydı. Ya bırakacak, ya devam edecektim. O zor dönemde devam edebildim ve sonrasında hiçbir şey bana zor gelmedi. Tamamen yalnız kaldığınızı bir düşünün. Desteksiz, malzemesiz, antrenörsüz. Okçuluk bilginiz de pek yok. O halde bile vazgeçmezseniz, hiçbir zaman pes etmezsiniz."

Olimpiyat şampiyonu olduktan sonra da standardını sürdüren Gizem Girişmen, 2009 yılında Antalya'daki bir yurt içi yarışmada 639 puan yaptı. Kariyerinin en iyi sıralama sonucu olan bu derece, o dönemde büyük farkla dünya rekorunun üzerinde olmasına rağmen, yarışmada uluslararası hakem olmadığı için kurallar gereği rekor olarak tescil edilmedi. Paralimpik okçulukta, Gizem'in skorunu bugüne dek iki sporcu aşabildi: 2012 Paralimpik şampiyonu İranlı Zahra Namati ve Ağustos 2015'te rekoru 650 puana yükselten Çinli Wu Chunyan.

BASAMAKLARI ÇIKMAYI SÜRDÜRÜYOR

Olimpiyat altınından sonra kazandığı dünya şampiyonluğu, prestijli spor ödülleri Laureus'ta aday gösterilen tek Türk olması, üç yıl üst üste dünya klasmanı liderliğini bırakmaması, onun ne kadar özellikli bir sporcu olduğunu ortaya koyuyor. Ancak Girişmen, 2012'den itibaren başka alanlarda da savaş veriyor...

Bu söyleşinin öncesinde EPC (Avrupa Paralimpik Komitesi) toplantısına ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin sporcu forumuna katılan Gizem, spor politikasına iyiden iyiye sarmış durumda. Türkiye'de performans sporu alanında işin eksik bırakıldığı mentorluk, spor psikolojisi, sporcu aktivizmi gibi alanlara eğiliyor. 2012 Londra Paralimpik Oyunları esnasında seçildiği IPC (Uluslararası Paralimpik Komitesi - IOC'nin eşdeğeri) sporcu komisyonunda kazandığı deneyimden şöyle bahsediyor:

"Bu komitede temel görevimiz, sporcuların sesi olmak. Sonuçta IPC de bir süre sonra ticari kaygılar gütmeye başlıyor. İşler, ne kadar sponsor bulabildiğiniz ile doğru orantılı yürüyor. Ama iş buraya kayınca spor, sporcudan kopmaya başlıyor. Bunu mümkün olduğunca sporcu bakışını yansıtarak engellemeye çalışıyoruz. Anti-doping komisyonunda bir sporcu temsilcisi bulunuyor. WADA bir süreç tasarladığında, bunda bir sporcu bakışının olması gerekiyor.

Fotoğraf Getty Images Turkey

Sporcu alanda ne yaşıyor, bunun bire bir aktarılması gerekiyor. Bizim yaptığımız da bu."

Forumlarda başka konular da tartışılmış. Mesela Paralimpik hareketin geldiği nokta, Gizem Girişmen'in problematiği haline gelmiş.

"Paralimpik spordaki adaletsizliğin giderek artacağı endişesini taşıyoruz. Sebebi şu: Para-Oyunlar, Olimpik hareketle birlikte aynı potada eridiği için 'Ne kadar rekabet izletebilirsek o kadar iyidir' mantığıyla giden bir süreç var. Oysa yüksek engele sahip ve desteğe ihtiyaç duyan sporcu grubunun koruma altına alınması gerektiğini düşünüyorum. Bu eğilim böyle devam ederse, iş olimpiyatta yarışmaya yakın sporcuların da yer aldığı tamamen ticari bir olay haline gelecek. Elbette insanların buraya gelebilmek için yaptığı fedakârlıkları küçümsemiyorum ama bu durumda bazı hak eden sporcular elimine olacak."

MENTÖR ABLA

Rio 2016'ya gitme şansına sahip dünya sıralamasının 46 numarasındaki tenisçi Büşra Ün, Gizem'in mentorluğunu yaptığı sporcu. Ama Girişmen'in derdi, Büşra'nın kendi izinden gitmesi değil:

"Womentoring isimli bir uluslararası destek programı kapsamında Büşra'nın yolunu çiziyoruz. Üst düzeyi hedeflemesini, kendini buralara hazırlamasını istiyoruz. Yoksa 'Küçük Gizem' olsun diye değil bu proje. Büşra'nın kendi hayalleri ve isteği neyse, ona yoğunlaşmaya çalışıyoruz. Bazen söylediklerimden etkilenip

HAYATIMDA BİR ALIŞVERİŞ MERKEZİNDE ENGELLİ PARK YERİNE PARK EDEBİLDİĞİM ÜÇÜ BEŞİ GEÇMEZ. HEP DOLU, HEP DOLU.

bana doğru kayabiliyor. Ama önemli olan, kendi hikâyesini yazması."

Kadrosu Spor Genel Müdürlüğü'nde olmasına karşın geçici görevlendirme ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'nda çalışan Gizem Girişmen, Türkiye'nin spor politikasının gediklerini de bizzat sistemin içinde yaşayarak deneyimliyor. Arjantin'deki İstanbul 2020 sunumunda Türkiye'nin Paralimpik Oyunlar projeksiyonunu IOC Genel Kurulu'na anlatan Gizem'in henüz 33 yaşında olmasına rağmen edindiği deneyimler, ileride Uluslararası Paralimpik Komitesi'nde üstlenmesi muhtemel daha üst düzey görevler için basamak oluşturuyor.

11 yaşındayken paralize olmasına neden olan trafik kazasını hiç sormamış olmam dikkatini çekiyor Girişmen'in. "Neden sorayım ki? Herkes sormuş, beş yüz kez anlatmışsın zaten" dediğimde gülüyor. 'Engelli kızımız bakın neleri başardı' ajitasyonuna beraber karşı çıkıyoruz. Bunun üzerine konuşurken söyledikleri, mıh gibi çakılıyor söyleşiye:

"Biliyor musun, 'Yaşama sporla bağlandı' minvalinden başlıklar atıyorlar benimle ilgili. Yalanın daniskası! Zaten yaşama bağlı bir insanım, spor yapmasaydım da başarılı olurdum. Yaptığım iş neyi gerektiriyorsa en iyisini yaparım. Kendimle ilgili en ufak tereddüdüm yok."

KOLAY MI DERSİNİZ?

■ Kullandığım yay 17.5 kilo. Bunu bir kere, beş kere çeker atarsınız. Ama farklı stres koşullarında 72 oku belirli bir performans aralığında atmanız, çok ciddi bir mental güç gerektirir.

■ Yere basan biriyle kıyaslama yapamam, çünkü o şekilde hiç atış yapmadım. Ama sandalyede atış zor. Ben, T5 seviyesinde omurilik felciyim, yani göğsümün altından itibaren -vücudumun üçte ikisini- hissetmiyorum. Felçli bölümde kaslarımın zayıflığı yayla atış pozisyonu aldığımda dengemi etkiliyor.

■ "Oh, Gizem! Ne güzel geziyorsun" dendiğini çok bilirim. O iş o kadar kolay değil. Gittiğim birçok ülkede gördüğüm sadece iki yer var: Hava alanı ve okçuluk sahası. Bu özveriye günde yedi saat antrenman yaptığım Paralimpik Oyunlar hazırlığı da cabası.

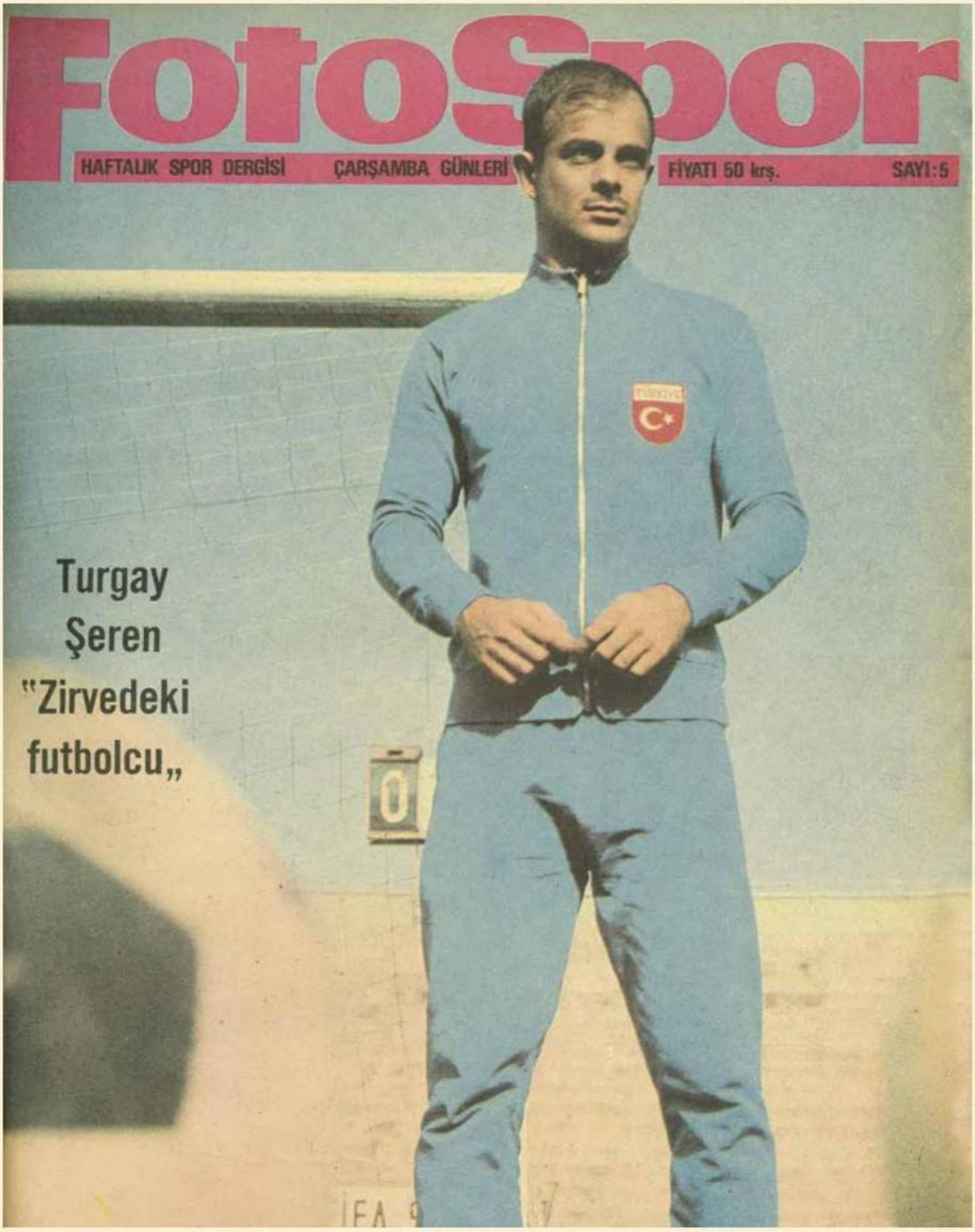
EŞİT HAKLAR MÜCADELESİ

Her bireyin eşit haklara sahip olduğu bilincini içselleştirmeden engellilerin sorunları aşılmaz. Seninle eşit koşullarda sokağa çıkıp toplumsal hayata katılamıyorsam, bu benim için bir engel. Şu önümüzdeki rampayı 45 derece eğimle yapıp, "Al kullan" diyorsan, bu da bir engel. Demek ki sen, kendine sunulan hakkı bana sunmayı doğru bulmuyorsun. Önce bunu değiştir! Örnrü hayatımda bir alışveriş merkezinde engelli park yerine park edebildiğim üçü beşi geçmez. Hep dolu, hep dolu. Keşke park edenler engelli olsa da desem ki "Ne güzel, engelli insanlar dışarı çıkıyor ve bana yer kalmıyor" ama öyle değil. Yasaya da koymuşsun, ne güzel. Ama ben park edemiyorum. Niye? Çünkü toplum henüz beni eşit birey olarak görmüyor.

S

FotoSpor

HAFTALIK SPOR DERGİSİ ÇARŞAMBA GÜNLERİ FİYATI 50 krş. SAYI:5

Turgay Şeren "Zirvedeki futbolcu„

BÜLENT EKEN

HAZIRLAYAN: İLHAN ÖZGEN

KALECİLİK KAVRAMI TURGAY'LA DEĞİŞTİ

Necdet Erdem, Fenerbahçe ile özdeşleşmiş önemli bir kaleciydi. Fakat yaşadığı sorunlar neticesinde takımından ayrıldı ve kariyerini Galatasaray'da noktaladı. Belki Fenerbahçe'deki kadar kupa kazanamadı ama Galatasaray Lisesi'nde forvet oynayan bir gencin kaleci meziyetlerini keşfederek kulübe büyük bir hizmet verdi. Bu istidatlı genç, Turgay Şeren'di...

Turgay, kaptanı olduğum Galatasaray antrenmanlarına çıkmaya başladığında henüz 15-16 yaşındaydı. Muhteşem fiziği ve yeteneğiyle göze girmeye başlamıştı. Diğer kalecilerden en büyük farkı, çizgiye bağlı kalmadan oynamasıydı. Öyle ki o döneme kadar ülkenin yetiştirdiği en önemli kaleci olan Cihat Arman, muhteşem liderlik özelliği ve refleksleriyle kusursuz bir 1 numara olsa da tam manasıyla bir çizgi kalecisiydi. Ne olursa olsun kalesini terk etmez ve iki direk arasında topu beklerdi. Fakat Turgay, devamlı rakibin zaviyesini kapatmak için ileriye çıkar, zaman zaman gerçek manada 11. adam gibi oyuna katılırdı. Penaltı noktasına kadar çıkan bir kaleci görmemişti Türkiye. Mezkûr özelliği, kısa sürede Galatasaray'ın 11'ine yükselmesine sebep oldu. Bu hususta çalıştırıcısı Necdet Ağabey'e çok şey borçluydu. Kendisi bir çizgi kalecisi olan Necdet Erdem, mevkideki değişiklikleri takip etmiş ve Turgay'ı o doğrultuda yetiştirmişti.

1949 sonbaharında Galatasaray ile Vefa karşı karşıya gelirken, 17 yaşındaki Turgay da ilk 11'deki yerini alıyordu. Bu, onun ilk maçıydı ve heyecanı her hareketinden okunuyordu. Takımın kaptanı olarak, maç başlayana kadar yanından ayrılmadım ve özelliklerini kendine güvenir bir şekilde devam ettirmesi hâlinde büyük yerlere geleceğini söyledim. Beni şaşırtmadı tabii, o maçta gol yemedi ve 1-0 kazanmasını bildik.

Santrhaf oynadığım için ona en yakın oyuncu bendim ve "Bende!" diye bağırıp kalesinden çıkarak bloke ettiği toplar, bu tarza alışık olmayan bendenize garip geliyordu. Turgay dendi mi akla gelen maç elbette ki Batı Almanya ile Berlin'de oynanan müsabakadır. Turgay, öyle mükemmel bir maç çıkarmıştı ki 'Berlin Panteri' lakabını almıştı. Ben ve Şükrü, yurt dışında oynadığımız için milli takıma gidememiştik. Sonucu, gazetelerden öğrendik. Maçtan birkaç gün sonra bizi ziyarete gelen Turgay'ın o heyecanını unutamam. İtalya'da geçirdiğimiz zaman boyunca ne kadar iyi bir maç çıkardığını bir çocukmuşçasına anlatmıştı. Hoş, gerçekten de çocuktu; henüz 19 yaşındaydı o unutulmaz maçta.

> TURGAY, DEVAMLI RAKİBİN ZAVİYESİNİ KAPATMAK İÇİN İLERİYE ÇIKAR, ZAMAN ZAMAN GERÇEK MANADA 11. ADAM GİBİ OYUNA KATILIRDI.

Modern kalecilik kavramını Türkiye'ye getiren Turgay'ın gelişiminde ufak da olsa bir payım olduğunu düşünürüm hep. İtalya'da oynadığım dönemde, kalecilerin topu oyuna elle soktuğunu izlemiş ve bunun top kayıplarını azalttığını gözlemlemiştim. Galatasaray'a döndüğümde bu durumu defalarca Turgay'a anlattım. Kariyerinin ilerleyen yıllarında eliyle 30-40 metrelik toplar atan komple bir kaleciye dönüştü. Galatasaray ve milli takımın birçok maçını tek başına aldı. Nazarımdaki en klas maçı ise 1963 yılında Poznan'da oynadığımız Polonya-Türkiye karşılaşmasıydı. Milli takımın başındaydım ve deplasmandan puan koparmayı amaçlıyordum. Maç 0-0 bitti ama öyle iki top kurtardı ki, "Dünyada başka bir kaleci bunları kurtaramaz" dedirtmişti bana.

1966-1967 sezonunun bitimine kısa bir süre kala Galatasaray'ın başına geçtim. Sezonun son maçı, Alsancak'ta Karşıyaka ile... Şampiyonluk iddiamız bitmişti ama maç fevkalade önem taşımaktaydı. Nitekim Turgay, son kez Galatasaray formasını giyiyordu. İlk yarıyı 2-1 mağlup bitirdik. Soyunma odasında derin bir sessizlik... Sahaya çıkmadan tüm takımı topladım ve şu konuşmayı yaptım: "Bu maç, Turgay'ın son maçı. Bu formayla nice başarılar kazanmış ağabeyinizi son maçında sahadan boynu eğik çıkartırsanız, bugünü unutamazsınız! Ama kazanırsanız, onun için unutulmaz bir maç olur." İkinci yarıda bulduğumuz iki golle maçı kazandık. İlk resmi maçını benimle oynayan Turgay'ın futbola vedasında da en yakın tanıklardan biri olmuştum. Jübilesi ise meşhur Lev Yashin'in de katıldığı bir futbol şöleni misali, ona yakışır şekilde düzenlenmişti.

Cihat Arman, Ali Artuner, Özcan Arkoç, Yasin Özdenak ve Rüştü Reçber gibi ülke tarihinin önemli kalecileriyle mukayese ettiğimde Turgay'ı bir adım öne koyarım. Bunun en büyük nedeni; dünya futboluna 1950'lerde Lev Yashin ile giren ceza sahasına hâkim kaleci kavramını, sınırlarımız içinde uygulayan ilk isim olmasıdır. Onun uluslararası bir kaleci olduğuna inandım hep. Hatta çok ama çok kısa süren Güney Amerika kariyerine devam etseydi, şu anda tüm dünya Turgay Şeren'in adını bilirdi. Bundan emin olun!

DÜNYAYA BİR DAHA GELSEM YİNE KALECİ OLURUM

ÜLKE FUTBOL TARİHİNİN ÖNEMLİ KALECİLERİNDENDİ. BURSASPOR İLE AVRUPA'DA ÇEYREK FİNAL GÖRDÜ, BEŞİKTAŞ'IN 15 YILLIK ŞAMPİYONLUK HASRETİNE NOKTA KOYAN KADRODAYDI... DAHA SONRA ANTRENÖR OLDU VE KALECİLERİN GELİŞMESİ İÇİN ÇALIŞMALAR YAPTI. RASİM KARA İLE 'YALNIZ ADAMLAR'I KONUŞTUK...

BATU ANADOLU

■ Eskişehir'den sınıf arkadaşım Tuncer, "Bizim kaleci biraz alkole düşkün, antrenmanlara hatta bazen maçlara bile gelmiyor" dedi. Gittik; ben daha oyun kurallarını bile öğrenmeden 16 yaşında oynamaya başladım, o yaşta lisans çıkarmak yasaktı. Her sene bir üst takıma çıktım. Üniversiteye başladığımda Birinci Amatör Küme'deydim.

■ İlk yıllarımda, lunaparkta penaltı attırılan yerde çalıştım. Amatör kümede saha yok, zemin yok ve atlayamıyorsun. Kum dökülmüş, yumuşacık saha. Hem para kazandım hem de antrenman yaptım. İki kaleciydik, birbirimize şut da atardık. Penaltı atmak ve kurtarmak konusunda çok yardımcı oldu bu deneyim. Kariyerimde birçok penaltı attım ve kurtardım. En önemlilerinden birisi de Federal Almanya maçındaki Beckenbauer'in penaltısıdır.

■ Uşak'ta profesyonel oldum, ikinci ligdeydik. Daha kontratım varken Bursaspor beni transfer etti. İlk maçıma Ekim 1972'de Mersin İdman Yurdu karşısında çıktım. 0-0 berabere kaldık, ben de o hafta gazetelerin karmasına girdim. Kaloperovic, "Çok iyi oynadın, normalde seni oynatmam lazım ama Osman (Uçaner) yaşlı, yedek kalırsa çalışmaları bırakır" dedi. 1974'te Osman Ağabey, Kıbrıs'a yaz tatiline gitti. Harekât başlayınca Limasol'da esir kaldı. Onu bırakmadılar, bizim de Kupa Galipleri Kupası maçımız vardı ve oynamaya başladım. Osman Ağabey döndüğünde de artık birinci kaleciydim.

■ Rahmetli Metin Oktay, Kaloperovic'in yardımcısıydı. Bir antremanda beni çalıştırırken, "Renkli giydiğin zaman santrfor şöyle bir bakar. Renkli bir şey görünce aniden

Fotoğraf Hayat Spor Tuncer Cebeci

topu o renge doğru gönderir" demişti. Ben de sarı, açık havai mavi ya da düz yeşil renkleri çok severdim. Hep renkli kaleci kazakları giydim. O zaman kolay bulamıyorduk bu renkleri. İrlanda Milli Takımı ile bir maç oynadık... Oyuncuların maçtan önce formaların üzerine giydiği uzun kollu tişörtleri alıp arkasına numara diktirerek kaleci kazağı yaptım. Hatta bir keresinde yanlışlıkla İrlanda logosuyla sahaya çıkmışım!

■ Bursaspor'da bir dönem gol sıkıntısı çektik. O dönem hocamız, Beşiktaş'ta da oynamış olan Beton Mustafa (Ertan) idi. Ben hem süratliydim hem de sol ayağım çok iyiydi, toplara iyi vurur ve penaltı atardım. Hoca beni sol açık oynatmaya karar verdi. Bir hafta sol açık pozisyonuna çalıştım. Perşembe günü çift kale maç yaptık; A Takım 3-0 kazandı ve üç golü ben attım. Maç günü hoca, "Şimdi seni oynatırsam ve kötü oynarsan beni tenkit ederler" dedi ve cesaret edemedi. İyi ki de edemedi; kaleci olarak doğdum, kaleci olarak devam ettim.

■ Gegiç yönetiminde 1974-1975 sezonu Kupa Galipleri Kupası'nda çeyrek finale çıktık. Unutamadığım maç ise Finn Harps ile deplasmanda oynadığımız müsabakaydı. Finn Harps, İrlanda'nın Donegal Körfezi'nden bir kasaba takımıydı. Bursa'da 4-2 kazanmıştık. Oradaki maçta yağmur yağıyor, şimşekler çakıyor. Tribün portatif, maça da konsantre olamıyorsun. Ben orada abartısız 19-20 şut çıkardım, kariyerimin en iyi maçı! Maç 0-0 bitti, biz sevinçliyiz. İlk defa Avrupa Kupası maçı oynamışız. Rakip takımın hepsi koşarak çıkış kapısına gidiyor. Karşılıklı durup ellerini kaldırdılar, alkışlayarak bizi uğurladılar. Hayatım boyunca unutamadım. Otobüse geçiyoruz, bir tane kadın geldi; kucağında çocuk vardı, zafer işareti yapıp bizi tebrik etti. Otele geldik, Dublin'e gitmek için otobüse bindik, aşağıda bir kalabalık oluştu. "Sizin kaleciyi yöneticiler istiyor" dediler. Başkan ve birkaç futbolcu vardı. "Biz burada böyle bir kaleci izlemedik, efsane olarak kalacak" deyip, benimle fotoğraf çektirdiler.

■ Ardından Dundee United'ı eledik. Malmö ve Ferencvaros gibi takımları gözümüze kestirmiştik. O zaman kurada torba da yoktu. Karşımıza Dinamo Kiev çıktı. Blokhin, Konkov, Kolotov, Muntyan, Onyshchenko gibi oyuncuların oynadığı bir dönemdi. Blokhin, Avrupa'nın en süratli oyuncusuydu. Maçlara inanılmaz bir ilgi vardı. İlk defa bu kadar yüksek, duvar gibi tribünler görmüştüm. Biz orada 75. dakikaya kadar skoru 0-0'da tuttuk ama penaltıdan ve kontrpiyede kalarak iki gol yedim. Yine de Blokhin bana gol atamadı!

■ Kupa Galipleri Kupası'nda çok iyi maçlar çıkarınca Borussia Mönchengladbach bana talip oldu, hatta uçak biletimi bile göndermişlerdi. Ama akademide sınavlara giremedim, ikinci yılımda ayrıldım. Bu nedenle asker kaçağıydım, yurt dışına çıkış iznim yoktu.

"ÖLÜRSEM ÖLEYİM YETER Kİ GOL YEMEYEYİM!"

■ Beşiktaş'a transfer olduğumda rahmetli Mehmet Üstünkaya başkandı. "Bana vereceğiniz paradan kesin, Şeref Stadı'nın kale arkasına kalecilerin çalışacağı çim bir alan yapın" önerisinde bulundum. "Sen yeter ki çalış, hemen yaparız" dedi. Sekiz sene Beşiktaş'ta oynadım, çim saha falan yapılmadı!

O ZAMANLAR BORUSSIA M'GLADBACH BANA TALİP OLDU, HATTA UÇAK BİLETİMİ BİLE GÖNDERMİŞLERDİ.

Fenerbahçe ve Galatasaray'ın talip olduğu Bursaspor kalecisi Rasim'e Beşiktaş'ın son teklifi 1 milyon lira.

■ İnönü Stadyumu'ndaki bir maçta sağdan soldan atak yapıyoruz, kornerler falan ama gol yok. Bir ara baktım santra çizgisindeyim. İçimden bir ses, "Rasim git şu santraya bir bas, ileride anlatırsın" dedi. Çıktım, dönen topları alıp atayım diye bekliyorum. Seyirciler "Ne işin var orada, dön yerine!" diye bağırdı. "Hadi be, sanki gezmeye geldik!" dedim. Şimdi Neuer de santra çizgisine geliyor. O gelince iyi, Rasim gelince 'ne işi var?'

■ Şampiyon olduğumuz sene Milic'le Adem nedeniyle kavga ettiğimiz söylendi. O dönem takım kaptanıydım, kalecinin alınmasını da ben istedim. Şampiyonluğa gidiyoruz, kötü bir kaleci alabilir miyiz? Fenerbahçe'den Adem'i getirdik, hatta onu Osmanbey'deki evimde sakladım. Hiç problemimiz olmadı. Milic'le başka sorunlarımız vardı. Benim çocuğum olacaktı, ertesi gün de ligin ilk maçı oynanacak. Kaptan olarak, yatış-kalkış ve beslenme dâhil

Fotoğraf Hayat Spor, Rasim Kara Arşivi

tüm programları yaptım ve Milic'ten izin istedim. "Göndermiyorum" dedi. "Yarım saat içinde gelirim" dedim, kabul etmedi. Ben gittim, 10.30 olmadan geldim. Bana "Valizini al, gidebilirsin!" dedi. Çantamı topladım, masaj odasına arkadaşlarımla vedalaşmaya gittim... "Sen gidiyorsan biz de gideriz" dediler. O zaman şampiyon olduk aslında; bana sahip çıktılar. Belki yaptığım doğru değildi ama çocuğum doğmuş, görmüş ve gelmişim. Öyle uçmuş hissediyorum ki kale iki kat büyük olsa da gol yemem! Bu olay bizi kenetledi ve devam ettik. Zaman zaman Milic beni takımdan kesti ama sorun yapmadım.

■ Milli takımda çok iyi bir kadroya sahip olmamıza karşın Avrupa'yı bilmiyorduk. Öcü gibi gösteriyorlardı. Mesela Doğu Almanya'ya gideceğiz, Tarabya'da kamp yapıyoruz. D. Almanya'nın oynadığı son maçı idare etmiş bir hakemimiz, bize takımı bir anlatıyor, ama ne anlatmak! Sanki yere basmadan oynuyorlar... Korkudan oturduğum yere gömüldüm! Gittik, 1-1 berabere kaldık. Kalede Şenol (Güneş) oynamıştı o gün. Çok da gözde büyütülecek bir takım değildi ama sahaya çıkarken mağlup çıkıyorsun işte.

■ 1975'te SSCB'yle İzmir'de oynuyoruz... "Yazıklar Olsun", "Coşkun Özarı İstifa", "Yine Hüsran"... Maçtan sonra baskıya yetişmesi güç diye herhalde, maçtan evvel gazeteler çoktan böyle hazırlamışlar başlıkları. Maç başladı, Cemil attı, 1-0 öne geçtik. Dakika 88 falan oldu, skorborda bir baktım; Türkiye:1 – SSCB: 0. "Maç böyle bitsin, kolum kırılsın, yeter ki gol yemeyeyim!" diyorum kendi kendime. 90. dakika, skor aynı... Bu sefer de "Ayağım kırılsın da böyle bitsin" oldu... Uzatmalarda daha da abarttım işi, "Ölürsem öleyim be yeter ki gol yemeyeyim!" diyorum. Maç bitti, kazandık. Gazeteciler geldi, "Yahu, başlığı değiştirmek zorunda kaldık sizin yüzünüzden" dediler.

■ Jübilemden sonra otelde gazetecilere ve dostlara yemek verdim. "Anıların vardır, anlatsana" dediler. "Beşiktaş'ta 15 sene sonra şampiyonluk yaşadık, Blokhin'e,

"20 SENE PROFESYONEL KALECİLİK YAPTIM. ANCAK BİR KEZ OLSUN, ÇİM SAHADA ANTRENMAN YAPAMADIM!"

Beckenbauer'e karşı oynadım, Avrupa'da çeyrek final gördüm. Ama ölürsem mezar taşıma, '20 sene profesyonel kalecilik yaptı. Bir kez çim sahada kaleci antrenmanı yapamadı!' yazın" dedim.

■ Şeref Stadı'nda, yağışlı havalarda üstümde pamuklu eşofman, dizlik, eldiven... Astronot gibi olurdum. Üstümde 20 kiloyla çalışırdım. Bir gün stadyuma vardık, kapı kilitli. Sağlık Bakanlığı mühürlemiş, "Burada çalışmak sağlığa zararlı" demişler. Sonrasında çalışmaya devam ettik tabii.

"MİLLİ TAKIMDASIN, MALZEMECİ ÇALIŞTIRIYOR!"

■ Federasyon, 1989'da özerk oldu ve bölgeler kuruldu. Sepp Piontek, Tamer Güney, Fatih Terim gibi isimler vardı. Bölgelerde seçmeler yapıyorduk; hem A Milli hem de Ümit Milli Takım için. İzmir'de yaptığımız seçmelerde Rüştü diye bir oyuncu vardı, Antalya'da bile üçüncü kaleci. Altyapı eğitimi almamasından dolayı Rüştü'de eksikler vardı ama çabuktu, lider özelliği vardı, hava toplarına çıkardı. Cesareti vardı ve iyi iletişim kurardı. Bacakları çöp gibiydi ama çok hızlıydı. Ondaki yetenekleri görünce hoca da forma verdi. İsviçre'ye 2-1 yenildiğimiz maçta sakatlığı vardı. Hatalar yapmasına karşın, asla demoralize olmuyordu. Mesela Pendikspor maçı sonrasında uğradığı saldırıya rağmen travmayı atlattı, çok önemli maçlara çıktı. Ya da Beşiktaş zamanında Moskova deplasmanında hatalı gol yemişti. Dönüşte otobüsün etrafına toplanan taraftarlar

Fotoğraf Rasim Kara Arşivi

"Beşiktaş-Fenerbahçe maçı oynuyoruz... Engin yerde yatıyor, hava soğuk. Sedyeyle oyuncu almak da yok. Islak zeminde terli terli yatmasına gönlüm razı olmadı. Kıyamadım, yanına gittim ve kucağıma aldım. O fotoğrafın sosyal medyada paylaşıldığını öğrendim. Kızım da bana fotoğrafı attı, 'Eskiden derbiler böyleymiş!' diye. Ben de kızıma 'Her insanın yapması gereken bir hareketi yapıyorum ve enteresan bir işmiş gibi geliyor' dedim."

"Rüştü'yü indirin" demişlerdi. O maçtan üç gün sonra yine çıktı, oynadı. Baskılarla baş edebilmesi çok önemli bir olaydı.

■ Hiçbir kaleci eğitimi almamış Yusuf Tunaoğlu, eliyle top atarak bizi çalıştırırdı. Onun olmadığı zamanlarda ya kendi başımıza ya da malzemeci Ahmet'le çalışırdık. Beşiktaş ve milli takımda oynuyorsun, seni malzemeci çalıştırıyor! Futbolu bırakınca, Fatih Hoca ile birlikte bir şeyler yapmaya karar verdik. Kalecilik kursu açtık, bu konuda bir kitap hazırladık. Eski kalecilerin çoğu bu programa katıldı. Avrupa'da iki-üç günlük seminerlerin yapıldığı dönemde 33 gün eğitim verdik. Bugün bine yakın kaleci antrenörümüz var.

■ Zaman içinde Beşiktaş'a teknik direktör oldum. Beğendiğim iki kaleciyi izlemek için İrlanda Cumhuriyeti-Hırvatistan maçına gittim. Önce İrlanda kalecisi Shay Given'la görüştük. O dönem Blackburn Rovers'tan başka bir takıma (Swindon Town) kiralık verilmişti. Hani askerde "Memleket neresi hemşerim?" denir ya, "İrlanda'nın neresindensin?" diye sordum, "Donegal doğumluyum" dedi! "Sen doğmadan 2 yıl önce ben orada oynadım, eğer saklıyorlarsa duvarlarda ya da arşivlerde fotoğraflarım vardır" dedim. Aslında Given'ı beğenmiştim ama yöneticiler dört milyon sterlin isteyince Mrmic'i aldım. Gel zaman git zaman, dört yıl önce UEFA'nın kaleci semineri için İsveç'e gittik. İrlandalı efsane kaleci Pat Bonner yanıma geldi; "Ben sizi tanıyorum, maçınızı izledim" dedi. 'Nerede?' diye sordum. Cevabı, "Finn Harps maçı, 10 yaşındaydım!" oldu.

■ O dönemki Mrmic transferi çok eleştirildi; yerli kaleciler için çalışıp yabancı kaleci aldığım için. O zamanlar liglerde oynayacak çok az kaleci vardı, onlar da takımlarını bulmuşlardı. Mesela Altay'da oynayan Şanver için 300 milyar lira istediler, Mrmic'i 65 milyar liraya aldık. Üç yabancı hakkı vardı, bütçeler de belliydi. Mrmic'i hem İrlanda maçında hem de öncesinde izledim. As kaleci Ladic'ten daha iyiydi. Oturduğum yerden boyu daha kısa gelmişti ama yanımdan bir geçti, benim kadar boyu var. Hemen alalım dedim!

ADAMIN AKILLISI KALECİ OLUR

■ Ben kendimi bildim bileli yaptığımız maçlarda kaleye geçerim. Neden, niçin bilmiyorum. O dönem televizyon olmadığı için bir şeylerden de etkilenmedim. Dünyaya bir daha gelsem, yine kaleci olurdum.

■ Oynadığım dönemde Sepp Maier'i çok beğenirdim. Benim gibi kolları uzundu, dizlerine kadar gelirdi. Çok çabuktu, hava toplarına çıkışları ve sahayı idare edişi ile çok iyiydi. Maier hem çizgi kalecisiydi, hem altıpasa hâkimdi. Türkiye'de de Ali Artuner'i ve Özcan Arkoç'u takip ederdim.

■ Kalecilik evrime uğradı tabii. Çizgi kaleciliği vardı. Mesela Varol gibi çizgide inanılmaz isimler vardı. Sonra altıpas kalecileri, ceza sahası derken libero gibi kaleciler çıktı. Ayağını eli gibi kullanacak, topa iyi vuracak, iyi çıkacak ve kontrol edecek, kafayla da vuracak, topu iyi durduracak... Savunma santrada kuruluyorsa kaleciler tüm yarı sahadan sorumlu artık. Bunun için antrenör kurslarında "Ya topu kaybedersek" diye ayrı bir anahtar faktörümüz var. Kontratak yenmemesi için kaleci çıkacak, ona göre bir taktik oluşturacak.

■ Kural yoksa kaleciler kendi stilini belirler. Mesela Pat Jennings iyi bir kaleciydi, bire birlerde kendine has bir tarzı vardı. Ben de oyuncuyla karşı karşıya kalmak için can atardım. Oyuncunun ayaklarına atlarken alanı iyi kapatırdım. Biraz taktik yapardım, rakipleri analiz etmeye çalışırdım. Mesela şimdi Neuer'in de kullandığı 'blok koyma' dediğimiz hareketi rakip, ceza sahasına girer girmez uygulamaya çalışan kaleciler var. Bu tekniği kullanmak için esneklik çok önemli ama daha da önemli olanı doğru anda kullanmak.

■ Dünyaya baktığımızda az kaleci çıktığını görüyoruz. Buffon'dan başka direkt koyabileceğin İtalyan bir kaleci var mı? İngiltere'de Hart'ın karşısında isim yok. Yetenek kolay çıkmıyor!

■ "Kaleci deli olur" gibi sözlere katılmıyorum. Kalecinin bir takım meziyetleri olmalı. Cesaretli, akıllı ve sezgilerinin de güçlü olması lazım. Geride oyunu takip ettiği için liderlik vasıflarına ve iletişim yeteneğine sahip olması lazım. Kalecilerin cesaretli olması, ayaklara atlaması delilik olarak düşünülebilir ama korkak biri de kaleci olamaz zaten. Takımı küçük yaştan itibaren idare etmeli, takım kaptanını bile yönlendirmeli. Konuşmayan kalecide bir sıkıntı vardır. Hem akıllı olacak hem de futbol oyununu çok iyi bilecek. Baktığınız zaman, oynadığı takımda kaptanlık yapmadan futbolu bırakan kaleci bulmak zordur. Santrforsuz, beksiz sahaya çıkabilirsiniz ama kalecisiz çıkamazsınız. En önemli mevki kalecidir.

■ Bir de "Kaleciden antrenör olmaz" var. Beşiktaş, benim teknik direktörlük yaptığım zamandaki 88 gol ve +62 averajı ancak bu sene yakalayabilir. Ben eski kaleciydim, Şenol Güneş de eski kaleci!

S

GEREKSİZ KALECİ

YEVHEN RUDAKOV, 1970'Lİ YILLARA DAMGA VURAN DINAMO KIEV'İN KALECİSİYDİ. FAKAT BAŞARILARINA RAĞMEN YASHIN VE DASAEV'İN GÖLGESİNDE KALMAKTAN KURTULAMADI

İLHAN ÖZGEN

"Dinamo kalecisi Rudakov, şu anda dünya futbolunun en lüzumsuz kalecisidir!"

9 Eylül 1975'te oynanan Süper Kupa Finali öncesinde rakip Dinamo Kiev'i izleyen Bayern Münih Yardımcı Antrenörü Werner Kern, Sovyet kaleci için bunları söylüyordu. Kiev'in hücum ve savunma hattına methiyeler düzen Alman antrenör, "Bu takıma gol atmak başlı başına bir mesele" derken, savunmanın Rudakov'a pek iş bırakmadığını ve Kiev kalecisinin boş yere sahaya çıkan bir oyuncu olduğunun altını çiziyordu. Peki, sahiden Yevhen Rudakov bu kadar gereksiz bir kaleci miydi?

Dinamo Kiev ilk 11'ine yerleşmesi, as kaleci Viktor Bannikov'un 1966 Dünya Kupası için İngiltere'ye gitmesiyle başlar. Bannikov'un dönüşünde, antrenmanlarda kendini gösteren Rudakov, antrenör Viktor Maslov'un gözüne girer. Üç yıl üst üste kazanılan şampiyonluktan sonra 1969 yılında Sovyet Ligi'nin en iyi kalecisi seçilir. Tabii bunda milli takım performansının da katkısı büyüktür. 1970 Dünya Kupası Elemeleri'nde oynadığı maçlarda gol yemez. Her ne kadar takımının Meksika'ya gitmesinde rol oynasa da Kolombiya'daki hazırlık döneminde Millionarios ile yapılan antrenman maçında sakatlanır ve 1970 Meksika'da takımdaki yerini alamaz.

Sakatlığının kariyerini bitirebileceği konuşulurken, tekrar sahalara döner ve 1971 yılında ülkesinde hem yılın kalecisi hem de yılın futbolcusu seçilir. Aynı sene Avrupa Şampiyonası eleme gruplarında İspanya ve Kuzey İrlanda'ya karşı oynadığı futbolla bir kez daha zirveye çıkar. O dönemki bir mülakatında penaltı vuruşlarının kendisi için en rahat olduğu anlar olduğunu belirten Rudakov, "Her takımın belli bir penaltıcısı vardır, eğer o oyuncuyu analiz ederseniz korkulacak bir şey yoktur" der. 1972'de Belçika'da oynanan Avrupa Şampiyonası yarı finalinde Macar forvet Sandor Zambo'nun 85. dakikadaki penaltısını kurtararak SSCB'nin final yürüyüşüne katkıda bulunur. Rudakov'un başarılı şampiyona performansı, finalde ise pek işlemez. Neticede rakip, Avrupa sahalarına hanedanlık tohumlarını serpmeye başlayan Batı Almanya'dır ve Avrupa şampiyonası koleksiyonlarına bu kupayla başlarlar. Buna rağmen 1972'de yılın Sovyet kalecisi yine Rudakov olur.

> BİR TAKIMIN PENALTICISINI ANALİZ EDERSENİZ KORKULACAK BİR ŞEY YOKTUR.
>
> YEHVEN RUDAKOV

Pshenichnikov, Kavazashvili ve Pilguy gibi dönemin ünlü Sovyet kalecilerinin arasında gelip giden mili takım yarışında, en önemli maçlarda tercih edilen isim olsa da kariyerinin dönüm noktalarından olabilecek 1974 Dünya Kupası'nda bir kez daha makûs talihine yenik düşer. Pinochet rejimini protesto eden Sovyet hükümeti, Şili'deki play-off maçına takımı göndermez ve bir kupa daha boş geçer. Neyse ki beynelmilel sahnedeki eksiklik kulüp takımıyla kapanacaktır, bir nebze de olsa... Lobanovski ile altın dönemini yaşayan Dinamo Kiev, 1975'te ilk önce Kupa Galipleri Kupası'nı kazanır. Aynı yıl UEFA Süper Kupası cebe atılırken, kalede yine o vardır. Werner Kern'in korktuğu başına gelmiştir. Münih, iki maçta da gol atamaz Kiev'e. Yevhen Rudakov, 1977'deki yedinci Sovyet şampiyonluğu ile kariyerini noktalar.

Penaltı vuruşlarındaki başarısı ve yer tutma kabiliyetinin yanına Sovyet eğitiminde tenis toplarıyla yapılan kaleci antrenmanlarını da ekleyen Rudakov, 1.90'lık boyuna rağmen iyi reflekslere sahiptir. Sovyet şair İlya Reznik tarafından kendisine atfedilen bir şiir de bulunan Rudakov, iki kez de Ballon d'Or listesinde yer alır. Ayrıca, ülkenin dağılmadan önceki döneminde 'Yılın Futbolcusu' seçilen üç kalecinin ilkidir.

Rudakov, 1980 yılında Nicolas Zhigulin'in oluşturduğu ve Sovyet kalecilerin gol yemedikleri maçların listelendiği 'Lev Yashin Club' listesinde 206 maçla üçüncü sırada bulunuyor. İlk sırada Dasaev (235), ikincilikte ise Yashin (206) var. Sovyet kaleci ekolü dendiğinde bu iki isimle birlikte anılmayan Rudakov, en azından bir Dünya Kupası'nda oynayabilseydi durum farklı olur muydu dersiniz? Neticede, o dönemlerde birçok futbolseverin gözünde efsane mertebesine yükselmek için ya Di Stefano olmanız ya da Dünya Kupası'na katılmanız gerekirdi. Şampiyonluk yaşayamasanız dahi...

S

SAYGI BAKİ KALIR

KARİYERİ BOYUNCA 1. LİG'DE MAÇA ÇIKMADI GARO HAMAMCIYAN (HAMAMCIOĞLU). BUNA RAĞMEN GEREK FUTBOLU GEREKSE DE YÖNETİCİLİĞİYLE TÜRKİYE FUTBOL TARİHİNE ADINI YAZDIRMAYI BAŞARDI.

İLHAN **ÖZGEN**

Steve Bull, Wolverhampton formasıyla 13 yıl alt liglerde mücadele etti. 306 golle, kulüp tarihinin hâlâ en golcü ismi. Performansı o kadar etkileyiciydi ki Bobby Robson'ın İngiltere takımının santrfor alternatiflerinden biri olmuştu. Türkiye sınırlarında, son yıllardaki Muhammed Reis vakası malum. '2.Lig'in Reisi' mertebesinde ve pek de oralardan kopmaya niyeti yok gibi. Alt ligler, her dönem kendi yıldızlarını yarattı. Bu misyonu yetmişli yıllarda Türkiye sınırlarında üstlenen ise Sarıyer formasıyla 13 yıla dört gol krallığı sığdıran Garo Hamamcıyan'dı.

Hamamcıyan, Taksimspor'la amatör kümede parlar ve askerlik görevi için Kocaeli'ye gider. Kariyerinin rotası da burada çizilir. "Askerde, Denizgücü'nde oynadım. Orada Sarıyerli arkadaşlar vardı, komutan da Sarıyerliydi. Askerlik bitince beni kulüp binasına götürdüler apar topar. Kimliğimi almak için eve gitmek istiyorum ama izin yok! Başıma Cemil Turan ve Ahmet Gündoğdu'yu diktiler. O gece onlarla kaldım, ertesi gün de imza attım Sarıyer'e." 1967 yılında başlayan 'Sarıyerli Garo' olma macerası, 1980'e kadar devam eder. Başarılı bir forvet oyuncusu olarak 1. Lig takımlarından ve İstanbul'un büyüklerinden teklifler alsa da Sarıyer'den kopmaz. "Sarıyer'i çok sevdim. Belki şampiyonluk yaşayamadım ama kaptanlık yaptım yıllarca. O muhitin insanlarından bugün çok saygı görüyorum. Bu da beni çok mutlu ediyor" sözleriyle açıklar takımıyla olan bağını.

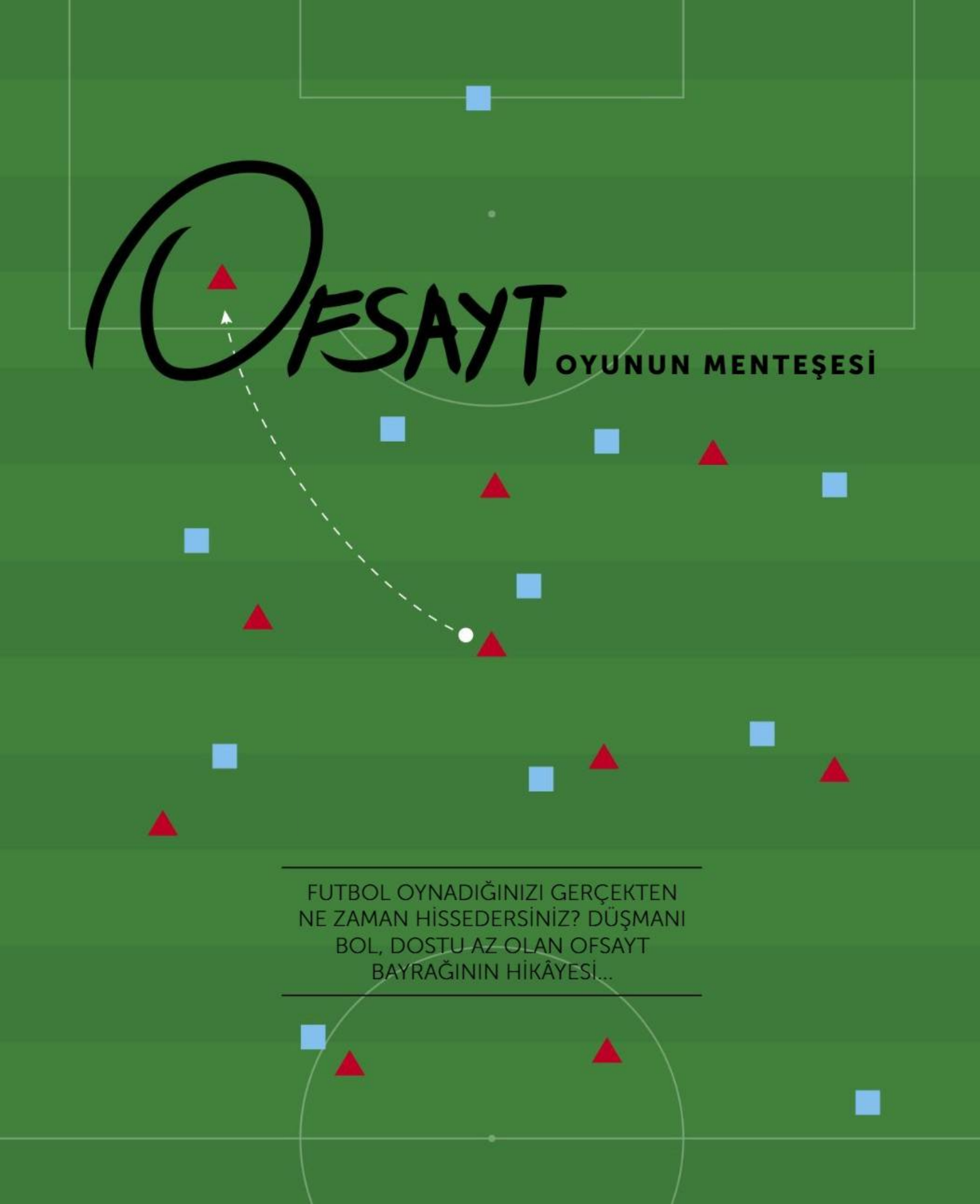
Tek dert şampiyonluk olsa iyi, o dönem takımın durumu da iyi değildir. Dolap rafları imal ettiği atölyesinden kazanır hayatını. Fakat antrenmanlarına da gerekli ehemmiyeti gösterir. Şeref Stadı'ndaki çalışmalar sonrasında kramponları toplayıp, bakım yaptırmaktan tutun da kamplarda kimin hangi odada kalacağına kadar ilgilenmektedir takımıyla: "Profesyonelce yaşayan amatördüm. Mesela evime misafir gelirdi. Gece 11 olunca müsaade ister yatardım. Takım kaptanıydım ve kaptan olmak, pazubandı takıp sahaya en önde çıkmaktan ibaret bir iş değil. Takıma örnek olmalıydım."

LEFTER'İN EFSANE OLDUĞU TAKIMIN STADININ ADININ ŞÜKRÜ SARACOĞLU OLMASI BENİ ÜZÜYOR.

Ülkenin isim yapmış futbolcusu olsa da 1970'li yıllardaki siyasi karmaşadan bir azınlık vatandaşı olarak nasibini alır ama buna göğüs germesini de bilir: "Antep'le oynuyoruz deplasmanda... 20 bin kişi 'ASALA, Makarios!' diye bağırıyor. Ama beni tutan rakibim de 'Boşver kaptan, aldırma!' diyor. Bütün mesele o saygıyı kazanabilmekte. Yoksa insanlar bağırır, bir şey yapamazsın!" Özellikle takım arkadaşları, yaşanan hadiselerde çok titiz davranmaktadır Garo Kaptan'a karşı. "Bir İzmir deplasmanındayız... ASALA, bir büyükelçi çalışanını şehit etmiş. Çocuklar da gazetede bu haberi okuyor. Benim merdivenlerden indiğimi görür görmez gazete sayfasını çevirdiler, incinmemi hiç istemezlerdi" dese de hoşuna gitmeyen durumlar da yok değil: "Babam, üç kez askere gitti. Biri normal askerlikti. Daha sonra Yirmi Kur'a askeri oldu, ondan sonra da varlık vergisini ödemediği için Aşkale'ye taş kırmaya gitti. Bunların sorumlusu başbakan Şükrü Saracoğlu'ydu. Ben Lefter nedeniyle Fenerbahçeliyim. Ama onun efsane olduğu takımın stadının adının Şükrü Saracoğlu olması beni üzüyor."

Bütün yaşadıklarına rağmen yılmadan ülke futboluna hizmet vermeye çalışan Garo Hamamcıyan, 75. yaşını kutlayan Taksimspor'un 16 yıldır başkanlığını yapıyor. Göreve geldiğinde Yedikule Arap Kuyusu'nda antrenman yapan, sadece genç ve A takımı olan Taksimspor'un bugün bütün yaş kategorilerinde takımları var. Kulübe kazandırdığı ve Süleyman Seba'nın adı verilen tesisler de cabası. Tükenmekte olan Taksimspor'u tekrar yetiştirici kulüp hüviyetine sokan Garo Hamamcıyan, son olarak 12 yaşındaki stoper Sayat Kuş'u Fenerbahçe'ye verdiklerini anlatıyor gururla. 1980'lerin başına kadar; Lefter Küçükandonyadis, Buduri, Koço Kasapoğlu ve kendisi başta olmak üzere birçok azınlık vatandaşı futbolcu sahalarda top koştururken, "Şimdi niye futbolcu çıkmıyor?" sorusunu ise dürüstlüğü elden bırakmadan cevaplıyor: "Bakın, iyi futbolcular hep Esenler, Bayrampaşa gibi muhitlerden çıkar. Bizim çocukların cebinde para var. 'Hafta sonu maç var, cuma erken yatın' desen hiçbiri yatmaz. Burada turnuvalar yapıp yetenekler keşfediyoruz ama iki ay sonra bırakıyorlar. Genç Milli Takım'a gönderdiğimiz bir çocuk vardı 17 yaşında. Muhteşem bir oyuncu ama gece yaşıyor, sabah uyuyor. Böyle olunca da eskisi gibi futbolcular yetişmiyor cemaatten elbette. Futbol aç adam işidir. Hem çok sevmen lazım hem de çok çalışman!"

S

OFSAYT
OYUNUN MENTEŞESİ
FUTBOL OYNADIĞINIZI GERÇEKTEN
NE ZAMAN HİSSEDERSİNİZ? DÜŞMANI
BOL, DOSTU AZ OLAN OFSAYT
BAYRAĞININ HİKÂYESİ...

TANIL BORA

Size kendinizi sahici futbolcu gibi hissettiren, harbi harbi futbol oynadığınızı zannettiren şey nedir? Gerçek formalar mı? Geçin, onları artık her yerden bulursunuz. Fileli kaleler mi? Halı sahalarda bile var. Hakiki kaleci? O da bulunabiliyor. Resmi ebatlarda büyük saha mı – hem de çimli? Bakın o, meslekten sporcu olmayanı zorlar işte; "Vay anasını!" der, kendinizi gerçek bir futbol olayının faili hissedebilirsiniz. Ama size bir şey söyleyeyim mi, ofsaytsız oynuyorsanız, yine noksan kalır. Bana kalırsa sahici futbol deneyimini tamamlayacak olan baharat, ofsayttır. Ofsaytsız oyun, tesis ve tefrişat tam olsa bile çok zevkli olabilir, o başka ama her halükârda gayrı resmîdir ve eninde sonunda acemi işi olarak kalır.

OFSAYTSIZ OYUN TESİS VE TEFRİŞAT TAM OLSA BİLE ÇOK ZEVKLİ OLABİLİR AMA ENİNDE SONUNDA ACEMİ İŞİ OLARAK KALIR.

Ayağına nicedir top değmemiş olsa bile, futbolu erkekliğin kalesi belleyenler zaten öteden beri ölçüyü ofsaytla koymaktadırlar. Onlar, ofsayt kuralının karmaşıklığını bunun bir erkek oyunu olmasının nişanesi sayarlar. Kadın dediğin, ofsaydı anlayamaz onların nazarında; kadına ofsayt anlatmak, adeta imkânsızlığın atasözüdür.

Berbat cinsiyetçi klişe beri dursun, ofsayt gerçekten futbol oyununun bir ince sırrıdır. İngiltere'de modern futbol gelişim sürecinin ilk aşamalarında konmuştur, oyunun en eski kurallarından biridir. Kuralın ilk gerekçesi, 'fairness' ile temiz-dürüst oyun ahlâkıyla ilgiliydi: Rakibin 'arkasından' gol atılamasın, kalleşlik olmasın! Benzer bir argüman: 'Beleşçiliği' engelleme kaygısı da eşlik etmişti buna. Kale önünde pusuda beklenip de bedava gol atılsın istenmiyordu. Hatta 1863'teki ilk ofsayt kuralı, tümden ileri pası yasaklamıştı; sadece topun gerisindeki oyuncuya pas atılabilirdi. Futbolun kökteşi olan ragbiden devralınan bir kuraldı bu. Fakat bu kuralın oyunun akışını sekteye uğrattığı hemen görüldü. Üç yıl sonra, 1866'da ileri pas yasağı kaldırıldı. Zaman içinde, başka yumuşamalar da yapıldı. 1907'de, oyuncunun kendi yarı sahasındayken ofsayt olmayacağı hükme bağlandı. Başlangıçta, aut ve korner atışında ofsayt olmuyor fakat taçta oluyordu, 1920'de taç atışlarına da ofsayt dokunulmazlığı getirildi. 1925'te daha büyük bir değişiklik yapıldı: o zamana kadar ofsayt çalınmaması için, kale çizgisiyle hücum eden oyuncu arasında en az üç oyuncu olması gerekirken bu sayı ikiye indi. Sonra, yeni bir değişiklik için 65 sene beklemek gerekti. 1990'da, savunmanın işini zorlaştıran kritik bir değişiklik geldi: o zamandan beri, aynı hizada olan hücumcu ofsayt sayılmıyor.

Başından beri futbolun en çok oynanan kurallarından biri, belki de birincisi ofsayt. *The Guardian*'ın usta futbol yazarı Jonathan Wilson, ofsayt kuralının bir supap olduğunu yazmıştı; oyunun değişen dinamiğine ayak uydurmak ve basıncı azaltmak için arada sırada oynamalar yapmak gerekiyordu.

Son on yılda, futbol yargısı pasif ofsaytla oynayıp duruyor. Malûm, ofsaytta bulunan oyuncu oyunu etkilemiyor ya da kalecinin burnunun dibinde onun hareket ve görüşünü engellemiyorsa, akış devam eder, düdük çalınmaz. Pasif ofsayttaki oyuncunun duran adam eylemine geçmesi, 'hazırolda' dikilmesi veya oradan tesadüfen geçen birisi gibi ya da olay yerinden sıvışırcasına küçük adımlarla aksi istikamete doğru yönelmesi, futbol folklorunun bir figürüdür.

FIFA, 2005'te pasif ofsayt yorumunu genişletip ancak ofsayttaki oyuncu topa değerse ofsayt verilmesi uygulamasını denedi. Manasız duraklamalara ve zaman kaybına yol açtığı için hemencecik vazgeçildi bundan. Kural, ancak ofsayttaki oyuncu açıkça topa müdahale girişiminde bulunursa ofsayt çalınacağı söylenerek yumuşatıldı. 2013 yazında hakemlere yeni talimat geldi: Ofsayt alanında yer alan oyuncunun rakibin dikkatini dağıtıcı harekette bulunmasına artık aldırılmayacak, ancak oyuncunun topun peşine düşüp rakibiyle mücadeleye girmesi hâlinde takımı aleyhine ofsayt kararı verilecekti. Buna mukabil, ofsayt pozisyonundayken rakip oyuncu tarafından kurtarılan topa müdahale eden oyuncunun da artık ofsayt sayılmasına karar verildi. 2015'te pasif ofsaytla ilgili talimatlarda başka bir rötuş yapıldı: Şimdi artık, ofsayttaki bir oyuncu topa dokunmasa dahi rakibini açıkça etkileyecek bir jest yapar, topa uzanır ve kaleciyi yanıltırsa bayrak kalkacak.

Futbola ofsaytın, kökteşi olan ragbiden ilhamla girdiğini söylemiştim. Ragbide ofsaytın temel ilkesi, atak yapan takımın kendisine pas verilen oyuncusunun topun ilerisinde olmamasıdır. Orada, bunun yanında daha karmaşık başka bazı ofsayt çeşitleri de var. Ofsayt uygulanan toplu-kaleli-gollü sporlardan biri de buz hokeyi. Orada, oyun alanı savunma sahası-tarafsız saha-hücum sahası diye dikine üçe bölünüyor; hücum eden takım oyuncuları, pak denen şu diskten önce hücum sahasına giremiyorlar. Çim hokeyinde de vardı, 1996'da kaldırıldı ofsayt. Uzmanlar, bu oyun yerden kısa paslarla oynandığı, pek uzun

Fotoğraf Getty Images Turkey

top atılmadığı için, ofsaytın pek işlevi olmadığını belirtiyorlar. Hentbolda ofsayt yok. Basketbolda -anca 1984'te konmuş olan- 3 saniye kuralı, yine beleşçiliğe karşı bir düzenleme olması bakımından benzer ama ofsayttan farklı bir mantığa dayanıyor.

OFSAYT KALKSA...

Tövbeler olsun, Liberal Demokrat Parti 2002 Genel Seçimleri öncesinde, iktidara gelirse ofsaytı kaldıracağını söylemişti, yarı şaka yarı ciddi. Bir tür serbestî ve refah vadediyorlardı akıllarınca: Gol bollaşacak, temaşa artacaktı. (Zaten o zamanki genel başkanları Besim Tibuk kaleleri büyütmekten de söz ediyordu!)

Ofsayt kalksa daha çok gol olacağını sananlar çoktur. Bunlar her şeyden önce haysiyetli bir 0-0'dan zevk almasını bilmeyen gafillerdir, o yanını geçelim. Ofsaydın kalkmasının doğrudan doğruya golü kolaylaştıracağını sanmak da gaflettir. Kanun koyucu bunu düşünemedi mi zannedersiniz! O zaman kale önlerine beleşçiler yerleşir, savunmacılar onların başını beklerdi. Bu durum oyunun boyunu sündürür, dinamizmini düşürürdü. Sahayı iki boyuta sıkıştırır, alan derinliği diye bir şey kalmazdı.

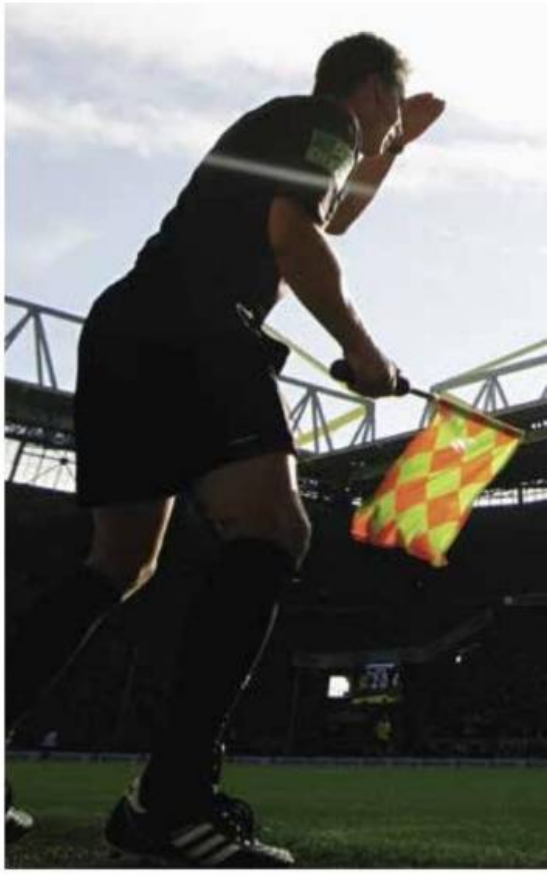
Ofsaytın asıl hikmeti, paslaşmayı ve akışkanlığı onlara nizam vererek teşvik etmesindedir. Ofsayt, takımları kolektif aksiyon ve koordinasyon kabiliyetini geliştirmeye zorlar. Pas akışının trafik lambasıdır. Büyük teknik direktör Hennes Weisweiler'in tanımı bu hikmetin veciz özetidir: "Ofsayt, g.tverenin biri pası geç attı demektir." Zamanlama, pozisyon bilgisi, hep ofsaydı gözetme özeniyle beraber gelişir. Ofsayt, oyunun açılıp kapanmasında menteşe işlevi görür; 'bloklar arası bağlantıda' ana mafsallardır biridir.

Türkiye'de *Anadan Doğma* adıyla oynayan *The Full Monty* filmini (1997) bilenleriniz vardır. İşsiz kalmış altı İngiliz demir çelik işçisi para kazanmak için striptiz gösterisine çıkmaya soyunurlar. Gösteri hazırlığı sırasında koreografide çuvallar, kolektif uyum sağlamayı beceremezler. Derken, birinin zihninde ışık yanar: "Ofsayt taktiği gibi değil mi yahu!" Dikkat edilecek şey birbirini ve hizayı kollamaktır. İngiliz işçiler, koreografiyi ofsayt üzerinden anlarlar. FIFA'nın meş'um reisi Sepp Blatter 2013'te belki de hayatındaki tek doğru lâfı etmiş, ofsaydı kaldırmanın, 'futbol oyunundaki aslî zekâ unsurunu yok etmek' anlamına geleceğini söylemişti. Ofsayda düşmek de düşürmek de bir oyun zekâsı alametidir. Rakibin ofsaydını örgütlemek, yani ofsayt tuzağı, taktik marifettir. Daha önce de icra edilirdi fakat bu işi sanat mertebesine yükselten, 80'ler-90'lar dönümünün müthiş Milan'ının hocası Arrigo Sacchi oldu. O takımın büyük kaptanı Franco Baresi'yi, ofsayt hattını delici bakışlarıyla idare ederken izlemek, ne zevkliydi! Hücumcunun da pozisyon alır ve pas atarken ofsayttan kaçınması ustalıktır nihayetinde. Zinedine Zidane'ın kariyeri boyunca hiç ofsayta düşmediğini rivayet edenler var, kimileriyse sadece iki defa düştüğünü söylüyor!

Burak Yılmaz'ın ofsayda 'yatkınlığını' biliyorsunuz. Bir Akhisar Belediye maçının ilk 16 dakikasında dört kez ofsayda düşmüştü. O maçtan sonra Wesley Sneijder'in ona "Ofsayda düşmemeyi ne zaman öğreneceksin!" diye çıkıştığı söylendi. *Hürriyet*'in merhum yazarı İlhan Söyler "Gol değil ofsayt kralı" diye yazmıştı Burak için. Burak Yılmaz'ın geçen sezon toplam 41, maç başı 1.9'la Avrupa'nın ofsayt kralı olduğu saptandı. Onu 21 maçta 35 ofsaytla Cristiano Ronaldo izliyordu. Sir Alex Ferguson, Filippo Inzaghi için "Ofsaytta doğmuş" demişti bir keresinde. E, bu adamların golcülükleri inkâr edilemeyeceğine göre, demek ki ofsaytlarına da razı olacaksınız. Türkiye'de aralıklarla 10 yıl (1993-2003) oynayan Kongolu forvet Andre Kona, o sıralar istatistik tutulsa ofsayt rekorunu kırabilirdi. Pek de aldırmadan, tatlı ve hafif bir koşuyla dönerdi ofsayttan.

Ofsaydı bu kadar methettikten sonra, yine de kaldırılmasını savunanların tezlerini tartışabiliriz. Tabii ki "Gol bollaşsın" diyen gafilleri değil ama oyunun dinamizmine zarar vermeksizin 'bürokrasinin azaltılabileceğini' düşünenleri... Onlar, sporcuların gelişen atletik yeteneklerinin,

FRANZ BECKENBAUER'İN BASİT BİR İZAHI VARDIR: "HAKEM OFSAYT ÇALINCA OFSAYT OLUR."

Fotoğraf Getty Images Turkey

en önemlisi oyunun artan süratinin beleşçiliğe imkân vermeyeceğini, oyunun ofsaytsız da yine kendi akışını bulacağını ileri sürüyorlar. Oyunun süratinin ve mücadele dinamiğinin, hiçbir takıma bir-iki oyuncuyu kale önlerine bağlama lüksü tanımayacağını düşünüyorlar. İkna olmadım ama böyle diyorlar.

"BU DA MI OFSAYT BE!"

Türkiye futbol tarihi araştırmalarında kazılmadık yerleri kazıp defineler çıkartan Mehmet Yüce'den öğrendim: 1913-1914'te İdman mecmuasında ofsaydı 'Nizamsız Bokso' diye Türkçeleştirmişler! 'Bokso', oyunda kurala aykırı bir hareket yapıldığında sarf edilen bir nida imiş. Kelimenin İngilizce orijinali offside, mevki dışı demek, 'açığa düşmüş' diye de karşılanabilir. Fransızca karşılığı 'hors-jeu', keza İtalyanca 'fiorigioco', İspanyolca fuera de juogo ve Portekizce jogo de fora'nın daha 'kıyıcı' bir anlamı var: Oyun dışı. Brezilyalılar 'impedimento' diyorlar: 'Engelli duruma düşmek' demek. 1970'lerde çıkan Öztürkçe futbol terimleri sözlüğünde yanık diye karşılanmıştı; "Yandın" dercesine.

Ofsayda düşmek; hayatta kaybetmenin, açığa düşmenin, tongaya basmanın, gaf işlemenin, başarısızlığın, 'looser' olmanın mecazı olarak,

futbolun gündelik dile ihraç ettiği en popüler terimlerden biri. Osman F. Seden'in *Şakayla Karışık* filminin (1965) kahramanını hatırlıyorum hemen, zaten filmin ikinci adı gibi ünlenen Ofsayt Osman karakterini. Sadri Alışık'ın canlandırdığı Ofsayt Osman'ın her işi ters gider, hep eli böğründe kalır. "Askerde bahriyeli oluruz dedik, Polatlı'ya çıktık, yine ofsayda düştük," diye anlatır mâkus talihini. Ne yapsa boşa çıkmış, ne yapsa ona "Ofsayt!" demişlerdir. Filmin hüzünlü final sahnesinde, nihayet sevdiği kadına kavuşma özlemiyle "Gene mi atamadım? Bu da mı gol değil be!" diye yakarır yargıca.

Aziz Nesin'in *Gol Kralı* romanının (1957) kahramanının soyadı da ofsayttan türetilmiştir: Sait Hopsait. Daha çok Kemal Sunal'ın canlandırdığı film versiyonuyla (1981) bilinen bu kahraman, aşkı uğruna futbolcu olmaya çalışan yeteneksiz, cılız, gözleri bozuk bir gençtir. Biraz şans, biraz da sahtekârlıkla 'büyük' bir golcüye dönüşür. Aziz Nesin, futbolun ve sporun yozlaşmasına bir taşlama olarak yazmıştır bu romanı; ofsaytı çağrıştıran Hopsait adı da sanki o yozlaşmanın mecazı gibidir.

EN BELALI KARAR...

Uzun zamandır, futbol geyiğinin ana malzemelerinden biri, bitmek bilmez ofsayt tartışmaları. Hakemlerin verdiği ve vermediği ofsayt kararları, televizyonlardaki futbol programlarının demirbaş mevzuu. Canlı yayında, lalettayin ofsayt pozisyonları bile mutlaka ağır çekimde tekrarlanıyor. Bazen oyun akışı yerine bu tekrarları izliyoruz, sanki en izlemeye değer, en heyecanlı sahnelermişçesine. Ümit Kıvanç, futbol medyasının zihniyet dünyasını lime lime ettiği kitabına boşuna *Kesin Ofsayt* adını vermemişti (İletişim Yayınları, 2001).

Açık ofsayt kolaydır da burun farkıyla ofsaytı tespit etmek, gerçekten hakemler için kâbus. Hele oyun müthiş süratlenmiş ve boy olarak kısalmış, alanlar daralmışken... Hele aynı paralelde olmanın ofsayda yol açmadığı fakat el-kol, burun, kâkül farkıyla ofsayda hükmedilebilen koşullarda... Televizyon futbolunda ofsayt ölçümleri, yakında neredeyse girişimsel radyolojinin konusu olacak kadar incelmiş durumda. Endişeli hasta yakınları gibi, Piero cihazından tomografi sonucu bekliyoruz.

Futbolda bilgisayar ve kamera desteğinin kabul edilmesi gerektiğini uzun süredir ısrarla savunan Uğur Meleke, 13 Ağustos 2015'te *Milliyet*'te, tezini ofsayt bağlamında ortaya koymuştu. "Bir yardımcı hakem gözünün ofsaydı kusursuz tespit edebilmesi için odaklanması gereken cisim sayısı en az dört," diye sayıyordu Meleke: "Topu atan oyuncu, top, sondan ikinci savunma oyuncusu, topun atıldığı oyuncu. Kural değişiklikleriyle birlikte bu sayı altıya-yediye çıkabiliyor, dokunanlar-dokunmayanlar, etkileyenler-etkilemeyenler, yanıltanlar-yanıltmayanlar..." Dahası, "Bir çift yardımcı hakem gözünün bu altı-yedi cisme odaklanması için sadece yarım, bilemediniz 1 saniye süresi var," diye devam ediyordu: "Üstelik bu odaklanmayı genelde koşarken yapmak zorunda!" Onun bu zorluğa dair teknik açıklamasını izninizle uzunca aktaracağım: "Ofsayt kararında ön planda olan sakkadik (her iki gözün birlikte yaptığı, kitap okuma türü) hareket için gereken süre cismin uzaklığına bağlı olarak ortalama 200 milisaniyedir. Akomodasyon (cismin retinada odaklanması için lenste olan değişimler) içinse bu süre ortalama 360 milisaniye... Hakeme göre altı metreden daha uzak biri için, gözün yapacağı akomodasyon süresi yarım saniyeyi geçer. Bu da hata riskini artırır. Bir gün sahilde koşarken sabit yöne bakıp altı ayrı cisme odaklanmaya ve bu cisimlerin birbirlerine göre durumlarını tespit etmeye çalışın. Göreceksiniz ki zaten bir çift insan gözüne yeryüzünde yüklenmiş belki de en büyük yük, yardımcı hakemlerin sırtına verilen ofsayt yüküdür. Bu yük, tıbben de kabul edilemez, yardımcıya yüklenen stres açısından da mahkemeye taşınmaya değer bir yüktür."

Uğur Meleke, neticede 2025'te bilgisayar desteğinin muhtemelen futbolun 'iliklerine kadar' gireceğini düşünüyor. O zaman, ofsayt kararlarının belki de fotofiniş türü cihazlarla otomatik biçimde verileceğine inanıyor. Bense Meleke'nin gösterdiği bu zorluktan, baskıdan, tam zıt yönde bir azat yolu bulamaz mıyız diye düşünüyorum. Fazla kulak asan olmayacağını bilerek... Milimetrik ölçümlere takılmak yerine ofsayt kuralının çıkışındaki temel ilkeye dönsek... 'Kalleşliği' ve beleşçiliği önleme ilkesini hatırlasak... Üç-beş santimin ölçüsünü tutmak yerine hakemin bu ilkeyi gözeten bakışına ve kararına güvensek... Varsın, yarım arşınlık ofsayt atlanmış olsun. Franz Beckenbauer'in basit bir izahı vardır: "Hakem ofsayt çalınca ofsayt olur." Çok kolay. Erkekler bile anlar.

S

CANTONA

HAYALET
ÜLKENİN
ŞAMPİYONLARI

SOVYETLER BİRLİĞİ 1991'DE DAĞILDI AMA YETİŞTİRDİĞİ SPORCULARIN DAĞILMASINA BİRAZ DAHA VARDI. 1992 BARCELONA OLİMPİYAT OYUNLARI BU ANLAMDA YENİ BİR DÖNEMİN BAŞLANGICIYDI...

NİGAR HACIZADE

Ağustos 1992'de, Barcelona'daki olimpiyat oyunlarında, o sırada 15 yaşında olan Tatiana Gutsu ürkekçe gülümseyerek podyuma çıktı. 'Boyalı Kuş' lakaplı Odessa'lı jimnastikçi altın madalyasını almak üzere başını eğerken, mavi-sarı Ukrayna bayrağı olimpiyat tarihinde ilk kez göndere çekiliyor, Ukrayna marşı ilk kez çalıyordu.

Son 40 yıla damgasını vuran, oyunlara bambaşka bir anlam veren Soğuk Savaş rekabetinin son etabı da böylece sona eriyordu. Resmi olarak bir sene önce tarihe karışmış Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği, on yıllardır domine ettiği spor sahnesinden de çekiliyordu.

Gutsu, en büyük rakibi ABD'li Shannon Miller'ı 0.012 puanla kıl payı geçmişti. Miller'in daha hatasız performansına karşılık Gutsu'nun rutini daha zordu. Altın madalyayı kimin daha çok hak ettiği daha sonra da tartışma konusu olacaktı. Ancak bu gümüş, Sovyetler Birliği 1952'de oyunlara ilk kez katıldığından beri Amerikalı bir jimnastikçinin bireysel seride aldığı ilk madalyaydı.

Gutsu daha sonra bir röportajında, belki de hayatında ilk kez o gün duyduğu Ukrayna marşının kendisini şaşırttığını söyledi. Antrenmanlarından başka pek bir şeyle ilgilenecek vakti olmayan bu genç atlet, Sovyet marşını duyacağını düşünmüştü. Aslında durduğu yer tam da bu eski ve yeni iki ülkenin arası, bir tarih aralığıydı. Zira Barcelona'ya ne henüz var olmayan Ukrayna Milli Takımı ne de artık var olmayan SSCB Milli Takımı ile gitmişti. O tarih aralığında ait olduğu takımın adı Birleşik Takım'dı. Yani *Equipe Unifiée*. Ülke kodu: EUN.

Tatiana Gutsu, kendisi gibi Ukraynalı Tatiana Lisenko, Belaruslu Svetlana Boginskaya, Özbekistanlı Rozalia Galiyeva ve Oksana Chusovitina ile Rusyalı Elena Grudneva'yla birlikte Birleşik Takım'ın kadın jimnastik ekibini oluşturuyordu. Sovyetler Birliği 1991'de resmi olarak dağılmıştı ancak sadece üç Baltık ülkesi o sene olimpiyatlara kendi milli takımlarıyla katılıyorlardı. Geriye kalan 12 cumhuriyetin -Azerbaycan, Belarus, Ermenistan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Özbekistan, Rusya, Tacikistan, Türkmenistan ve Ukrayna- sporcuları, tüm takım sporlarında Olimpiyat Komitesi'nin bayrağı ve marşı altında, 'Birleşik Takım' adıyla son kez birlikte yarışacaktı.

Artık birleşik bir ülkeleri olmayan, bütün dünyanın aşina olduğu koyu kırmızı eşofmanlarının üzerinde bir şey yazmayan, olimpiyatlara bayraksız ve marşsız gelen, ülkelerine döndüklerinde hangi federasyonu nerede bulacakları bile belli olmayan bu dev Birleşik Takım'ın sporcuları, Barcelona'yı 112 madalya ile bitirdi. Oyunların favorisi ABD'den sekiz altın, toplamda da dört fazla madalya alarak.

Birleşik Takım'ın yarıştığı tek diğer turnuva, aynı yıl Albertville'de düzenlenen kış oyunlarıydı. Rus sporcular, artistik patinaj dalında sekiz olimpiyattır üst üste altın madalya kazanıyorlardı. Ancak Natalya Mişkutenok-Artur Dimitriyev ikilisi madalyalarını almak için podyuma çıktığında, ne doğduklarından beri gördükleri bayrak ne alışık oldukları ezgi vardı. Mişkutenok'un beş halkalı olimpiyat bayrağına bakarken nasıl iç çektiğini görmek isteyenler görüntüleri internette bulabilir. Dimitriyev ise, seneler sonra Rusya'da devlet televizyonuna verdiği bir röportajda o günleri, "O sırada birinin Ukraynalı, öbürünün Belaruslu olduğunu düşünmüyorduk... Henüz ayrı ülkeler olduğumuzun bilincine varmamıştık" diyerek hatırlıyor.

40 YILLIK REKABETİN SONU

Sovyetler Birliği, 1952-1988 seneleri arasında dokuz kez yaz, dokuz kez de kış olimpiyat oyunlarına katıldı. Bunlardan sadece beşinde toplam sıralamada ikinci oldu. Sovyetlerin olimpiyat oyunlarına dahil olması, oyunların çehresini tamamen değiştirdi. Spor tarihçisi Amy Bass, Soğuk Savaş ortamının her şey gibi, zaten hiçbir zaman siyasetin

GUTSU, EN BÜYÜK RAKİBİ ABD'Lİ MILLER'I 0.012 PUANLA KIL PAYI GEÇMİŞTİ. MILLER'İN HATASIZ PERFORMANSINA KARŞILIK GUTSU'NUN RUTİNİ DAHA ZORDU.

Fotoğraf AP Images

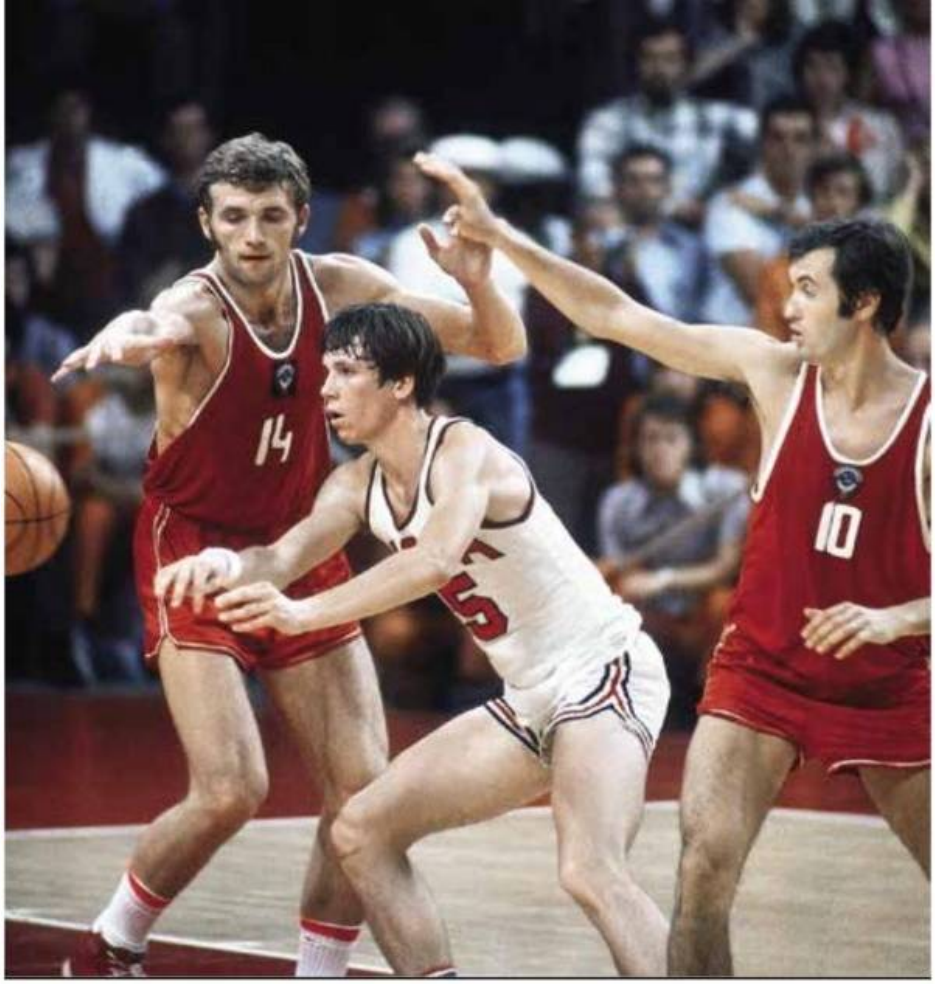
gölgesinden uzakta gerçekleştirilemeyen oyunların havasını da etkilediğini söylüyor: "ABD'nin kazandığı her altın madalya demokrasi için, Sovyetlerin kazandığı her altın Sovyet ülküsü için bir zaferdi."

Elbette, savaşın sıcağı da soğuğu da olimpiyat ruhuna ters. Ülke hanesine madalya yazıp onları sıralamak da... Nitekim Olimpiyat İlkeleri'nin ilk maddelerinden birinde "Olimpiyat Oyunları, birey veya takım olarak sporcular arasındaki bir yarışmadır, ülkeler arasında değil" yazıyor. Üstüne "Komite, ülkeleri madalyaya göre sıralamayacaktır" diyerek net bir ekleme yapılıyor.

Yazılı ilkeler, ülkelerin madalyalarını uç uca eklemesine tabii ki olimpiyat tarihinin hiçbir döneminde engel olamadı. ABD-SSCB rekabeti, 'onlara karşı biz' hikayesinin en uzun soluklu tezahürüydü sadece. Tatiana Gutsu ile Shannon Miller arasındaki çekişme, birçok başka branşta birçok başka atlet arasında yaşandı. Rafer Johnson-Vasili Kuznetsov arasında tam dört kez el değiştiren dekatlon dünya rekoru, 1972 ABD-SSCB basketbol finali ve 1980'de efsanevi Sovyet buz hokeyi takımının neredeyse amatörlerden oluşan 'Miracle on Ice' ekibine yenilmesi bu rekabetin zirve noktalarından birkaçıydı.

Bugün madalya sayımı devam ediyor. Her ülke madalya saydığı gibi, her birinin madalya sayışı da kendine göre. Örneğin, Çin sadece altın madalyayı madalyadan sayıyor. ABD ise tüm madalyaları aynı görüyor, yani toplama bakıyor. 2008 Pekin'de bu yöntemi kullanan ABD, 30'u altın toplamda 100 madalyası olduğu için, sıralamada 46'sı altın 83 madalyası olan Çin'in önüne geçmiş görünüyordu.

Çeyrek asırdır hanesine bir şey yazılmayan Sovyetler Birliği, nasıl sayarsak sayalım bugün hâlâ madalya sıralamasında ikinci basamakta. Dünyaya yeni bir süper güç gelmediği müddetçe, daha epey bir süre de orada kalacak gibi görünüyor. Artık birçok alanda olduğu gibi sporda da baskınlığı sorgulanmayan ABD ise arayı açmış durumda, onlar için de 'onlara karşı biz' hikâyesinde Sovyetlerin yerini tutabilen olmayacak. Amy Bass, Salt Lake'teki 2002 Kış Oyunları'nda Avustralya'da bir televizyon kanalının ekranın köşesine 'Şer Ekseni' madalya sayacı koyduğundan bahsediyor. Bush'un şer kaynağı ilan ettiği ülkelerin hiçbiri oyunlarda değildi elbette ama maksat devletlerin karşılarına başka devletleri alma ihtiyacına göndermede bulunmaktı. ESPN'in kıdemli muhabirlerinden Jeremy Schaap'ın dediği gibi: "Soğuk Savaş bize milli takımlarımızı sevmeyi öğretti."

1972 OLİMPİYATI'NDAKİ ABD-SSCB BASKETBOL FİNALİ, İKİ ÜLKE ARASINDAKİ REKABETİN ZİRVE YAPTIĞI NOKTALARDAN BİRİYDİ.

ÜLKELER ÖLÜNCE İNSANLAR NEREYE GİDER?

Shannon Miller, 1992'de gümüş madalya aldığı oyunlardan sonra ABD tarihinin en fazla madalya kazanan, -cinsiyet fark etmeksizin- en başarılı jimnastikçisi oldu. ABD Milli Takımı'nı Atlanta'da altına taşıdı, reklam anlaşmaları yaptı, kendi isminin markası üzerine bir şirket kurdu. O güne kadar oyunlarda jimnastik branşında altın madalyayı bir kere bile kaptırmayan, o gün de orada üç altın, toplam altı madalya alan 'Birleşik Takım' ise dağıldı.

Diğer branşlarda olduğu gibi, ekipten çoğu kişi profesyonel sporu bıraktı, birçok sporcu ve antrenör ülkelerindeki ekonomik zorluklardan uzaklaşabilmek için ABD veya Avrupa'ya taşındı. Takımları da kayboldu, markaları da... 17 yaşında antrenörlerinin peşinden ABD'ye giderek bir sürü şehir değiştiren Tatiana Gutsu, olimpiyat veya diğer jimnastik müsabakalarına izleyici olarak bile gitmedi.

1992'deki o madalya töreninin ardından Birleşik Takım'dan Gutsu, ABD'li Miller ve Romanyalı Miloşovici birbirlerine sarılarak kameralara poz verirken, az önce taşkın bir enerjiyle müsabakayı anlatan ABD'li spiker bu sefer sanki kendi kendine konuşuyordu: "Dünya dört senede nasıl da değişti... Dünya nasıl da değişti!"

S

Fotoğraf Getty Images Turkey

TAKIMININ YILDIZI

ÖZGÜR GÜRBULAK ARTIK 35 YAŞINDA ANCAK HEDEFLERİ BİTMİŞ DEĞİL. TEKERLEKLİ SANDALYE BASKETBOLUNUN EN BÜYÜK İSMİYLE KONUŞTUK

ARAS **YETİŞ**

Nasıl başladığınızı anlatabilir misiniz?

İzmir, Karşıyakalıyım. 1998'de Kemeraltı'nda alışveriş yaparken tesadüf eseri bu sporu duydum. Bir süre sonra da mahallede Metin adında engelli bir abiyle tanıştım. Karşıyaka Engelliler Spor Kulübü'nde basketbol oynuyordu. Yeni arayışlar içinde olduğum bir dönemdi. Denemek için gittim, sandalyeye oturdum. Oturuş o oturuş...

Klasik bir soru ama; gereken ilgiyi gördüğünüzü düşünüyor musunuz?

Hayır. Artık normal karşıladığımız ancak normal olmayan bir şey bu. Ülkede büyük bir futbol fanatizmi var ve buna artık kızamıyorum bile. Çok acı ama spor kültürümüz yok. Eskiye göre yine iyi durumdayız. Kazandıklarıyla, benim de geçmiş dönemde kaptanlığını yaptığım Galatasaray Tekerlekli Sandalye Basketbol Takımı'nın payı burada büyük.

Büyük kulüplerde başarıları **göstermek daha mı kolay?**

Tabii ki. Şu anda oynadığım Beşiktaş'ta da bu böyle. Büyük takımlarda her şey çok daha kolay. Taraftar çok olduğu için, ilgi de daha fazla oluyor.

Milli takıma geçelim... 2015 Avrupa **Şampiyonası'nda alınan gümüş madalya sonrası sizlerde zafer havası mı var, yoksa üzüntü mü?**

HEM TOPLA HEM TOPSUZ ÇOK HAREKETLİ OLDUĞUM İÇİN AVRUPA TAKIMLARI BANA ÖZEL SAVUNMA YAPIYOR.

Kesinlikle üzüntü. Bu, final oynadığımız üçüncü Avrupa şampiyonası. 2009'da ilk finalimizi, bu sene de son finalimizi oynadık. Dünya üçüncülüğümüz de var ancak ona da sevinemedik çünkü finale çıkabilmeye çok yakındık. Günün sonunda bunlar her şeye rağmen başarı. Ne kadar üzülsek de buruk bir sevincimiz olmadı değil.

Son iki finalde Büyük Britanya'ya **takıldık. Sorun neydi?**

Açıkçası son maçta benim biraz kötü oynamam etki etti. Hem topla, hem topsuz çok hareketli olduğum için Avrupa takımları bana özel savunma yapıyor. Bu oynadığımız en iyi turnuva da değildi ve buna rağmen finale 7'de 7 ile gelip son maçı kaybettik. Şu ana dek finallerde sonunu bir türlü getiremiyoruz. Son maçta takım hâlinde iyi olmasak da kötü oynayan başta bendim.

2012 Londra'da yer aldınız, şimdi **sıra 2016 Paralimpik Oyunları'nda. O atmosferi yaşamak nasıl bir hisli?**

2001'den beri milli takımlarda görev aldım ve yıllardır A Milli Takım kaptanlığı yapıyorum. Bugüne kadar çok turnuva gördüm ancak 2012 Londra'da ilk kez böylesine bir organizasyon ile karşılaştım. Hem açılışı, hem kapanışı... Rüya gibiydi. İnsanların sporculara bakışı ve hayranlıkları da çok enteresandı. Tabii biz 2016 Rio'ya da madalya için gideceğiz. Orada şansımızı yüksek görüyorum.

Peki milli takımdaki sponsor desteğini **yeterli buluyor musunuz?**

Garanti Bankası bizimle gerçekten çok ilgili. Her organizasyonda ve öncesinde yanımızdalar... Kişisel olarak, gösterilen ilgiden çok memnunum. Ancak sponsor olarak, genel anlamda yurt dışının epey gerisindeyiz. Örneğin, Almanya'da Lahn-Dill diye bir takımın -abartısız- 20 sponsoru var. Tribün falan da yapıyorlar. Spor kültürü olan ülkeler burada da ortaya çıkıyor.

Yıllardır yıldız oyuncu **statüsündesiniz. 2009 Avrupa Şampiyonası'nın 'En Değerli Oyuncu' ödülünü ve sayı kralığını elde etmek, yine Avrupa şampiyonası All-Star takımlarına seçilmek gibi önemli başarılarınız var. Önünüzde başka bireysel hedef kaldı mı?**

Ben hiçbir zaman insanlara "Kaç sayı attım, kaç asist yaptım, ne kadar ribaund aldım?" diye sormam. Sahadaki işime bakarım, doğrularımı ve yanlışlarımı tartarım. İyi oynadığınız zaman insanlar zaten sizi ödüllendiriyor. Tabii hedefler bitmez ancak ben bireysel bir sporcu değilim, bir takım sporu yapıyorum ve kupa hedeflerim sürüyor. Şimdi kulübümün başarısına odaklı durumdayım. Sonrasında ise Rio'da gidebildiğim en üst noktaya kadar gitmek istiyorum.

Yurt dışında oynamak aklınızdan hiç **geçmedi mi?**

2000'den beri Avrupa'dan sürekli teklifler alıyorum. Bu sene de Madrid'e gidiyordum ancak Beşiktaş ile konuştuk ve kaldım. Yine de kariyerim bitmeden önce, bir-iki yıl Avrupa'da oynamak isterim.

S

Fotoğraf: Beşiktaş Kulübü

YAMAÇTAN AŞAĞIYA

YÜKSEKLİK KORKUSU OLANLARI DİĞER SAYFALARA ALALIM, ZİRA BİRAZ DA KENDİLERİNİ YÜKSEK KAYALIKLARDAN AŞAĞIYA, MAVİ SULARA BIRAKAN İNSANLARDAN BAHSETMEK İSTİYORUZ

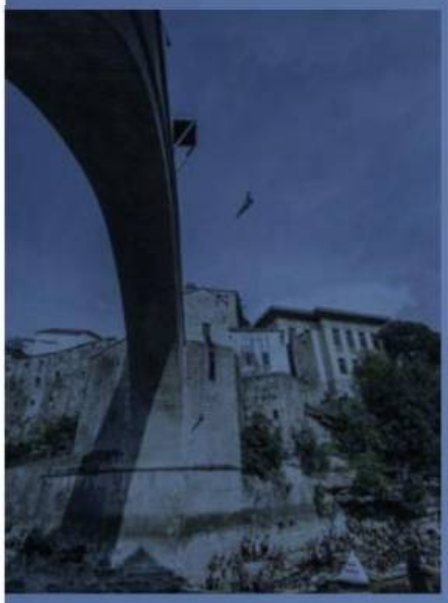
OZAN CAN SÜLÜM

■ 2009'da Erkekler Dünya Yamaç Atlama Serileri'nin yaratılmasıyla birlikte profesyonel ilk sezonuna giriş yapan spor, 2013'te kadın sporcuların katılımıyla sporcu havuzu bakımından genişlemiştir. 2013'te, tarihinde ilk kez FINA'nın kararıyla Dünya Su Oyunları Şampiyonası'na girmiş, 2014'te de her yıl düzenlenmek üzere Dünya Kupası başlamıştır. Yani anlayacağınız, sporumuz henüz bir bebek.

■ Günün birinde, antrenmanda aşağılanmış bir atlamacının "Göreceksiniz, ileride, en yukarıda benim ismim yazacak" diye gaza gelip antrenman alanını terk etmesi ve dağa çıkmasıyla oluşmuş gibi duran 'Yüksek Atlama' yahut 'Yamaç Atlama', önceleri sadece gösteri veya ekstrem bir spor olarak devam etse de 2013 yılından beri federasyonu, resmi Dünya Kupası ve Dünya Şampiyonası olan bir spor hâline geldi.

■ 2009'dan beri devam eden Dünya Serisi'nde doğal yükseklikler 22-27 metre arasıyken, FINA'nın kurallarına göre Dünya Kupası ve Dünya Şampiyonası'nda erkekler için 27, kadınlar için 20 metrelik tramplenler kullanılır. Yamaçtan gösteri için atlayanlar mesafeye bakmaz, zira ucunda rekor olabilir.

■ Spor olarak değil ancak gelenekselleşmiş olarak belli bölgelere has köprüden atlama versiyonları da mevcut. Slovenya'da Soça, Bosna Hersek'te Mostar Köprüsü'nden atlayanlar da bu sporu icra etmiş kabul ediliyor. Bunlar genellikle erkeklerin kız etkileme ya da cesaret gösterme hamleleri. Ama zaten işin tarihsel gelişimi de bu dürtüyle başlıyor.

■ Tarihi hayli kısa gibi gözükse de aslında değil, bakmayın bebek dediğime. 1700'lü yıllarda Hawaii Kralı Lele-Kawa'ya bağlılık yemini eden askerler, adanın en yüksek yamacından atlayıp mümkün olduğunca az su çıkarmaya çalışırmış. Hatta bunun modern atlamanın da ilk hâli olduğu söylenir. Dalga geçmiyorum, kaynağı var: (http://whdf.com/Information/History.pdf)

TARİH	SPORCU	YER	YÜKSEKLİK	NOT
1983	Dana Kunze	San Diego, ABD	52.4m	-
07/04/85	**Randy Dickison**	**Ocean Park, Hong Kong**	**53.2m**	**Sol bacakta çoklu kırık**
30/08/87	Oliver Favre	Villers-le-Lac, Fransa	53.9m	Omur kırığı
27/09/97	**Rudolf Bok**	**Zďakovsky most, Çek Cumhuriyeti**	**58.28m**	**Kürek kemiği ve omur kırığı**
04/08/15	Laso Schaller	Maggia, İsviçre	58.8m	Bağ kopması

■ 1900'lü yılların başında Almanya ve İsveç'te jimnastiğin bir türü olarak kabul edilen ve 'Yüksek Fantezi Atlama' adı altında yarışmaları düzenlenen bir spormuş. O dönemde 'Fantezi Atlama dalında yılın en iyi iniş yapan sporcusu' ödülleri bile verilmiş. Bu son söylediğime kaynak gösteremeyeceğim.

■ Kadınlarda ilk şampiyon Cesilie Carlton, aynı zamanda en başarılı sporcu. "Ya bırak!" diyebilirsiniz ama çocukken yükseklik korkusu varmış. Hatta 20 metrelik platforma çıktığında hâlâ başı dönüyormuş. Dünya şampiyonu olduktan sonra kariyeri biraz sahneye kaydı ve üç yıldır Macau'daki House of Dancing Water'da düzenli şovlar yapıyor. Aslında işin özü bu biraz.

■ Sporun en tanınan ismi Kolombiyalı Orlando Duque. 25 yaşında, normal, üniversitede okuyup arada atlama antrenmanı yapan bir adamken üniversitesine yapılan silahlı bir baskından sonra eğitim kariyerini sonlandırmaya karar vermiş. Yaptığı iş Kolombiya'da finanse edilmediğinden Avrupa'ya taşınan Duque, bulduğu sponsorluklarla ayakta kalıp 2000'lerin başından itibaren şampiyonluklar kazanmaya başlamış. Bir atlayışa verilen en yüksek puan (tüm jürilerden 10) ve bir sezonda kazanılan en fazla kupa rekorlarının (11) sahibi. Ayrıca, kendisi hem ilk Dünya Serileri hem de ilk resmi dünya şampiyonu.

■ Sporcuların dalış yaptıkları bölümün çevresinde tedbir amaçlı iki adet dalgıç bulunuyor. İşler ters giderse anında müdahale edilebilsin diye. Bu arada, her daim önce ayaklar suya giriyor. Boynumuz o kadar güçlü değil.

■ "Mayışı iyi mi?" diye soranlar için; yarış galibiyeti 10 bin dolar civarı.

TRIVIA

90 km/s: Sporcuların suya dalarken ulaştıkları hız.

DD 7: 2.6'dan başlayan atlayış zorluk derecesinin en uç noktası. Henüz 7'yi deneyen olmadı. Geriye doğru toplu pozisyonda beş takla.

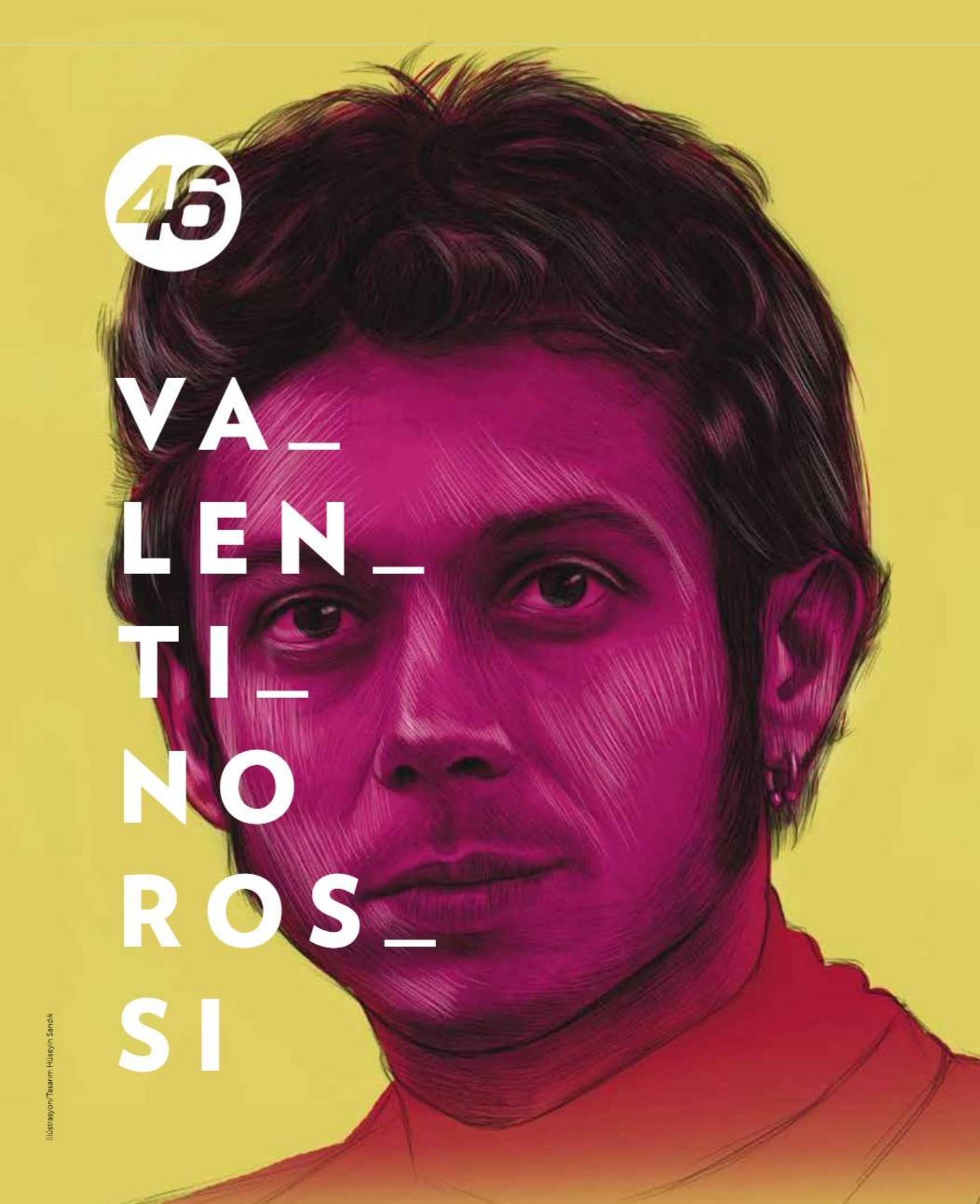
3 saniye: Ortalama bir atlayışta sporcuların havada kalma süresi. Şahitleri var.

4 metre: En yüksek yamaç atlayışının sahibi Laso Schaller'in suya girdiği noktadaki derinlik. 120 km/s ile oraya geldiğini söylemek lazım.

Fotoğraf Getty Images Turkey

46

VA_ LEN_ TI_ NO ROS_ SI

İllüstrasyon/Tasarım Hüseyin Sandık